

Artur Clarke – Hlídka

Z anglického originálu
The Sentinel

Přeložila
Veronika Volhejnová

All rights reserved
Copyright © 1983 by Byron Preiss Visual Publications, Inc.
All stories copyright © 1993 by Arthur C. Clarke
Translation © Veronika Volhejnová. 1994

ISBN 80– 7176– 060– 9

Obsah

ÚVOD: O PÍSKU A HVĚZDÁCH.....	3
ZÁCHRANNÁ VÝPRAVA.....	9
ANDĚL STRÁŽNÝ	34
I.....	35
II.....	40
III	47
IV	52
V	62
MEZ PEVNOSTI.....	70
HLÍDKA	98
JUPITER V	108
ÚTOČIŠTĚ.....	138
SLUNEČNÍ VÍTR.....	150
SETKÁNÍ S MEDÚZOU	170
1/ DEN, KTERÝ VEŠEL DO DĚJIN	171
2/ „PROTOŽE EXISTUJE“	177
3/ SVĚT BOHŮ	181
4/ HLASY Z HLUBIN	187
5/ POSEIDONOVA KOLA	192
6/ MEDŮZA	199
7/ ZÁKLADNÍ SMĚRNICE.....	205
8/ MEZI DVĚMA SVĚTY	209
ZPĚVY VZDÁLENÉ ZEMĚ.....	212

Úvod: O písku a hvězdách

Šedesát kilometrů odtud na východ se slunce právě vyšplhalo nad Svatou horu, která tak dlouho podněcovala mou obrazotvornost. Až planeta udělá další čtvrtobrátku, přinese stejné slunce chladný zimní soumrak anglickému přímořskému městečku, kde jsem se přesně před pětadesáti lety narodil.

Takže už je trochu pozdě na to uvažovat, proč jsem se stal spisovatelem, nebo přemýšlet, jestli vůbec kdy existovala nějaká reálná alternativa; mohlo to být stejně geneticky předurčeno jako barva mých očí nebo tvar mé hlavy. Ale to, *jakým* autorem jsem se stal, to je jiná věc: domnívám se, že v tom sehrály rozhodující roli jednak prostředí a jednak náhoda.

Fakt, že jsem se narodil půl míle od moře – nebo aspoň od jednoho ramene Bristolského kanálu, které dítěti připadalo rozhodně jako oceán – nepochybně zabarvil celý můj život. Jako obvykle to dokonale vyjádřil A. E. Housman v básni, z níž jsem vzal titul svého prvního románu:

Zem – ani moře, ani souš,
písek je žlutý jako poušť
a pod letními nebesy
tu Adamův rod hraje si.

Velkou část svého mládí jsem strávil na mineheadské pláži, zkoumal jsem skalní rybníčky a budoval z písku vlnolamy. Dodneška se cítím naprosto uvolněně na břehu moře – a ještě lépe pod jeho hladinou, když se bez tíže vznáším nad barvitou a hustě zabydlenou krajinou svého oblíbeného korálového útesu.

Takže v mladším věku bych byl pravděpodobně psal povídky o moři. Ale narodil jsem se v době, kdy lidé začali poprvé vážně uvažovat o úniku ze své planetární kolébky, a moje představivost se proto obracela do vesmíru.

Ale nejdřív jsem ještě podnikl podivnou odbočku, která je velice důležitá, protože je to doslova jediná vzpomínka, kterou mám na svého otce – stínovou postavu, která nezanechala v mé paměti jině

stopy, přestože mi bylo už přes třináct, když zemřel.

Bylo to asi kolem roku 1925; jeli jsme spolu v malém kočárku s koněm kousek od té farmy v Somersetu, v níž nadporučík Charles Wright Clarke utopil to, co mu zbylo z vojenského odstupného po dřívějším a ještě katastrofálnějším dobrodružství nezávislého statkáře. Když si otevřel krabičku cigaret, podal mi kartičku, která byla vevnitř; byla ze série zobrazující prehistorická zvířata. Od té chvíle jsem se zbláznil do dinosaurů, sbíral jsem všechny kartičky s tímhle námětem, které jsem sehnal, a používal jsem je ve třídě jako ilustrace ke krátkým dobrodružným příběhům, které jsem vyprávěl spolužákům ve vesnické škole. To byly zřejmě moje první výpravy do světa fikce – a učitelka, která mě v nich podporovala, slavila před týdnem *vlastní narozeniny*. Mrzí mě, že jsem zapomněl poslat přání, Maud Hanksová – zvlášť si to poznamenám, abych nezapomněl na vaše pětadevadesátiny...

Je určitá ironie ve faktu, že tabákový průmysl (jedna z mála profesí, v nichž považuji za oprávněný případný trest smrti) měl tak nepopíratelný a rozhodně blahodárný účinek na mou kariéru. Dodneška si vzpomínám na to, jak mě fascinovali dinosauři, a hrozně se těším na chvíli, až pod rukama genetických inženýrů znovu vznikne *Tyrannosaurus rex*.

Několik let jsem sbíral zkameněliny, jednou jsem dokonce získal mamutí zub, ale pak se můj hlavní zájem poměrně rychle obrátil od minulosti k budoucnosti. A zase – je to příznačné – si přesně pamatuji, jak se to stalo, přestože skoro všechny ostatní příhody z dětství jsou asi už nenávratně ztraceny.

Byly to tři navzájem nesouvisející události, všechny stejně důležité, a můžu je dokonce i poměrně přesně datovat. Ta nejranější se stala v roce 1929, kdy jsem jako dvanáctiletý viděl svůj první časopis science fiction. *Úžasné příběhy (Amazing Stories)* z listopadu 1928.

Obálku mám právě před sebou – a skutečně je úžasná, a to z důvodů, které ani šéfredaktor Hugo Gernsback ani tvůrce Frank Paul nemohli tušit.

Z kosmické lodi, která vypadá jako silo na obilí s přimalovanými okny, vystupuje proud pasažérů na tropickou pláž, nad níž se vznáší oranžová koule Jupitera, vyplňující polovinu oblohy. Scéna v popředí je bohužel nepravděpodobná, protože teplota na měsících Jupitera je kolem minus sto padesáti stupňů Celsia. Ale obrovská planeta je

namalovaná s tak šokující přesností, že by se tahle obálka dala použít jako výborný příklad vědeckých schopností; Paul nakreslil bouřlivé formace mraků, struktury podobné cyklonům a záhadné bílé tvary podobné amébám o velikosti zeměkoule, které byly objeveny až o padesát let později při letech Voyagerů. *Jak o nich věděl?*

Dnešní mladí čtenáři, zrození do světa, ve kterém sci-fi časopisy, knihy a filmy jsou běžnou součástí života, si těžko můžou představit, jaké účinky měl takový křiklavý brak, jako byly staré *Úžasně* a jejich kolegyně *Ohromující* (*Astounding*) a *Podivuhodné* (*Wonder*). Literární úroveň byla samozřejmě obvykle hrozná – ale povídky přetékaly nápady a víc než dobře vyvolávaly ten „pocit úžasu“, který je (nebo by měl být) jedním z cílů nejlepší fikce. Nikdo menší než C. S. Lewis popsál, jak nenasytně těmto časopisům propadl; stejný fenomén mě vedl k tomu, že jsem science fiction nazval jedinou drogou, která opravdu přivádí mysl k rozletu.

Během školní polední přestávky jsem obvykle prohrabával místní Woolworth, abych vyšťoural svou denní dávku, která stávala tři pence za kus – v dnešních cenách asi čtvrtáček. Většinu peněz, které pro mě moje tvrdě pracující matka – vdova ušetřila na jídlo, jsem utrácel za tyhle časopisy a předsevzal jsem si, že je získám všechny. Do roku 1940 se mi to skoro povedlo – ale bohužel, všechn můj milovaný škvár vzal za své během války. Ta sbírka by dnes měla cenu tisíců dolarů.

V roce 1930 jsem se dostal pod podstatně literárnější vliv, když jsem v mineheadské knihovně objevil právě vydané *První a poslední lidi* od W. Olafa Stapledona. Nikdy předtím ani potom neměla žádná kniha takový účinek na mou představivost; stapledonovské rozhledy po milionech a stamilionech let, vzestup a pád civilizací a celých lidských pokolení změnily úplně můj pohled na vesmír a měly velký vliv na moje psaní. O dvacet let později, když jsem byl předsedou Britské meziplanetární společnosti, jsem přesvědčil Stapledona, aby tam pronesl přednášku o společenských a biologických aspektech výzkumu vesmíru, kterou nazval „Meziplanetární člověk“. Měl nejvznešenější a nejcivilizovanější mysl, s jakou jsem se kdy setkal; těší mě, když vidím nové oživení zájmu o jeho tvorbu, a právě jsem dokončil předmluvu k novému souboru jeho děl.

V době, kdy jsem narazil na Stapledona, jsem začal chodit do střední školy v nedalekém městě Tautonu a jezdil jsem tam každý den

deset mil na kole, když jsem předtím časně ráno roztřídil místní poštu a rozvezl ji (dalších asi pět mil). Byla to právě Huish's Grammar School – dnes Richard Huish College – kde jsem začal psát črty a krátké povídky pro školní časopis.

Dodneška si vzpomínám na ty redakční porady před padesáti lety. Asi jednou týdně po vyučování si náš učitel angličtiny, kapitán E. B. Mitford (který byl ve skutečnosti bojovným Walesanem), shromáždil své redaktory – studenty a sedávali jsme kolem stolu, na kterém ležel velký pytel míchaných karamel. Dobré nápady se odměňovaly okamžitě; „Mitty“ vymyslel pozitivní zpětnou vazbu mnoho let před B. F. Skinnerem. Používal také těžké pravítko pro *negativní* zpětnou vazbu, ale to jen ve třídě – nikdy, aspoň pokud si vzpomínám, na redakčních poradách.

Moje první tištěné slovo tedy vyšlo v *Huish Magazínu* a od samého začátku bylo zjevné moje tíhnutí ke science fiction. Tenhle vánoční pozdrav z roku 1933 sice předstírá, že je od „bývalého žáka šestého ročníku“, nyní sloužícího na vyprahlé vysokohorské vojenské základně Impéria (Žhavá pánev, Britská Malárie), ale ve skutečnosti se odehrává nejméně o půl milionu kilometrů dál:

Opatření, která musíme činit, abychom přežili, jsou výjimečně přísná. Naše domy jsou postaveny na principu termosky, abychom se chránili před horkem, a zvenčí postříbřené, aby odrážely sluneční světlo... Musíme si dávat úzkostlivý pozor, abychom se ani malinko neřízli, protože kdyby k tomu došlo, krev by se nám za chvíli začala vařit a vypařila by se.

Taková pozornost věnovaná technickým detailům dokazuje, že už v šestnácti jsem byl pravověrný spisovatel science fiction (což je něco úplně jiného než fantasy). Zasluhu na tom měla kniha, která na mě měla skoro stejný vliv jako Stapledon – a která poměrně přesně ilustruje podstatný rozdíl mezi uměním a vědou. Nikdo jiný nikdy nemohl napsat *První a poslední lidi* – ale kdyby byl David Lasser nenapsal *Dobývání vesmíru* v roce 1931, byl by se určitě objevil někdo podobný o pár let později. Doba byla zralá.

I když v ruštině a němčině bylo o tomto tématu už poměrně dost literatury, *Dobývání vesmíru* byla úplně první kniha v angličtině, která rozebírala možnosti letu na Měsíc a k jiným planetám a popisovala

experimenty a sny (spíš to druhé) prvních průkopníků raket. Prodalo se jen pár stovek exemplářů britského vydání, ale náhoda jeden z nich zanesla do knihkupectví jen pár metrů od mého rodiště. Viděl jsem ji ve výloze, instinktivně jsem pochopil, že si ji *musím* přečíst, a přesvědčil jsem svou dobrosrdečnou tetu Nellie – která se o mě starala, zatímco matka tvrdě pracovala, aby udržela v chodu farmu a vychovala mé tři sourozence – aby mi ji hned na místě koupila. A tak jsem poprvé zjistil, že cestování vesmírem není jen báječná fikce. *Jednoho dne k tomu může skutečně dojít.* Krátce potom jsem se dozvěděl o existenci Britské meziplanetární společnosti a můj osud byl zpečetěn.

Když osmadvacetiletý David Lasser napsal *Dobývání vesmíru*, byl šéfredaktorem celé skupiny Gernsbackových časopisů, včetně *Podivuhodných příběhů*. Později se stal odborovým aktivistou a byl odsouzen Kongresem – nejen jako nebezpečný radikál, ale také jako šílenec, protože věřil, že jednoho dne poletíme na Měsíc... Když jsem se s ním před pár týdny setkal v Los Angeles, říkal mi, že píše novou knihu; vhodný titul by byl *Lasser se směje naposled*.

Přes všechny tyhle vlivy mi bylo už přes třicet, než se mé psaní vyvinulo z příjemného a občas výnosného koníčku v profesi. Civilní služba, Královské letectvo a šéfredaktorské místo ve vědeckém časopise mi poskytovaly chleba až do roku 1950. V té době už jsem publikoval řadu povídek a článků a útluou technickou knížku *Meziplanetární let*. Mírný úspěch tohoto svazku mě povzbudil, abych se ucházel o přízeň širšího publika s *Výzkumy vesmíru*, které Klub Knihy měsíce v okamžiku divoké marnotratnosti v roce 1952 vybral pro toto ocenění dokonce dvakrát. Aby uklidnil znepokojené čtenářstvo, vysvětlil Clifton Fadiman ve Zpravodaji Klubu, že *Výzkumy vesmíru* nejsou žádná bláznivá fantazie, ale vážná a seriózní práce, protože „pan Clarke zřejmě nevyniká přílišnou imaginací“. Nikdy jsem mu to docela neodpustil a můj agent Scott Meredith nikdy nezapomněl, jak jsem se ho nešťastně ptal: „Co to vlastně je, ten Klub Knihy měsíce?“ Tahle šťastná náhoda – která se přesně o třicet let později opakovala s *2010: Odysea dvě*, takže můžu tvrdit, že to nebyla jenom klika – mě povzbudila, abych se vzdal svého šéfredaktorského místa a stal se spisovatelem „na plný úvazek“. Nebylo to ani příliš odvážné, ani hrdinské rozhodnutí: Kdyby všechno ostatní selhalo, pořád jsem se mohl vrátit na farmu.

Měl jsem štěstí: Na rozdíl od většiny spisovatelů, které znám, jsem zažil jen málo nezdarů nebo překážek, a když mi občas někdo nějakou věc vrátil, nepochybně jsem si to plně zasloužil. A protože každý autor je neopakovatelný, jediná rada, kterou jsem kdy dokázal dát budoucím spisovatelům, je vtělena v tom notoricky známém předem připraveném dopise, který Archie, můj počítač, prská obratem diskety po všech, kdo mě s nadějí zavalují dopisy: „Čtete aspoň jednu knihu denně a pište tolik, kolik dokážete. Studujte memoáry autorů, kteří vás zajímají. (*Zápisník spisovatele* od Somerseta Maughama je dobrý příklad.) Korespondenční kurzy, spisovatelské školy apod. jsou patrně užitečné – ale všichni autoři, které znám, jsou samouci. Život se nedá ničím nahradit; jak moudře poznamenal Hemingway, „spisovatelství není činnost na plný úvazek“.

Stejně jako jí není četba – i když by musela být, kdybych se snažil zvládat ty lavinu science fiction, která se teď vydává. Odhaduji, že každý *den* jí teď vychází tolik, kolik v dobách mého dětství za celý rok.

Dnešní čtenáři mají opravdu štěstí; žijeme ve skutečném zlatém věku science fiction. Dnes píší tucty autorů, kteří se vyrovnají všem minulým, snad kromě největších gigantů (a jeden, který se zřejmě vyrovná i jim, i když má tu nevýhodu, že je potřeba ho překládat z polštiny...) Ale přesto nijak nezávidím těm mladým mužům a ženám, kteří se poprvé se science fiction setkávají teď, kdy se rychle blížíme roku 1984, protože my staří jsme mohli vytvořit něco, co bylo skutečně jedinečné.

Naše generace byla poslední, která mohla číst *všechno*. To už nikdy nikdo neudělá.

Samozřejmě, lze snadno namítat, že to nikdo ani dělat nechce – protože jak praví tolik citovaný Zákon Theodore Sturgeona, „Devadesát procent všeho je brak.“ Přinejmenším vždycky dost vystřízlivím, když si představím, že se to může vztahovat dokonce i na *moje* psaní.

Můžu jen doufat, že všechno, co následuje, spadá do těch deseti procent.

Colombo, Srí Lanka
16. prosince 1982

Záchranná výprava

„Záchranná výprava“, napsaná v březnu 1945, kdy jsem ještě byl u Královského letectva, byla první povídka, kterou jsem prodal legendárnímu Johnu W. Campbellovi, Jr., šéfredaktorovi Ohromující science-fiction (Astounding Science-Fiction). Nebyla to ale první moje povídka, kterou otiskl; Skulina (Loophole) z dubna 1946 ji o měsíc předstihla.

Myslím, že jsem ji znovu nečetl od té doby, co vyšla, a odmítám to udělat i teď – protože se bojím, že bych zjistil, jak málo jsem se za ta uplynulá čtyři desetiletí zlepšil. Ti, kdo prohlašují, že je to jejich nejoblíbenější povídka, se v průběhu let setkávají se stále chladnějším přijetím.

Nedokážu ovšem odolat, abych čtenáře, kteří ten příběh neznají, nepotrápil citátem z nedávno vydaného pojednání Gregoryho Benforda „Mimozemšťané a poznatelnost: Pohled vědce“:

„Mimozemšťany, kteří jsou jen zrcadlem naší vlastní zkušenosti, se sf jen hemží. ‚Záchranná výprava‘ Arthura Clarka se ve skutečnosti zaměřuje na lidi, i když v akci sleduje mimozemšťany, kteří jsou hloupější verzí nás samých. Závěrečné řádky nás uvádějí do lidskošovinistického nadšení a říkají nám o nás samých víc, než si dnes přejeme vědět.“

Musím připustit, že takhle jsem o tom nikdy nepřemýšlel; ale dr. Benford má možná pravdu. Varoval jsem vás.

Čí je to vina? Celé tři dny se Alveronovy myšlenky vracely k téhle otázce a stále ještě nenašel odpověď. Tvor méně civilizované nebo méně citlivé rasy by se tím netrápil a spokojil by se s ujištěním, že za působení osudu nemůže být nikdo zodpovědný. Ale Alveron a jeho rod byli šlechtici vesmíru od úsvitu historie, od toho vzdáleného věku, kdy neznámé síly, které byly před Počátkem, obalily vesmír Časovou bariérou. Jim bylo dáno veškeré vědění – a s nekonečným věděním přišla i nekonečná zodpovědnost. Jestli se ve správě galaxie objevily chyby nebo omyly, vina padala na hlavy Alverona a jeho lidu. A tohle nebyla jen chyba: tohle byla jedna z největších tragédií historie.

Posádka stále ještě nic nevěděla. Dokonce i Rugon, jeho nejlepší přítel a zástupce kapitána, znal jen část pravdy. Ale teď ten k zániku odsouzený svět ležel méně než miliardu mil před nimi. Za pár hodin přistanou na třetí planetě.

Alveron znovu četl zprávu ze Základny; pak pohybem chapadla, tak rychlým, že by ho žádné lidské oko nemohlo zachytit, stiskl tlačítko „Upozornění pro všechny“. V celém skoro dva kilometry dlouhém válci, který tvořil Galaktickou výzkumnou loď S9000, odložily bytosti nejrůznějších ras svou práci, aby slyšely kapitánova slova.

„Vím, že se všichni divíte,“ začal Alveron, „proč jsme dostali rozkaz přerušit průzkum a zamířit s takovým zrychlením do této oblasti vesmíru. Někteří z vás si už možná uvědomili, co to zrychlení znamená. Naše loď podniká svou poslední cestu: Generátory už šedesát hodin pracují v režimu absolutního přetížení. Budeme mít velké štěstí, jestli se vrátíme na Základnu vlastními silami.

Blížíme se ke slunci, které se brzo stane novou. K výbuchu dojde za sedm hodin, s možnou odchylkou jedné hodiny, což znamená, že nám na výzkum zbývají maximálně čtyři hodiny. V soustavě je deset planet, které budou zničeny – a na třetí z nich je civilizace. Ten fakt byl odhalen teprve před pár dny. Naším tragickým posláním je kontaktovat to odsouzené pokolení, a pokud to bude možné, zachránit několik jeho příslušníků. Vím, že s touhle jedinou lodí a v tak krátkém čase můžeme udělat jen málo. Žádný jiný stroj se ale do této oblasti nedostane dřív, než dojde k výbuchu.“

Nastala dlouhá pauza, během níž se v celé ohromné lodi nic nepohnulo, neozval se jediný zvuk. Loď se tiše řítila k světům, které ležely před ní. Alveron věděl, na co jeho společníci myslí, a pokusil se

zodpovědět jejich nevyslovené otázky.

„Divíte se asi, jak bylo možno připustit takovou katastrofu, největší, jaká byla zaznamenána. Jednou věcí vás můžu ujistit. Není to chyba Průzkumu.

Jak víte, s naší současnou flotilou, která má méně než dvanáct tisíc lodí, je možno zkoumat znovu každý z osmi tisíc milionů solárních systémů v Galaxii v intervalech asi milion let. Většina světů se za tak krátkou dobu změní jen málo.

Ani ne před čtyřmi sty tisíci lety zkoumala výzkumná loď S5060 planety systému, ke kterému se blížíme. Na žádné z nich nenašla inteligenci, i když třetí planeta překypovala zvířaty a dva z dalších světů byly kdysi obydlené. Byla podána obvyklá zpráva a kontrola systému má proběhnout asi za šest set tisíc let.

Zdá se ale, že za tu neuvěřitelně krátkou dobu od poslední kontroly se v systému vyvinul inteligentní život. První náznak se objevil, když byly na planetě Kulath v systému X29.35, Y34.76, Z27.93 zachyceny neznámé rádiové signály. Byl určen jejich zdroj; přicházely ze systému, který leží před námi.

Kulath je dvě stě světelných let odtud, takže ty rádiové vlny musely být na cestě dvě stě let. To znamená, že aspoň v té době existovala na jednom z těch světů civilizace – civilizace, která dokázala vytvářet elektromagnetické vlny a všechno, co s tím souvisí.

Okamžitě byl proveden teleskopický průzkum systému a přitom se zjistilo, že tamní slunce je v nestabilním stavu těsně před výbuchem. Výbuch může nastat kdykoli a dokonce už k němu mohlo dojít, zatímco světelné vlny cestovaly ke Kulathu.

Pak došlo ke krátkému zdržení, kdy se na tento systém zaměřovaly superrychlé snímáče na Kulathu II. Ty ukázaly, že k explozi ještě nedošlo, ale že už to bude trvat jen pár hodin. Kdyby byl Kulath jen zlomek světelného roku dál, nedozvěděli bychom se o této civilizaci dřív, než by přestala existovat.

Administrátor Kulathu se ihned spojil se základnou sektoru a já jsem dostal příkaz okamžitě letět k systému. Naším úkolem je zachránit tolik příslušníků té odsouzené rasy, kolik budeme moci, ovšem pokud tam ještě nějakí zůstali. Ale usoudili jsme, že civilizace vlastníci rádio se patrně dokázala ochránit před všemi změnami teploty, které zatím mohly nastat. Tato loď a dva pomocné čluny budou zkoumat každý jednu část planety. Velitel Torka-lee převezme

Číslo jedna, velitel Orostron Číslo dvě. Budou mít necelé čtyři hodiny na zkoumání toho světa. Před uplynutím té doby se musejí vrátit do lodi. Přesně po čtyřech hodinách loď odlétá, s nimi nebo bez nich. Budu oba velitele okamžitě detailně informovat ve velitelské kabině.

To je všechno. Za dvě hodiny vstupujeme do atmosféry.“

Na planetě, kdysi známé jako Země, dohasínaly ohně: Už nemělo co hořet. Z mohutných lesů, které se po opuštění měst rozlily po celé planetě jako přílivová vlna, nezbylo teď nic než doutnající uhlíky a kouř z jejich pohřebních hranic zakrýval oblohu. Ale poslední hodiny ještě nepřišly, protože skály se dosud nezačaly tavit. Kontinenty byly závojem kouře nejasně vidět, ale jejich obrysy pro pozorovatele z blížící se lodi nic neznamenaly. Mapy, které měli k dispozici, byly dávno zastaralé – mezitím proběhlo několik ledových dob a spousta povodní.

S9000 proletěla kolem Jupitera a její posádka okamžitě viděla, že v tom napůl plynném oceánu stlačených uhlovodíků, divoce vybuchujících v nepřírozeném žáru Slunce, nemůže žádný život existovat. Mars a vnější planety minuli a Alveron si uvědomil, že planety blíž ke Slunci se už určitě taví. Je více než pravděpodobné, pomyslel si smutně, že osud té neznámé rasy už se naplnil. Hluboko v srdci cítil, že by to tak bylo lepší. Loď mohla pojmout jen pár stovek uprchlíků a problém výběru mu dělal těžkou hlavu.

Rugon, spojovací důstojník a zástupce kapitána, přišel do řídicí kabiny. Poslední hodinu se snažil zachytit ze Země vysílání, ale marně.

„Přišli jsme pozdě,“ oznámil zachmuřeně. „Monitoroval jsem celé spektrum, ale éter je mrtvý – jenom naše vlastní stanice a nějaké dvě stě let staré programy z Kulathu. V tomhle světě už nevysílá nic.“

Přemístil se k obrovské obrazovce graciézním plyným pohybem, který se pouhý dvounožec nikdy nemůže ani pokusit napodobit. Alveron neřekl nic; očekával takovou zprávu.

Obrazovka zabírala celou jednu stěnu řídicí kabiny – byl to velký černý obdélník, který působil dojmem skoro nekonečné hloubky. Tři Rugonova štíhlá ovládací chapadla, nepoužitelná pro těžkou práci, ale neuvěřitelně rychlá v jakýchkoli jemných manipulacích, zakmitala nad číselníky a obrazovka se rozsvítila tisíci malých světel. Hvězdné pole ubíhalo rychle kolem, jak Rugon nastavoval ovládací prvky a zaostřoval projektor na samotné Slunce.

Žádný obyvatel Země by nepoznal tu obrovskou věc, která vyplňovala celou obrazovku. Sluneční světlo už nebylo bílé: veliké modrofialové mraky pokrývaly polovinu jeho povrchu a z nich do prostoru vystřelovaly dlouhé jazyky ohně. V jedné chvíli se obzvlášť silný výbuch dostal mimo fotosféru, až daleko do blikajících závojů korony. Bylo to, jako kdyby z povrchu Slunce vyrůstal obrovský plamenný strom – strom, který byl tři čtvrtě milionu kilometrů vysoký a jehož větvemi byly ohnivé řeky ženoucí se vesmírem rychlostí stovek mil za sekundu.

„Doufám,“ řekl v té chvíli Rugon, „že jsi si výpočty astronomů úplně jistý. Přece jen–“

„Jsme v naprostém bezpečí,“ řekl Alveron sebejistě. „Mluvil jsem s observatoří na Kulathu. Dělal tam nějaká dodatečná kontrolní měření prostřednictvím našich přístrojů. Ta možná odchylka jedné hodiny zahrnuje i jejich vlastní bezpečnostní rozpětí, které mi nechtějí říct, abych nebyl v pokušení zůstat tam déle.“

Podíval se na přístrojovou desku.

„Pilot už nás teď nejspíš dovedl do atmosféry. Přehod' obrazovku zpátky na planetu, prosím tě. A hele, už letí!“

Podlaha se najednou otřásla a ozval se drsný zvuk poplašených sirén, ale okamžitě ztichl. Přes obrazovku přelétly dva štihlé projektily a vrhly se k nejasně viditelné Zemi. Několik mil letěly společně, pak se rozdělily a jedna z nich náhle zmizela, jak vstoupila do stínu planety.

Mateřská loď, tisíckrát těžší, za nimi pomalu sestupovala do divokých bouří, které rvaly na kusy opuštěná města lidí.

Na polokouli, kam Orostron vedl svou malou posádku, byla noc. On i Torkalee měli za úkol fotografovat a zaznamenávat a svůj pokrok hlásit mateřské lodi. Malý průzkumný člun neměl místo na vzorky ani na pasažéry. Kdyby byl navázán kontakt s obyvateli tohoto světa, S9000 by okamžitě přiletěla. Na vyjednávání by nebyl čas. Kdyby nastaly potíže, byla by záchrana provedena násilím a na vysvětlování by byl čas později.

Zničenou zemi pod nimi zalévalo přízračné, blikající světlo, protože nad polovinou světa plály divoké polární záře. Ale obrazovky nebyly závislé na vnějším světle a jasně ukazovaly nekonečné holé skály, které jako by nikdy nepoznaly nejmenší známky života. Tahle opuštěná země přece musí někde skončit. Orostron zvýšil rychlost na

nejvyšší hodnotu, které se v tak husté atmosféře odvážil.

Stroj letěl dál bouří a po chvíli se skalnatá poušť začala zvedat do výše. Před nimi leželo velké pohoří, jehož vrcholky se ztrácely v mracích a v kouři. Orostron zamířil snímače na obzor a na obrazovce vypadala čára hor najednou velmi blízko a hrozivě. Začal prudce stoupat. Bylo těžké představit si méně slibná místa pro jakoukoli civilizaci a on uvažoval, jestli by nebylo lepší změnit kurz.

Nakonec se ale rozhodl, že ne. O pět minut později se mu to vyplatilo.

Daleko pod nimi ležela hora s plošinou na vrcholu – celá špička byla odříznuta zřejmě nějakým impozantním technickým postupem. Umělou plošinu rozdělovala složitá struktura kovových nosníků, podpírajících mohutné přístroje. Orostron zastavil loď a spirálovitě sestupoval k hoře.

Lehké rozostření způsobené Dopplerovým jevem teď zmizelo a obraz se dokonale vyjasnil. To mřížoví podpíralo několik velkých kovových zrcadel, směřujících vzhůru k obloze v úhlu pětáctýřicet stupňů. Byla lehce konkávní a každé mělo v ohnisku nějaký složitý mechanismus. V tom seskupení bylo něco impozantního a vysoce účelového; všechna zrcadla směřovala přesně do téhož bodu na obloze – nebo za ní.

Orostron se obrátil ke svým kolegům.

„Připadá mi to jako nějaká observatoř,“ řekl. „Viděli jste už někdy něco takového?“

Klarten, trojnohá bytost s mnoha chapadly, pocházející z kulové hvězdokupy na samém kraji Mléčné dráhy, měl jinou teorii.

„To je komunikační zařízení. Ty reflektory soustředí elektromagnetické paprsky. Stejné zařízení jsem už viděl na stovkách světů. Může to dokonce být ta stanice, kterou zachytil Kulath – i když to je dost nepravděpodobné, protože z takhle velkých zrcadel budou paprsky hodně úzké.“

„To by vysvětlovalo, proč Rugon nezachytil před přistáním žádné vysílání,“ dodal Hansur II, jedno z dvojčat pocházejících z planety Thargon.

Orostron ale naprosto nesouhlasil.

„Jestli je to rádiová stanice, musí být určena pro meziplanetární komunikaci. Podívejte se, kam ta zrcadla míří. Nechce se mi věřit, že rasa, která znala rádio jenom dvě stě let, by mohla proniknout do

vesmíru. Mému lidu to trvalo šest tisíc let.“

„My jsme to dokázali za tři,“ řekl mírně Hansur II pár sekund před svým dvojčetem. Než mohlo dojít k nevyhnutelné hádce, Klarten začal vzrušeně mávat chapadly. Zatímco ostatní mluvili, zapnul automatický snímač.

„Mám to! Poslouchejte!“

Přehodil spínač a místnost se naplnila chraplavým vrčivým zvukem, který soustavně měnil výšku, ale přitom si stále zachovával některé charakteristiky, které bylo těžko určit. Čtyři průzkumníci chvíli soustředěně naslouchali; pak Orostron řekl: „Tohle rozhodně nemůže být mluvená řeč! Žádný tvor nemůže vydávat zvuky takovým tempem!“

Hansur I došel ke stejnému závěru. „To je televizní program. Co myslíš, Klartene?“

Ten souhlasil.

„Ano, a každé z těch zrcadel zřejmě vysílá jiný program. To by mě zajímalo, kam? Jestli se nepletu, tak ve směru těch paprsků musí ležet jedna z těch dalších planet. Ale to si brzo ověříme.“

Orostron zavolal S9000 a ohlásil objev. Jak Rugona, tak Alverona to značně vzrušilo a rychle prověřili astronomické záznamy.

Výsledek byl překvapující – a zklamal je. *Žádná* ze zbylých devíti planet neležela ve směru vysílání. Zdálo se, že velká zrcadla míří naslepo do vesmíru.

Zřejmě přicházel v úvahu jediný závěr, a Klarten byl první, kdo ho vyslovil.

„Měli meziplanetární komunikaci,“ řekl. „Ale stanice už teď musí být opuštěná a vysílače nejsou ovládané. Nikdo je nevypnul a prostě míří tam, kam je namířili naposled.“

„No, to brzo zjistíme,“ řekl Orostron. „Přistanu.“

Pomaloučku klesl se strojem na úroveň velikých zrcadel a mezi ně, až člun nakonec dosedl na skálu. Asi sto metrů odtud se ve zmešti kovových trámů choulila bílá budova. Neměla okna, ale ve stěně proti nim bylo několik dveří.

Orostron sledoval své společníky, jak se soukají do skafandrů, a byl by si přál jít s nimi. Ale někdo musel zůstat na palubě a udržovat spojení s mateřskou lodí. Takové byly Alveronovy instrukce a byly rozhodně rozumné. Nikdo neví, co se může stát ve světě, který je prozkoumáván poprvé a navíc za takových podmínek.

Tři výzkumníci opatrně vystoupili z průlezu a nastavili si na skafandrech antigravitační pole. Potom malá společnost vyrazila směrem k budově, každý pohybem vlastním své rase, Hansurové vpředu a Klarten za nimi. Měl zřejmě potíže s gravitační kontrolou, protože jednou dokonce upadl na zem k nemalému pobavení svých kolegů. Orostron viděl, jak se na okamžik zastavili u nejbližších dveří – pak se dveře pomalu otevřely a oni zmizeli z dohledu.

Orostron tedy čekal tak trpělivě, jak dokázal, zatímco bouře kolem něj sílila a polární záře na obloze se stávala ještě jasnější. V domluvených intervalech volal mateřskou loď a dostával od Rugona krátká potvrzení. Byl by rád věděl, jak se na druhé polovině planety daří Torkaleemu, ale v tom hromobití a praskání slunečních výbojů se s ním nemohl spojit.

Klartenovi a Hansurům netrvalo dlouho, než si ověřili, že jejich teorie byla do značné míry správná. Budova byla radiostanice a byla docela opuštěná. Sestávala z jedné ohromné místnosti a několika malých kanceláří kolem. V hlavním sále se táhla jedna řada elektrických přístrojů za druhou; na stovkách kontrolních panelů blikala a mrkala světélka a z dlouhé řady elektronek vycházela slabá záře.

Ale na Klartena to neudělalo dojem. První rádio, které sestrojila jeho rasa, bylo pohřbeno ve vrstvě sto milionů let staré. Člověk, který znal elektrické přístroje jen několik století, nemůže soutěžit s těmi, kdo je znají polovinu doby, co Země vůbec existovala.

Přesto ale výprava nechala zapnuté rekordéry a zkoumala budovu dál. Museli ještě vyřešit jeden problém. Opuštěná stanice vysílala programy, ale odkud pocházely? Rychle objevili centrální ovládací pult. Byl navržen tak, aby si poradil simultánně s velkým množstvím programů, ale jejich zdroj se ztrácel v bludišti kabelů, které mizely pod zemí. V S9000 se zatím Rugon pokoušel zachycené programy analyzovat a jeho zkoumání možná objasní jejich původ. Nebylo možné sledovat kabely, které třeba vedou přes půl kontinentu.

Výprava neztrácela v opuštěné stanici mnoho času. Nemohli se z ní nic dozvědět a hledali především život, ne vědecké informace. O pár minut později už se malá loď rychle zvedala z plošiny a směřovala k planinám, které patrně ležely za pohořím. Zbývalo jim méně než tři hodiny.

Když se shluk záhadných zrcadel ztratil z dohledu, Orostrona náhle

něco napadlo. Byla to jen obrazotvornost, nebo se všechna zrcadla skutečně o malý kousek natočila, zatímco tam čekal – jako by pořád ještě vyrovnávala otáčení Země? Nemohl si být jistý a zahnal tu myšlenku jako nepodstatnou. Stejně by to znamenalo jen to, že technická *zařízení* stále ještě pracují.

Město objevili o patnáct minut později. Byla to velická, rozsáhlá metropole, postavená na březích řeky, která zmizela a zanechala ošklivou, klikatou jizvu mezi velikými budovami a pod mosty, které teď vypadaly dost nepřipadně.

Už ze vzduchu se město zdálo opuštěné. Ale zbývaly jen dvě a půl hodiny – nebyl čas na další výzkumy. Orostron se rozhodl a přistál u největší stavby, kterou viděl. Dalo se předpokládat, že se nějaké bytosti mohly ukrýt v nejmohutnějších budovách, kde by byly chráněny až do samého konce.

Ani nejhlubší jeskyně – ani samotné srdce planety – neposkytne žádnou ochranu, až přijde závěrečná pohroma. I jestli se tahle rasa dostala na vnější planety, bude jejich osud odložen jen o pár hodin, které bude ohnivá vlna potřebovat, aby přeletěla sluneční soustavu.

Orostron nemohl vědět, že město není opuštěné jen pár dní nebo týdnů, ale víc než století. Kultura měst, která přetrvala tolik civilizací, zanikla nakonec s příchodem helikoptér, které poskytly univerzální dopravní prostředek.

Během několika generací se lidé, kteří věděli, že se na kterékoli místo zeměkoule mohou dostat za pár hodin, vrátili do polí a lesů, po nichž vždycky toužili. Nová civilizace měla stroje a možnosti, o kterých se předchozím věkům ani nezdálo, ale byla v zásadě venkovská a nebyla už vázána na ta betonová a ocelová bludiště, která dominovala předchozím staletím. Ta města, která ještě zůstala, se stala specializovanými centry výzkumu, správy a zábavy; ostatní prostě nechali rozpadat se, protože by dalo moc práce je zbourat. Stará univerzitní centra a asi tucet největších měst se změnily jen málo a byly by přetrvaly ještě mnoho příštích generací. Ale města založená na páře a železe a povrchové dopravě zmizela s průmyslem, který je živil.

A tak zatímco Orostron čekal ve člunu, jeho kolegové spěchali nekonečnými chodbami a opuštěnými sály, pořizovali nespočetné snímky, ale nedozvěděli se nic o stvořeních, která tyto budovy používala. Byly tu knihovny, společenské sály, jednací místnosti,

tisíce kancelářů – všechny prázdné a pokryté silnou vrstvou prachu. Kdyby byli neviděli tu vysílací stanici na vrcholu hory, byli by výzkumníci klidně věřili, že na planetě není život už celá staletí.

Během dlouhých minut čekání se Orostron snažil vymyslet, kam ta rasa mohla zmizet. Možná že spáchali hromadnou sebevraždu, protože věděli, že je únik nemožný; možná si vybudovali velké úkryty v nitru planety a ještě teď se jich miliony schovávají pod jejich nohama a čekají na konec. Začínal mít nepříjemný pocit, že se to nikdy nedozví.

Skoro se mu ulevilo, když musel nakonec vydat rozkaz k návratu. Už brzo se dozví, jestli měla Torkaleeho výprava víc štěstí. A také by už rád byl zpátky v mateřské lodi, protože s každou uplývající minutou se nebezpečí stávalo bezprostřednějším. Pořád ho v hloubi duše pronásledovala myšlenka: Co když se astronomové na Kulathu spletli? Bude rád, až kolem něj zase budou stěny S9000. A ještě radši bude, až budou zase daleko ve vesmíru a tohle hrozné slunce zůstane daleko za nimi.

Jakmile se jeho kolegové protáhli průlezem, Orostron odpálil svůj malý člun k obloze a nastavil směr zpátky k S9000. Pak se obrátil ke svým přátelům.

„Tak co jste našli?“ zeptal se.

Klarten vytáhl vekou roli plátna a rozprostřel ho na podlaze.

„Takhle vypadali,“ řekl tiše. „Dvounoží, jenom s dvěma rukama. Ale i přes ten handicap si zřejmě vedli dobře. Taky jen dvě oči, ledaže by měli další vzadu. Měli jsme štěstí, že jsme to našli, protože to bylo skoro jediné, co tam po sobě zanechali.“

Stará olejomalba se strnule dívala na tři tvory, kteří si ji tak upřeně prohlíželi. Ironií osudu ji od zapomnění zachránila její naprostá bezcennost. Když bylo město evakuováno, nikdo se neobtěžoval vzít s sebou i Aldermana Johna Richardse, 1909 – 1974. Jedno a půl století se na něj prášilo, zatímco nová civilizace stoupala k výšinám, kterých žádná kultura před ní nedosáhla.

„To je skoro všechno, co jsme našli,“ řekl Klarten. „To město muselo být opuštěné už roky. Obávám se, že naše výprava neuspěla. Jestli na tomhle světě jsou nějaké živé bytosti, ukryly se příliš dobře na to, abychom je dokázali najít.“

Jeho velitel byl nucen souhlasit.

„Byl to skoro nesplnitelný úkol,“ řekl. „Kdybychom měli týdnů a ne hodin, možná bychom uspěli. Co my víme, mohli si vybudovat

úkryty pod mořem. Na to nejspíš nikdo nepomyslel.“

Podíval se rychle na číselníky a opravil kurs.

„Budeme tam za pět minut. Vypadá to, že se Alveron pohybuje dost rychle. Kdoví, třeba Torkalee něco našel.“

S9000 visela pár mil nad pobřežím hořícího kontinentu, když ji Orostron dostihl. Do bezpečné časové hranice zbývalo jen třicet minut a nebylo času nazbyt. Obratně vmanévroval svůj malý člun do přistávacího tunelu a výprava vystoupila.

Čekal na ně malý hlouček. To se dalo čekat, ale Orostron okamžitě viděl, že jeho přátele sem přivedlo něco víc než zvědavost. Nikdo ještě neřekl ani slovo a on už věděl, že se něco stalo.

„Torkalee se nevrátil. Ztratil svou výpravu a letíme jim na pomoc. Pojd'te hned do velitelské kabiny.“

Torkalee měl od začátku větší štěstí než Orostron. Držel se v zóně soumraku, aby se vyhnul nesnesitelnému žáru slunce, až se dostal ke břehům vnitrozemského moře. Bylo to velmi mladé moře, jedno z posledních děl člověka, protože plocha, kterou pokrývalo, byla před méně než stoletím pouští. A během pár hodin bude pouští znova, protože voda se vařila a oblaka páry stoupala k nebi. Ale nemohla zakrýt krásu velkého bílého města, které se shlíželo v moři bez přílivu.

Kolem čtvercové plošiny, kde Torkalee přistál, byly dosud v bezvadném pořádku zaparkovány létající stroje. Zklamalo je, jak byly primitivní, i když krásně provedené; závisely na pohonu rotujícími pásy kovu. Nikde nebyla žádná známka života, ale celé to místo dělalo dojem, že jeho obyvatelé nejsou daleko. Za některými okny svítila světla.

Tři Torkaleeho společníci neztráceli čas a opustili stroj. Vůdcem výpravy byl podle práva nejvyšší hodnosti a nejstarší rasy T'sinadree, který stejně jako sám Alveron pocházel z jedné z historických planet Centrálních sluncí. Dalším členem byl Alarkane, příslušník jedné z nejmladších ras ve vesmíru, která byla na tento fakt zvráceně pyšná. Poslední vystoupila jedna z těch podivných bytostí ze soustavy Palador. Byla beze jména jako všichni z toho rodu, protože neměla žádnou vlastní identitu a byla jen mobilní, ale pořád závislou buňkou vědomí své rasy. Přestože jak ona, tak její druhové se už dávno rozptýlili po celé galaxii a zkoumali nespočetné světy, nějaké neznámé pouto je k sobě stále vázalo tak neúprosně jako buňky živého organismu.

Když tvor z Paladoru promluvil, používal vždycky zájmena „my“. V paladorském jazyku neexistovala a nikdy nemohla existovat první osoba jednotného čísla.

Velké dveře nádherné budovy výzkumníky zastavily, i když i malé lidské dítě by pochopilo jejich tajemství. Tsinaadree s nimi neztrácel čas, ale zavolal na vnitřním okruhu Torkaleeho. Pak ti tři spěšně ustoupili stranou, zatímco jejich velitel zamaňoval svůj stroj do nejlepší pozice. Vyšlehl krátký záblesk plamene, kterému nemohlo nic odolat; masivní ocelové dveře jednou zableskly na samém kraji viditelného spektra a byly pryč. Kameny ještě rudě žhnuly, když tři dychtiví výzkumníci spěchali do budovy a svítili si na cestu kužely světla z reflektorů.

Své pochodně ale nepotřebovali. Před nimi ležela veliká hala, osvětlená jasně trubicemi u stropu. Z každé strany se z haly rozbíhaly dlouhé chodby a přímo před nimi majestátně stoupaly do vyšších pater široké schody.

T'sinaadree na okamžik zaváhal. Ale protože nebylo podle čeho se rozhodovat, vedl vzápětí své společníky do první chodby.

Pocit, že život je někde blízko, byl náhle velmi silný. Zdálo se, že každým okamžikem se mohou setkat s bytostmi tohoto světa. Jestli budou nepřátelské – a těžko by se jim dalo vyčítat, kdyby byly – okamžitě použijí paralyzátorů.

Napětí bylo skoro hmatatelné, když výprava vstoupila do první místnosti, a zmírnilo se, teprve když zjistili, že v ní není nic než stroje – řady a řady, tiché a nehybné. Kolem dokola ohromné místnosti byly stovky kartoték – tvořily souvislou stěnu, až kam oko dohlédlo. A to bylo všechno; nebyl tam žádný nábytek, nic než kartotéky a ty záhadné stroje.

Alarkane, který byl vždycky nejrychlejší z nich tří, už zkoumal kartotéky. V každé z nich bylo několik tisíc archů tuhého, tenkého materiálu, perforovaného nesčetnými otvory a štěrbinami. Paladoran vytáhl jednu kartu a vzal ji s sebou a Alarkane snímal celou scénu a detaily strojů. Pak odešli. Obrovská hala, která byla kdysi jedním z divů světa, pro ně nic neznamenalá. Žádné živé oko už nikdy neuvidí úžasnou baterii téměř lidských Hollerithových analyzátorů a pět tisíc milionů děrovaných karet obsahujících všechno, co se dalo zaznamenat o každém muži, ženě a dítěti na této planetě.

Bylo jasné, že budova byla používána velmi nedávno. Se

vzrůstajícím vzrušením pospíchali výzkumníci do další místnosti. To, jak zjistili, byla ohromná knihovna, protože kolem dokola byly kilometry políček a miliony knih. Tady, i když to výzkumníci nemohli vědět, byly záznamy o všech zákonech, které Člověk kdy schválil, a všechny řeči, které byly v těchto poradních sálech kdy proneseny.

T'sinadree si rozmyšlel plán akce, když ho Alarkane upozornil na jednu polici asi o sto metrů dál. Na rozdíl od všech ostatních byla napůl prázdná. Kolem ní ležely na zemi v hromadě knížky, jako kdyby je někdo v divokém spěchu srazil. Něco takového se nedalo vyložit jinak: Ty bytosti tady nedávno byly. Ostré Alarkanovy smysly rozeznaly na podlaze slabé stopy kol, i když ostatní neviděli nic. Alarkane dokonce rozpoznal stopy nohou, ale protože nevěděl nic o stvořeních, která je zanechala, nemohl říct, kam vedou.

Pocit blízkosti byl teď ještě silnější, ale byla to blízkost v čase, ne v prostoru. Alarkane vyslovil myšlenky celé výpravy.

„Ty knihy musely být cenné a někdo je přišel zachránit – vzpomněl si na ně až dodatečně, řekl bych. To znamená, že tu musí být nějaký úkryt, možná ne daleko. Třeba najdeme nějaké další stopy, které by nás tam zavedly.“

T'sinadree souhlasil, Paladoran moc nadšený nebyl.

„Možná že to tak je,“ řekl, „ale ten úkryt může být kdekoli na planetě a nám zbývají jen dvě hodiny. Jestli doufáme, že ty lidi zachráníme, tak nesmíme ztrácet čas.“

Výprava znovu spěchala vpřed, zastavila se jen, aby sebrala několik knih, které by mohly být užitečné pro vědce na Základně – i když bylo nepravděpodobné, že by kdy byly přeloženy. Brzo zjistili, že velká budova se skládá většinou z malých místností, které nesly stopy nedávného používání. Většina z nich byla úpravná a uklizená, ale jedna nebo dvě byly ve stavu právě opačném. Výzkumníky zvlášť zmátla jedna z nich – zjevně nějaká kancelář – která vypadala naprosto zdemolovaná. Podlaha byla poházena papíry, nábytek byl poničený a rozbitými okny dovnitř vnikal kouř z požárů venku.

T'sinadreeho to značně znepokojilo.

„Do takovéhohle místa se přece nemohla dostat žádná nebezpečná zvířata!“ vykřikl a nervózně se dotkl paralyzátoru.

Alarkane neodpověděl. Začal vydávat ten nepříjemný zvuk, kterému jeho rasa říkala „smích“. Trvalo několik minut, než byl schopen vysvětlit, co ho tak pobavilo.

„Nemyslím si, že to provedlo nějaké zvíře,“ řekl. „Ve skutečnosti je vysvětlení docela jednoduché. Představ si, že ty bys pracoval celý život v nějaké místnosti a bojoval s nekonečnými kupami papírů, rok za rokem. A najednou ti někdo řekne, že už ji nikdy neuvidíš, že tvoje práce skončila a že ji můžeš navždycky opustit. A víc než to – nikdo nepřijde na tvé místo. Všechno skončilo. Jak ty by ses rozloučil, T'sinadree?“

Ten chvilku přemýšlel.

„No, asi bych uklidil a odešel. Tak to patrně bylo ve všech ostatních místnostech.“

Alarkane se znovu zasmál.

„Nepochybuju o tom, že bys to udělal, ale někteří tvorové mají odlišnou psychologii. Myslím, že by se mi líbilo to stvoření, co používalo tuhle místnost.“

Nevysvětlil podrobněji, jak to myslí, a jeho dva kolegové nad jeho slovy chvíli přemýšleli a pak to vzdali.

Dost je vyvedlo z míry, když jim Torkalee dal rozkaz k návratu. Shromáždili velké množství informací, ale nenašli žádnou stopu, která by je vedla k nepřítomným obyvatelům tohoto světa. Ten problém byl stejně neřešitelný jako předtím a teď se zdálo, že nikdy ani rozřešen nebude. Zbývalo jen čtyřicet minut do chvíle, kdy S9000 odletí.

Byli na půl cestě zpátky k své průzkumné lodi, když uviděli půlkruhovou chodbu, vedoucí do nitra budovy. Její architektonický styl se naprosto lišil od toho, kterého bylo použito jinde. Lehce klesající podlaha byla neodolatelným lákadlem pro stvoření, jejichž nohy byly unavené mramorovými schodišti, která v takovém nadbytku mohli postavit jen dvounožci. T'sinadree trpěl nejvíc, protože normálně používal dvanáct nohou a mohl jich zapojit až dvacet, když pospíchal, i když ho nikdo neviděl takovou rychlost vyvinout.

Výprava se zastavila a podívala se do chodby s jedinou myšlenkou. Tunel, vedoucí do hlubin Země! Přece jen možná nakonec najdou lidi tohoto světa a zachrání některé z nich před jejich osudem. Protože stále ještě byl čas přivolat mateřskou loď, kdyby to bylo potřeba.

Tsinadree se spojil se svým velitelem a Torkalee přiletěl s malým člunem přímo nad ně. Výprava možná nebude mít čas vracet se bludištěm chodeb, tak dokonale zaznamenaných v mysli Paladorana, že nebylo naprosto možné zabloudit. Kdyby bylo potřeba spěchat, může Torkalee výbuchem prorazit těch dvanáct pater nad jejich

hlavami. V každém případě by nemělo trvat dlouho zjistit, co je na konci té chodby.

Trvalo to jen třicet vteřin. Tunel prudce skončil v podivné válcovité místnosti s měkce polstrovanými sedadly kolem stěn. Nebyl z ní jiný východ kromě toho, kterým přišli, a trvalo několik vteřin, než v Alarkanově mysli svítl, co je skutečným účelem této místnosti. To je škoda, pomyslel si, že nebudou mít příležitost to *zařízení* použít. Jeho myšlenku náhle přerušil T'sinadreeho výkřik. Alarkane se prudce otočil a uviděl, že se za nimi dveře tiše zavřely.

I v té chvíli paniky si Alarkane s určitým obdivem pomyslel: Ať byli kdo byli, rozhodně uměli stavět automatická zařízení!

Paladoran promluvil první. Mávl jedním chapadlem k sedadlům.

„Myslíme si, že bude nejlepší se posadit,“ řekl. Mnohakanálová mysl Paladoru už analyzovala situaci a věděla, co přijde.

Nemuseli čekat dlouho, než se z mřížky nad jejich hlavami ozvalo hluboké bzučení a naposledy v historii bylo na Zemi slyšet hlas člověka, i když neživý. Slova neměla smysl, i když uvěznění výzkumníci si dokázali docela dobře domyslet, co znamenají.

„Zvolte své stanice, prosím, a posaďte se.“

Současně s hlasem se rozsvítil panel na jednom konci kupé. Na něm byla jednoduchá mapa, skládající se ze série kroužků spojených čarou. Každý kroužek měl u sebe nápis a vedle něj dvě různobarevná tlačítka.

Alarkane se tázavě podíval na velitele.

„Nedotýkejte se jich,“ řekl Tsinadree. „Když je necháme být, tak se dveře možná znovu otevrou.“

Mýlil se. Inženýři, kteří navrhovali automatickou podzemní dráhu, usoudili, že každý, kdo do ní vstoupí, pochopitelně chce někam jet. Pokud nezvolí žádnou mezistanici, může jeho cílem být jediné konečná.

Nastala další pauza, kdy relé a tyristory čekaly na příkazy. Během těch třiceti vteřin si výzkumníci mohli otevřít dveře a opustit podzemní dráhu, kdyby byli věděli, co dělat. Ale nevěděli to a stroje přizpůsobené lidské psychologii jednaly za ně.

Trhnutí akcelerace nebylo velké; bohaté polstrování byl luxus, nikoli nezbytnost. Jen téměř nepostřehnutelné vibrace vypovídaly o rychlosti, kterou se řítili útroby Země, cestou, jejíž trvání nemohli ani tušit. A za třicet minut opouští S9000 sluneční soustavu.

V uhánějícím stroji bylo dlouho ticho. T'sinadree a Alarkane horečně přemýšleli. Paladoran také, i když jinak. Myšlenka osobní smrti mu byla neznámá, protože zničení jedné jednotky neznamenal pro celou skupinovou mysl víc než pro člověka zlomený nehet. Ale dokázal, i když s velkými obtížemi, pochopit tíseň bytostí, jako byli T'sinadree nebo Alarkane, a chtěl jim pomoci, pokud to dokáže.

Alarkanovi se podařilo pomocí osobní vysílačky spojit s Torkaleem, i když signál byl velmi slabý a rychle mizel. Spěšně vysvětlil situaci a signál se skoro okamžitě vylepšil. Torkalee sledoval trasu stroje, letěl nad zemí, pod níž se hnali ke svému neznámému cíli. Tak si poprvé uvědomili, že cestují rychlostí skoro patnáct set kilometrů za hodinu, a krátce potom jim Torkalee předal další, ještě nepříjemnější zprávu, že se rychle blíží k moři. Dokud byli pod souší, byla naděje, i když slabá, že se jim podaří zastavit stroj a uniknout. Ale pod oceánem – ani všechny mozky a přístroje mateřské lodi je nedokážou zachránit. Nikdo by nemohl vymyslet dokonalejší past.

T'sinadree pečlivě zkoumal nástěnnou mapu. Její význam byl zřejmý a po linii spojující jednotlivé kroužky se posunovalo malé světýlko. Bylo už na půl cestě k první označené stanici.

„Zmáčknu jedno to tlačítko,“ řekl Tsinadree nakonec. „Horší už to nebude, a možná se něco dozvíme.“

„Souhlasím. Které zkusíš dřív?“

„Jsou tu jen dva druhy a je celkem jedno, jestli nejdřív zkusíme to nesprávné. Předpokládám, že jedno stroj spouští a jedno ho zastavuje.“

Alarkane nebyl moc optimistický.

„Rozjelo se to, i když nikdo nic nezmačkl,“ řekl. „Já myslím, že je to úplně automatické a že to odtud nemůžeme ovládat vůbec.“

T'sinadree nesouhlasil.

„Ta tlačítka jasně souvisejí se stanicemi a byla by k ničemu, kdyby ses s jejich pomocí nemohl zastavit. Jediná otázka je, které je to pravé?“

Jeho analýza byla naprosto správná. Stroj se dal zastavit na kterékoli mezistanici. Byli na cestě teprve deset minut, a kdyby se teď dostali ven, nic by se nestalo. Byla jen smůla, že T'sinadree nejdřív zvolil nesprávný knoflík.

Světélko na mapě pomalu minulo osvětlené kolečko, aniž zpomalilo. A v té chvíli se shora ozval Torkalee.

„Právě jste projeli pod městem a směřujete pod moře. Aspoň tisíc mil žádná další zastávka nebude.“

Alveron se už vzdal naděje, že na tomto světě nalezne život. S9000 prozkoumala polovinu planety, nikde se dlouho nezdržela, pořád znovu sestupovala k zemi ve snaze přitáhnout pozornost. *Žádná odpověď*; Země se zdála být naprosto mrtvá. Jestli byli nějakí obyvatelé dosud naživu, museli se ukrýt v hlubinách, kam za nimi nemohla žádná pomoc proniknout, i když jejich osud byl tak jako tak zpečetěn.

Rugon přinesl zprávu o té katastrofě. Veliká loď ukončila svůj neplodný průzkum a letěla zpátky bouřemi nad oceán, nad nímž Torkaleeho malý člun stále ještě sledoval trasu podzemního stroje.

Pohled to byl skutečně strašlivý. Takhle vypadalo moře naposledy ve dnech, kdy se Země rodila. Hory vody se řítily před bouří, která teď dosáhla rychlosti mnoha stovek mil za hodinu. I v této vzdálenosti od pevniny byl vzduch plný letících trosek – stromy, části domů, plechy, všechno, co nebylo pevně připoutáno k zemi. Žádný létající stroj by v takové smršti nepřežil ani vteřinu. A i řev větru znova a znova zanikal, když se obrovské vodní hory srážely s třeskem, který se zdál otřásat nebesy.

Naštěstí ještě nedošlo k žádným velkým zemětřesením. Hluboko pod oceánským dnem stále perfektně fungoval dokonalý stroj, který býval soukromou podzemní dráhou prezidenta světa, a ani v nejmenším mu nevadil zmatek a zkáza nad ním. Bude pracovat až do posledních minut existence Země, která, pokud se astronomové nemýlí, nastane o něco později než za čtvrt hodiny – i když by Alveron dal hodně za to vědět, o kolik později. Bude to trvat skoro hodinu, než uvězněná výprava dosáhne pevniny a s ní aspoň slabounké naděje na záchranu.

Alveronovy instrukce byly velmi přesné, i když ani bez nich by mu ani nepřišlo na mysl riskovat obrovský stroj, který mu byl svěřen. Kdyby byl člověk, bylo by rozhodnutí opustit uvězněné členy své výpravy zoufale těžké. Ale on pocházel z rasy mnohem citlivější než člověk, z rasy, která tak milovala hodnoty ducha, že už dávno a velice neochotně převzala vládu nad vesmírem, protože jen tak si mohla být jista, že bude zachována spravedlnost. Alveron bude potřebovat všechny své nadlidské schopnosti, aby zvládl příštích několik hodin.

Mezitím míli pod oceánským dnem se Alarkane a T'sinadree

horečně zabývali osobními vysílačkami. Patnáct minut není mnoho času na to uzavřít všechny nedokončené záležitosti celého života. Vlastně to sotva stačí, aby člověk nadiktoval aspoň těch pár vzkazů na rozloučenou, které jsou v takových chvílích mnohem důležitější než všechno ostatní.

Celou tu dobu Paladoran mlčel a nehýbal se. Ostatní dva, odevzdaní svému osudu a zabraní do osobních záležitostí, si toho ani nevšimli. Polekalo je, když je Paladoran náhle oslovil podivně bezvýrazným hlasem.

„Vidíme, že provádíte určitá opatření v souvislosti se svou předpokládanou destrukcí. To pravděpodobně nebude nutné. Kapitán Alveron doufá, že nás zachrání, pokud dokážeme tento stroj zastavit, až dosáhneme znovu pevniny.“

Jak T'sinadree, tak Alarkane byli překvapeni tak, že chvilku nebyli schopni slova. Druhý z nich pak zalapal po dechu: „Jak to víš?“

Byla to hloupá otázka, protože si vzápětí uvědomil, že na palubě mateřské lodi je několik dalších Paladoranů – jestli se to dá tak říct – a jejich společník ví tedy všechno, co se na S9000 děje. Nečekal tedy na odpověď a pokračoval: „To přece Alveron nemůže udělat! Neodvází se tak riskovat!“

„Nebude nic riskovat,“ řekl Paladoran. „Řekli jsme mu, co má dělat. Je to opravdu docela jednoduché.“

Alarkane a T'sinadree se dívali na svého společníka s něčím velmi podobným posvátné bázni, protože si uvědomili, co se muselo stát. Ve chvílích krize se jednotlivé jednotky, z nichž se skládala paladorská mysl, mohly spojit v organizaci stejně těsně propojenou jako kterýkoli fyzický mozek. V takových chvílích tvořily intelekt mnohem mocnější než kterýkoli jiný ve vesmíru. Obyčejné problémy dokázalo vyřešit několik stovek nebo tisíců jednotek. Velmi výjimečně jich bylo potřebí miliony, a při dvou historických příležitostech se sjednotily miliardy buněk celého paladorského vědomí, aby se vyrovnalo s nebezpečím ohrožujícím celou rasu. Paladorská mysl byla jedním z největších intelektuálních zdrojů ve vesmíru: její plná síla byla zapotřebí málokdy, ale vědomí, že je k dispozici, ostatní rasy neobyčejně uklidňovalo. Alarkana napadlo, kolik buněk se spojilo k řešení tohoto nebezpečí. Také ho napadlo, jak to, že paladorská mysl věnovala pozornost tak triviální události.

Odpověď na tuto otázku nedostal nikdy, i když by ji byl mohl

uhodnout, kdyby věděl, že mrazivě neosobní paladorská mysl má skoro lidskou slabost – není imunní vůči ješitnosti. Kdysi dávno napsal Alarkane knihu, v níž se snažil dokázat, že všechny inteligentní rasy se jednou vzdají individuálního vědomí a že jednoho dne ve vesmíru zbudou jen kolektivní mysli. Palador, psal tehdy, je první z těch absolutních intelektů – a ohromnou rozptýlenou mysl to potěšilo.

Na další otázky neměli čas, protože v té chvíli se ozval z jejich vysílaček Alveronův hlas.

„Tady je Alveron. Zůstáváme na této planetě, dokud ji nezasáhnou vlny výbuchu, takže vás můžeme být schopni zachránit. Směřujete k pobřežnímu městu, kterého svou současnou rychlostí dosáhnete za čtyřicet minut. Jestli se nedokážete sami zastavit, vyhodíme do povětří tunel před a za vámi a odřízneme vám tak přívod energie. Pak se k vám provrtáme, abyste se dostali ven – hlavní inženýr tvrdí, že centrálním plynometem to dokáže za necelých pět minut. Takže byste měli být během hodiny v bezpečí, ledaže by slunce vybuchlo dřív.“

„Ale jestli vybuchne, tak zničí i vás! Nesmíte tak riskovat!“

„Tím si nelámejte hlavu. Až slunce vybuchne, bude trvat několik minut, než vlna dosáhne maxima. A kromě toho jsme na noční straně planety a chrání nás dvanáct tisíc kilometrů skály. Jakmile se objeví první signál výbuchu, vyrazíme okamžitě ven ze sluneční soustavy a budeme se držet ve stínu planety. Při maximálním zrychlení dosáhneme rychlosti světla dřív, než opustíme kužel stínu, a Slunce nám pak už nemůže ublížit.“

T'sinadree se ještě bál doufat. Okamžitě ho napadla další námitka.

„Ano, ale jak tady na noční straně dostanete ten signál?“

„Docela jednoduše,“ odpověděl Alveron. „Zdejší svět má měsíc, který je z téhle polokoule vidět. Máme na něj zaměřené teleskopy. Jestli se prudce zvýší jeho jasnost, hlavní motor se automaticky zapne a odpálí nás ven ze systému.“

Ta logika byla bezchybná. Alveron, opatrný jako vždycky, nic neriskoval. Bude trvat řadu minut, než osm tisíc mil skály a kovu bude zničeno ohněm vybuchujícího slunce. Během té doby S9000 dosáhne rychlosti světla a s ní i bezpečí.

Alarkane stiskl druhý knoflík, když byli ještě několik mil od pobřeží. Nečekal, že se něco stane, protože si myslel, že se stroj nemůže zastavit mezi stanicemi. Připadalo jim to proto až příliš krásné, když o pár minut později lehké vibrace stroje utichly a oni se

zastavili.

Dveře se tiše odsunuly. Nestačily se ještě ani otevřít docela a trojice výzkumníků už byla venku z vozu. Už nehodlali nic riskovat. Před nimi se do dálky táhl tunel, který zvolna stoupal z dohledu. Vyrázili do něj, když je najednou zavolal Alveronův hlas z komunikátorů.

„Zůstaňte, kde jste! Budeme odpalovat!“

Země se jednou zachvěla a daleko před nimi se ozval hřmot řítící se skály. Země se znovu otřásla – a sto metrů před nimi tunel náhle zmizel. Procházela jím obrovská vertikální šachta.

Výzkumníci pospíchali chodbou, až se zastavili na jejím kraji. Šachta, kterou chodba končila, měla víc než tři sta metrů v průměru a hluboká byla tak, že jejich světlomety nedosáhly na dno. Nad nimi letěly bouřkové mraky přes Měsíc, který by teď žádný člověk nepoznal, tak zářivě jasný byl jeho kotouč. Ale kromě toho tam viděli ještě tu nejkrásnější věc v celém vesmíru – vysoko nad nimi se vznášela S9000 a obrovské plamenomety, které vyvrtaly šachtu, ještě rudě žhnuly.

Z mateřské lodi se oddělil tmavý objekt a prudce klesal. Torkalee se vracel pro své přátele. O malou chvíli později je už přivítal Alveron ve velitelské kabině. Ukázal k veliké obrazovce a tiše řekl: „Podívejte, stihli jsme to jen tak tak.“

Kontinent pod nimi pomalu mizel pod kilometr vysokými vlnami, které útočily na jeho pobřeží. To poslední, co ze Země kdy kdo viděl, byla obrovská pláň zalitá světlem abnormálně jasného měsíce. Po její tváři se valila blýskavá povodeň směrem ke vzdálené stěně hor. Moře slavilo své konečné vítězství, ale jeho triumf bude krátkodechý, protože už brzo Země a moře přestanou existovat. Už ve chvíli, kdy tichá výprava ve velitelské kabině sledovala zkázu pod sebou, blížila se k nim rychle nekonečně větší katastrofa, k níž byl tento obraz pouhou předehrou.

Bylo to, jako by nad Sluncem zalitou krajinou náhle vyšlo slunce. Ale nebylo to svítání; byl to jen Měsíc, který zářil jako druhé Slunce. Asi třicet sekund to úžasné, nepřirozené světlo ozařovalo k zániku odsouzenou Zemi pod sebou. Pak na kontrolním panelu náhle bleskla indikační světla. Hlavní motor se zapnul. Alveron přelétl pohledem indikátory a ověřil si, že jsou nastaveny správně. Když se znovu podíval na obrazovku, Země byla pryč.

Úžasně, beznadějně přetížené generátory tiše zhasly, když S9000 mījela oběžnou dráhu Persefone. Bylo to jedno, Slunce jim už teď nemohlo ublížit, a i když se loď bezmocně řítila do osamělé noci mezihvězdného prostoru, bude to jen otázka několika dní, než přijde pomoc.

Byla to ironie. Před pouhým jediným dnem byli zachránci, spěchající na pomoc rase, která už neexistovala. Ne poprvé přemýšlel Alveron o tom světě, který náhle zanikl. Marně se snažil představit si ho v jeho slávě, v době, kdy ulice jeho měst pulzovaly životem. I když ti lidé byli primitivní, mohli vesmíru mnoho nabídnout. Kdyby se jim jen bylo podařilo navázat kontakt! Lítost byla zbytečná: dlouho před tím, než přiletěli, se obyvatelé toho světa museli pohřbít hluboko v jeho ocelovém srdci. A teď oni i jejich civilizace zůstanou na věky záhadou.

Alveron byl rád, když jeho myšlenky přerušil příchod Rugona. Spojovací důstojník byl celou dobu od odletu pilně zaměstnán a snažil se analyzovat programy z vysílače, který objevil Orostron. Problém to nebyl těžký, ale vyžadovalo to konstrukci speciálního zařízení a to chvílku trvalo.

„Tak co jsi zjistil?“ zeptal se Alveron.

„Celkem dost,“ odpověděl jeho přítel. „Je v tom nějaká záhada a já tomu nerozumím.“

Netrvalo dlouho zjistit, jak se signály tvoří, a dost jednoduše jsme je dokázali upravit tak, aby vyhovovaly našemu zařízení. Vypadá to, že po celé planetě byly kamery, které sledovaly jednotlivá zajímavá místa. Některé byly zřejmě ve městech, na střechách vysokých budov. Kamery se soustavně otáčely, aby poskytovaly panoramatický pohled. V těch programech, které tu máme zaznamenané, je asi dvacet různých scén.

Navíc je tam řada přenosů jiného druhu, ani obraz, ani zvuk. Vypadá to, že jsou čistě vědecké – možná údaje z nějakých přístrojů nebo něco takového. Všechny ty programy se vysílaly souběžně na různých frekvencích.

Pro to všechno musí přece být nějaký důvod. Orostron si pořád myslí, že tu stanici prostě nevypnuli, když ji opouštěli. Ale tohle nejsou programy, jaké by taková stanice vůbec měla vysílat. Rozhodně se jí používalo pro meziplanetární komunikaci – v tom měl Klarten docela pravdu. To znamená, že ti lidé pronikli někam do

vesmíru, protože při posledním průzkumu nebyl na žádné z těch dalších planet život. Souhlasíš se mnou?“

Alveron ho soustředěně sledoval.

„Ano, to zní docela rozumně. Ale je také jisté, že ten paprsek nesměřoval k žádné jiné z těch planet. To jsem si sám prověřil.“

„Já vím,“ řekl Rugon. „Moc rád bych věděl, proč ohromná meziplanetární vysílací stanice pilně vysílá záběry světa, který má být zničen – záběry, které by ohromně zajímaly vědce a astronomy. Někdo si dal hodně práce s tím, aby nainstaloval ty panoramatické kamery. Jsem přesvědčený, že to vysílání někam směřovalo.“

Alveron prudce vzhlédl.

„Chceš říct, že tam mohla být ještě jedna vnější planeta, která nebyla zaznamenána?“ zeptal se. „Jestli ano, tak se určitě pleteš. Ten paprsek ani nesměřoval nikam do okruhu sluneční soustavy. A i kdyby ano – jen se podívej na tohle.“

Zapnul obrazovku a nastavil ovládání. Na sametové oponě vesmíru se vznášela modrobílá koule, tvořená mnoha soustřednými vrstvami žhnoucího plynu. I když byla tak vzdálená, že jakýkoli pohyb nebylo možno zaznamenat, zjevně se velkou rychlostí rozpínala. V jejím středu byl oslepující bod světla – bílá trpasličí hvězda, v kterou se změnilo Slunce.

„Asi si neuvědomuješ, jak je ta koule veliká,“ řekl Alveron. „Podívej se na tohle.“

Nastavil zvětšení tak, že byla vidět jen centrální část novy. Blízko u jejího srdce bylo vidět dva malinké hustší body, každý po jedné straně.

„Tohle jsou ty dvě obří planety soustavy. Pořád se jim ještě podařilo zachovat si vlastní existenci – jistým způsobem. A ty byly několik stovek milionů mil od Slunce. Nova se pořád ještě rozpíná – ale už teď je dvakrát tak velká jako celá sluneční soustava.“

Rugon chvíli mlčel.

„Asi máš pravdu,“ řekl trochu zachmuřeně. „Vyřídil jsi mou první teorii. Ale pořád jsi mě ještě neuspokojil.“

Několikrát rychle obešel místnost, než znovu promluvil. Alveron trpělivě čekal. Znal skoro intuitivní schopnosti svého přítele, který často dokázal vyřešit problém, na němž pouhá logika ztroskotávala.

Pak Rugon pomalu znovu promluvil.

„A co bys řekl tomuhle?“ řekl. „Co jestli jsme ty lidi naprosto

podcenili? Orostron to už jednou udělal – myslel si, že se nikdy nemohli dostat do vesmíru, protože znali rádio jen dvě staletí. Říkal mi to Hansur II. No, v tom se Orostron mýlil. Třeba se mýlíme všichni. Díval jsem se na ten materiál, který Klarten přinesl z vysílače. To, co objevil, na něj neudělalo dojem, ale na tak krátkou dobu je to ohromný pokrok. Na té stanici byla zařízení, která by správně měla patřit rasám o tisíce let starším. Alverone, mohli bychom sledovat ten paprsek a zjistit, kam míří?“

Alveron celou minutu neřekl nic. Vlastně tu otázku napůl očekával, ale nebylo snadné odpovědět. Hlavní generátory vypověděly úplně. Nemělo cenu snažit se je opravit. Ale stále ještě měli energii, a když je energie, tak jde časem skoro všechno. Bude to znamenat spoustu improvizace a pár obtížných manévřů, protože loď měla pořád ještě svou ohromnou počáteční rychlost. Ano, dalo se to provést, a ta aktivita aspoň udrží posádku v lepší náladě, protože už teď na ně začala doléhat deprese z nezdařené výpravy. A zpráva, že nejbližší opravářská loď se k nim dostane až za tři týdny, taky na morálce nepřidala.

Inženýři jako obvykle měli spoustu řečí. A jako obvykle zvládli ten úkol za polovinu doby, kterou původně zavrhlí jako nemožné krátkou. Veliká loď pomalinku, po řadu hodin, ztrácela rychlost, kterou jí hlavní motor udělil za stejný počet minut. Obrovským obloukem o průměru milionů mil změnila S9000 svůj kurz a hvězdné pole kolem ní se posunulo.

Manévr trval tři dny, ale na konci té doby se loď vlekla po kurzu paralelním s paprskem, který kdysi vyšel ze Země. Směřovali do prázdnoty; žhnoucí koule, která bývala Sluncem, se za nimi pomalu zmenšovala. V měřících meziplanetárních letů skoro stáli.

Celé hodiny se Rugon skláněl nad svými přístroji a zaměřoval své detektory daleko do vesmíru. Ve vzdálenosti mnoha světelných let nebyla rozhodně žádná planeta; o tom nebylo pochyb. Tu a tam za ním zašel Alveron a vždycky dostal stejnou odpověď: „Nic nového.“ Asi v pětině případů Rugona jeho intuice zklamala; začal uvažovat, jestli tohle není právě takový případ.

Až za týden se ručičky detektorů hmoty nepatrně pohnuly na koncích stupnic. Ale Rugon neřekl nic, dokonce ani kapitánovi. Čekal, dokud si nebyl jistý, a čekal ještě dál, až i snímače krátkého dosahu začaly reagovat a vytvářet na obrazovkách první mlhavé obrázky. A i

potom trpělivě čekal, než dokázal obrazy přesně určit. Pak, když věděl, že jeho nejdivočejší fantazie byly ještě krotší než skutečnost, zavolal své kolegy do velitelské kabiny.

Na obrazovce bylo vidět známý obrázek nekonečného hvězdného pole, slunce za sluncem až k samým hranicím vesmíru. Kousek od středu obrazovky vytvářela vzdálená mlhovina lehkou, oparu podobnou skvrnu, kterou oko těžko zachytilo.

Rugon zvětšil obraz. Hvězdy vypluly z monitoru; malá mlhovina rostla, až vyplnila celou obrazovku, a pak – už to nebyla mlhovina. Celá společnost vydala výkřik překvapení nad pohledem, který se jim naskytl.

Ohromným prostorem vesmíru, uspořádány ve velikém trojrozměrném šiku z pravidelných řad a sloupců s precizností pochoduující armády, letěly tisíce malých svítících tužek. Rychle se pohybovaly; celá ta mohutná struktura si udržovala tvar jako jediná jednotka. Už během doby, kdy je Alveron a jeho druhové sledovali, se formace začala ztrácet z obrazovky a Rugon musel znova nastavit ovládače.

Po dlouhé odmlce Rugon promluvil.

„Tohle je ta rasa,“ řekl tiše, „která znala rádio jen dvě století – rasa, o které jsme mysleli, že se odplížila zahynout do srdce své planety. Zkoumal jsem ty záběry pod největším možným zvětšením.

Tohle je největší flotila, která kdy byla zaznamenána. Každý z těch světelných bodů představuje loď větší, než je naše vlastní. Samozřejmě jsou velmi primitivní – to, co vidíte na obrazovce, jsou trysky jejich raket. Ano, odvážili se použít raket pro cestu mezihvězdným prostorem! Uvědomujete si, co to znamená? Trvalo by jim celá staletí, než by se dostali k nejbližší hvězdě. Na tu cestu se muselo vydat celé to pokolení v naději, že o generace později ji jejich potomci dokončí.

Jaký ohromný úspěch to je, pochopíte nejlépe, když si uvědomíte, že nám trvalo dlouhé věky vydat se do vesmíru, a ještě déle, než jsme se odvážili letět ke hvězdám. I kdyby nám hrozilo zničení, dokázali bychom tak mnoho za tak krátký čas? Nezapomeňte, že je to nejmladší civilizace ve vesmíru. Před čtyřmi sty tisíci let ještě vůbec neexistovala. Jaká bude za milion let?“

O hodinu později Orostron opustil ochromenou mateřskou loď a vydal se k obrovské flotile před nimi. Když malé torpédo zmizelo

mezi hvězdami, Alveron se obrátil ke svému příteli a řekl něco, na co si Rugon v příštích letech často vzpomněl.

„To jsem zvědavý, jací budou?“ uvažoval nahlas. „Budou to jenom báječní inženýři bez umění a filozofie? Nejspíš to bude pro ně pořádné překvapení, až je Orostron dostihne – a taky jim to možná dost pošramotí hrdost. Je to zvláštní, jak si všechny tyhle izolované rasy myslí, že jsou jediní v celém vesmíru. Ale měli by nám být vděční; ušetříme jim pěkných pár stovek let cesty.“

Alveron se podíval na Mléčnou dráhu, která jako stříbrný závoj pokrývala obrazovku. Mávl k ní chapadlem v gestu, které zahrnovalo celou galaxii od Centrálních planet až po osamělá slunce Okraje.

„Víš,“ řekl Rugonovi, „skoro se těch lidí bojím. Co když se jim nebude líbit naše malá Federace?“ Znova mávl k hvězdným mračnům, která se shromáždila na obrazovce a zářila světlem svých nespočetných sluncí.

„Něco mi říká, že to budou velmi odhodlaní lidé,“ dodal. „Raději bychom se k nim měli chovat zdvořile. Koneckonců máme nad nimi přesilu jenom asi tisíc milionů k jedné.“

Rugon se zasmál žertíku svého kapitána.

O dvacet let později se ta poznámka už vůbec nezdála směšná.

Anděl strážný

„Anděla strážného“ jsem napsal v červenci 1946, a když jsem ho poslal do Ohromujících, John W. Campbell, Jr. mi ho promptně vrátil – s nepochybně velmi zajímavým a účastným dopisem, který, jak doufám, se jednoho dne objeví ve spodním kambriu mé korespondence. (Všechny předchozí průzkumy byly neúspěšné, takže je to boj proti petrifikaci.) Opravdu bych ten dopis rád našel, protože bych chtěl vědět, jestli se mě v něm John ptal, zda jsem si své mimozemšťany vypůjčil z jeho vlastní povídky „Nejmocnější stroj“. (Jedním slovem: Ano...)

Příští rok jsem ji přepracoval a předal jsem ji svému novému agentovi – Scottu Meredithovi, který byl tehdy na začátku své kariéry. V té době se Scottem pracoval James Blish – a ten ji dost přepsal a dodal nový konec. Tahle verze se objevila v Slavných fantastických záhadách (Famous Fantastic Mysteries) v dubnu 1950, kde mohla zůstat dodneška, kdybych se byl nerozhodl ji dál rozvinout.

„Anděl strážný“ se o pár let později začal měnit v Konec dětství a stal se první částí tohoto románu („Země a Nadvládci“). Ale to už je, abych tak řekl, jiná povídka...

I

Pieter van Ryberg se otřásl jako vždycky, když vešel do Stormgrenovy kanceláře. Podíval se na termostat a pokrčil jakoby rezignovaně rameny. „Víte, šéfe,“ řekl, „i když nás bude mrzet, že odejdete, je příjemné vědět, že už brzo klesne počet úmrtí na zápal plic.“

„Jak to víte?“ usmál se Stormgren. „Příští generální tajemník bude třeba Eskymák. To je k neuvěření, co někteří lidé nadělají kvůli pár stupňům Celsia!“

Van Ryberg se zasmál a přešel k vypouklému dvojitému oknu. Chvilí stál tiše a díval se do ulice velkých bílých budov, dosud jen zčásti dokončených.

„Tak co,“ řekl náhle změněným tónem. „Hodláte se s nimi setkat?“

Za sebou slyšel, jak si Stormgren nervózně hraje se svým pověstným uranovým těžítkem.

„Ano, asi ano. To obvykle může ušetřit větší potíže v budoucnu.“

Van Ryberg náhle ztuhl a přitiskl tvář ke sklu.

„Támhle jsou!“ řekl. „Jdou po Wilsonově třídě. Ale není jich tolik, kolik jsem čekal – řekl bych asi dva tisíce.“

Stormgren se postavil k oknu vedle svého náměstka. Asi půl míle odsud pochodovala ulicí směrem k budově Ústředí malá, ale odhodlaná skupina. Nesli transparenty, které Stormgren na tu vzdálenost nedokázal přečíst, ale věděl dost dobře, co na nich tak asi může být. Teď už i přes vynikající izolaci budovy slyšel výhružný zvuk prozpěvujících hlasů. Cítil, jak se ho zmocňuje náhlá vlna znechucení. Svět už si přece užil až dost pochodujících davů a zlobných hesel!

Demonstranti teď došli až k budově; patrně věděli nebo aspoň tušili, že je sleduje, protože tu a tam se nad hlavami objevila hrozící zaťatá pěst. Ale nevyhrožovali jemu, i když to gesto samozřejmě měl vidět. Jako trpaslíci hrozící obroví mířili těmi rozhořčenými pěstmi k nebi sedmdesát kilometrů nad jeho hlavou.

A je celkem pravděpodobné, pomyslel si Stormgren, že Karellen to celé sleduje a ohromně se baví.

Stormgren se dnes vůbec poprvé setkával s hlavou Ligy svobody. Pořád si ještě nebyl jistý, jestli to rozhodnutí bylo moudré; nakonec se

k tomu rozhodl hlavně proto, že kdyby odmítl, mohla by to Liga využít jako zbraň proti němu. Věděl, že propast mezi nimi je příliš široká na to, aby z téhle schůzky mohla vzejít jakákoli dohoda.

Alexander Wainwright byl vysoký, ale lehce shrbený muž něco před šedesátkou. Vypadalo to, že má chuť se spíš omlouvat za své hlučnější stoupence, a Stormgrena skoro vyvedla z míry jeho zjevná upřímnost a nepopíratelné osobní kouzlo. Dost dobře se nemohl nikomu nezamlouvat, ať už si člověk o tom, co hájil, myslel cokoli.

Když je van Ryberg krátce a trochu nervózně představil, Stormgren neztrácel čas.

„Předpokládám,“ začal, „že hlavním důvodem vaší návštěvy je podat formální protest proti Federálnímu plánu. Je to tak?“

Wainwright kývl.

„Ano, o to mi jde především, pane generální tajemníku. Jak víte, posledních pět let jsem se snažil zburcovat lidskou rasu, aby si uvědomila nebezpečí, před kterým stojí. Musím přiznat, že z našeho hlediska byla odezva dost neuspokojující. Velká většina lidí je, jak se zdá, docela ochotna nechat Nadvládce řídit svět, jak se jim zachce. Ale tahle Evropská federace je stejně nepřipustná, jako bude nefunkční. Dokonce ani Karellen nemůže vymazat dva tisíce let lidské historie jediným škrtem pera.“

„Takže vy si myslíte,“ přerušil ho Stormgren, „že Evropa a celý svět musí zůstat do nekonečna rozdělen na množství suverénních států, každý s vlastní měnou, armádou, celníky, hranicemi a s veškerou tou ostatní – středověkou výzbrojí?“

„Nemám nic proti Federaci jako *konečnému* cíli, i když někteří mí přívrženci by se mnou nesouhlasili. Jde mi o to, že musí přijít zevnitř, ne být vnucena zvenčí. Svůj vlastní osud musíme vytvářet sami – máme právo na nezávislost. To vměšování do lidských záležitostí musí skončit!“

Stormgren si povzdechl. Tohle všechno už slyšel stokrát a věděl, že na to může dávat jenom pořád stejné odpovědi, které Liga svobody odmítala přijmout. On věřil Karellenovi a oni ne. V tom byl základní rozdíl mezi nimi a s tím nemohl nic dělat. Naštěstí s tím nemohla nic dělat ani Liga svobody.

„Dovolte mi několik otázek,“ řekl. „Můžete popřít, že Nadvládci přinesli světu bezpečnost, mír a prosperitu?“

„To je pravda. Ale vzali nám svobodu. Člověk není živ –“

„Jenom chlebem. Ano, já vím – ale tohle je poprvé v historii, co si může každý člověk být jistý, že dostane aspoň ten. Ať tak nebo tak, jakou svobodu jsme to vlastně ztratili v porovnání s tím, co nám Nadvládci poprvé v lidské historii dali?“

„Svobodu řídit své životy, pod Božím vedením.“

Stormgren zavrtěl hlavou.

„Minulý měsíc podepsalo pět set biskupů, kardinálů a rabínů společnou deklaraci, ve které vyjadřují podporu Supervizorově politice. Světové náboženství je proti vám.“

„Protože si jenom tak málo lidí uvědomuje nebezpečí. Až si ho uvědomí, bude už možná pozdě. Lidstvo ztratilo iniciativu a stane se podřízenou rasou.“

Zdálo se, že ho Stormgren neslyší. Sledoval dav pod sebou, který teď, když s ním nebyl jeho vůdce, bezradně přešlapoval. Jak dlouho to bude trvat, uvažoval, než se lidé odnaučí zahodit rozum, jakmile jich je víc než pár pohromadě? Wainwright je možná čestný a upřímný muž, ale o mnoha jeho následovnících se nedá říct totéž.

Stormgren se obrátil zpátky ke svému návštěvníkovi.

„Za tři dny se znovu setkám se Supervizorem. Předložím mu vaše námítky, protože je mou povinností tlumočit názory světa. Ale nic to nezmění.“

Nastala krátká odmlka. Pak Wainwright pomalu znova promluvil.

„To mi připomíná další věc. Jak víte, jedna z našich hlavních námitek proti Nadvládcům je jejich tajnůstkářství. Vy jste jediná lidská bytost, která kdy mluvila s Karellenem – a ani vy jste ho nikdy neviděl. Divíte se, že mnozí z nás mají pochybnosti, proč to všechno dělá?“

„Slyšeli jste jeho projevy. Nebyly dost přesvědčivé?“

„Upřímně řečeno, slova nestačí. Nevím, co nám vadí víc – Karellanova všemohoucnost nebo jeho tajnůstkářství.“

Stormgren mlčel. Na tohle nemohl nic říct – aspoň nic, co by toho druhého přesvědčilo. Občas si nebyl jistý ani tím, jestli přesvědčil sám sebe.

Z jejich hlediska to byla samozřejmě jenom malinká operace, ale pro Zemi to byla největší událost, ke které v historii došlo. Bez varování dopadl na řadu největších měst na Zemi stín. Miliony lidí vzhledly od své práce a uviděly v jediném okamžiku, v němž jim ztuhla krev v žilách, že lidstvo už není samo.

Tento den byl mnohokrát popsán v románech, ale nikdo nevěřil, že doopravdy přijde. Teď konečně nastal: dvacet obrovských lodí bylo symbolem techniky, se kterou se člověk ještě mnohá staletí nebude moci měřit. Sedm dní se bez pohnutí vznášely nad lidskými městy a nedávaly ani v nejmenším najevo, že vůbec vědí o jejich existenci. Ale nebylo to ani potřeba – ty ohromné lodi se přece nemohly čirou náhodou zastavit přesně nad New Yorkem, Londýnem, Moskvou, Canberrou, Římem, Kapským Městem, Tokiem...

Ještě než tyto nezapomenutelné dny skončily, někteří lidé už pochopili pravdu. Tohle nebyl první opatrný kontakt rasy, která o člověku nic nevěděla. V těch tichých, nehybných lodích studoval mistr psycholog reakce lidstva. Až křivka napětí dosáhne vrcholu, zjeví se.

Osmého dne se Karellen, Supervizor pro Zemi, představil světu. Mluvil tak dokonalou angličtinou, že to rozpoutalo spory, které zuřily přes Atlantik celé půlstoletí. Ale obsah jeho řeči byl ještě víc šokující než její podání. I podle nejpřísnějších měřítek to bylo dílo vrcholného génia, které ukazovalo dokonalou a úplnou zběhllost v lidských záležitostech. Nebylo pochyb o tom, že učenost a virtuozita té řeči, ohromující náznaky dosud nezaznamenaných vědomostí, byly záměrně sestaveny tak, aby přesvědčily lidstvo, že se setkal s drtivou intelektuální silou. Když Karellen skončil, věděly národy Země, že dny jejich nejisté suverenity končí. Lokální, vnitřní vlády si i nadále zachovají své pravomoci, ale na širším poli mezinárodních záležitostí už nejdůležitější rozhodnutí nebyla v lidských rukách. Hádky, protesty – to všechno bylo marné. Těch nehybných obrů se nemohla dotknout žádná zbraň, a i kdyby ano, jejich pád by zcela zničil města pod nimi. Země se přes noc stala protektorátem nějakého mlhavého hvězdného impéria, které se vymykalo lidským znalostem.

Zmatek se po nějaké době uklidnil a svět se znovu vrátil ke svým záležitostem. To jediné, čeho by si všiml náhle probuzený spáček z časů před invazí, bylo ztichlé očekávání, mentální ohlazení přes rameno, jak lidstvo čekalo, až se Nadvládci ukážou a sestoupí ze svých lesknoucích se lodí.

I o pět let později stále ještě čekalo. A to, pomyslel si Stormgren, to je příčina všech těch potíží.

Místnost byla malá a až na jednu židli a stůl před obrazovkou

nezařizená. Záměrně nevypovídala nic o bytostech, které ji postavily. Byl tu jen jeden vchod a ten vedl přímo k výstupu na zakřiveném boku obrovské lodi. Stormgren byl jediný ze všech lidí, kdo jím kdy vstoupil, aby se setkal s Karellenem, supervizorem pro Zemi.

Obrazovka byla teď prázdná jako vždycky. Za tím tmavým obdélníkem leželo naprosté tajemství – ale také náklonnost a nezměrné a tolerantní pochopení pro lidstvo. Pochopení, které, jak Stormgren věděl, bylo možno získat jen staletími studia.

Ze skryté mřížky se ozval ten klidný, neuspěchaný hlas s podtónem humoru – hlas, který Stormgren znal tak dobře, i když ho svět slyšel jen třikrát v historii.

„Ano, Rikki, poslouchal jsem. Co si myslíš o panu Wainwrightovi?“

„Je to čestný člověk, ať už jsou jeho stoupenci, jací jsou. Co s ním budeme dělat? Liga sama není nebezpečná, ale někteří její extrémnější příznivci otevřeně obhajují násilí. Už nějaký čas jsem uvažoval, jestli bych si neměl nechat postavit k domu stráž. Ale doufám, že to není nutné.“

Karellen se vyhnul přímé odpovědi tím nepříjemným způsobem, který občas používal.

„Detaily Evropské federace jsou zveřejněny měsíc. Zvýšilo se nějak podstatně těch sedm procent, kteří mě podle průzkumů odsuzují, nebo těch devět procent, kteří nevědí?“

„Ještě ne, přes to, jaké jsou reakce tisku. Spíš mám strach z toho všeobecného pocitu, dokonce i mezi těmi, kdo nás podporují, že je na čase, aby to tajnůstkářství skončilo.“

Karellenův vzdech byl technicky dokonalý, i když jaksi postrádal přesvědčivost.

„A ty si to myslíš taky, ne?“

Ta otázka byla tak řečnická, že se Stormgren nenamáhal s odpovědí.

„Uvědomuješ si,“ pokračoval upřímně, „jak mi tenhle stav věcí hrozně ztěžuje práci?“

„Mojí práci to taky nijak neprospívá,“ odvětil Karellen procítěně. „Rád bych, aby se na mě lidé přestali dívat jako na světového diktátora a uvědomili si, že jsem jenom úředník, který se snaží prosadit poněkud idealistickou koloniální politiku.“

„Tak nám aspoň vysvětli, jaký důvod máš se takhle skrývat?“

Protože my tomu nerozumíme, takže nám je to nepříjemné a dává to podnět k různým dohadům.“

Karellen se hluboce, zvučně zasmál – byl to až příliš melodický smích na to, aby byl úplně lidský.

„A jak tedy podle nich vypadám teď? Pořád ještě vládne teorie robota? Ale skoro radši bych byl mašinka plná ozubených koleček než se plazil po podlaze jako stonožka, jak si mě zřejmě představuje většina bulvárních deníků.“

Stormgren vyslovil finské zaklení, o kterém poměrně určitě věděl, že ho Karellen nezná – i když v tom si člověk nikdy nemohl být jistý.

„To nemůžeš ani chvíli mluvit vážně?“

„Můj milý Rikki,“ řekl Karellen, „jenom tím, že *nebudu* brát lidskou rasu vážně, si můžu zachovat ty zlomky svých kdysi značných mentálních schopností, které mi ještě zbyly.“

Stormgren se proti své vůli usmál.

„To mi moc nepomůže. Budu se muset vrátit tam dolů a přesvědčit ostatní lidi, že i když se nehodláš ukázat, nemáš co skrývat. To není jednoduchý úkol. Zvědavost je jedna z hlavních lidských vlastností. Nemůžeš se jí bránit navždycky.“

„Ze všech těch problémů, kterým jsme museli čelit, když jsme přišli na Zemi, byl tenhle nejtěžší,“ připustil Karellen. „Ty jsi věřil naší moudrosti v jiných věcech – tak nám přece můžeš věřit i v téhle.“

„Já vám věřím,“ řekl Stormgren, „ale Wainwright ne, ani jeho stoupenci. A můžeš jim to mít za zlé, že si tvou neochotu ukázat se vykládají špatně?“

„Poslouchej, Rikki,“ začal zeširoka Karellen. „Na tyhle věci nemám vliv. Věř mi, mě taky mrzí, že se musím takhle schovávat, ale důvody jsou – dostatečné. Ale budu se snažit získat od svých nadřízených nějaké prohlášení, které by vás možná uspokojilo a snad i usmířilo Ligu svobody. No a teď se snad můžeme vrátit k běžné agendě a začít znovu nahrávat, ne? Dostali jsme se zatím jen k bodu 23 a já chci vyřešit židovskou otázku lépe, než se to v minulých pár tisíciletích podařilo mým předchůdcům...“

II

„Tak co, šéfe, uspěl jste?“ zeptal se dychtivě van Ryberg.

„Já nevím,“ odpověděl Stormgren unaveně, odhodil papíry na stůl a

dopadl do křesla. „Karellen to bude konzultovat se *svými* nadřízenými, i když nemám ponětí, kdo to je. Nic mi neslíbil.“

„Poslechněte,“ řekl Pieter prudce. „Zrovna mě to napadlo. Jaký důvod vlastně máme věřit, že vůbec *existuje* nějaký Karellenův nadřízený? Nadvládci jsou možná jen mýtus – víte sám dobře, jak to jméno nesnáší.“

I když byl Stormgren unavený, skoro vyskočil.

„To je sice geniální teorie, ale nesouhlasí s tím málem, co o Karellenovi vím.“

„A to je co?“

„No, že byl profesorem astropolitiky na nějakém světě, kterému říká Nebekruh, a že se hrozně bránil, než ho donutili vzít tuhle práci. Předstírá, že ji dělá strašně nerad, ale ve skutečnosti se ohromně baví.“

Stormgren se odmlčel a ztrhané rysy mu změkly pobaveným úsměvem.

„V každém případě jednou poznamenal, že řídit soukromou zoo je docela zábava.“

„Hmm – trochu pochybný kompliment. Je nesmrtelný, co?“

„Jistým způsobem ano, i když existuje něco, co má přijít za několik tisíc let a čeho se patrně bojíte. Neumím si představit, co to je. A víc toho opravdu nevím.“

„To si všechno mohl klidně vymyslet. Moje teorie je, že se tahle malá flotila prostě ztratila ve vesmíru a hledala nový domov. Nechce, abychom věděli, jak je jich málo. A možná jsou všechny ty ostatní lodě automatické a v žádné z nich nikdo není. Třeba je to jenom impozantní kulisa.“

Stormgren se zamračil a přísně řekl: „Vy si čtete v pracovní době science fiction.“

Van Ryberg se zazubil.

„No, ‚Invaze z vesmíru‘ nevyšla moc přesně, jak se čekalo, co? Moje teorie by rozhodně vysvětlila, proč se Karellen nikdy neukáže. Nechce, abychom zjistili, že žádní Nadvládci nejsou.“

Stormgren zavrtěl hlavou, nesouhlasně a pobaveně,

„Vaše vysvětlení je jako obvykle moc důmyslné na to, aby to byla pravda. Za Supervizorem musí stát ohromná civilizace, i když si její existenci můžeme jenom domýšlet – a o člověku už ví hodně dlouho. Sám Karellen nás musel studovat stovky let. Vezměte si třeba, jak mluví anglicky. On *mě* učil anglická ustálená rčení!“

„Občas mě napadá, že to možná až přehání,“ zasmál se van Ryberg. „Objevil jste někdy něco, co *neví*?“

„Ale ano, dost často – ale jenom v maličkostech. Myslím, že má naprosto dokonalou paměť, ale že jsou určité věci, které se neobtěžoval naučit. Například rozumí jenom anglicky, i když v posledních dvou letech posbíral poměrně dost finských slov prostě jen proto, aby si ze mě mohl utahovat. A finština není jazyk, který by se člověk naučil snadno! Myslím, že by dokázal citovat celou *Kalevalu*, a přitom já sám musím s hanbou přiznat, že z ní znám jen pár desítek veršů. Zná taky životopisy všech žijících státníků a občas i poznám, odkud se je učil. Jeho znalosti vědy a historie se zdají nevyčerpatelné; víte sám, kolik jsme se toho od něj už naučili. Ale když se jeho schopnosti vezmou jedna po druhé, řekl bych, že žádná z nich nepřesahuje úplně lidské možnosti. Jenže žádný člověk by je nedokázal zvládnout všechny najednou jako on.“

„To je víceméně totéž, k čemu jsem sám taky došel,“ souhlasil van Ryberg. „Můžeme se o Karellenovi bavit pořád dokola, ale nakonec vždycky docházíme ke stejné otázce: Proč se k čertu neukáže? Dokud to neudělá, nepřestane Liga svobody agitovat.“

Úkosem se podíval ke stropu.

„Jedné tmavé noci, pane Supervizore, nasednu do rakety a vplížím se vám do té vaší lodi zadním vchodem a s kamerou. To by byl sólokapr!“

Jestli Karellen poslouchal, nedal to nijak najevo. Ale to ostatně nedělal nikdy.

Stormgren tu noc špatně spal a nad ránem vstal z postele a neklidně vyšel na verandu. Bylo horko, až skoro dusno, ale obloha byla jasná a zářivý měsíc visel nízko nad jihozápadním obzorem. Někde v dále zářila světlá Londýna, jako by tam zamrzl úsvit.

Stormgren pozvedl pohled nad spící město, přelétl těch sedmdesát kilometrů prostoru, které ze všech lidí na zemi on jediný přeletěl i ve skutečnosti. I když to bylo daleko, byly ladné linie Karellenovy lodi v měsíčním světle jasně viditelné. Přemýšlel, co asi Supervizor dělá, protože byl přesvědčen, že Nadvládci nikdy nespí.

Vysoko nad ním prořal černé nebe jasný šíp meteoritu. Světlá stopa chvilku slabě zářila; pak zbyly zase jen hvězdy. Ta připomínka byla krutá: Za sto let Karellen stále ještě povede lidstvo k cíli, který zná jen on sám, kdežto už za čtyři měsíce bude generálním tajemníkem někdo

jiný. Ten fakt samotný Stormgrenovi ani v nejmenším nevadil – ale zbývalo mu už jen málo času, pokud chtěl mít aspoň naději, že se někdy dozví, co je za tmavou obrazovkou.

Stormgren sám nijak nemiloval publicitu a tak ho Karellenovo tajnostkářství neznepokojovalo, když vyprchal počáteční pocit cizoty. Ale teď věděl, že záhada, která trápí tolik myslí, se pro něj samotného stává utkvělou myšlenkou: mohl pochopit – a jednou možná i sdílet – názory, které tolik lidí přivedly do Ligy svobody. Ta propaganda o zotročení lidstva byla – prostě jen propaganda. Jen málo lidí tomu skutečně věřilo nebo si opravdu přálo návrat k starým časům národnostních svárů. Lidé si zvykli na Karellenovu nenápadnou vládu; ale začínali být netrpěliví – chtěli vědět, kdo jim to vlastně vládne.

Ve vedlejší místnosti lehce cvaknul dálnopis, který vyplnil pravidelný hodinový přehled Centrálních zpráv. Stormgren zašel dovnitř a bez nadšení prolistoval papíry. Na druhém konci světa si Liga svobody vymyslela nové heslo. „Vládnou lidstvu příšery?“ ptal se dálnopis a citoval: „Dr. C. V. Krišnan dnes v Madrásu na mítinku indické pobočky Ligy svobody řekl: ‚Chování Nadvládců se dá poměrně snadno vysvětlit. Jejich fyzický vzhled je tak cizí a odpudivý, že se neodvážejí ukázat se lidstvu. Vyzývám Supevizora, aby to popřel.‘“

Stormgren s povzdechem odhodil papír. I kdyby to byla pravda, záleží na tom? Ta myšlenka nebyla nová, ale nikdy mu to nedělalo starosti. Nevěřil, že existuje nějaká biologická forma, jakkoli zvláštní, kterou by časem nedokázal přijmout a možná i považovat za krásnou. Kdyby o tom dokázal Karellena přesvědčit, možná by Nadvládci změnili taktiku. Nemůžou přece být ani zpoloviny tak hrozní jako ty vynalézavé kresby, které plnily stránky novin od chvíle, kdy na Zemi přiletěli!

Stormgren se ironicky usmál, když se vracel do ložnice. Byl dost upřímný sám k sobě, aby si připustil, že když se to vezme kolem a kolem, je jeho hlavním motivem obyčejná lidská zvědavost.

Když se Stormgren v obvyklý čas neobjevil, Pietera van Ryberga to překvapilo a trochu podráždilo. I když generální tajemník často před příchozem do kanceláře vyřizoval spoustu návštěv, nikdy to nezapomněl ohlásit. A aby to bylo ještě horší, zrovna dnes ráno se tu pro něj sešlo několik naléhavých vzkazů. Van Ryberg obvolal půl tuctu oddělení, aby ho našel, a pak to znechuceně vzdal.

V poledne se už vážně znepokojil a poslal do Stormgrenova domu auto. O deset minut později ho poděsila siréna a po Wilsonově třídě se přiřítilo hlídkové auto policie. Tiskové agentury měly nejspíš u policie přátele, protože už když se díval, jak se auto blíží, rozhlas oznamoval světu, že už není náměstkem, ale výkonným generálním tajemníkem Spojených národů.

Kdyby byl van Ryberg neměl tolik jiné práce, byly by ho možná docela zajímaly reakce tisku na Stormgrenovo zmizení. Poslední měsíc se světové sdělovací prostředky rozdělily na dvě ostře vyhraněné skupiny. Americký tisk jako celek se domníval, že Evropská federace už měla vzniknout dávno, ale měl přitom nepříjemný pocit, že je to jen začátek. Na druhé straně Evropané procházeli divokými, ale poněkud umělými křečemi národní hrdosti. Kritika Nadvládců byla všeobecná a energická: po počátečním opatrném období tisk zjistil, že může být ke Karellovi tak hrubý, jak se mu jen uráčí, a nic se nestane. Teď se překonával.

Většina těch útoků, i když hodně hlasitých, nereprezentovala názory většiny lidí. Na hranicích, které už brzo zmizí, byly zdvojnásobeny hlídky – ale vojáci se jeden na druhého dívali s dosud nevysloveným přátelstvím. Politici a generálové hřímali a rozčilovali se, ale tiše čekající miliony cítily, že dlouhá krvavá kapitola končí – a že je načase.

A teď Stormgren zmizel a nikdo nevěděl kam a jak. Zmatek najednou utichl, když si svět uvědomil, že ztratil jediného člověka, jehož prostřednictvím byli Nadvládci – z důvodů známých jen jim – ochotni komunikovat se Zemí. Tisk a rozhlas jako by byly paralyzovány, ale v tom tichu bylo slyšet hlas Ligy svobody, jak úzkostlivě volá, že o tomhle skutečně nic neví.

Když se Stormgren vzbudil, byla tma. Chvilku byl příliš ospalý na to, aby si uvědomil, jak je to divné. Když mu to došlo, polekaně se posadil a hmátl po vypínači vedle postele.

Ve tmě narazil na holou kamennou zeď, chladnou na dotek. Okamžitě ztuhl, tělo i mozek ochromené vjemem, který neočekával. Pak, jako by nevěřil vlastním smyslům, si klekl na posteli a začal tu neznámou zeď zkoumat konečky prstů.

Dělal to jen chvilku, když se ozvalo náhlé klapnutí a část temnoty jako by se odsunula. Zahlédl siluetu muže na skrovně osvětleném

pozadí: pak se dveře zavřely a zase byla tma. Stalo se to všechno tak rychle, že ani nezahlédl místnost, ve které byl.

O chvilku později ho oslepilo světlo mohutného elektrického reflektoru. Paprsek mu zablikal po obličeji, na chvíli se zastavil, pak sjel níž a osvětlil celou postel – což byla, jak teď viděl, jen matrace na hrubém roštu.

Ze tmy promluvil tichý hlas výbornou angličtinou, ale s přízvukem, který Stormgren nejdřív nedokázal určit.

„Výborně, pane tajemníku. Rád vidím, že jste vzhůru. Doufám, že se cítíte dobře.“

V poslední větě bylo něco, co Stormgrena zaujalo, takže mu rozčilené otázky, které hodlal položit, zamrzly na rtech. Chvilí se díval do tmy a pak chladně odpověděl: „Jak dlouho jsem byl v bezvědomí?“

Ten druhý se zasmál.

„Několik dní. Slíbili nám, že to po probuzení nebude mít žádné nepříjemné následky. Jsem rád, že to byla pravda.“

Částečně aby získal čas a částečně proto, aby si ověřil vlastní reakce, spustil Stormgren nohy z postele. Pořád měl na sobě pyžamo, ale bylo hodně pomačkané, a jak se zdálo, taky pořádně ušpiněné. Když se pohyboval, trochu se mu točila hlava; ne tolik, aby to bylo nepříjemné, ale dost na to, aby ho to přesvědčilo, že byl skutečně omámen.

Obrátil se ke světlu.

„Kde to jsem?“ zeptal se ostře. „Víte o tomhle všem Wainwright?“

„Vám to myslí rychle, co?“ řekl ten hlas obdivně. „Ale o tom teď nebudeme mluvit. Nejspíš budete mít pořádný hlad. Oblékněte se a pojďte se mnou na večeři.“

Ovál světla sklouzl přes místnost a Stormgren si poprvé mohl udělat představu o její velikosti. Vlastně se tomu ani nedalo říkat místnost, protože stěny vypadaly na holou skálu, jen zhruba uhlazenou. Uvědomil si, že je pod zemí, možná dost hluboko. Uvědomil si také, že pokud byl v bezvědomí několik dní, může být kdekoli na zeměkouli.

Reflektor ozářil hromádku šatstva přehozenou přes kufr.

„To by vám mělo stačit,“ řekl hlas ze tmy. „S prádelnou je tady trochu problém, takže jsme vám vzali pár obleků a nějakého půl tuctu košil.“

„To je od vás ohleduplné,“ řekl Stormgren bez humoru.

„Omlouváme se za nedostatek nábytku a elektrického světla. Tohle místo je v některých směrech vyhovující, ale postrádá lepší vybavení.“

„V jakých směrech vyhovující?“ zeptal se Stormgren, zatímco se soukal do košile. Dotyk prstů se známou látkou byl zvláště uklidňující.

„Prostě – vyhovující.“ řekl hlas. „A mimochodem, vzhledem k tomu, že spolu asi strávíme poměrně dost času, bude lepší, když mi budete říkat Joe.“

„I přes vaši národnost,“ odsekl Stormgren, „myslím, že bych dokázal vyslovit vaše pravé jméno. Nebude horší než spousta finských.“

Chvilku bylo ticho a světlo bliklo. „No, mohl jsem to čekat,“ řekl Joe rezignovaně. „Musíte mít v těchto věcech slušný trénink.“

„Pro člověka v mé funkci je to užitečný koníček. Předpokládám, že jste se narodil v Polsku a anglicky jste se naučil během války v Británii? A podle vašich ,t‘ bych řekl, že jste sloužil poměrně dlouho ve Skotsku.“

„To stačí,“ řekl ten druhý pevně. „Jestli jste se už oblékl – prosím.“

Dveře se otevřely, než k nim Stormgren došel, a ten druhý ustoupil, aby ho nechal projít. Stormgren uvažoval, jestli má Joe zbraň, a usoudil, že zřejmě ano. V každém případě tady nebude sám.

Chodba byla tu a tam slabě osvětlená petrolejkami a Stormgren poprvé uviděl svého únosce. Bylo mu asi padesát a musel vážit určitě přes sto kilo. Vůbec všechno na něm bylo veliké, od špinavých maskáčů, které mohly pocházet z půl tuctu různých armád, až po nezvykle velký pečetní prsten na levé ruce. Nemělo by být těžké ho vypátrat, pomyslel si Stormgren, pokud se ovšem on sám odtud někdy dostane. Trochu ho deprimovalo, když si uvědomil, že to zřejmě velmi přesně ví i ten druhý.

Stěny kolem nich byly sice tu a tam vyspraveny betonem, ale většinou to byla čistá skála. Stormgrenovi bylo jasné, že je v nějakém nepoužívaném dole, a napadalo ho jen málo spolehlivějších vězení. Až dosud ho myšlenka, že byl unesen, nijak zvlášť neznepokojovala. Věřil, že ať se stane cokoli, Supervizor se svými nezměrnými schopnostmi ho brzo najde a zachrání. Teď si tím už nebyl tak jistý: i Karellenovy síly musejí mít nějaké hranice, a jestli ho opravdu pohřbili pod zem na nějakém vzdáleném kontinentu, ani celá věda

Nadvládců ho možná nedokáže objevit.

III

U stolu v prázdné, ale jasně osvětlené místnosti seděli tři další muži. Když Stormgren vešel, vzhledli se zájmem a značnou porcí úcty a rychle před něj postavili pořádnou kupu masových sendvičů. Byl by si dal nějaké zajímavější jídlo, protože měl hrozný hlad, ale bylo zjevné, že jeho únosci nevečeřeli o nic lépe.

Zatímco jedl, rozhlédl se rychle po čtyřech mužích kolem sebe. Joe byl zdaleka nejvýraznější postava – nejen fyzickým vzhledem. Ti ostatní byli neurčité osoby, patrně také Evropané. Bude je schopen zařadit, až je uslyší mluvit.

Odstrčil talíř a bez ohledu na ostatní se obrátil přímo na mohutného Poláka.

„No tak,“ řekl klidně, „ted’ už mi snad řeknete, co má tohle všechno znamenat a co si od toho slibujete.“

Joe si odkašlal.

„Rád bych, aby bylo v jedné věci jasno,“ řekl. „Nemá to co dělat s Wainwrightem. Překvapí ho to stejně jako ostatní.“

Stormgren to více méně čekal. Ale to, že se potvrdila jeho domněnka o existenci extremistického hnutí uvnitř Ligy svobody, ho nenaplněovalo nijak zvláštním uspokojením.

„Jen tak pro zajímavost,“ řekl, „jak jste mě unesli?“

Neočekával odpověď a dost ho překvapilo, že jeho protějšek byl ochoten – dokonce víc než ochoten – mu odpovědět. Jen pomalu mu docházelo, proč.

„Bylo to skoro jako z nějakého starého filmu s Fritzem Langem,“ řekl Joe vesele. „Nebyli jsme si jistí, jestli vás Karellen nedává hlídat, takže jsme podnikli dost složitá bezpečnostní opatření. Omámili jsme vás plynem v klimatizaci; to bylo jednoduché. Pak jsme vás odnesli do auta a odvezli – s tím taky nebyly potíže. Tohle všechno, musím říct, neprovedl nikdo z našich lidí. Najali jsme si na to – hm, profesionály. Karellen je možná dostane – vlastně s tím počítáme – ale nedozví se nic. Když auto opustilo váš dům, vjelo do dlouhého tunelu jen pár mil od centra Londýna. Přesně ve správnou dobu vyjelo ven na druhém konci a pořád ještě vezlo omámeného muže neobyčejně podobného generálnímu tajemníkovi. Asi ve stejnou dobu vyjelo z tunelu na

opačné straně veliké nákladní auto naložené plechovými bednami a jelo na jisté letiště, kde jednu tu bednu přeložili do nákladního letadla. Mezitím auto, které práci provedlo, pokračovalo v důmyslném ukrývání a kličkování a směřovalo do Skotska. Možná ho Karellen už teď našel; to nevím. Jak vidíte – doufám, že oceníte mou upřímnost – celý ten plán závisel na jediné věci. Jsme si poměrně jistí, že Karellen vidí a slyší všechno, co se děje na povrchu Země – ale pokud používá jen vědu a ne kouzla, nevidí pod její povrch. Takže o té záměně v tunelu se nedozvěděl. Samozřejmě že jsme riskovali, ale během vašeho odstranění byly ještě jedna nebo dvě fáze, o kterých teď nebudu mluvit. Třeba je budeme ještě chtít někdy použít a byla by škoda je prozradit.“

Joe celý ten příběh vyprávěl s tak zjevnou chutí, že Stormgren zjistil, že je těžké se příslušně rozčlít. Ale značně ho to všechno znepokojilo. Ten plán byl důmyslný a bylo víc než pravděpodobné, že ať už ho Karellen hlídal jakkoli, tahle lest ho zmátla.

Polák zkoumavě sledoval Stormgrenovy reakce. Bude se muset tvářit sebestjistě, ať jsou jeho pocity jakékoli.

„Vy ale musíte být parta bláznů,“ ušklíbl se Stormgren, „když si myslíte, že Nadvládce oklamete něčím takovým. V každém případě, co si tak představujete, že tím dosáhnete?“

Joe mu nabídl cigaretu, kterou Stormgren odmítl, pak si sám zapálil a sedl si na kraj stolu. Stůl hrozivě zaskřípal a on rychle seskočil.

„Naše motivy,“ začal, „by snad měly být dost zřejmé. Zjistili jsme, že všechny spory jsou zbytečné, tak jsme přistoupili k jiným opatřením. Podzemní hnutí existovala už dávno a dokonce ani Karellen, ať jsou jeho schopnosti jakékoli, si s námi jen tak snadno neporadí. Bojujeme za nezávislost. Nechápejte mě špatně. Nemáme v úmyslu žádné násilí – aspoň zpočátku. Ale Nadvládci musejí používat lidských prostředníků a těm to můžeme dost nepříjemnit.“

Předpokládám, že mnou počínaje, myslel si Stormgren. Rád by věděl, jestli mu ten druhý vyprávěl víc než jen zlomek pravdy. Skutečně se domnívají, že tyhle gangsterské metody třeba jen v nejmenším ovlivní Karellena? Na druhé straně byla pravda, že dobře organizované podzemní hnutí může věci dost zúžit.

„Co se mnou chcete dělat?“ zeptal se Stormgren pomalu. „Jsem rukojmí, nebo co?“

„Nebojte se – postaráme se o vás. Během jednoho nebo dvou dnů

čekáme návštěvu a do té doby vás budeme bavit, jak nejlépe dokážeme.“

Dodal pár slov ve své mateřštině a jeden z těch ostatních vytáhl docela nový balíček karet.

„Tyhle jsme přivezli speciálně pro vás,“ vysvětlil Joe. Jeho hlas náhle zvažněl. „Doufám, že máte dost peněz,“ řekl úzkostlivě. „To víte, těžko můžeme přijímat šeky.“

Naprosto šokovaný Stormgren zíral na své únosce. Potom, jak mu směšnost situace pomalu docházela, zdálo se mu, jako by mu někdo sňal z ramen všechny starosti a povinnosti jeho úřadu. Ať se stane cokoli, nemůže s tím vůbec nic dělat – a tihle neuvěřitelní zločinci s ním teď chtějí hrát karty.

Náhle zvrátil hlavu nazad a rozesmál se tak, jako už celé roky ne.

Není pochyb o tom, pomyslel si van Ryberg mrzutě, že Wainwright mluví pravdu. Možná má nějaké podezření, ale opravdu neví, kdo Stormgrena unesl. A ani únos neschvaluje. Van Ryberg patrně správně odhadl, že extremisté v Lize svobody už nějaký čas tlačí na Wainwrighta, aby začal používat aktivnější taktiku. Teď se tedy rozhodli vzít věci do vlastních rukou.

Únos byl výborně zorganizovaný, o tom nebylo pochyb. Stormgren mohl být kdekoli na zeměkouli a byla jen malá naděje, že se podaří ho vystopovat. Ale něco se musí udělat, usoudil van Ryberg, a rychle. Přes všechny žertíky, které tak často dělával, cítil ke Karellenovi nezměrnou úctu. Představa, že by měl Supervizora přímo oslovit, mu byla silně proti mysli, ale zdálo se, že jiná možnost není.

Komunikační oddělení mělo s Karellenovou lodí spojení na několika stovkách kanálů. Většina z nich pracovala nepřetržitě a předávala nekonečný proud statistik – údaje o výrobě, výsledky sčítání lidu a celé účetnictví světového ekonomického systému. Jeden kanál, jak van Ryberg věděl, byl vyhrazen pro Karellenovy osobní vzkazy Stormgrenovi. Nikdo jiný než generální tajemník osobně ho nikdy nepoužil.

Van Ryberg si sedl ke klávesnici a po chvilce váhání začal netrénovanými prsty vytukávat vzkaz. Stroj svědomitě klapal a slova chvilku svítila na tmavé obrazovce. Pak čekal; dá Supervizorovi deset minut a pak rozešle vzkaz po celém vnitřním okruhu.

Ale nemusel to udělat. Netrvalo ani minutu a stroj znovu zahučel.

Nikoli poprvé van Ryberga napadlo, jestli Supervizor vůbec někdy spí.

Vzkaz byl krátký a nijak mu nepomohl.

ŽÁDNÉ INFORMACE. SPOLÉHÁM ZCELA NA VÁS.

Van Ryberg si trochu hořce a bez nejmenšího pocitu uspokojení uvědomil, jak obrovský úkol na něj byl uvalen.

Během následujících tří dnů pozoroval Stormgren pozorně své vězňatele. Jediný Joe z nich měl nějaký význam; ti ostatní byli nuly – podivné existence, které kolem sebe zřejmě nahromadí každé ilegální hnutí. Ideály Ligy svobody pro ně nic neznamenal: jejich jediná starost byla vydělat si na živobytí s co možná nejmenším množstvím práce. Byly to takové ty gangsterské typy, kterých se svět nejspíš nikdy nezbaví docela.

Joe byl mnohem složitější osoba, i když Stormgrenovi občas připomínal přerostlé dítě. Jejich nekonečné partie kanasty přerušovaly divoké politické hádky, ale Stormgrenovi začalo být zřejmé, že mohutný Polák nikdy vážně nepřemýšlel o tom, zač vlastně bojuje. Emoce a extrémní konzervatismus mu úplně zamlžily úsudek. Dlouhý zápas jeho země o nezávislost ho tak silně ovlivnil, že stále ještě žil v minulosti. Byl to barvitý pozůstatek starých časů, jeden z těch, kteří se nedokážou smířit se spořádaným životem. Až tenhle typ lidí zmizí, pokud vůbec někdy, bude svět bezpečnější, ale méně zajímavé místo.

Téměř nebylo pochyb, aspoň pro Stormgrena, že se ho Karellenovi nepodařilo objevit. Pokoušel se blufovat, ale své únosce nepřesvědčil. Byl si poměrně jistý, že ho tady drží, aby zjistili, jestli bude Karellen jednat, a teď, když se nic nestalo, budou pokračovat v další části svého plánu.

Stormgren proto nebyl překvapen, když mu pět nebo šest dní po jeho zajetí Joe řekl, že má čekat návštěvu. Už nějaký čas byla skupinka čím dál nervóznější a vězeň tušil, že vůdci hnutí zjistili, že vzduch je čistý, a konečně si ho přicházejí vyzvednout. Už na něj čekali u vratkého stolu, když ho Joe zdvořilým gestem uvedl do obývacího. Ti tři otrapové zmizeli a i Joe sám vypadal nějak zaražený. Stormgren okamžitě viděl, že teď se setkává s muži podstatně většího kalibru, a ta skupinka proti němu mu silně připomínala jeden obrázek,

který kdysi viděl – Lenin a jeho kolegové v prvních dnech ruské revoluce. V těchto šesti mužích byla stejná síla intelektu, železné odhodlání a bezohlednost. Joe a jemu podobní byli neškodní: tohle byly ty pravé mozky v pozadí celé organizace.

Stormgren krátce kývl, posadil se a snažil se vypadat sebevědomě. Když se blížil ke stolu, starší zavalitý muž na opačné straně stolu se naklonil dopředu a zadíval se na něj pichlavýma šedýma očima. Stormgrena to tak znervóznilo, že promluvil první – což neměl v úmyslu.

„Předpokládám, že jste přišli jednat o podmínkách. Jaké je výkupné?“

Všiml si, že vzadu někdo zaznamenává každé jeho slovo do těsnopisného bloku. Všechno to bylo velmi věcné a připomínalo to obchodní jednání.

Vůdce odpověděl melodickým velšským přízvukem:

„Můžete to tak brát, pane generální tajemníku. Ale nás zajímají informace, ne peníze.“

Tak takhle to je, pomyslel si Stormgren. Je válečný zajatec a tohle je výslech.

„Víte, jaké jsou naše pohnutky,“ pokračoval ten druhý svým lehce zpěvavým hlasem. „Můžete nám říkat třeba hnutí odporu, jestli chcete. Jsme přesvědčeni, že dříve nebo později bude muset Země bojovat o svou nezávislost – ale uvědomujeme si, že ten boj se dá vést jen nepřímými metodami, jako je sabotáž nebo občanská neposlušnost. Unesli jsme vás částečně proto, abychom ukázali Karellenovi, že to myslíme vážně a jsme dobře organizovaní, ale především proto, že jste jediný člověk, který nám může něco říct o Nadvládcích. Vy jste rozumný člověk, pane Stormgrene. Spolupracujte s námi a můžete dostat zpátky svobodu.“

„A co přesně chcete vědět?“ zeptal se opatrně Stormgren.

Ty neobyčejné oči se zdály pátrat až v hloubi jeho mysli: takové Stormgren nikdy v životě neviděl. Zpěvavý hlas pak odpověděl:

„Víte, kdo nebo co Nadvládci doopravdy jsou?“

Stormgren se skoro usmál.

„Věřte mi,“ řekl, „to bych zjistil stejně rád jako vy.“

„Takže nám odpovíte na otázky?“

„Nic neslibuji. Ale možná ano.“

Joe vydechl úlevou a v místnosti to zašumělo.

„Máme všeobecnou představu o tom,“ pokračoval ten druhý, „za jakých okolností se setkáváte s Karellenem. Buďte tak laskav a pečlivě nám je popište. A nevynechte přitom nic důležitého.“

To je celkem neškodné, pomyslel si Stormgren. To už dělal mockrát předtím a vyvolá to zdání, že spolupracuje.

Prohledal kapsy a vytáhl tužku a starou obálku. Začal mluvit a přitom rychle kreslil:

„Samozřejmě víte, že si mě v pravidelných intervalech vyzvedne malý létající stroj, který nemá žádný zjevný pohon, a odveze mě do Karellenovy lodi. V tom stroji je jen malá místnost a ta je docela prázdná až na pohovku a stůl. Vypadá asi takhle.“

Postrčil plánek k starému Walesanovi, ale ty divné oči se k němu ani neobrátily. Stále ještě se upíraly na Stormgrenův obličej, a jak se na ně díval, zdálo se, že se někde v hloubce těch očí něco změnilo. Místnost náhle naprosto ztichla, ale za sebou slyšel, jak se Joe ostře nadechl.

Stormgren se díval na svůj protějšek, znepokojen a udiven, a při tom pohledu to pomalu pochopil. Ve zmatku zmačkal obálku do kuličky a zahodil ji na zem.

Protože ten muž proti němu byl slepý.

IV

Van Ryberg se už nepokusil kontaktovat Karellena. Většina práce jeho úřadu – odesílání statistických informací, přehledy světového tisku a tak podobně – pokračovala automaticky. V Paříži se právníci stále ještě přeli nad návrhem evropské ústavy, ale to v té chvíli nebyla jeho věc. Supervizor bude chtít vidět konečný návrh až za tři týdny: jestli nebude do té doby hotový, Karellen bude nepochybně jednat podle toho.

A pořád nepřišly žádné zprávy o Stormgrenovi.

Van Ryberg zrovna diktoval, když zazvonil telefon na horké lince. Popadl sluchátko a poslouchal se vzrůstajícím ohromením, pak ho odhodil a běžel k otevřenému oknu. Z dálky bylo slyšet šokované výkřiky a doprava se už zastavila.

Byla to pravda: Karellenova loď, ten neměnný symbol Nadvládců, už na obloze nebyla. Rozhlížel se po nebi, kam až dohlédl, ale nenašel po ní ani stopy. Ale v té chvíli jako by náhle padla noc. Obrovská loď,

břicho tmavé jako bouřkový mrak, se hnala nízko nad věžemi Londýna. Van Ryberg se před tím blížícím se monstrem mimovolně přikrčil. Vždycky věděl, že lodi Nadvládců jsou obrovské – ale bylo něco jiného vidět je vysoko na nebi a dívat se na ně, jak mu prolétají těsně nad hlavou, tak blízko, že by se jich dalo skoro dotknout.

Ve tmě, způsobené tím částečným zatměním slunce, se díval za lodí, dokud ona i její obrovitý stín nepřelétly k jihu. Nebylo slyšet žádný zvuk, vzduch se nepohnul; van Ryberg si uvědomil, že ačkoliv loď se zdála být tak blízko, letěla pořád ještě nějakých tři sta metrů nebo ještě víc nad jeho hlavou. Díval se, jak mizí za obzorem; ještě když ji zakryla křivka Země, vypadala obrovská.

V kanceláři za ním se rozezvonily všechny telefony, ale van Ryberg se nepohnul. Opřel se o zábradlí balkonu, pohled stále ještě upřený k jihu, ochromen přítomností té neomezené síly.

Zatímco Stormgren mluvil, připadalo mu, že jeho mysl pracuje současně na dvou úrovních. Na jedné straně se snažil vzdorovat svým únosům a na druhé straně doufal, že mu pomohou rozluštit Karellenovo tajemství. Neměl pocit, že zrazuje Supervizora, protože neřikal nic, co by nebyl vyprávěl už mockrát předtím. A co víc, myšlenka, že by tihle lidé mohli jakýmkoli způsobem ublížit Karellenovi, byla absurdní.

Slepý Walesan vedl většinu výslechu. Bylo fascinující sledovat tu bystrou mysl, jak zkouší jednu cestu za druhou, prověřuje a zavrhuje všechny ty teorie, které Stormgren už tak dávno opustil sám. Teď se zrovna s povzdechem opřel v křesle a stenograf odložil tužku.

„Takhle se nikam nedostaneme,“ řekl odevzdaně. „Potřebujeme více faktů, a to znamená akci, ne debaty.“ Nevidomé oči se zdály zamyšleně pozorovat Stormgrena. Chvilku nervózně ťukal prsty do stolu – první známka nejistoty, kterou na něm Stormgren zpozoroval. Pak pokračoval:

„Trochu mě překvapuje, pane tajemníku, že jste se nikdy nepokusil dozvědět se o Nadvládcích víc.“

„A co byste navrhoval?“ zeptal se Stormgren chladně. „Řekl jsem vám, že v té místnosti, ve které vedu rozhovory s Karellenem, je jen jeden východ – a ten vede přímo k výstupu.“

„Možná by se daly zkonstruovat nějaké přístroje,“ přemítal ten druhý, „které by nám pomohly dozvědět se víc. Nejsem vědec, ale

můžeme se na to podívat. Když vám dáme svobodu, budete nám ochoten v našem plánu pomoci?“

„Aby bylo mezi námi jasno,“ odpověděl Stormgren hněvivě, „a platí to jednou provždy: Karellen pracuje pro sjednocený svět a já neudělám nic, co by pomohlo jeho nepřátelům. Jaké jsou jeho konečné plány, to nevím, ale věřím, že jsou dobré. Můžete ho znepokojovat, můžete dokonce oddálit uskutečnění jeho záměrů, ale v konečném důsledku to stejně nebude hrát žádnou roli. Jsem si jistý, že vaše přesvědčení je upřímné; chápu váš strach, že tradice a kultura malých zemí vezme za své, až se vytvoří Světový stát. Ale mýlíte se; lpět na minulosti není k ničemu. Ještě dřív, než na Zemi přišli Nadvládci, suverénní stát umíral. Ted' už ho nikdo nemůže zachránit, a neměl by se o to ani pokoušet.“

Nikdo neodpověděl; ten muž proti němu se ani nepohnul, ani nepromluvil. Seděl s ústy napůl otevřenými a oči měl stejně neživé jako nevidomé. Ostatní kolem něj byli stejně nehybní, strnulí v napjatých, nepřirozených pózách. Stormgren s lehkým výkřikem hrůzy vyskočil a couval ke dveřím. V té chvíli ticho přerušil hlas:

„To byla hezká řeč, Rikki. A ted' myslím můžeme jít.“

„Karellene! Pánbůh zaplať – ale co jsi to udělal?“

„Neboj se. Nic jim není. Můžeš tomu třeba říkat paralýza, ale je to mnohem jemnější. Prostě jen žijí několikatisíckrát pomaleji než obvykle. Až zmizíme, nebudou vůbec vědět, co se to stalo.“

„Necháš je tady, dokud nepřijde policie?“

„Ne. Mám mnohem lepší plán. Nechám je běžet.“

Stormgren pocítil nelogickou úlevu, kterou raději ani nerozebíral. Naposledy se podíval na malou místnost a její strnulé obyvatele. Joe stál na jedné noze a hloupě zíral do prázdna. Stormgren se náhle zasmál a začal si prohledávat kapsy.

„Díky za pohostinství, Joe.“ řekl. „Nechám ti tady malý suvenýr.“

Přehraboval útržky papíru, až našel čísla, která hledal. Pak na poměrně čistý kus papíru pečlivě napsal:

LOMBARD BANK, LONDON

Vyplaťte „Joovi“ sumu jedné libry, sedmnácti šilinků a šesti pencí (£1– 17– 6).

R. STORMGREN

Když pokládal proužek papíru vedle Poláka, Karellenův hlas se otázel: „Co to děláš?“

„Platím čestný dluh,“ vysvětlil Stormgren. „Ti druzí dva podváděli, ale myslím, že Joe hrál fér. Nebo jsem ho aspoň nikdy nepřistihl.“

Když šel ke dveřím, cítil se veselý a rozjařený. Hned za nimi visela ve vzduchu velká, neosobní kovová koule, která uhnula stranou, aby mohl projít. Usoudil, že je to nějaký robot, a to vysvětlovalo, jak se k němu Karellen dostal přes všechny ty vrstvy skály nad ním.

„Pokračuj asi sto metrů,“ řekla koule Karellenovým hlasem. „Pak zahni doleva a jdi, dokud ti nedám další pokyny.“

Dychtivě utíkal vpřed, i když si uvědomoval, že není potřeba spěchat. Koule zůstala v chodbě a Stormgren usoudil, že je to zřejmě generátor toho paralyzujícího pole.

Asi o minutu později narazil na další kouli, která na něj čekala v místě, kde se chodba větvila.

„Máš před sebou ještě půl míle,“ řekla. „Drž se vlevo, dokud se znovu nepotkáme.“

Cestou na povrch se potkal s koulemi celkem šestkrát. Nejdřív přemýšlel, jestli ten první robot nějak proklouzl kolem něj, ale pak vydedukoval, že jich tu nespíš je skutečně celý řetěz, aby udržovaly spojení až do hlubin dolu. U východu tvořily stráže přízračné sousoší, které hlídala další z těch všudypřítomných koulí. Na úbočí kopce pár metrů odtud stál ten malý létající stroj, ve kterém Stormgren vždycky cestoval za Karellenem.

Chvilku stál a čekal, až si oči zvyknou na ostré sluneční světlo. Pak uviděl kolem sebe zničené důlní stroje a za nimi rozpadající se železniční trať, která vedla dolů po úbočí kopce. Pár mil odtud pokrýval úpatí kopce hustý les a až docela vzadu zahlédl Stormgren slabý třpyt velké řeky. Hádal, že je v jižní Francii, možná v Cévenneských horách.

Když nastupoval do malé lodi, naposledy zahlédl vchod do dolu a muže strnulé kolem něj. Vtom se ze vchodu vyřítila řada kovových koulí jako stříbrné projektily. Pak se za ním zavřely dveře a on se s povzdechem úlevy svezl na známou pohovku.

Stormgren chvilku čekal, až zase mohl popadnout dech, a pak ze sebe vyrazil jedinou procítěnou slabiku: „No??“

„Mrzí mě, že jsem tě nemohl zachránit dřív. Ale vidíš sám, jak důležité bylo počkat, až se tady všichni vůdci shromáždí.“

„Chceš říct,“ prskal Stormgren, „že jsi celou tu dobu věděl, kde jsem? Kdybych tušil –“

„Nebud' tak unáhlený,“ odpověděl Karellen, „nebo mě aspoň nech, ať ti to dovysvětlím.“

„No doufám, že to bude sakra dobré vysvětlení,“ zavrčel Stormgren temně. Začínal mít podezření, že byl jen návnada v důmyslné pasti.

„Měl jsem tě už nějaký čas označeného indikátorem,“ začal Karellen, „a i když se tvoji nedávní přátelé správně domnívali, že tě nedokážu sledovat pod zemí, byl jsem schopen sledovat stopu, až dokud tě nedovezli do toho dolu. Ta záměna v tunelu byla výborně vymyšlená, ale když to první auto přestalo reagovat, celé to představení se prozradilo a já jsem tě znova brzo objevil. Pak už to byla víceméně jen otázka času. Věděl jsem, že až si budou jistí, že jsem tě ztratil, přijedou sem vůdci a já je budu moci chytit všechny.“

„Ale teď je pouštíš!“

„Až do téhle chvíle,“ řekl Karellen, „jsem nevěděl, kdo z těch dvou miliard lidí na Zemi jsou hlavy té organizace. Teď jsem je našel, můžu dohlížet na jejich pohyby kdekoli na Zemi a pravděpodobně i sledovat většinu jejich akcí, když budu chtít. To je mnohem lepší než je zavřít. Jsou účinně zneškodněni a vědí to. Tvoje záchrana pro ně bude naprosto nevysvětlitelná, protože ses jim prostě vypařil před očima.“

Malou místností zavibroval ten známý srdečný smích.

„V určitém smyslu byla celá ta záležitost komedie, ale mělo to vážný smysl. Bude to cenná praktická lekce pro každé další spiklence. Nedělá mi starost jen těch několik desítek lidí v téhle organizaci – musím myslet i na morální účinek na další skupiny, které možná existují jinde.“

Stormgren byl chvilku zticha. Neuspokojilo ho to úplně, ale chápal Karellenovo stanovisko a jeho hněv částečně vyprchal.

„Je škoda, že to musím udělat na těch posledních pár týdnů, co jsem v úřadě,“ řekl, „ale od teď budu mít v domě stráž. Příště mohou unést třeba Pietera. Mimochodem, jak to zvládal? Je tam takový zmatek, jak čekám?“

„Budeš zklamaný, až uvidíš, jak málo tvoje nepřítomnost vadila. Ten poslední týden jsem Pietera pečlivě sledoval a úmyslně jsem mu nepomáhal. Celkově si vedl velmi dobře – ale není to člověk, který by mohl zaujmout tvoje místo.“

„To má štěstí,“ řekl Stormgren, pořád ještě trochu podrážděný. „A

už ses něco dozvěděl od svých nadřízených o – o tom, že by ses nám ukázal? Jsem si teď jistý, že to je ten nejsilnější argument, který tvoji odpůrci mají. Znova a znova mi říkají: „Nikdy nebudeme Nadvládcům věřit, dokud je neuvidíme.““

Karellen povzdechl.

„Ne, nevím nic. Ale vím předem, jaká bude odpověď.“

Stormgren nenaléhal. Dřív by to možná udělal, ale teď poprvé se mu v mysli začal formovat nejasný stín plánu.

To, co odmítl udělat pod nátlakem, může přece jen udělat z vlastní svobodné vůle.

Pierre Duval neprojevil nejmenší překvapení, když Stormgren vešel bez ohlášení do jeho kanceláře. Byli dávní přátelé a nebylo nic neobvyklého na tom, že generální tajemník přišel na návštěvu za šéfem vědeckého odboru. Karellen by to rozhodně nepovažoval za divné, i kdyby nějakou náhodou zrovna obrátil svou pozornost k tomuhle koutku světa.

Oba muži si chvíli povídali o pracovních věcech a vyměňovali si politické klípky; pak Stormgren trochu váhavě přešel k tomu, proč vlastně přijel. Zatímco mluvil, opřel se starý Francouz v křesle a obočí mu milimetr po milimetru stoupalo, až se mu skoro zapletlo do vlasů nad čelem. Jednou nebo dvakrát se zdálo, že chce něco říct, ale pokaždé si to rozmyslel.

Když Stormgren skončil, rozhlédl se vědec nervózně po místnosti.

„Myslíš, že poslouchal?“ řekl.

„Jsem přesvědčený, že ani nemůže. Tahle budova má být přece dokonale izolovaná a chráněná, ne? Karellen není kouzelník. Ví, kde jsem, ale to je všechno.“

„Doufám, že máš pravdu. A kromě toho, nebudeš mít potíže, až zjistíš, co se snažíš udělat? Protože on to zjistí, to víš dobře.“

„Já to risknu. Kromě toho si spolu celkem dobře rozumíme.“

Fyzik si hrál s tužkou a chvíli se díval do prázdna.

„To je moc hezký problém. Líbí se mi,“ řekl prostě. Pak zalovil v zásuvce a vytáhl z ní obrovský blok, snad největší, jaký Stormgren kdy viděl.

„No tak,“ začal a divoce něco škrábal. „Nejdřív se musím ujistit, že znám všechna fakta. Řekni mi o té místnosti, ve které spolu hovoříte, úplně všechno, co víš. Nevynechávej žádné detaily, i když třeba

budou vypadat triviálně.“

„Na tom není moc co popisovat. Je z kovu, čtvercová o hraně asi osm metrů a čtyři metry vysoká. Obrazovka je asi metr na metr a přímo pod ní je psací stůl – počkej, bude rychlejší, když ti to namaluju.“

Stormgren rychle načrtl tu malou místnost, kterou tak dohře znal a postrčil ji k Duvalovi. Přitom si s lehkým zachvěním vzpomněl na chvíli, kdy něco takového dělal naposled.

Francouz studoval kresbu s nakrčeným obočím.

„A to je všechno, co mi můžeš říct?“

„Ano.“

Znechuceně si odfrknul.

„A co světlo? To tam sedíš v naprosté tmě? A co topení, větrání...“

Stormgren se při tom charakteristickém výbuchu usmál.

„Celý strop svítí, a pokud já vím, vzduch přichází mřížkou mluvítká. Nevím, kudy odchází; možná se směr čas od času mění, ale nevšiml jsem si toho. Neviděl jsem tam žádná topná tělesa, ale místnost má vždycky normální teplotu.“

„Normální? Takže kyslíčník uhličitý už mrzne, ale kyslík ještě ne, chceš říct.“

Stormgren dělal, co mohl, aby se tomu starému žertíku usmál.

„Myslím, že už jsem ti řekl všechno,“ uzavřel. „Pokud jde o ten stroj, který mě vždycky vynese ke Karellenově lodi, ta místnost, ve které cestuju, je stejně nicneřikající jako kabina výtahu. Kdyby tam nebyla pohovka a stůl, tak by to výtah klidně mohl být.“

Několik minut bylo ticho a fyzik rámoval okraje svého bloku filigránskými čmáranicemi. Nikdo by nebyl uhodl, že za tím čelem skoro bez vrásek pracuje s ledovou přesností, kterou se proslavil, jeden z nejlepších technických mozků světa.

Pak Duval spokojeně kývl, předklonil se a ukázal tužkou na Stormgrena.

„Proč si myslíš, Rikki,“ zeptal se, „že Karellanova obrazovka, jak tomu říkáš, je skutečně to, čím se zdá být?“

„Vždycky jsem to bral jako jistotu – vypadá tak. Co jiného by to ostatně bylo?“

„Tendence jinak prvotřídních mozků přehlížet docela zjevné věci mě vždycky rozesmutní. Víš, že Karellen tě vidí, ale televizní systém musí mít nějakou kameru. Kde je?“

„Na to jsem myslel,“ odpověděl trochu podrážděně Stormgren. „Nemohla by obrazovka být zároveň i kamera? Já vím, že naše televizory to neumějí, ale i tak –“

Duvalovi se ta myšlenka nelíbila.

„Bylo by to možné,“ připustil. „Ale proč to proboha takhle komplikovat? Nejjednodušší řešení je vždycky nejlepší. Není mnohem pravděpodobnější, že ta tvoje ‚obrazovka‘ není ve skutečnosti *nic složitějšího než jednosměrné poloprůhledné zrcadlo*?“

Stormgren měl na sebe takový vztek, že chvilku mlčel a pátral v paměti. Od samého začátku nikdy nepochyboval o Karellenových slovech – ale když tak o tom teď uvažoval, kdy mu vlastně Supervizor řekl, že používá televizní systém? On to prostě vzal jako samozřejmost; celá ta věc byla psychologický trik a on na něj dokonale naletěl. Snažil se trochu utěšit tím, že si říkal, že za stejných okolností by do té pasti spadl i Duval sám.

Ale už zase dělal ukvapené závěry: Nikdo ještě nic nedokázal.

„Jestli máš pravdu,“ řekl, „tak stačí, když prostě rozbiju sklo –“

Duval si povzdechl.

„Tihle netechničtí laici! Co myslíš, jak je asi pravděpodobné, že je ta zástěna z materiálu, který se dá rozbít bez výbušnin? A i kdyby se ti to povedlo, myslíš, že Karellen dýchá stejný vzduch jako my? Jestli třeba žije v chlórové atmosféře, tak byste se oba smíchy neudrželi.“

Stormgren trochu zbledl.

„Tak co tedy navrhuješ?“ zeptal se už trochu zoufale.

„Potřebuju si to rozmyslet. Nejdřív ze všeho musíme zjistit, jestli je moje teorie správná, a jestli ano, dozvědět se něco o tom, z jakého materiálu ta zástěna je. Nasadím na to pár svých nejlepších lidí – mimochodem, předpokládám, že když navštěvuješ Supervizora, máš s sebou kufřík. Je to ten, co máš teď?“

„Ano.“

„Je dost malý. Můžeš si pořídit nějaký aspoň pětadvacet centimetrů hluboký a odteď ho nosit, aby si ho zvykl vídat?“

„No dobře,“ řekl Stormgren pochybovačně. „Chceš, abych v něm nesl schovaný rentgen?“

Fyzik se zasmál.

„Ještě nevím, ale něco vymyslím. Dám ti vědět asi za měsíc.“

Krátce se zasmál.

„Víš, co mi tohle všechno připomíná?“

„Ano,“ odpověděl okamžitě Stormgren. „Jak jsi za německé okupace stavěl ilegální vysílačky.“

Duval vypadal rozčarovane.

„No, asi jsem se ti o tom *opravdu* už jednou nebo dvakrát zmiňoval. Ale ještě jedna věc –“

„Ano?“

„Jestli tě přistihne, *já* jsem nevěděl, na co to vybavení chceš.“

„Cože, po tom, jak jsi mi plamenně vykládal, že vědec musí nést zodpovědnost za své objevy? Opravdu, Pierre, stydím se za tebe!“

Stormgren s ulehčeným povzdechem odložil tlustou složku strojopisu.

„Zaplať pánbůh, že je to konečně hotové,“ řekl. „Je to zvláštní pomyšlení, že těchhle pár set stránek obsahuje celou budoucnost Evropy.“

„Obsahuje mnohem víc,“ řekl tiše Karellen.

„To už napadlo hodně lidí. Preambule a i většina samotné ústavy nebude potřebovat mnoho změn, až přijde čas, aby se k ní přidal zbytek světa. Ale tohle bude jako první krok stačit víc než bohatě.“

Stormgren zastrčil složku do kufříku, který byl teď jen nějakých patnáct centimetrů od tmavého obdélníku obrazovky. Čas od času přešel nervózně prsty po zámcích, ale neměl v úmyslu stisknout skrytou spoušť, dokud schůzka neskončí. Vždycky tu byla možnost, že se něco nepovede: I když Duval se zapřísahal, že Karellen nezjistí nic, člověk si nikdy nemůže být jistý.

„No a teď, říkal jsi, že máš pro mě nějaké novinky,“ pokračoval Stormgren a jen stěží skrýval dychtivost. „Je to –“

„Ano,“ řekl Karellen. „Před pár hodinami jsem dostal rozhodnutí Politické rady a jsem pověřen učinit důležité prohlášení. Nemyslím, že by Liga svobody byla příliš spokojená, ale mělo by to trochu zmírnit napětí. Mimochodem, tohle nenahráváme.“

Často jsi mi říkal, Rikki, že ať jsme od vás fyzicky sebevíc odlišní, lidstvo by si na nás brzo zvyklo. To svědčí o tom, že nemáš dost velkou obrazotvornost. Zřejmě by to byla pravda ve tvém případě, ale nesmíš zapomínat, že většina světa je podle jakýchkoliv rozumných měřítek ještě nevzdělaná a řídí se předsudky a pověrami, které vyhladit bude možná trvat dalších sto let.

Určitě nám nebudeš upírat, že víme něco o lidské psychologii.

Víme poměrně přesně, co by se stalo, kdybychom se světu odhalili v současném stadiu vývoje situace. Nemohu zacházet do podrobností, dokonce ani s tebou ne, takže mou analýzu prostě musíš přijmout v dobré víře. Ale můžeme přesto dát jeden určitý slib, který by tě měl trochu uspokojit. *Za padesát let – dvě generace ode dneška – sestoupíme ze svých lodí a lidstvo nás konečně uvidí takové, jací doopravdy jsme.*“

Stormgren chvilku mlčel. Cítil jen velmi málo z toho zadostiučinění, které by mu Karellenovo prohlášení bylo dřív přineslo. Ten částečný úspěch ho dokonce trochu zmátl a jeho rozhodnost na chvilku zakolísala. Pravda přijde s časem a všechny jeho plány jsou zbytečné a možná nemoudré. Jestli i tak bude pokračovat, bude to jen z toho sobeckého důvodu, že za padesát let už nebude naživu.

Karellen musel jeho nerozhodnost postřehnout, protože pokračoval:

„Je mi líto, jestli tě to zklamalo, ale může tě aspoň utěšovat, že nebudeš zodpovědný za politické problémy blízké budoucnosti. Možná že si pořád myslíš, že naše obavy jsou nepodložené, ale věř mi, že o nebezpečích každého jiného postupu jsme se dostatečně přesvědčili.“

Stormgren se předklonil, těžce dýchal.

„Já jsem si to vždycky myslel. Vás už člověk někdy *viděl*“

„To jsem neřekl,“ odpověděl Karellen po krátké pauze. „Váš svět není jediný pod naší supervizí.“

Ale Stormgren se nenechal tak snadno odbýt.

„Spousta legend naznačuje, že Zemi v minulosti navštívily jiné rasy.“

„Já vím; četl jsem zprávu Oddělení historických výzkumů. Podle ní to vypadá, jako by Země byla křížovatkou vesmíru.“

„Mohly existovat návštěvy, o kterých nic nevíte,“ Stormgren stále ještě s nadějí nahazoval udičku. „I když vzhledem k tomu, že jste nás museli pozorovat tisíce let, předpokládám, že je to dost nepravděpodobné.“

„To asi je,“ řekl Karellen svým nejméně vstřícným způsobem. A v té chvíli se Stormgren rozhodl.

„Karellene,“ řekl prudce, „sestavím návrh prohlášení a pošlu ti ho k schválení. Ale vyhrazuju si právo nepřestat tě otravovat, a jestli uvidím sebemenší příležitost, udělám, co budu moci, abych tvoje tajemství odhalil.“

„To je mi naprosto jasné,“ odpověděl Supervizor a krátce se zasmál.

„A nevadí ti to?“

„Ani v nejmenším – i když můj souhlas končí u atomové bomby, otravného plynu a dalších věcí, které by zničily naše přátelství.“

Stormgren přemýšlel, jestli Karellen něco uhodl. V Supervizorově škádlení rozeznal chápavý – a kdo ví, snad i povzbudivý – podtón.

„To rád slyším.“ odpověděl Stormgren tak klidně, jak to dokázal. Vstal a přitom zavřel víko kufríku. Palcem přejel po uchu.

„Napíšu to prohlášení hned,“ opakoval, „a během dne ti ho pošlu dálnopisem.“

Zatímco mluvil, stiskl knoflík – a věděl, že jeho obavy byly nepodložené. Karellenovy smysly nebyly o nic jemnější než lidské. Supervizor nezjistil nic, protože když se loučil a vyslovoval ta známá kódová slova, která otevírala dveře, nebyla v jeho hlase znát žádná změna.

Ale Stormgren měl přesto pocit jako zloděj, který odchází z obchodu před zraky místního detektiva, a vydechl úlevou, když se za ním konečně zavřely dveře výstupu.

V

„Připouštím,“ řekl van Ryberg, „že některé moje teorie nebyly nejlepší. Ale řekni mi, co si myslíš o téhle.“

„Musím?“

Zdálo si, že Pieter si té poznámky ani nevšiml.

„On to vlastně není můj nápad,“ přiznal čestně, „mám to z jedné Chestertonovy povídky. Předpokládejme, že Nadvládci skrývají fakt, že nemají co skrývat?“

„To mi připadá trochu moc složité,“ řekl Stormgren, ale začalo ho to trochu zajímat.

„Myslím to tak,“ pokračoval dychtivě van Ryberg, „myslím, že fyzicky jsou to stejné lidské bytosti jako my. Uvědomují si, že jsme ochotni smířit se s vládou tvorů, které si představujeme jako – no, zvláštní a superinteligentní. Ale protože je lidstvo takové, jaké je, nenechá se komandovat tvory stejného druhu.“

„Skutečně důmyslné, jako všechny tvoje teorie,“ řekl Stormgren. „Byl bych radši, abys je čísloval, abych se v nich vyznal. Námitka

proti téhle –“

Ale v té chvíli uvedli dovnitř Alexandra Wainwrighta.

Stormgrena napadlo, co si tak asi myslí. Byl by taky rád věděl, jestli se Wainwright setkal s těmi muži, kteří ho unesli. Pochyboval o tom, protože byl přesvědčený, že Wainwrightův nesouhlas s násilnými metodami je upřímný. Extremisté v jeho hnutí se sami pořádně diskreditovali a bude dlouho trvat, než o nich svět zase něco uslyší.

Vůdce Ligy svobody tiše poslouchal, zatímco mu van Ryberg četl návrh prohlášení. Stormgren doufal, že ocení to vstřícné gesto, které bylo vlastně Karellenův nápad. Lidstvo se ještě dvanáct hodin nedozví o slibu, který dostali jeho vnuci.

„Padesát let,“ řekl Wainwright zamyšleně. „To je dlouhá doba.“

„Ne pro Karellena a ne pro lidstvo,“ odpověděl Stormgren. Teprve teď si začal uvědomovat celou jemnou dokonalost řešení Nadvládců. Dalo jim to čas, o němž byli přesvědčeni, že ho potřebují, a Lize svobody to vzalo půdu pod nohama. Nemyslel si, že Liga kapituluje, ale její pozice bude vážně oslabena.

Wainwright si to určitě taky uvědomil, stejně jako mu zřejmě došlo, že ho Karellen sleduje. Proto řekl velmi málo a odešel velmi rychle: Stormgren věděl, že do konce svého funkčního období už ho neuvidí. Liga svobody bude možná ještě nepříjemná, ale to už bude problém jeho následovníka.

Jsou věci, které může vyléčit jen čas. Zlí lidé mohou být zničeni, ale s dobrými lidmi, kteří byli oklamáni, se nedá dělat nic.

„Tady máš kufřík,“ řekl Duval. „Je jako nový.“

„Díky,“ odpověděl Stormgren, ale přesto ho důkladně prohlédl. „Tak teď bys mi třeba mohl říct, co to mělo všechno znamenat – a co budeme dělat dál.“

Zdálo se, že fyzika mnohem víc zajímají jeho vlastní myšlenky.

„Jediné, co nechápu,“ přemítal nahlas, „je, jak snadno nám to prošlo. To kdybych já byl Kar-“

„Ale nejsi. K věci, kamaráde. Co jsme objevili?“

„Propána, tyhle netrpělivé, horkokrevné nordické rasy!“ povzdechl Duval. „No, to je trochu dlouhé povídání, ale ten první přístroj, který jsi s sebou měl, byl vlastně sonar, který používal nadzvukové vlny. Šli jsme ve zvukovém spektru tak vysoko, až jsme si byli jistí, že je žádný představitelný sluchový orgán nemůže zachytit. Když jsi stiskl knoflík, přístroj vyslal dost složitý soubor zvukových vln na všechny

strany. Detaily tě nebudu zdržovat, ale hlavní záměr byl změřit sílu zástěny a zjistit rozměry toho prostoru za ní, jestli tam nějaký je.

Zástěna vypadá asi patnáct centimetrů tlustá a prostor za ní je aspoň deset metrů dlouhý. Nezachytili jsme žádnou ozvěnu z protější zdi, ostatně jsme to ani neočekávali. Ale dostali jsme tohle.“

Přistrčil mu fotografický záznam, který Stormgrenovi připadal spíš jako záznam malého zemětřesení. „Vidíš tenhle malý chuchvalec?“

„Ano; co je to?“

„Nic zvláštního – jenom Karellen.“

„Panebože! Víš to určitě?“

„Je to dost pravděpodobné. Sedí nebo stojí nebo co to vlastně dělá asi dva metry od obrazovky z druhé strany. Kdyby bylo rozlišení lepší, mohli jsme dokonce i vypočítat jeho velikost.“

Když se Stormgren díval na tu stěží viditelnou skvrnku, měl smíšené pocity. Až dosud neexistoval důkaz, že Karellen má nějaké hmotné tělo. Důkazy byly stále ještě nepřímé, ale přijal to bez pochybností. Jeho zamyšlení přerušil Duvalův hlas. „To zařízení, které jsi měl s sebou při druhé návštěvě, bylo podobné,“ řekl, „ale místo zvuku používalo světlo. Museli jsme změřit přenosové charakteristiky zástěny a to bylo poměrně obtížné. Samozřejmě jsme si nemohli dovolit použít viditelné světlo, takže jsme zase zvolili frekvence tak vysoké, že si nedovedu představit oko, které by je zachytilo – nebo atmosféru, ve které by se moc daleko šířily. A zase nám to prošlo.

Uvědom si,“ pokračoval, „že neexistuje nic takového jako skutečně jednosměrné sklo. Karellenova zástěna, jak jsme zjistili při analýze výsledků, přenáší asi stokrát lépe v jednom směru než ve druhém. Nemáme důvod si myslet, že ve viditelném spektru to bude nějak zvlášť odlišné, ale máš tam dost slušnou rezervu.“

S gestem kouzelníka lovícího z klobouku celé hejno králíků sáhl Duval do svého stolu a vytáhl věc podobnou pistoli, která měla místo hlavně pružný kužel. Stormgrenovi to připomínalo historickou mušketu a neměl ponětí, co to má být.

Duval se zašklebil, když viděl, jak je Stormgren ohromený.

„Není to tak nebezpečné, jak to vypadá. Stačí jenom přitisknout tady tohle ústí k obrazovce a stisknout spoušť. Vydá to velmi silný blesk, trvající pět vteřin, a za tu dobu bys měl stačit přejet jím po místnosti. Vráti se k tobě dost světla, abys slušně viděl.“

„Neublíží to Karellenovi?“

„Ne, když zamíříš dolů a pak teprve přejedeš nahoru. Tak bude mít čas si zvyknout – předpokládám, že má reflexy jako my a oslepit ho, to bych nerad.“

Stormgren se na zbraň díval pochybovačně a potěžkával ji v dlaních. Posledních pár týdnů ho hryzalo svědomí. Karellen s ním vždycky jednal neochvějně přátelsky, přesto, že k němu byl tu a tam až brutálně upřímný, a teď, když se jejich společný čas krátil, byl by Stormgren nerad udělal něco, co by to přátelství zkazilo. Ale Supervizor byl výslovně varován a Stormgren byl přesvědčen, že kdyby to záleželo jen na Karellenovi, už by se byl dávno ukázal. Teď za něj rozhodne někdo jiný: až skončí jejich poslední schůzka, Stormgren se podívá Karellenovi do tváře.

Samozřejmě jestliže má Karellen tvář.

Nervozita, kterou Stormgren zpočátku pociťoval, už dávno zmizela. Karellen mluvil skoro sám, splétal ty dlouhé, složité věty, které měl tak rád. Stormgrenovi to kdysi připadalo jako ta nejúžasnější a rozhodné nejnečekanější z Karellenových schopností. Teď už se to nezdálo být tak úžasné, protože věděl, že stejně jako většina Supervizorových schopností je to věc čisté intelektuální síly a ne nějakého zvláštního nadání.

Karellen měl spoustu času vymýšlet složité konstrukce, když musel zpomalit své myšlení na rychlost lidské řeči.

„S Ligou svobody si nedělej starosti,“ řekl. „Za ten poslední měsíc byla pěkně potichu, a i když znovu ožije, už to nebude skutečné nebezpečí. Vlastně je Liga docela užitečná organizace, protože je vždycky dobře vědět, co dělá protivník. Kdyby se někdy měla dostat do finančních potíží, možná bych ji dokonce subvencoval.“

Stormgrenovi dost často dělalo potíže určit, kdy Karellen žertuje. Zachoval neutrální výraz a jen poslouchal.

„Už brzo ztratí Liga další ze svých silných argumentů. Hodně se kritizovalo, většinou dost dětinsky, to výjimečné postavení, které jsi posledních pár let zaujímal. V prvních dnech mé vlády mi to ohromně pomohlo, ale teď, když svět postupuje směrem, který jsem plánoval, to může skončit. Napříště budu komunikovat se Zemí nepřímou a úřad generálního tajemníka se vrátí k postavení, které původně míval.“

Během těch nadcházejících padesáti let přijde mnoho krizí, ale ty

odezní. Asi tak za generaci ode dneška bude moje popularita nejnižší, protože budu muset uvést v život plány, které v té době ještě nebudu moci úplně vysvětlit. Dokonce možná dojde k pokusům mě zničit. Ale budoucnost je dost jasná a jednoho dne se na všechny tyhle potíže zapomene – dokonce i v případě rasy, která má tak dlouhou paměť jako ta vaše.“

Ta poslední slova vyslovil s takovým zvláštním důrazem, že Stormgren okamžitě ztuhl. Karellen se nikdy omylem neprořekl a i jeho zdánlivě nechtěná odhalení byla vypočítána na mnoho desetinných míst. Ale nebyl čas na otázky – na které by Karellen stejně neodpověděl – protože Supervizor už zase změnil téma.

„Často ses mě ptal na naše dlouhodobé plány,“ pokračoval. „Založení Světového státu je samozřejmě jen první krok. Dožiješ se ještě jeho dovršení – ale změna bude tak nepostřehnutelná, že až nastane, všimne si toho jen málokdo. Pak bude třicetiletá pauza, dokud ta další generace nedosáhne dospělosti. A pak přijde ten den, který jsme slíbili. Mrzí mě, že u toho nebudeš.“

Stormgren měl otevřené oči, ale jeho pohled se upíral daleko za tmavou bariéru zástěny. Díval se do budoucnosti, představoval si den, který sám neuvidí, kdy obrovské lodi Nadvládců konečně sestoupí na Zem a otevrou se čekajícímu světu.

„Toho dne,“ pokračoval Karellen, „zažije lidská mysl jednu ze svých velmi vzácných psychologických diskontinuit. Ale žádnou trvalou škodu to nezpůsobí: lidé té doby budou mnohem stabilnější než jejich dědové. V té době už budeme samozřejmě součástí jejich života, a až se s námi setkají, nebudeme jim připadat tak – divní – jak bychom připadali vám.“

Stormgren nikdy Karellena nezažil v tak rozjímavé náladě, ale nepřekvapovalo ho to. Byl přesvědčený, že nikdy nezahlédl víc než několik rysů Supervizorovy osobnosti; skutečný Karellen byl neznámý a možná dokonce pro lidské bytosti nepoznatelný. A znovu měl Stormgren pocit, že hlavní Supervizorův zájem se soustřeďuje jinam a že vládne Zemi pouze zlomkem své mysli, stejně lehce, jako mistr trojrozměrného šachu hraje partii dámy.

Karellen pokračoval ve svých úvahách, skoro jako by tam Stormgren nebyl.

„Pak bude další pauza, tentokrát jen krátká, protože svět začne být netrpělivý. Lidé si budou přát letět ke hvězdám, vidět jiné světy ve

vesmíru a přidat se k naší práci. Protože tohle je jen začátek: Ani tisícina sluncí v galaxii nebyla ještě navštívena rasami, které známe. Jednoho dne, Rikki, vaši potomci budou ve svých vlastních lodích přinášet civilizaci světům, které jsou zralé ji přijmout – stejně jako to právě teď děláme my.“

Stormgren nejasně viděl přes propast staletí tu budoucnost, o které teď Stormgren mluvil, budoucnost, k níž vedl lidstvo. Jak dlouho to bude trvat? Nemohl ani hádat: nebyl schopen poměřit současný stav lidstva měřítky Nadvládců.

Karellen ztichl a Stormgren měl dojem, že ho Supervizor soustředěně sleduje.

„Je to velká vize,“ řekl tiše. „Přinášíte ji všem svým světům?“

„Ano,“ řekl Karellen, „všem, které ji mohou pochopit.“

Stormgrenovi se v mysli zničeno nic zrodila znepokojivá myšlenka.

„A co když váš experiment u člověka přece jen selže? Sami máme podobné zkušenosti z jednání s jinými rasami. Určitě přece máte také nějaké neúspěchy?“

„Ano,“ řekl Karellen tak tiše, že ho Stormgren stěží slyšel. „Měli jsme neúspěchy.“

„A co pak děláte?“

„Čekáme – a zkusíme to znova.“

Nastala pauza, která trvala snad deset vteřin. Když Karellen znovu promluvil, byla jeho slova tlumená a tak neočekávaná, že Stormgrenovi chvíli trvalo, než zareagoval.

„Sbohem, Rikki!“

Karellen ho doběhl – nejspíš už bylo příliš pozdě. Stormgrenovo ochromení trvalo jen chvíli. Pak jediným plynulým, dobře nacvičeným pohybem vytáhl blesk a přitiskl ho k zástěně.

Borovice rostly skoro až na kraji jezera, takže kolem jeho břehů zůstal úzký pruh trávy, jen pár metrů široký. Každý večer, když bylo dost teplo, kráčel Stormgren pomalu po tom travnatém pruhu k molu, díval se, jak slunce dohasíná na vodní hladině, a pak se vracel do domu dřív, než se zvedl mrazivý večerní vítr z lesa. Ten prostý rituál ho naplňoval velkým uspokojením a hodlal v něm pokračovat, dokud bude mít sílu.

V dálce nad jezerem se od západu něco blížilo. Letělo to nízko a rychle. Letadla byla v těchto končinách vzácná, pokud člověk

nepočítal transpolární linky, které přelétaly vysoko nad hlavou hodinu co hodinu, ve dne i v noci. Ale ty nijak nedávaly najevo svou přítomnost, leda občasnou bílou stopou na modří stratosféry. Tenhle stroj byla malá helikoptéra a blížila se k němu s hroživou určitostí. Stormgren se rozhlédl po pláži a zjistil, že nemá šanci uniknout. Pak pokrčil rameny a sedl si na dřevěnou lavičku na konci mola.

Ten reportér byl tak uctivý a zdvořilý, že to Stormgrena překvapilo. Skoro zapomněl, že není jen postarší státník, ale mimo svou zemi skoro mýtická postava.

„Pane Stormgrene,“ začal rušitel, „hrozně nerad vás obtěžuji, ale byl byste tak moc laskav a odpověděl na pár otázek o Nadvládcích?“

Stormgren se trochu zamračil. I po těch letech stále sdílel Karellenovu nechuť k tomu slovu.

„Nemyslím,“ řekl, „že bych mohl něco podstatného dodat k tomu, co už bylo napsáno jinde.“

Reportér se na něj díval s podivnou naléhavostí.

„Myslel jsem si, že třeba ano,“ odpověděl. „Zrovna vyšla najevo trochu zvláštní věc. Zdá se, že skoro před třiceti lety pro vás jeden z techniků Vědeckého oddělení vyrobil několik zvláštních zařízení. Napadlo nás, jestli byste nám o tom nemohl něco říct.“

Stormgren chvíli mlčel a v mysli se vracel do minulosti. Nepřekvapilo ho, že tajemství bylo odhaleno: Spíš bylo neuvěřitelné, že to trvalo tak dlouho. Byl by rád věděl, jak se to stalo – ne že by na tom teď záleželo.

Vstal a začal se vracet po molu ke břehu. Reportér se mu držel v patách.

„Na té zprávě je kus pravdy,“ řekl. „Při své poslední návštěvě u Karellena jsem s sebou vzal určitý přístroj v naději, že Supervizora možná uvidím. Bylo to bláznovství, ale – no, v té době mi bylo teprve šedesát.“

Zasmál se pro sebe a pokračoval.

„Ale obávám se, že jste tak dalekou cestu vážil zbytečně. Žádná senzace z toho nebude. Víte, ono to nefungovalo.“

„Neviděl jste nic?“

„Ne, vůbec nic. Obávám se, že budete muset počkat – ale koneckonců, už to bude trvat jen dvacet let.“

Bude to trvat dvacet let. Ano. Karellen měl pravdu. V té době už

bude svět připravený, i když tenkrát před třiceti lety, když stejnou lež říkal Duvalovi, ještě připravený nebyl.

Ale byla to vlastně lež? Co vlastně doopravdy viděl? Nic víc, než Karellen chtěl, tím si byl jistý. Byl si tak jistý, jak si jen mohl být, že Supervizor znal jeho plán od samého začátku a znal předem každý okamžik jeho závěrečného dějství.

Proč by jinak ta ohromná židle už byla prázdná, když na ni zazářil kruh světla? Okamžitě začal paprskem otáčet, ale bylo už pozdě. Kovové dveře, dvakrát tak velké jako člověk, se rychle zavíraly, když je poprvé uviděl – zavíraly se rychle, ale ne dost rychle.

Karellen mu věřil a nechtěl, aby se vrátil dolů a prožil dlouhý večer svého života neustále pronásledován záhadou, kterou nedokázal rozluštit. Karellen se neodvážil vzdorovat těm neznámým silám nad sebou (byly ze stejné rasy?), ale udělal všechno, co mohl. Jestli Je neposlechl, nemohli mu to Oni nikdy dokázat.

„Měli jsme neúspěchy.“

Ano, Karellene, to byla pravda. A byl jsi to ty, kdo neuspěl, tehdy před úsvitem lidské historie? Musel to být skutečně neúspěch, protože jeho ozvěny se valily věky a strašily dětství každého lidského pokolení. Podaří se ti vůbec, dokonce i za padesát let, překonat moc mýtů a legend světa?

Ale Stormgren věděl, že žádný další neúspěch nebude. Až se ty dvě rasy znovu setkají, budou už Nadvládci mít důvěru a přátelství lidstva, a dokonce ani šok z poznání tu práci nezničí. Půjdou společně k budoucnosti a neznámá tragédie, která zatemnila minulost, se navždycky ztratí v šerých chodbách prehistorických časů.

A Stormgren také věděl, že to poslední, co uvidí, až naposledy zavře oči, budou ty rychle se dovírající dveře a dlouhý černý ocas, který mezi nimi mizel.

Velmi známý a neočekávaně krásný ocas.

Ocas s ostny.

Mez pevnosti

„Mez pevnosti“ jsem napsal v létě roku 1948, a přestože její záměrně zdrženlivé zpracování nebylo ani vzrušující, ani podivuhodné, objevila se ve Vzrušujících podivuhodných příbězích (Thrilling Wonder Stories) v prosinci 1949. (Redaktor, aby ospravedlnil svou existenci, změnil její titul na nijak lákavé a o malé obrazotvornosti svědčící „Třicet vteřin – třicet dní.“ A aby to bylo všechno ještě zamotanější, později ji otiskl znova v To nejlepší z Děsivých příběhů (The Best From Startling Stories)

Povídka přiměla jednoho přátelského kritika poznamenat, že zjevně aspiruji na to stát se „Kiplingem vesmírných cest“ – vznešená, ale (aspoň v roce 1948) – trochu předčasná ambice. A když tak procházím své záznamy, VZRUŠILO mě a VYDĚSILO, když jsem zjistil, že ta povídka byla v roce 1955 prodána CBS. Moc bych se PODIVIL, kdyby ji byli někdy použili...

Grant doplňoval letové záznamy *Hvězdné královny*, když slyšel, jak se za ním dveře kabiny otevřely. Neobtěžoval se ohlédnout – nebylo to nutné, protože na lodi byl kromě něj už jen jeden člověk. Ale když se nic nestalo a když McNeil ani nepromluvil, ani nevěšel, vzbudilo dlouhé ticho nakonec přece jen Grantovu zvědavost a on se otočil i se židlí.

McNeil prostě jen stál ve dveřích a vypadal, jako kdyby viděl ducha. To otřepané přirovnání okamžitě blesklo Grantovi myslí. Chvilku nevěděl, jak blízko pravdě tentokrát bylo. V jistém smyslu McNeil *opravdu* spatřil ducha – toho nejděsivějšího ze všech duchů – svého vlastního.

„Co se děje?“ zeptal se Grant nazlobeně. „Je ti zle nebo co?“

Palubní inženýr zavrtěl hlavou. Grant si všiml drobných krůpějí potu, které se mu odlepily z čela a po dokonale přímých drahách se třpytivě rozlétly po místnosti. Svaly na krku se mu pohybovaly, ale nevydal žádný zvuk. Vypadalo to, jako by se měl každou chvilku rozplakat.

„Je s námi konec,“ zašeptal konečně. „Kyslíková rezerva je pryč.“

Pak se opravdu rozplakal. Vypadal jako nafukovací panenka, která se pomalu hroutí sama do sebe. Nemohl padnout, protože v lodi nebyla žádná přitažlivost, takže se prostě jen poskládal ve vzduchu.

Grant neřekl nic. Naprosto podvědomě zadusil doutnající cigaretu v popelníku a zuřivě ji mačkal, až uhasla i poslední jiskřička. Už teď se mu zdálo, že vzduch kolem něj houstne, jak mu nejstarší děs vesmírných cest svíral hrdlo.

Pomalou odepnul elastické pásy, které mu, když seděl, poskytovaly aspoň určitou iluzi tíže, a automatickými pohyby se odrazil ke dveřím. McNeil se nepokusil ho následovat. I když se vezme v úvahu ten šok, který prožil, měl Grant pocit, že se McNeil chová hrozně. Zlobně inženýra šťouchl, když ho míjel, a řekl mu, ať se sebere.

Nákladový prostor byla velická polokulovitá místnost s tlustým sloupem uprostřed, jímž vedly ovladače a kabely do druhé části lodi, která byla asi sto metrů odtud – celá loď vypadala jako činka. Místnost byla nacpaná bednami a krabicemi srovnanými v surrealistickém třírozměrném útvaru, který skoro nebral v úvahu gravitaci.

Ale i kdyby byl všechn náklad najednou zmizel, nebyl by si toho Grant ani všiml. Měl oči jen pro velikou kyslíkovou nádrž, vyšší než

on sám, která byla připoutaná na zdi vedle vnitřních dveří přetlakové komory.

Vypadala přesně tak, jak ji naposled viděl, leskla se hliníkovou barvou a její kovové boky si stále ještě zachovaly ten lehce chladný dotek, který jediný napovídal, co obsahuje. Nebylo vidět žádný náznak, že by se něco stalo, kromě jednoho malého detailu. Ručička na ukazateli množství náplně ležela tiše na nule.

Grant zíral na ten němý symbol asi tak, jak v historickém Londýně mohl člověk, který se v době moru vrátil večer domů, zírat na hrubý kříž, čerstvě nakreslený na vratech jeho domu. Pak několikrát uhodil do skla v marné naději, že se ukazatel zasekl – i když ve skutečnosti ani na okamžik nepochyboval, že to, co ručička ukazuje, je pravda. Dostatečně špatná zpráva jaksi sama v sobě nese záruku své pravdivosti. Jen dobré zprávy potřebují potvrzení.

Když se Grant vrátil do pilotní kabiny, McNeil už byl zase ve své kůži. Pohled na otevřenou lékárníčku mu jasně naznačil příčinu, proč se inženýr tak rychle vzpamatoval. Dokonce se pokusil i o náznak humoru.

„Byl to meteor,“ řekl. „Tvrdili nám, že loď téhle velikosti může dostat zásah jednou za sto let. Jak to vypadá, tady ta flinta spustila o pětadevadesát let předčasně.“

„Ale co poplachové hlásiče? Tlak vzduchu je normální – nemůžeme přece mít díru v plášti?“

„Taky nemáme,“ odpověděl McNeil. „Víš, jak kyslík prochází na zastíněné straně chladicím systémem, který ho udržuje v tekutém stavu? Meteor ho musel zničit a kyslík se prostě vypařil.“

Grant mlčel a snažil se srovnat si myšlenky. To, co se stalo, bylo vážné – smrtelně vážné – ale nemusí to být nutně fatální. Koneckonců víc než tři čtvrtiny cesty mají za sebou.

„Regenerátor přece určitě dokáže udržet dýchatelný vzduch, i když asi pěkně zhoustne?“ zeptal se s nadějí.

McNeil zavrtěl hlavou. „Nepočítal jsem to dopodrobna, ale základní odpověď znám. Když se rozkládá kysličník uhličitý a volný kyslík se vrací do oběhu, dochází ke ztrátě asi deseti procent. Proto musíme mít s sebou rezervu.“

„Skafandry!“ vykřikl Grant s náhlým vzrušením. „Co jejich kyslíkové bomby?“

Promluvil bez přemýšlení, a když si vzápětí uvědomil svou chybu,

cítil se ještě mizerněji.

„Nemůžeme v nich skladovat kyslík – během pár dnů by se vypařil. Je tam dost stlačeného plynu na třicet minut – jen na tak dlouho, aby ses v případě nějaké katastrofy dostal včas k hlavní nádrži.“

„Musí přece být nějaký způsob, jak z toho ven – i kdybych měl hodit náklad přes palubu a dupnout na to. Přestanem hádat a spočítáme, kde přesně jsme.“

Grant byl stejně rozzlobený jako vyděšený. Zlobil se na McNeila, že se složil. Zlobil se na stavitele lodi, že nepředvídali pravděpodobnost pámbůhvíkolik milionů k jedné. Kritická chvíle může přijít až za několik týdnů a do té doby se může hodně stát. Ta myšlenka mu pomohla držet pro tu chvíli svůj strach na uzdě.

Tohle byla havárie, o tom nebylo pochyb, ale byla to jedna z těch podivně prodlužovaných havárií, které se můžou stát asi jen ve vesmíru. Měli spoustu času na přemýšlení – možná až příliš mnoho času.

Grant se připoutal k pilotnímu křeslu a vytáhl blok.

„Nejdřív si musíme přesně zjistit fakta,“ řekl s hraným klidem. „Máme vzduch, který ještě obíhá v lodi, *a ztrácíme* deset procent kyslíku pokaždé, když projde regenerátorem. Hod' mi sem ten manuál, prosím tě. Nikdy si nepamatuju, kolik kubických metrů spotřebujeme za den.“

Když McNeil prohlásil, že u *Hvězdné královny* se dá předpokládat zásah meteoritem jednou za sto let, obrovsky, ale nevyhnutelně tím celý problém zjednodušoval. Protože skutečná odpověď závisela na takové spoustě faktorů, že tři generace statistiků nedokázaly víc než položit základy tak mlhavé, že pojišťovny se stále ještě chvěly obavami, když se oběžnými drahami vnitřních planet řítily spršky meteoritů.

Samozřejmě všechno závisí na tom, co člověk myslí slovem meteorit. Každý kousek kosmické škváry, který dopadne na povrch Země, má milion menších bratříčků, které docela zmizí v té zemi nikoho, kde atmosféra ještě docela neskončila a vesmír ještě docela nezačal – v tom přízračném světě, kde se občas v noci prochází tajuplná polární záře.

To jsou ty známé padající hvězdy, málokdy větší než špendlíková hlavička, a těch je zase miliónkrát méně než částecek tak malých, že jejich zánik při pádu z oblohy nezanechá žádnou viditelnou stopu. A

ty všechny, ta nesčetná zrníčka prachu, ty řídké balvany a dokonce i ty toulavé hory, s nimiž se Země setkává snad jednou za milion let – to všechno jsou meteority.

Pro účely vesmírných letů je meteorit zajímavý jen tehdy, když při proniknutí trupem lodi zanechává otvor tak velký, aby byl nebezpečný. To je otázka nejen velikosti, ale také relativních rychlostí. Byly vypracovány tabulky ukazující přibližné intervaly kolizí v jednotlivých částech slunečního systému – a pro různé velikosti meteoritů až po několik miligramů.

Ten, který zasáhl *Hvězdnou královnu*, byl obr, protože měl asi centimetr v průměru a vážil něco kolem deseti gramů. Podle tabulky byl interval pro kolizi s takovým monstrem řádově deset na devátou dní – řekněme tři miliony let. To, že bylo prakticky jisté, že se něco takového nebude v lidské historii opakovat, dávalo Grantovi a McNeilovi moc malou útěchu.

Ale mohlo to být horší. *Hvězdná královna* byla na cestě už sto patnáct dní a před sebou už jich měla jen třicet. Letěla, jako všechny nákladní lodi, po dlouhé tangenciální elipse, která se na protilehlých stranách Slunce dotýkala oběžných drah Země a Venuše. Rychlé dopravní lodi mohly křížovat od planety k planetě trojnásobnou rychlostí – a s desetinásobnou spotřebou paliva – ale ona se musela plahočit po své předepsané dráze jako tramvaj a každá cesta jí vždycky trvala plus mínus stopětačtyřicet dní.

Něco méně podobného představě dvacátého století o vesmírné lodi, než byla *Hvězdná královna*, by si bylo možné těžko představit. Sestávala ze dvou koulí, jedné o průměru padesát a druhé dvacet metrů, spojených válcem sto metrů dlouhým. Celá ta konstrukce vypadala jako model atomu vodíku, vyrobený z plastelíny a sirky. Posádka, náklad a řízení byly v té větší kouli, kdežto ta menší nesla atomové motory a byla – mírně řečeno – nevhodná pro živou hmotu.

Hvězdná královna byla postavena ve vesmíru a nikdy by nebyla mohla odstartovat dokonce ani z povrchu Měsíce. Při plném výkonu mohl její iontový motor vyprodukovat zrychlení asi dvacetiny zemské přitažlivosti, které jí za hodinu dá rychlost potřebnou na to, aby se z oběžnice Země změnila na oběžnici Venuše.

Převážení nákladu z planet byla práce pro malé, silné rakety s chemickým pohonem. Za měsíc se ty vesmírné remorkéry vydají vstříc *Hvězdné královně*, ale ta se nezastaví, protože u řídicího pultu

nikdo nebude. Bude slepě pokračovat po své oběžné dráze, prosvíští kolem Venuše rychlostí několika kilometrů za sekundu – a za pět měsíců bude zpátky na oběžné dráze Země, i když Země v té chvíli bude daleko odtud.

Je to zvláštní, jak dlouho trvá jednoduché sčítání, když na výsledku závisí váš život. Grant prošel ten krátký sloupec čísel aspoň šestkrát, než se konečně vzdal naděje, že se součet změní. Pak zůstal sedět a nervózně čmáral po bílé plastické desce pilotního pultu.

„Při největším možném šetření,“ řekl, „vydržíme asi dvacet dní. To znamená, že budeme deset dnů od Venuše, až...“ Hlas mu selhal, odmlčel se.

Deset dní neznělo jako moc dlouhá doba – ale mohlo to klidně být deset let. Grant s hořkou ironií přemýšlel o všech těch pisálcích, kteří tuhle situaci použili ve svých knížkách a rozhlasových seriálech. Podle těch škrabalských expertů – kteří většinou nebyli dál než na Měsíci – se mohla stát jedna ze tří věcí.

Oblíbené řešení – ze kterého už se stalo skoro klišé – bylo změnit loď ve skvělý skleník nebo hydroponickou farmu a počkat, až se fotosyntéza postará o zbytek. Nebo člověk mohl předvádět zázraky chemického nebo atomového výzkumu (vysvětlené až do nudných technických podrobností) a vytvořit zařízení na výrobu kyslíku, které vám nejen zachrání život – a samozřejmě také život hrdinky – ale také z vás udělá majitele úžasně cenného vynálezu. Třetí řešení byl *deus ex machina* – přílet vhodné vesmírné lodi, která čistou náhodou letí přesně správnou rychlostí po přesně správné dráze.

Ale to byla fikce, ve skutečném životě bylo všechno jinak. I když ta první myšlenka byla teoreticky docela rozumná, na palubě *Hvězdné královny* nebyl ani balíček travních semen. Pokud jde o ty objevitelské a konstrukční zázraky, dva lidé – jakkoli schopní a jakkoli zoufalí – mohou těžko za pár dní vylepšit práci mnoha velkých průmyslových výzkumných organizací za celé století.

Kosmická loď, která „náhodou letěla kolem“, byla ze samé podstaty věci prakticky nemožná. I kdyby na stejné eliptické dráze letěly další nákladní lodi – a Grant věděl, že neletí – pak by si podle fyzikálních zákonů, které řídily jejich pohyb, prostě musely zachovat původní odstup. Nebylo docela nemožné, že by nějaká dopravní loď, řítící se po své hyperbolické dráze, mohla proletět nějakých pár stovek

tisíc kilometrů od nich – ale rychlostí tak obrovskou, že by byla stejně nedostupná jako Pluto.

„Kdybychom odhodili náklad,“ řekl konečně McNeil, „měli bychom šanci změnit dráhu?“

Grant zavrtěl hlavou.

„Doufal jsem, že ano,“ odpověděl, „ale nepomůže to. Můžeme se dostat na Venuši třeba za týden, když budeme chtít – ale nebudeme mít žádné palivo na brždění a z planety se k nám nic nedostane.“

„Ani dopravní loď?“

„Podle *Lloydova rejstříku* teď je na Venuši jen několik nákladních lodí. V každém případě by to byl skoro neproveditelný manévr. I kdyby záchranná loď dosáhla naší rychlosti, jak by se dostala zpátky? Na celou tu věc by potřebovala asi padesát kilometrů za sekundu!“

„Když my sami nedokážeme vymyslet, jak z toho ven,“ řekl McNeil, „tak to možná dokáže někdo na Venuši. Asi bychom si s nimi měli promluvit.“

„To hodlám udělat,“ odpověděl Grant, „jen co si srovnám v hlavě, co jim mám říct. Běž, prosím tě zapnout vysílač, ano?“

Sledoval McNeila, jak vyplouvá z místnosti. S inženýrem budou patrně v nadcházejících dnech potíže. Až dosud spolu docela vycházeli – jako většina podsaditých lidí byl i McNeil dobrosrdečný a lehkomyšlný. Ale teď si Grant uvědomil, že mu chybí pevnější charakter. Už příliš dlouho žil ve vesmíru; docela ochabl – fyzicky i duševně.

Na centrále vysílače se ozval bzučák. Parabolické zrcadlo na trupu rakety bylo zaměřeno za zářivý oblouk Venuše, která byla jen deset milionů kilometrů odtud a pohybovala se skoro souběžně. Třímilimetrové vlny z lodního vysílače tu vzdálenost urazí za něco víc než půl minuty. Bylo hořké vědět, že bezpečí je vzdálené jen třicet sekund.

Automatický monitor na Venuši vyslal svůj neosobní signál Příjem a Grant začal hovořit – souvisle, a jak doufal, docela klidně. Podal pečlivou analýzu situace a zakončil žádostí o radu. Své obavy, pokud jde o McNeila, nechal nevysloveny. Když nic jiného, tak věděl, že inženýr ho sleduje u vysílače.

Na Venuši zatím ještě nikdo jejich vzkaz neslyšel, i když časová prodleva už uplynula. Ještě je někde svinutý v cívkách záznamníku, ale za pár minut dorazí nic netušící přenosový důstojník a přehraje si

ho.

Nebude mít ani ponětí, že mu vzápětí pod rukama vybuchne bomba a odstartuje vlnu soucitu na všech obydlených světech, až ji převezme tisk a televize. Neštěstí ve vesmíru má v sobě něco tak dramatického, že z prvních stránek novin vytlačí všechno ostatní.

Až dosud byl Grant příliš zaměstnán vlastní bezpečností, než aby příliš přemýšlel o nákladu, za který zodpovídal. Námořní kapitán ze starých časů, jehož první myšlenka se týkala lodi, by byl jeho postojem možná šokován. Ale Grant měl rozum na své straně.

Hvězdná královna nemohla ztroskotat, nemohla narazit na skálu, která nebyla zakreslena v mapě, ani nemohla tiše navždy zmizet z dosahu lidí jako tolik lodí před ní. Byla v bezpečí, ať už se s její posádkou stane cokoli. Když ji nebude nic rušit, bude pokračovat v letu po své oběžné dráze s takovou přesností, že si podle ní lidé ještě celá staletí budou moci kontrolovat kalendář.

Náklad, jak si Grant náhle vzpomněl, byl pojištěn na víc než dvacet milionů dolarů. Nebylo mnoho věcí, které by byly tak cenné, že by se přepravovaly z jednoho světa na druhý, a většina kontejnerů v nákladovém prostoru měla větší cenu než jejich váha – nebo spíš jejich hmota – ve zlatě. Možná, že některé položky by se daly v téhle situaci použít, a Grant se odrazil k seufu, aby v něm našel seznam nákladu.

Právě třídil tenké, pevné listy, když se do kabiny vrátil McNeil.

„Snížil jsem tlak vzduchu,“ řekl. „V trupu je pár trhlin, které by za normálních okolností nehrály roli.“

Grant nepřítomně kývl a podal McNeilovi balíček listin.

„Tady je seznam nákladu. Navrhuju ho projít a podívat se, jestli tam není něco, co by nám pomohlo.“

A když nic jiného, pomyslel si v duchu, aspoň nám to trochu zaměstná hlavu.

Jak Grant procházel dlouhé sloupce očíslovaných položek – úplný průřez meziplanetárním obchodem – přistihl se, že uvažuje, co se za těmi neživými symboly skrývá. *Položka 347 – 1 kniha – 4 kg btto.*

Hvízdl, když si všiml, že to je položka s hvězdičkou, pojištěná na sto tisíc dolarů, a náhle si uvědomil, že slyšel v rádiu, že Hesperidské muzeum právě koupilo první vydání *Sedmi pilířů moudrosti*.

O pár listů dál byla právě opačná položka. *Různé knihy – 25 kg – žádná reálná hodnota.*

Poslat ty knihy na Venuši muselo stát celé jmění, a přesto neměly „žádnou reálnou hodnotu“. Grant popustil nad tím problémem uzdu své fantazii. Možná, že někdo, kdo navždy opouští Zemi, si s sebou do nového světa bere své nejcennější poklady – deset nebo patnáct svazků, které nejvíc formovaly jeho mysl.

Položka 564 – 12 cívek filmu.

To bude samozřejmě ten neronský superfilm *Když Řím hoří*, který opustil Zemi těsně předtím, než ho cenzoři stihli zabavit. Venuše na něj čekala značně netrpělivě.

Léčiva – 50 kg. Krabice doutníků – 1 kg. Přesné přístroje – 75 kg. A tak dále a tak podobně. Každá položka byla něco velmi vzácného nebo něco, co průmysl a věda mladší civilizace ještě nedokázaly vytvořit.

Náklad byl ostře rozdělen do dvou skupin – křiklavý luxus nebo čiré nezbytnosti. Mezi tím nebylo skoro nic. A nebylo tam nic, vůbec nic, co by v Grantovi vzbudilo třeba slabou naději. Nevěděl sám, jak jinak by to mohlo dopadnout, ale to neznamenal, že teď necítil docela iracionální zklamání.

Když konečně přišla odpověď z Venuše, trvalo skoro hodinu, než prošla záznamníkem. Byl to dotazník tak podrobný, že si Grant zachmuřeně pomyslel, že možná nebudou ani dost dlouho naživu na to, aby ho zodpověděli. Většina otázek se týkala technických podrobností o lodi. Odborníci dvou planet žhavili mozky ve snaze zachránit *Hvězdnou královnu* a její náklad.

„No, co si o tom myslíš?“ zeptal se Grant McNeila, když si přehráli vzkaz. Pečlivě přitom inženýra sledoval, jestli jeví nějaké další známky napětí.

McNeil promluvil až po dlouhé odmlce. Pak pokrčil rameny a jeho první slova byla ozvěnou Grantových vlastních myšlenek.

„Rozhodně budeme mít co dělat. Na všechny ty testy mi nebude stačit ani celý den. U většiny otázek více méně vím, k čemu směřují, ale některé jsou pěkná bláznivina.“

Grant měl taky ten pocit, ale neřekl nic. McNeil pokračoval:

„Množství vzduchu unikajícího trupem – to je poměrně rozumné, ale k čemu může kdo chtít znát účinnost naší radiační ochrany? Myslím, že se spíš snaží zvednout nám morálku a předstírat, že mají nějaké skvělé nápady – nebo nás chtějí zaměstnat, abychom neměli čas dělat si starosti.“

Grantovi se ulevilo, když viděl, jak je McNeil klidný, a zároveň ho to podráždilo: ulevilo, protože se bál další scény, a podráždilo, protože McNeil vůbec nezapadal do té škatulky, kterou si pro něj Grant v duchu vytvořil. Bylo to první chvilkové zhroucení pro toho člověka typické, nebo se to mohlo stát komukoli?

Grant, pro kterého byl svět většinou černobílý, se zlobil, že není schopen posoudit, jestli je McNeil zbabělý nebo statečný. Že by mohl být oboje zároveň, taková možnost mu vůbec nepřišla na mysl.

Vesmírné lety mají v sobě jakési bezčasí, které se nedá zažít při žádné jiné lidské činnosti. Dokonce i na Měsíci se stíny líně plouží od jednoho útesu k druhému, jak Slunce pomalu postupuje po obloze. Na přivrácené straně jsou pořád ty obrovské hodiny zeměkoule, které odpočítávají čas kontinenty namísto ručiček. Ale při dlouhé cestě v gyrostabilizované lodi leží na podlaze a na zdech stále stejné obrazy slunečního světla, i když ciferníky odpočítávají své bezvýznamné hodiny a dny.

Grant a McNeil se už dávno naučili řídit si svůj život podle toho. Hluboko ve vesmíru se pohybovali a mysleli s bezstarostnou pomalostí, která ale rychle zmizela, když se cesta blížila ke konci a nastal čas pro brzdicí manévry. A i když jim teď nad hlavou visel rozsudek smrti, pohybovali se dál ve vyjetých kolejkách zvyku.

Grant každý den pečlivě doplnil letové záznamy, zkontroloval polohu lodi a plnil řadu dalších běžných povinností. McNeil se také choval normálně, aspoň pokud Grant věděl, i když měl podezření, že některé technické kontroly a údržbu provádí značně nedbale.

Meteorit udeřil před třemi dny. Posledních čtyřiaadvacet hodin spolu Venuše a Země nepřetržitě konzultovaly a Grant by byl rád věděl, kdy už uslyší nějaké výsledky jejich rokování. Nevěřil, že by je i ty nejlepší technické mozky slunečního systému dokázaly ještě zachránit, ale bylo těžké vzdát se naděje, když všechno pořád vypadalo tak normální a vzduch byl stále čistý a svěží.

Čtvrtý den se Venuše znova ozvala. Když se od jejího vzkazu odečetly technické podrobnosti, byla to vlastně modlitba za zemřelé. Grant a McNeil byli odepsáni, ale dostali podrobné technické pokyny, týkající se bezpečnosti nákladu.

Na Zemi mezitím astronomové propočítávali všechny možné záchranné dráhy, na kterých by se v nejbližších pár letech bylo možné spojit s *Hvězdnou královnou*. Bylo dokonce i možné, že by se k ní

dalo letět ze Země asi za šest nebo sedm měsíců, až se vrátí do odsluní, ale ten manévr by mohla provést jen rychlá dopravní loď bez nákladu a palivo by stálo celé jmění.

McNeil zmizel krátce po tom, co vzkaz přišel. Nejdřív se Grantovi trochu ulevilo. Jestli se McNeil rozhodl starat se sám o sebe, je to jeho věc. Kromě toho musel napsat spoustu dopisů – i když na poslední vůli je ještě čas.

Byla řada na McNeilovi, aby připravil „večeři“, což byla povinnost, kterou měl rád, protože o svůj žaludek se dobře staral. Když se ale z lodní kuchyně neozvaly známé zvuky, vydal se Grant hledat svou posádku.

Našel McNeila ležet v jeho kajutě, smířeného s celým vesmírem. Vedle něj se ve vzduchu vznášel velký kovový kontejner, násilně otevřený. Grant ho nemusel příliš pečlivě zkoumat, aby uhodl jeho obsah. Stačilo podívat se na McNeila.

„Je to ostuda,“ řekl inženýr bez známky rozpaků, „cucat něco takového brčkem. Nemohl bys nahodit nějaké to gé, aby se to dalo pít pořádně?“

Grant na něj zíral vyčítavě a rozzlobeně, ale McNeil mu pohled bez zahanbení vrátil.

„Netvař se jako uražená důstojnost a dej si taky. Teď je to už přece jedno.“

Postrčil k němu láhev a Grant ji obratně zachytil, když plula kolem. Bylo to nepředstavitelně cenné víno – vzpomínal si teď na nákladní list – a obsah toho nevelkého kontejneru musel stát tisíce.

„Nemyslím, že je nutné,“ řekl Grant přísně, „chovat se jako prase. Ani za těchhle okolností.“

McNeil nebyl ještě opilý. Dostal se zatím jen do jasně osvětlené předsíně opilosti a neztratil ještě kontakt s nudným vnějším světem.

„Jsem připraven,“ řekl s nepřírozenou důstojností a s důrazem na každé slovo, „naslouchat jakýmkoli dobrým argumentům proti mému současnému počínání – které mi připadá neobyčejně rozumné. Ale měl bys mě přesvědčit rychle, dokud jsem ještě přístupný racionálním důvodům.“

Stiskl znova plastický balónek a červený paprsek tekutiny mu vystříkl do úst.

„Kromě toho faktu, že kradeš majetek Společnosti, který bude dříve nebo později zachráněn – těžko můžeš zůstat opilý několik

týdnů.“

„To se ještě uvidí,“ podotkl zamyšleně McNeil.

„Nemyslím,“ odsekl Grant. Zapřel se o zeď a prudce do kontejneru strčil, takže vyletěl otevřenými dveřmi ven.

Když se vrhl za ním a zabouchl za sebou dveře, slyšel ještě, jak McNeil křičí: „To je ale sprost’árna!“

Inženýrovi to bude chvílku trvat – zvláště v jeho současném stavu – než se dokáže odpoutat a pronásledovat ho. Grant strčil kontejner zpátky do nákladového prostoru a zamkl dveře. Protože ve vesmíru nebyl nikdy důvod náklad zamykat, nebude mít McNeil vlastní klíč a ten duplikát, který byl uložen v pilotní kabině, může Grant schovat.

Když se o chvíli později Grant vracel kolem McNeilovy kajuty, zaslechl inženýra, jak si zpívá. Pořád mu ještě dělalo společnost pár lahví a on vyřvával:

„Je nám jedno, *kam* ten kyslík teče, jen když nám neteče do vína...“

Grant, jehož vzdělání bylo přísně technické, nedokázal ten citát zařadit. Jak se na chvílku zastavil a naslouchal, zjistil náhle, že jím otrásl pocit, který, abychom k němu byli spravedliví, nejdřív nepoznal.

Odeznl tak rychle, jak přišel, a Grantovi z něj bylo zle: chvěl se na celém těle. Poprvé si uvědomil, že jeho nechuť k McNeilovi se pomalu mění v nenávist.

Základním pravidlem kosmických letů je, že z dobrých psychologických důvodů by na dlouhých cestách měli posádku tvořit nejméně tři muži.

Ale pravidla jsou od toho, aby se porušovala, a majitelé *Hvězdné královny* dostali od Rady vesmírného řízení a od pojišťovacích společností řádné povolení, když loď musela odstartovat k Venuši bez svého kapitána.

V poslední chvíli onemocněl a nebyla za něj náhrada. Protože planety obvykle nečekají, až si lidé vyřídí své záležitosti, znamenalo to, že loď odletí buď hned, nebo vůbec ne.

Ve hře byly miliony dolarů – takže odletěla. Grant i McNeil byli velmi schopní muži a neměli vůbec nic proti tomu vydělat si dvojnásobek obvyklého platu za velmi malé množství práce navíc. Přes zásadní rozdíly v povaze spolu za normálních okolností dobře vycházeli. Nebyla ničí vina, že teď byly okolnosti všechno jiné, jen ne

normální.

Říká se, že tři dny bez jídla stačí zlikvidovat většinu jemných rozdílů, které odlišují civilizovaného člověka od divocha. Grant a McNeil zatím nepocítovali žádné fyzické nepohodlí. Ale jejich představitivost byla až příliš aktivní a měli teď mnohem víc společného s hladovými domorodci z tichomořských ostrovů, než si byli ochotní připustit.

Protože celá situace měla ještě jeden háček, o kterém se ani jeden z nich nezmínil nahlas. Když naposledy několikrát zkontrolovali všechna čísla v Grantově bloku, nebyl výpočet ještě pořád úplný. Každý z obou mužů okamžitě udělal i ten další krok a oba dospěli ke stejnému výsledku, aniž ho vyslovili.

Bylo to strašně jednoduché – morbidní parodie problému z prvních hodin matematiky, které začínají: „Když šest mužů za dva dny smontuje pět helikoptér, za kolik dní...“

Kyslík vydrží *dvěma* mužům dvacet dní, a Venuše byla vzdálená třicet dní. Člověk nemusel být zrovna zázračný počtář, aby mu bylo okamžitě jasné, že jeden muž, a pouze jeden, by mohl přežít a znova vstoupit do kovových ulic kosmodromu Port Hesperus.

Ohlášený konec měl nastat za dvacet dní, ale ten nevyslovený byl vzdálen jen deset. Do té doby bude ještě pořád dost vzduchu pro dva muže – a tedy jen pro jednoho muže do konce cesty. Dostatečně nezúčastněný pozorovatel by se celou situací mohl docela bavit.

Bylo zřejmé, že nevyslovená dohoda o mlčení už nemůže trvat dlouho. Ale není snadné, aby se i za nejlepších okolností dva lidé přátelsky dohodli, který z nich spáchá sebevraždu. A ještě těžší to je, když spolu už nemluví.

Grant si přál být naprosto fér. Takže jediné, co mohl dělat, bylo počkat, až McNeil vystřízliví, a pak mu tu otázku upřímně předložit. Nejlépe se mu přemýšlelo u vlastního stolu, takže šel do řídicí kabiny a připoutal se do pilotního křesla.

Chvilí zíral bezmyšlenkovitě do prázdna. Bude lepší, rozhodl se nakonec, vyřešit celou záležitost písemně, zvláště když diplomatické vztahy jsou v takovémhle stavu. Připnul na podložku list poznámkového papíru a začal: „Milý McNeile...“ Pak ho strhl a začal znovu: „McNeile...“

Trvalo mu to skoro tři hodiny, a ani pak nebyl úplně spokojený. Některé věci bylo tak strašně těžké formulovat na papíře. Ale nakonec

se mu podařilo dopis dokončit. Zalepil ho a zamkl do svého sejfu. Den nebo dva může počkat.

Jen málo lidí z těch čekajících milionů na Zemi a na Venuši mělo představu o napětí, které zvolna narůstalo na palubě *Hvězdné královny*. Celé dny byly tisk i rozhlas plné nejfantastičtějších plánů na záchranu. Na třech světech se nemluvalo skoro o ničem jiném. Ale jen velmi slabé ozvěny té vřavy na planetách doléhaly ke dvěma mužům, kteří byli její příčinou.

Vysílací stanice z Venuše se mohla kdykoli spojit s *Hvězdnou královnou*, ale měla jí jen máloco říct. Člověk s trochou slušnosti v těle může těžko nabízet slova útěchy odsouzencům v cele smrti, i když není ještě docela jisté, kdy dojde k popravě.

Takže Venuše se omezila na pár rutinních sdělení denně a odblokovala soustavný proud rad a novinových návrhů, které soustavně proudily ze Země. Výsledkem bylo, že radiostanice ze Země se divoce snažily spojit se s *Hvězdnou královnou* přímo. Nepodařilo se jim to z toho prostého důvodu, že Granta ani McNeila nikdy nenapadlo zaměřit své antény jinam než na Venuši, která byla teď tak strašlivě blízko.

Mezitím došlo k trapnému intermezzu, když se McNeil vynořil ze své kabiny, ale přestože vztahy nebyly nijak zvlášť srdečné, život na *Hvězdné královně* probíhal více méně jako obvykle.

Grant většinu času, kdy byl vzhůru, trávil v pilotním křesle, počítal přibližovací manévry a psal nekonečné dopisy své ženě. Mohl s ní mluvit, kdyby byl chtěl, ale myšlenka na ty miliony uší, které by je poslouchaly, mu v tom zabránila. Meziplanetární okruhy byly údajně soukromé – ale tenhle by zajímal příliš mnoho lidí.

Grant ujišťoval sám sebe, že za pár dní předá McNeilovi svůj dopis a rozhodnou se, co budou dělat. Ten odklad taky dá McNeilovi příležitost promluvit o tom sám. To, že pro své váhání má možná jiné důvody, si vědomá část Grantovy mysli zatím nehodlala připustit.

Často ho napadalo, jak asi McNeil tráví čas. Inženýr měl velkou knihovnu na mikrofilmcech, protože hodně četl a rozsah jeho zájmů byl neobyčejný. Grant věděl, že jeho nejoblíbenější kniha je *Jurgen* a možná i teď se snaží zapomenout na svůj osud při jeho podivném kouzle. Ostatní McNeilovy knihy byly méně důstojné a nemalá část z nich spadala do kategorie obvykle nazývané „podivné“.

Celá pravda byla ta, že McNeil byl mnohem složitější a

rozporuplnější osobnost, než Grant mohl pochopit. Byl hedonik a užíval si radostí života o to víc, že od nich byl často celé měsíce odříznut. Ale v žádném případě to nebyl ten morální slaboch, jak malou představivostí nadaný a poněkud puritánský Grant předpokládal.

Byla pravda, že pod prvním šokem se docela zhroutil a jeho chování s tím vínem bylo – podle Grantových měřítek – hanebné. Ale McNeil se sesypal a znova vzpamatoval. V tom byl rozdíl mezi ním a tvrdým, a proto křehkým Grantem.

I když se po vzájemné opatrné dohodě vrátili k běžným rutinním povinnostem, napětí to moc nesnížilo. Grant a McNeil se jeden druhému vyhýbali, jak to jen šlo, kromě chvil, kdy se sešli u jídla. A když už se potkali, chovali se přehnaně zdvořile, jako kdyby se každý z nich velmi snažil jednat naprosto normálně – a z neznámých důvodů se jim to nedařilo.

Grant doufal, že se McNeil zmíní o možnosti sebevraždy sám a zbaví ho tak té nepříjemné povinnosti. To, že inženýr zjevně zatvrzele nehodlal něco takového udělat, jen zvyšovalo Grantovu nechuť a pohrdání. A aby to bylo ještě horší, začal mít noční můry a velmi špatně spal.

Noční můra se pořád opakovala. Když byl dítě, často se mu stávalo, že musel do postele, zrovna když si četl příběh příliš vzrušující, než aby mohl počkat do rána. Aby se vyhnul prozrazení, pokračoval ve čtení při baterce pod pokrývkou, stočený v příjemném doupěti s bílými stěnami. Každých asi deset minut začalo být uvnitř příliš vydýcháno, a to, že se mohl vynořit na čerstvý vzduch, byla jedna z nejpríjemnějších stránek celé té zábavy.

Teď, o třicet let později, ho ty nevinné hodiny dětství začaly pronásledovat. Zdálo se mu, že nemůže uniknout zpod dusivých příkrývek, zatímco vzduch kolem něj soustavně a neúprosně houstne.

Měl v úmyslu dát McNeilovi ten dopis za dva dny, ale nějak to zase odložil. Takové odkládání se Grantovi vůbec nepodobalo, ale podařilo se mu přesvědčit sám sebe, že je to naprosto rozumné.

Dával McNeilovi šanci napravit si pověst – dokázat, že není zbabělec, tím, že o tě věci promluví sám. To, že možná McNeil úplně stejně čeká, až o tom začne Grant, ho jaksi vůbec nenapadlo.

Konečný termín, v tomhle případě až příliš doslovně konečný, byl už vzdálen jen pět dní, když se Grantova mysl poprvé lehce dotkla

myšlenky na vraždu. Seděl po „večeři“ u stolu a snažil se uvolnit, zatímco McNeil s něčím řinčel v kuchyni a dělal, jak Grant soudil, zbytečný hluk.

K čemu je ten inženýr na světě dobrý, ptal se sám sebe. Nemá žádné povinnosti, žádnou rodinu – nikdo o nic nepřijde, když bude mrtvý. Naopak Grant má ženu a tři děti, které měl docela rád, i když z nějakého podivného důvodu mu to opláceli jen povinnou náklonností.

Každý nezaújatý soudce by neměl nejmenší potíže rozhodnout, který z nich má přežít. Kdyby v sobě měl McNeil aspoň jiskřičku slušnosti, byl by sám už došel ke stejnému závěru. Protože, jak to vypadalo, nic takového neudělal, ztratil všechny nároky na nějaké ohledy.

Tak v kostce uvažovala logika Grantova podvědomí, které k odpovědi dospělo už před mnoha dny, ale dosud se mu ještě nepovedlo upoutat pozornost. Ke Grantově cti budiž řečeno, že tu myšlenku s hrůzou zavrhl.

Byl člověk čestný a přímý a měl velmi přísný morální kodex. I ty náhodné vražedné impulzy lidí, kteří jsou mylně nazýváni „normálními“, se v jeho mysli objevovaly jen výjimečně. Ale v těch dnech – v těch několika málo dnech – které mu ještě zbývaly, se budou vracet častěji a častěji.

Vzduch se teď už zjevně zhoršil. I když zatím neměli skutečné potíže s dýcháním, byla to soustavná připomínka toho, co je čeká, a Grant zjistil, že kvůli tomu nemůže spát. Nebylo to sice tak úplně špatné, protože ho to zbavilo těch věčných nočních můr, ale začal být fyzicky vyčerpaný.

Také jeho nervy se rychle zhoršovaly a ten stav byl o to horší, že McNeil se zjevně choval nečekaně a nepříjemně klidně. Grant si uvědomil, že dospěl do stadia, kdy už je nebezpečné déle odkládat konečné měření sil. McNeil byl jako obvykle ve své kajutě, když Grant šel do pilotní kabiny pro dopis, který zamkl v sejfu – připadalo mu to jako před celými věky. Napadlo ho, jestli by k němu neměl ještě něco dodat. Pak si uvědomil, že je to jen další záminka pro odklad. Rezolutně se vydal k McNeilově kajutě.

Jediný neutron stačí, aby spustil řetězovou reakci, která může zničit milion životů a dílo celých generací. Stejně nedůležité a nepodstatné jsou události, které mohou občas rozhodnout o jednání člověka a změnit celou jeho budoucnost.

Nic nemohlo být triviálnější než to, co zarazilo Granta na chodbě

před McNeilovou kabinou. Za normálních okolností by si toho nebyl ani všiml. Zacítil kouř – tabákový kouř.

Ta představa, že zhýčkaný inženýr se tak málo ovládá, že mrhá posledními cennými litry kyslíku tímhle způsobem, naplnila Granta slepým vztekem. Chvilku stál, zcela ochromen intenzitou toho pocitu.

Pak pomalu zmačkal dopis v dlani. Myšlenka, která byla původně jen nevítaným vetřelcem, pak akademickou úvahou, byla teď konečně plně přijata. McNeil dostal šanci a svým neuvěřitelným sobectvím prokázal, že si ji nezaslouží. Dobře – zemře tedy.

Rychlost, kterou Grant k tomuto rozhodnutí došel, by nezmátla ani velmi amatérského psychologa. Od McNeilovy kabiny ho hnalo ulehčení stejně jako nenávisť. Toužil přesvědčit sám sebe, že nebude nutné zvolit čestné řešení, navrhnout nějaký los nebo hru, která by oběma dala stejnou pravděpodobnost na přežití.

Tohle byla záminka, kterou potřeboval, a on se jí chopil, aby si uchoval čisté svědomí. Protože i když byl Grant schopen naplánovat a dokonce provést vraždu, byl to člověk, který to musel udělat v souladu se svým osobním morálním kodexem.

S čím ovšem nepočítal, bylo to, že – nikoli poprvé – hrubě podcenil McNeila. Inženýr byl těžký kuřák a tabák byl pro jeho duševní vyrovnanost naprosto nezbytný dokonce i za normálních okolností. Jak nezbytný byl teď, to Grant, který kouřil jen příležitostně a s nevelkým potěšením, vůbec nemohl pochopit.

McNeil upokojil sám sebe tím, že si spočítal, že čtyři cigarety za den nemohou nijak měřitelně ovlivnit množství kyslíku v lodi, zatímco mohou nepředstavitelně ovlivnit jeho vlastní nervy a tím nepřímo i Grantovy.

Ale to nemělo cenu Grantovi vůbec vysvětlovat. Takže kouřil v soukromí a se sebeovládáním, které pro něj bylo překvapivě, a dokonce skoro smyslně příjemné. Byla to čistá smůla, že Grant objevil jednu z těch čtyř denních cigaret.

Na člověka, který sám sebe teprve před chvílí přemluvil k vraždě, byl Grant pozoruhodně metodický. Bez váhání pospíchal zpátky do řídicí kabiny a otevřel lékárníčku, ve které byly pečlivě označené přihrádky, připravené na prakticky jakoukoli nehodu, která se ve vesmíru může stát.

Dokonce i ta nejkrajnější možnost byla brána v úvahu, protože v malém gumovém pásku tu visela lahvička, kterou hledal, jejíž obraz

měl ukrytý někde hluboko v mysli celé ty uplynulé dny. Měla na sobě bílou nálepkou s lebkou a hnáty a pod nimi slova: *Přibližně půl gramu způsobí bezbolestnou a téměř okamžitou smrt.*

Jed byl bezbolestný a působil okamžitě – to bylo dobře. Ale ještě důležitější byl fakt, o němž na nálepce nebyla zmínka. Jed byl také bez chuti.

Kontrast mezi jídly, která vařil Grant, a těmi, která s velkou zručností a péčí připravoval McNeil, byl obrovský. Každý, kdo měl rád jídlo a kdo velkou část svého života trávil ve vesmíru, se obvykle kuchařskému umění naučil z pouhé sebeobraný. McNeil to zvládl už dávno.

Naopak pro Granta bylo jídlo jen jedna z těch nezbytných, ale nepříjemných povinností, s nimiž je třeba se vypořádat tak rychle, jak to jde. Jeho vaření ohráželo tento názor. McNeil už si na to dávno přestal stěžovat, ale péče, kterou Grant věnoval právě tomuhle jídlu, by ho byla velice zajímala.

Jestli si během jídla všiml Grantovy vzrůstající nervozity, nedal to na sobě znát. Jedli skoro mlčky, ale to nebylo nic neobvyklého, protože už dávno vyčerpali většinu námětů k nezávaznému rozhovoru. Když odklidili poslední nádoby – mísy s dovnitř obrácenými okraji, které zabráňovaly jídlu vyletovat ven, šel Grant do kuchyně uvařit kávu.

Trvalo mu to poměrně dlouho, protože v poslední chvíli se stalo něco podivného, z čeho málem zešílel. Najednou si vzpomněl na jeden klasický film z minulého století, kde se slavný Charlie Chaplin snaží otrávit svou manželku – a pak náhodou vymění sklenice.

Žádná vzpomínka nemohla v té chvíli být méně vítaná, protože jím otrásl náhlý nával tiché hysterie. Poeův *Démon zvrácenosti*, d'áblík, který se vzpírá opatrným zásadám sebezáchovy, pracoval plnou silou, a trvalo dobře minutu, než nad sebou Grant znovu získal vládu.

Když konečně nesl do jídelny dvě plastické nádoby a trubičky na pití, byl si poměrně jistý, že je aspoň navenek docela klidný. Nehrozilo nebezpečí, že by je zaměnil, protože ta inženýrova na sobě měla namalovaná veliká písmena MAC.

Při té myšlence se Grant skoro začal psychopaticky hihňat, ale podařilo se mu ovládnout s tou pochmurnou myšlenkou, že musí mít nervy v mnohem horším stavu, než si myslel.

Fascinovaně se díval, i když se snažil nedat to na sobě znát, jak si

McNeil hraje se svým šálkem. Zdálo se, že inženýr nemá nijak naspěch; zachmuřeně zíral do prázdna. Pak přiložil ústa k trubičce a usrkl.

Vzápětí trochu prskl – a Grantovi sevřela srdce ledová ruka. Pak se k němu McNeil obrátil a řekl klidně: „Konečně jsi ho jednou udělal pořádně. Je pěkné horké.“

Grantovo srdce se pomalu zase pustilo do své přerušené práce. Nedůvěřoval si natolik, aby promluvil, ale zmohl se na nic neříkající přikývnutí. McNeil umístil svůj šálek pečlivě před sebe do vzduchu, pár centimetrů od své tváře.

Vypadal velmi zamyšleně, jako by vážil slova nějaké důležité poznámky. Grant proklínal sám sebe za to, že nápoj udělal tak horký – to byl přesně ten detail, jaký posílal vrahy na šibenici. Jestli McNeil bude ještě chvíli čekat, prozradí se Grant svou nervozitou sám.

„Předpokládám,“ řekl McNeil klidným, tichým, konverzačním tónem, „že tě napadlo, že je tu pořád ještě dost vzduchu na to, aby se jeden z nás dostal na Venuši živý?“

Grant násilím ovládl své drnčící nervy a odtrhl oči od té hypnotizující nádobky. „No – už mi to přišlo na mysl.“

McNeil se dotkl šálku, zjistil, že je pořád ještě moc horký, a zamyšleně pokračoval: „A nebylo by tedy rozumnější, kdyby se jeden z nás rozhodl prostě vylézt východem ven z lodi – nebo řekněme vzít si trochu toho jedu támhle?“ Ukázal palcem k lékárnice, která z místa, kde seděli, byla zřetelně vidět.

Grant kývl.

„Jediná potíž samozřejmě je,“ dodal inženýr, „rozhodnout, kdo z nás bude mít tu smůlu. Předpokládám, že by se to muselo udělat tak, že si vytáhneme kartu, nebo nějakým takovým náhodným způsobem.“

Grant zíral na McNeila tak fascinovaně, že to skoro převážilo jeho vzrůstající nervozitu. Nikdy by byl nevěřil, že inženýr bude schopen o té věci mluvit tak klidně. Grant si byl jistý, že nic nevytušil. McNeilovy myšlenky zřejmě běžely stejnými cestami jako jeho vlastní a těžko to byla jen náhoda, že zrovna tuhle chvíli si zvolil, aby o tom začal.

McNeil ho upřeně sledoval, jako kdyby posuzoval jeho reakce.

„Máš pravdu,“ slyšel Grant říkat sám sebe, „musíme si o tom promluvit.“

„Ano,“ řekl McNeil docela nevzrušeně. „To musíme.“ Pak znovu

sáhl po svém šálku, přiložil si trubičku k ústům a pomalu se napil.

Grant se nemohl dočkat, až skončí. Překvapilo ho, že úleva, kterou čekal, se nedostavila. Dokonce cítil i osten lítosti, i když to nebyly úplně výčitky svědomí. Bylo trochu pozdě na to teď myslet, ale náhle si uvědomil, že bude na palubě *Hvězdné královny* tři týdny sám, jen se svými myšlenkami, než přijde záchrana.

Nechtěl vidět McNeila umírat a dělalo se mu zle. Bez jediného dalšího pohledu na svou oběť se odstrčil k východu.

Žhavé slunce a nehybné hvězdy, jako přibité na svých neměnných místech, shlížely na *Hvězdnou královnu*, která vypadala stejně nehybná jako ony. Nedalo se nijak určit, že ta malá činka kosmické lodi teď už skoro dosáhla maximální rychlosti a že v té menší kouli jsou spoutány miliony koňských sil, čekající na okamžik, kdy budou uvolněny. Nedalo se dokonce ani určit, že je na její palubě vůbec nějaký život.

Průlez na odvrácené straně lodi se pomalu otevřel a zevnitř jím pronikl záblesk světla. To ale vzápětí zase zhaslo, protože z lodi vypluly dvě postavy.

Jedna byla mnohem mohutnější než druhá, a to z důležitého důvodu: Měla na sobě skafandr. Existují některé součásti oděvu, které se dají nosit nebo zahodit podle toho, jak si člověk přeje, a nemá to žádné následky kromě případné ztráty společenské prestiže. Ale skafandry k nim nepatří.

Ve tmě se dělo něco, co bylo těžké sledovat. Pak se menší postava začala pohybovat, nejdřív pomalu, ale brzo začala nabírat rychlost. Vyklouzla ze stínu lodi do plného slunečního žáru, a teď už bylo vidět, že má na zádech připnutou malou plynovou bombu, ze které proudí mlhavý opar, který se téměř okamžitě rozplývá v prostoru.

Byla to primitivní, ale účinná raketa. Nebylo nebezpečí, že by minimální gravitace lodi přitáhla tělo zpátky.

Tělo se pomalu otáčelo, ztrácelo se mezi hvězdami a zmizelo z dohledu za necelou minutu. Postava v průlezu nehybně sledovala, jak odplouvá. Pak se vnější dveře s bouchnutím zavřely, jasný kroužek zmizel a jen bledé světlo Země ještě lehce ozařovalo zastíněnou stěnu lodi. Vůbec nic dalšího se nestalo po třiadvacet dní.

Kapitán *Herkula* se obrátil ke svému zástupci s povzdechem úlevy.

„Bál jsem se, že to nedokáže. Musela to být strašná dřina dostat loď z oběžné dráhy docela sám – a v takovém mizerném vzduchu, jaký tam už teď musí mít. Jak rychle se k němu můžeme dostat?“

„Bude to trvat asi hodinu. Má ještě poměrně velkou výstřednost, ale to můžeme vyrovnat.“

„Dobře. Oznam *Leviathanovi* a *Titanovi*, že můžeme provést kontakt, a požádej je, ať odstartují, ano? Ale nedoporučuju dávat žádné tipy tvým přátelům od novin, dokud se bezpečně nespojíme.“

Poddůstojník měl tolik slušnosti, že se začervenál. „Nic takového jsem neměl v úmyslu,“ řekl mírně uraženým tónem, zatímco ťukal do tlačítek své kalkulačky. Odpověď, která mu okamžitě naskočila na obrazovce, ho zjevně nepotěšila.

„Bylo by asi lepší naložit *Hvězdnou královnu* a stáhnout ji na nižší oběžnou dráhu, než zavoláme ostatní lodi,“ řekl, „protože jinak proplytváme spoustu paliva. Pořád má ještě přebytek rychlosti víc než kilometr za sekundu.“

„Dobrý nápad – řekni *Leviathanovi* a *Titanovi*, ať se připraví, ale nestartují, dokud jim nedáme nové parametry oběžné dráhy.“

Zatímco zpráva letěla k neporušené vrstvě mraků, která zakrývala polovinu oblohy pod nimi, důstojník zamyšleně podotkl: „To bych rád věděl, jak se teď cítí?“

„To ti můžu říct. Je tak šťastný, že je naživu, že všechno ostatní je mu úplně ukradené.“

„Ale i tak si nejsem jistý, jestli by se mi moc líbilo nechat kolegu ve vesmíru, abych se sám dostal domů.“

„Něco takového by se asi nelíbilo nikomu. Slyšel jsi přece zprávu – promluvili si o tom klidně a ten, kdo prohrál, vystoupil do vesmíru. Byl to jediný rozumný způsob.“

„Rozumný snad – ale je to dost strašné nechat někoho jiného obětovat se takovým chladnokrevným způsobem, abys ty mohl žít.“

„Nebud' tak zatraceně sentimentální. Vsadil bych se, že kdyby se to stalo nám, vystrčil bys mě ven, ještě než bych se stačil pomodlit.“

„Ovšem pokud bys to dřív neudělal ty mně. Ostatně je dost nepravděpodobné, že by se něco takového stalo *Herkulovi*. Nejdál od kosmodromu jsme přece byli pět dní cesty, ne? A pak mi něco povídej o romantice vesmírných cest!“

Kapitán neodpověděl. Mžoural do navigačního teleskopu, protože *Hvězdná královna* už by teď mohla být na dohled. Nastala dlouhá

přestávka, během níž nastavoval zaměřovače. Pak si spokojeně oddechl.

„Támhle je – asi devětapadesát kilometrů odtud. Řekni posádce, ať se připraví – a pošli mu nějakou zprávu, ať ho trochu rozveselíme. Řekni mu, že u něj budeme za třicet minut, i když to není tak docela pravda.“

Tisícimetrová nylonová lana se zvolna natahovala napětím, jak absorbovala relativní pohybovou energii obou lodí, pak znova ochabla, jak se *Hvězdná královna* a *Herkules* k sobě zase přibližovaly. Elektrické navijáky se začaly otáčet a *Herkules* se jako pavouk šplhající po vlákne přitáhl k boku nákladní lodi.

Muži v těžkých skafandrech se pořádně nadřeli s těžkými reaktivními jednotkami – pěkně choulostivá práce, tohleto přibližování – než oba průlezy zapadly a mohly být spojeny. Vnější dveře sjely stranou a vzduch obou lodí se smísil, čerstvý se špatným. Zatímco důstojník *Herkula* čekal s kyslíkovou lahví v ruce, přemýšlel o tom, v jakém stavu asi zachráněný bude. Pak se otevřely vnitřní dveře *Hvězdné královny*.

Oba muži chvíli stáli a dívali se na sebe přes krátkou chodbu vytvořenou oběma průlezy. Důstojníka překvapilo a trochu zklamalo, že nemá pocit žádného zvláštního dramatu.

Tolik se toho stalo, aby k tomuhle okamžiku mohlo dojít, že jeho opravdové uskutečnění bylo skoro jako antiklimax, dokonce i ve chvíli, kdy tento historický okamžik právě uplýval do minulosti. Přál si – protože byl nevyléčitelný romantik – aby ho napadla nějaká památná věta, něco jako „Doktor Livingstone, předpokládám?“, něco, co by vstoupilo do historie.

Ale doopravdy řekl: „No, McNeile, rád tě vidím.“

I když byl podstatně hubenější a trochu vyčerpaný, přestál McNeil tu zkoušku dobře. Vděčně vdechoval čistý kyslík a odmítl návrh, aby si lehl a vyspal se. Jak vysvětlil, celý poslední týden spal skoro pořád, aby šetřil kyslík. Prvnímu důstojníkovi se ulevilo. Báł se, že si na vyprávění bude muset počkat.

Zatímco se překládal náklad a další dva kosmické remorkéry k nim šplhaly od oslepujícího srpku Venuše, rekapituloval McNeil události posledních pár týdnů a důstojník si potají dělal poznámky.

McNeil mluvil docela klidně a neosobně, jako kdyby vyprávěl o

nějakém dobrodružství, které se stalo někomu docela jinému, nebo které se ve skutečnosti vůbec nestalo. Což samozřejmě byla do jisté míry pravda, i když by bylo nespravedlivé tvrdit, že McNeil lže.

Nevymyslel si nic, ale hodně vynechal. Měl tři týdny na to, aby si připravil své vyprávění, a nemyslel si, že by mělo nějaké trhliny...

Grant se už dostal skoro ke dveřím, když za ním McNeil zavolal: „Kam ten spěch? Já myslel, že si potřebujeme o něčem promluvit.“

Grant se zachytil ve veřejích, aby zastavil svůj střemhlavý let. Pomalu se otočil a nevěřícně zíral na inženýra. McNeil už měl být mrtvý – ale seděl si docela pohodlně a díval se na něj s takovým podivným výrazem.

„Sedni si,“ řekl ostře – a v té chvíli se náhle zdálo, že všechna autorita přešla na něj. Grant ho poslechl, aniž sám chtěl. Něco se nepovedlo, i když si nedokázal představit co.

Ticho v pilotní kabině jako by trvalo celé roky. Pak řekl McNeil trochu smutně: „Měl jsem o tobě lepší mínění, Grante.“

Grant konečně zase našel hlas, i když ho skoro nepoznával.

„Co tím myslíš?“ zašeptal.

„Co myslíš, že myslím?“ odpověděl McNeil, ale zdál se jen mírně podrážděný. „Přece ten tvůj hezký pokus mě otrávit.“

Grantův kymácející svět se konečně zhroutil, ale jemu už to v té chvíli bylo celkem jedno. McNeil začal pozorně zkoumat své pečlivě udržované nehty.

„Jen tak pro zajímavost,“ řekl stejným tónem, jako by se ptal, kolik je hodin, „kdy ses rozhodl mě zabít?“

Pocit nerealnosti byl tak obrovský, že Grant měl pocit, že hraje nějakou roli, že tohle nemá s opravdovým životem nic společného.

„Teprve dnes ráno,“ odpověděl a sám tomu věřil.

„Hmm,“ poznamenal McNeil nepřiliš přesvědčeně. Zvedl se a odrazil se k lékárně. Grant ho sledoval očima, když zahrabal v přihrádce a vrátil se s malou lahvičkou jedu. Pořád ještě vypadala plná. Na to byl Grant opatrný.

„Asi bych kvůli tomu všemu měl být pořádně rozrušený,“ pokračoval McNeil konverzačním tónem a držel přitom lahvičku mezi palcem a ukazovákem. „Ale kdovíproč nejsem. Možná je to tím, že jsem si o lidské povaze nikdy nedělal moc velké iluze. A taky jsem to samozřejmě už dávno sledoval.“

Až ta poslední věta skutečně pronikla Grantovi do vědomí.

„Ty jsi to – sledoval?“

„Proboha, samozřejmě! Ty jsi moc průhledný na to, aby z tebe byl dobrý zločinec. A když se teď ten tvůj úhledný zločin nepovedl, dostali jsme se oba do trochu trapné situace, co?“

Na tenhle mistrovský eufemismus se nedalo odpovědět.

„Podle práva,“ pokračoval inženýr zamýšleně, „bych se teď měl hezky naštvat, zavolat řídicí středisko na Venuši a udat tě úřadům. Ale bylo by to trochu nesmyslné, a kromě toho já jsem se nikdy neuměl správně naštávat. Ty samozřejmě řekneš, že je to tím, že jsem moc líný – ale já si to nemyslím.“

Křivě se na Granta usmál.

„No jistě, já vím, co si o mně myslíš – v tom svém uspořádaném mozku sis mě pěkně úhledně zaškatulkoval, co? Jsem měkký a požívačný, nemám žádnou morální odvahu – a vlastně vůbec žádnou morálku – a kašlu na každého kromě sebe. No, já to nepopírám. Možná je to z devadesáti procent pravda. Ale těch zbývajících deset procent je zatraceně důležitých, Grante!“

Grant se necítil ve správném duševním rozpoložení na to, aby se zabýval psychologickou analýzou, a ostatně teď nebyla pro něco takového vhodná doba. Kromě toho ho pořád pronásledovala otázka, proč jeho plán nevyšel, a záhada, že McNeil pořád žije. McNeil, který to přesně věděl, nijak nespíchal s uspokojením jeho zvědavosti.

„No, tak co tedy hodláš teď dělat?“ zeptal se Grant, který už to chtěl mít za sebou.

„Rád bych,“ řekl McNeil chladně, „pokračoval v diskusi tam, kde jsme ji přerušili tou kávou.“

„Nechceš přece říct –“

„Ale chci. Prostě jako by se nic nestalo.“

„To nedává smysl. Ty máš něco v rukávu!“ vykřikl Grant.

McNeil povzdechl. Položil lahvičku s jedem a pevně pohlédl na Granta.

„Ty nemáš nejmenší právo mě obviňovat, že proti tobě něco šiju. Abych opakoval, co už jsem řekl předtím, navrhuju, abychom se rozhodli, který z nás polkne jed – jenže tentokrát to nebude žádné jednostranné rozhodnutí. A taky –“ vzal znova do ruky lahvičku – „tentokrát ten jed bude pravý. Tohle tady jen zanechává v ústech pachů.“

Grantovi se začalo v hlavě rozsvěcet. „Ty jsi ten jed vyměnil!“

„Přirozeně. Ty si možná myslíš, že jsi dobrý herec, Grante, ale upřímně řečeno – z balkónu – měl jsem pocit, že to představení smrdí. Bylo mi jasné, že něco plánuješ, možná ještě dřív, než jsi to věděl sám. Během posledních pár dní jsem dost pečlivě pročesal loď. Hledat všechny způsoby, kterými bys mě mohl zlikvidovat, bylo docela zábavné a pomohlo mi to zabít čas. Jed byl tak samozřejmý, že to bylo to první, o co jsem se postaral. Ale trochu jsem to přehnal s tou signalizací nebezpečí a skoro jsem se prozradil, když jsem se poprvé napil. Sůl se do kávy moc nehodí.“

Znovu se křivě usmál. „A taky jsem doufal v něco méně triviálního. Zatím jsem přišel na patnáct bezpečných způsobů, jak někoho zabít v kosmické lodi. Ne že bych ti je chtěl popisovat.“

To je šílené, myslel si Grant. Jedná s ním ne jako se zločincem, ale jako s přihlouplým školákem, který nesprávně vypracoval domácí úkol.

„A přes to všechno jsi ochotný začít od začátku?“ řekl Grant nevěřicně. „A polkneš jed sám, jestli prohraješ?“

McNeil dlouho mlčel. Pak pomalu začal. „Vidím, že mi ještě pořád nevěříš. Vůbec ti to nezapadá do té tvé hezké škatulky, co? Ale možná ti to dokážu vysvětlit. Je to docela jednoduché.

Já jsem si užíval života, Grante, celkem bez zábran a bez výčitek – ale lepší část z něj už mám za sebou a na tom, co mi zbývá, nelpím tak zoufale, jak si možná představuješ. Ale *dokud jsem* naživu, tak mi dost záleží na určitých věcech.

Možná tě překvapí zjištění, že vůbec mám nějaké ideály. Ale mám je, Grante – vždycky jsem se snažil jednat jako civilizovaná, rozumná bytost. Vždycky se mi to nepovedlo. Když jsem selhal, snažil jsem se to napravit.“

Odmlčel se, a když pokračoval, znělo to, jako kdyby se musel bránit on, ne Grant. „Nikdy jsem tě neměl nijak zvlášť rád, Grante, ale často jsem tě obdivoval, a proto mě tak mrzí, že to skončilo takhle. Vůbec nejvíc jsem tě obdivoval ten den, kdy loď dostala zásah.“

Zdálo se, že se McNeilovi vůbec poprvé špatně hledají slova. Když znova promluvil, vyhýbal se Grantovu pohledu.

„Já jsem se tenkrát nechoval nejlíp. Stalo se něco, co jsem považoval za nemožné. Vždycky jsem si byl jistý, že nikdy neztratím nervy, ale – no – přišlo to tak najednou, že mě to prostě složilo.“

Snažil se zakrýt své rozpaky vtípem. „Přesně totéž se mi stalo při mém prvním letu. Myslel jsem si, že *já* nikdy nemůžu dostat letovou nemoc – a následkem toho to bylo mnohem horší, než kdybych si sebou nebyl býval tak jistý. Ale tenkrát jsem to překonal – a teď znova. Jedno z největších překvapení mého života pak bylo, když jsem zjistil, že ty, zrovna ty, se začínáš hroutit.

No jistě – ta záležitost s vínem! Já vím, co si o tom myslíš. No, to je zrovna věc, které *nelituji*. Říkal jsem, že jsem se vždycky snažil chovat jako civilizovaný člověk – a civilizovaný člověk by měl vždycky vědět, kdy se má opít. Ale to ty možná nepochopíš.“

Bylo to divné, ale právě v té chvíli to Grant začal skutečně chápat. Poprvé opravdu zahlédl McNeilovu nejednoduchou a rozporuplnou osobnost a uvědomil si, jak naprosto špatně ho odhadl. Ne – špatně odhadl nebylo to správné slovo. V mnoha věcech byl jeho úsudek správný. Ale dotkl se jen povrchu – neměl nikdy ani tušení o hloubkách, které ležely pod ním.

V náhlém okamžiku prozření, který nikdy předtím neměl a který se vzhledem k situaci už nikdy nevrátí, pochopil Grant důvody McNeilova jednání. Tohle nebylo nic tak jednoduchého jako případ zbabělce, který se snaží napravit si reputaci v očích světa, protože nikdo se nikdy nemusí dozvědět, co se stalo na palubě *Hvězdné královny*.

V každém případě McNeilovi patrně na názoru světa málo záleželo, díky té skoro kočičí soběstačnosti, která Granta tak často rozčilovala. Ale právě ta soběstačnost znamenala, že si za každou cenu musí zachovat dobré mínění o sobě samém. Bez něj by život nestál za nic – a McNeil vždycky přijímal život výhradně za svých vlastních podmínek.

Inženýr se na něj upřeně díval a zřejmě uhodl, že se Grant přibližuje pravdě, protože náhle změnil tón, jako by ho mrzelo, že odhalil příliš mnoho ze své povahy.

„Nemysli si, že s donkichotským potěšením nastavuju druhou tvář,“ řekl. „Prostě to ber z pohledu čiré logiky. Koneckonců k *nějaké* dohodě jsme dospěli.

Napadlo tě, že jestli přežije jen jeden z nás a nebude mít zprávu od toho druhého, kterou by se mohl krýt, bude se mu dost těžko vysvětlovat, co se tady stalo?“

Na tohle Grant ve svém slepém vzteku zapomněl. Ale nevěřil, že

něco takového bylo nějak příliš důležité v McNeilových myšlenkách.

„Ano,“ řekl. „Asi máš pravdu.“

Cítil se najednou mnohem líp. Všechna nenávist z něj vyprchala, byl teď klidný. Pravda vyšla najevo a on ji přijal. Že byla tak odlišná od toho, co si představoval, nebylo teď důležité.

„No dobře, tak se do toho pustíme,“ řekl nevzrušeně. „Někde tady leží nový balíček karet.“

„Myslím, že bychom si měli nejdřív promluvit s Venuší – oba,“ opakoval McNeil důrazně. „Budeme chtít zaznamenat úplné podmínky naší dohody pro případ, že by si později někdo vzpomněl klást nepříjemné otázky.“

Grant nepřítomně kývl. Bylo mu teď už jedno, jak to dopadne. Dokonce se usmál, když o deset minut později vytáhl svou kartu z balíčku a položil ji lícem dolů vedle McNeilovy.

„Tak takhle to bylo, ano?“ řekl první důstojník a už v duchu přemýšlel, za jak dlouho bude slušné se omluvit a utíkat k vysílači.

„Ano,“ řekl McNeil. „Nic víc na tom nebylo.“ Důstojník hryzal tužku a snažil se zformulovat další otázku. „A předpokládám, že to Grant vzal celkem klidně?“

Kapitán se na něj zamračil, ale on se tomu pohledu vyhnul, a McNeil se na něj chladně podíval, jako kdyby v jeho očích už viděl ty senzační palcové titulky. Zvedl se a odstrčil se směrem k pozorovacímu okénku.

„Slyšel jsi jeho zprávu, ne? Nepřipadala ti dost klidná?“

Důstojník povzdechl. Pořád se mu nechtělo věřit, že za takových okolností by se dva muži mohli chovat tak rozumně, tak nevzrušeně. Představoval by si kdejaké dramatické možnosti – náhlé záchvaty šílenství, snad i pokusy o vraždu. Ale podle McNeila se nic takového nestalo. To se mu vůbec nechtělo líbit.

McNeil znovu promluvil, jakoby sám k sobě. „Ano, Grant se choval moc dobře – opravdu moc dobře. Byla to strašná škoda –“

Pak se patrně docela zahleděl do toho obrazu, který se nikdy neomrzí, do té neporovnatelné krásy přibližující se planety. Nebyla daleko pod nimi a s každým kilometrem se zvětšovala: sněhobílá ramena srpku Venuše zakrývala už polovinu oblohy. Tam dole byl život a teplo a civilizace – a vzduch.

Budoucnost, která se před nedávným zdála smršťena do jediného

bodů, se znovu otevřela se všemi svými neznámými možnostmi a zázraky. Ale za sebou McNeil cítil oči svých zachránců, zkoumavé, tázavé – ano, a také odsuzující.

Celý život uslyší šepot. Hlasy za jeho zády budou říkat: „Není to ten člověk, co –“

Bylo mu to jedno. Aspoň jednou ve svém životě udělal něco, za co se nemusí stydět. Možná jednoho dne jeho vlastní nemilosrdné sebezkoumání odhalí skutečné motivy jeho jednání, zašeptá mu do ucha: „Altruismus? Nebud' hloupý! Udělal jsi to, aby sis podepřel své vlastní dobré mínění o sobě – které je pro tebe mnohem důležitější než mínění kohokoliv jiného!“

Ale ty perverzní, k šílenství přivádějící hlasy, kvůli kterým se mu celý život zdálo, že nic nemá cenu, ty právě teď ztichly a on se cítil spokojený. Dosáhl tišiny uprostřed hurikánu. Dokud potrvá, vychutná si ji až do dna.

Hlídka

Kromě „Hvězdy“ a „Devíti miliard Božích jmen“ je „Hlídka“ asi nejznámější z mých povídek – i když ne sama kvůli sobě, ale jako semínko, ze kterého dvacet let poté, co jsem ji v roce 1948 napsal, vyrostla 2001: Vesmírná odyssea. Docela by mě zajímalo, jestli jsem si toho roku vůbec všiml Vánoc: Opus 62 je datován 23. – 26. prosince...

Na rozdíl od většiny mých povídek měla tahle konkrétní cíl – a naprosto ho minula. BBC právě vypsallo povídkovou soutěž; poslal jsem tam „Hlídku“ ještě horkou ze stroje a o měsíc později jsem ji dostal zpátky.

Kdovíproč jsem v takových soutěžích nikdy neměl štěstí. O pár let později jsem napsal „Hvězdu“ výslovně pro soutěž londýnského Observeru na téma „Rok 2500“. Ani ona neuspěla – i když porotci byli dost vnímaví, takže udělili cenu jistému Brianu Aldissovi.

Soustavně mě rozčiluje, když se „Hlídka“ nedbale označuje jako „povídka, na které je založena Vesmírná odyssea“; má s tím filmem asi tolik společného jako semínko s dospělým dubem, který z něj vyroste. (A vlastně ještě podstatně méně, protože do filmu byly začleněny i nápady Z několika jiných mých povídek.) Dokonce i ty prvky, které jsme se Stanley Kubrickem opravdu použili, jsme podstatně změnili. Tak třeba z „blýskavé, zhruba pyramidovité konstrukce... zasazené ve skále jako obrovský drahokam s mnoha fasetami“ se po několika úpravách stal ten slavný černý monolit. A místo děje jsme z Mare Crisium přesunuli do nejnápadnějšího ze všech měsíčních kráterů, do Tychona – který se za úplňku dá vidět ze Země i pouhým okem.

Nějakou dobu po tom, co „Hlídka“ vyšla, se mě někdo zeptal, jestli jsem četl povídku „Červený“ (1918) od Jacka Londona. Protože jsem o ní nikdy neslyšel, honem jsem si ji přečetl, a ta o třicet let starší povídka o „Hvězdném“, obrovské kouli, ležící celé věky v džunglích Guadalcanalu, na mě udělala hluboký dojem. Zajímalo by mě, jestli to bylo první zpracování tématu, které se najednou stalo aktuálním, když se teď hlavní téma debat SETI přesunula od „Kde jsou všichni?“ k ještě záhadnější otázce „Kde jsou jejich výtvoři?“

Až příště uvidíte vysoko na jihu úplněk, podívejte se pozorně k pravému okraji kotouče a jeďte pohledem vzhůru podle jeho křivky. Asi tak v místech, kde je na hodinovém ciferníku dvojka, zahlédnete malý, tmavý ovál: Každý, kdo má zdravé oči, ho docela snadno najde. Je to obrovská ohraničená pláň, jedna z nejkrásnějších na Měsíci, známá jako Mare Crisium – Moře krizí. Měří téměř pět set kilometrů v průměru, skoro kolem dokola ji obklopují ohromné hory a nebyla prozkoumána do chvíle, kdy jsme na ni koncem léta 1996 vkročili.

Naše expedice byla velká. Měli jsme dvě těžké nákladní lodi, které nám přepravily zásoby a přístroje z hlavní měsíční základny v Mare Serenitas, vzdálené asi sedm set kilometrů. Kromě toho jsme měli tři malé rakety, určené k dopravě na kratší vzdálenosti v oblastech, kam se naše povrchová vozidla nemohla dostat. Naštěstí většina Mare Crisium je plochá. Nejsou tam žádné ty hluboké rozseldiny, které jsou jinde tak běžné a tak nebezpečné, a jen málo kráterů a hor jakékoli velikosti. Pokud se dalo zatím soudit, našim pásovým traktorům by nemělo dělat potíže dovézt nás kamkoli, kam si budeme přát.

Byl jsem geolog – nebo selenolog, když to chcete brát puntičkářsky – a měl jsem na starost skupinu, která zkoumala jižní část Mare. Za týden jsme přejeli asi sto padesát kilometrů, drželi jsme se poblíž hor, které kdysi tvořily pobřeží dávného moře – tak asi před tisíci miliony lety. Když na Zemi život začínal, tady už vymíral. Vody se stahovaly po úbočích těch ohromujících útesu a mizely v srdci Měsíce. Po půdě, kde jsme kráčeli, se kdysi rozléval nehybný oceán tři čtvrtě kilometru hluboký, a teď tu jediným náznakem vlhkosti byla jinovatka, kterou člověk občas nacházel v jeskyních, kam nikdy neproniklo pálící slunce.

Vydali jsme se na cestu brzo, za pomalého lunárního úsvitu, a měli jsme před sebou ještě skoro týden pozemského času, než přijde soumrak. Pětkrát nebo šestkrát za den jsme vystoupili z vozidel, ve skafandrech jsme se prošli po okolí a hledali zajímavé minerály nebo umísťovali orientační značky pro budoucí cestovatele. Byla to jednotvárná rutina. Na měsíčním výzkumu není nic riskantního ani zvlášť vzrušujícího. Mohli jsme v našich uzavřených, natlakovaných vozidlech žít pohodlně celý měsíc, a kdybychom se dostali do problémů, stačilo zavolat rádiem pro pomoc a pak už jen čekat, až nás některá z kosmických lodí přiletí zachránit.

Zrovna jsem řekl, že na měsíčním výzkumu není nic vzrušujícího,

ale samozřejmě to není pravda. Člověka nikdy nepřestanou bavit ty neuvěřitelné hory, mnohem víc rozervané než oblé hory Země. Když jsme zahýbali za nespočetné výběžky a mysy toho zmizelého moře, nikdy jsme nevěděli, jaké nové divy se před námi otevrou. Celý jižní obrys Mare Crisium je obrovská delta, kudy kdysi do oceánu přitékalo množství řek, napájených možná prudkými dešti, které bičovaly hory v tom krátkém sopečném věku, kdy byl Měsíc mladý. Každé z těch dávných údolí bylo jako pozvání, jako výzva k tomu, abychom vyšplhali nahoru, do těch neznámých výšin nad nimi. Ale měli jsme před sebou ještě dalších sto padesát kilometrů a mohli jsme se jen toužebně dívat na ty výšky, které bude muset změřit někdo jiný.

Ve vozidlech jsme se řídili pozemským časem, a vždycky přesně ve 22.00 jsme vyslali na základnu poslední rádiový vzkaz a skončili denní práci. Venku skoro kolmo stojící slunce pořád ještě rozpalovalo skály, ale pro nás začala noc a trvala až clo chvíle, kdy jsme se o osm hodin později vzbudili. Pak jeden z nás vždycky připravil snídani, nastalo velké bzučení holicích strojků a někdo zapnul krátkovlnné rádio ze Země. Když kabinu začala plnit vůně opékajících se párků, bylo opravdu někdy těžké uvěřit, že nejsme zpátky ve svém vlastním světě – všechno bylo tak normální a domácké, když si člověk odmyslel sníženou váhu a to, že všechno padalo nepřírozeně pomalu.

Ten den byla řada na mě, abych v koutku kabiny, který sloužil jako kuchyně, připravil snídani. I po těch letech si tu chvíli vybavuji docela živě, protože rádio zrovna hrálo jednu z mých nejmilejších písniček, starý velšský nápěv „David z Bílé skály“. Náš řidič byl už venku ve skafandru a zkoumal stav pásů. Můj asistent Louis Garnett byl vepředu u řízení a doplňoval nějaké opožděné poznámky ve včerejších záznamech.

Když jsem tak stál nad pánvičkou a jako obyčejná pozemská manželka starostlivě čekal, až párky zhnědnou, pohledem jsem se líně toulal po horských stěnách, které zakrývaly celý jižní obzor a ztrácely se z dohledu na východě i západě až za křivkou měsíčního povrchu. Z vozidla vypadaly, že jsou nejvýš dva nebo tři kilometry daleko, ale já jsem věděl, že ta nejbližší je odtud třicet kilometrů. Na Měsíci se samozřejmě se vzdáleností neztrácejí detaily – není tu ani stopy po tom skoro neproniknutelném oparu, který změkčuje a občas i mění vzdálené věci na Zemi.

Ty hory byly asi tři tisíce metrů vysoké a strmě se zvedaly z pláně,

jako by je před dávnými věky vymrštila roztavenou kúrou k obloze nějaká podzemní erupce. Základnu i té nejbližší z nich zakrývala prudce se zakřívující pláň, protože Měsíc je velice malý svět a z místa, kde jsem stál, to bylo k obzoru jen tři kilometry.

Zvedl jsem zrak k vrcholům, na které žádný člověk nikdy nevylezl, k vrcholům, které dávno předtím, než sem přišel pozemský život, sledovaly, jak se oceány zlověstně stahují do svých hrobů a berou s sebou naděje a jitřní přísliby tohoto světa. Slunce do těch valů pražilo tak jasně, že z toho bolely oči, a přesto jen kousek nad nimi zářily nerušené hvězdy na obloze tmavší, než je o zimní půlnoci na Zemi.

Obracel jsem už pohled jinam, když jsem zachytil kovový záblesk vysoko na hřebeni velikého výběžku, který se táhl hluboko do moře asi padesát kilometrů západně. Byl to jen světelný bod, nedaly se určit jeho rozměry, jako kdyby jeden z těch krutých vrcholů vyrval z nebe hvězdu, a já jsem usoudil, že tam je nějaká hladká plocha skály, která zachycuje Slunce a odráží mi ho rovnou do očí. Takové věci nebyly neobvyklé. Když je Měsíc ve druhé čtvrti, mohou pozorovatelé ze Země občas vidět obrovské pláně Oceánu Procellarum hořet modrobílým duhovým ohněm, jak se Slunce odráží od tamních svahů a přeskakuje dál z jednoho světa na druhý. Ale byl jsem zvědavý, co za skálu to tam nahoře může tak jasně zářit, takže jsem vyšplhal do pozorovací věžičky a namířil jsem tím směrem náš deseticentimetrový dalekohled.

Viděl jsem právě dost, aby mě to ohromilo. V tom přiblížení byly vidět skály ostře a jasně a vypadaly jen asi kilometr daleko, ale to, co tam odráželo světlo, bylo pořád ještě příliš malé, než aby se to dalo rozlišit. Ale zdálo se, že to je symetrické, a vrcholek, na kterém to spočívalo, byl podivně plochý. Dlouho jsem zíral na tu blýskavou záhadu, napínal jsem oči, dokud mě pach spáleniny z kuchyně neupozornil, že naše párky k snídani přeletěly těch skoro čtyři sta tisíc kilometrů prostoru úplně zbytečně.

Celé to dopoledne jsme se cestou přes Mare Crisium hádali, zatímco hory na západě se přibližovaly a rostly. Dokonce i když jsme ve skafandrech vystoupili ven, diskuse pokračovala rádiem. Je naprosto jisté, tvrdili mí společníci, že na Měsíci nikdy nebyla žádná forma inteligentního života. To jediné, co tu kdy bylo živého, bylo pár primitivních rostlin a jejich trochu méně degenerovaných předků.

Věděl jsem to stejně dobře jako oni, ale jsou chvíle, kdy se vědec nesmí bát udělat ze sebe blázna.

„Poslouchejte,“ řekl jsem nakonec, „já tam nahoru jdu, třeba jenom pro klid vlastní duše. Ta hora je nějakých tři a půl tisíce metrů vysoká – to je při pozemské gravitaci jenom asi šest set – takže při tom výletě nebudu venku víc než dvacet hodin. Stejně jsem tam někam nahoru vždycky chtěl vylézt a tohle je aspoň výborná záminka.“

„Jestli si nezlomíš vaz,“ řekl Garnett, „tak se bude celá expedice mít ještě rok čemu smát, až se vrátíme na základnu. Té hoře se odteď bude nejspíš říkat Wilsonova bláznivina.“

„Nezlomím si vaz,“ řekl jsem pevně. „Kdo první vylezl na Pico a Helicon?“

„Ale nebyl jsi tenkrát trochu mladší?“ zeptal se Louis jemně.

„Tak přesně tohle,“ řekl jsem důstojně, „je vůbec nejlepší důvod pro to, abych tam šel.“

Ten večer jsme šli spát brzo. Zastavili jsme necelý kilometr od výběžku. Garnet se chystal jít ráno se mnou; byl to dobrý horolezec a už jsme spolu pár takových výzkumů podnikli. Náš řidič byl jen rád, že musí zůstat u stroje.

Na první pohled vypadají ty skály naprosto neschůdně, ale pro člověka, kterému se ve výškách netočí hlava, je šplhání na Měsíci hračka – všechno váží jen šestinou toho, co na Zemi. Skutečné nebezpečí měsíčního horolezectví je v tom, že si člověk začne být příliš jistý sám sebou; pád z dvou set metrů vás na Měsíci může zabít stejně spolehlivě jako pád z třiceti metrů na Zemi.

První zastávku jsme udělali na široké římse asi tři sta metrů nad plání. Výstup nebyl moc těžký, ale ruce i nohy mi přesto tuhly, protože už nebyly na takovou námahu zvyklé, a já jsem si moc rád odpočinul. Pořád jsme ještě viděli náš vůz jako malého kovového broučka daleko na úpatí skály, a než jsme se znova vydali na cestu, ohlásili jsme se řidiči.

V oblecích nám bylo příjemně chladno, protože chladicí jednotky úspěšně bojovaly se žhavým sluncem a odváděly tělesné teplo, které vznikalo z námahy. Mluvili jsme spolu málo, vyměňovali jsme si jen pokyny k lezení a debatovali o nejlepších směrech výstupu. Nevím, co si myslel Garnett, nejspíš že tohle je ta nejbáznivější honba za přeludem, do které se kdy pustil. Víc než napůl jsem s ním souhlasil, ale potěšení z lezení, vědomí, že tudy ještě nikdy žádný člověk

neprošel, a rozjaření ze stále se rozšiřujícího obzoru pod námi mi úplně stačilo ke spokojenosti.

Nemám dojem, že jsem byl nějak zvlášť vzrušený, když se před námi objevila ta skalní stěna, kterou jsem původně zkoumal dalekohledem z padesátikilometrové vzdálenosti. Asi patnáct metrů nad našimi hlavami končila a na té plošině bude věc, který mě sem přilákala přes tyhle pusté skály. Skoro jistě to nebude nic víc než balvan rozštěpený před dávnými lety padajícím meteoritem, jehož odštěpnuté plochy jsou dodneška čisté a zářivé, protože v tomhle tichu se nic nemění, nic nezvětrává.

Na skalní stěně nebyly žádné chyty, a tak jsme museli použít kotvici. Zdálo se mi, že mé unavené paže získaly novou sílu, když jsem roztáčil trojramennou kovovou kotvu nad hlavou a pak ji vypustil ke hvězdám. Nejdřív se uvolnila a spadla zpátky, když jsme zatahali za lano. Na třetí pokus se háky pevně zachytily, a ani když jsme se na ni oba zavěsili, nepohnuli jsme s ní.

Garnet se na mě úzkostlivě podíval. Bylo mi jasné, že by byl chtěl jít první, ale usmál jsem se na něj průzorem v helmě a zavrtil jsem hlavou. Pomalu, beze spěchu jsem započal konečný výstup.

I ve skafandru jsem vážil jen dvacet kilo, takže jsem se přitahoval rukama a nenamáhal se používat nohou. Pod okrajem jsem se zastavil a zamával na svého společníka, pak jsem se vyškrábal nahoru a postavil se na nohy. Podíval jsem se před sebe...

Musíte brát v úvahu, že až do tohoto okamžiku jsem byl skoro úplně přesvědčený, že tam nahoře nemůžu najít nic divného nebo neobvyklého. Skoro, ale ne docela; právě ta pochybnost, která mě strašila, ta mě sem dohnala. No, teď už to nebyla pochybnost – ale strašení teprve začalo.

Stál jsem na plošině asi šest metrů v průměru. Kdysi byla hladká – příliš hladká na to, aby byla přirozená – ale dopadající meteority ji za ty nezměřitelné věky rozbrázdily a zjizvily. Byl vytvořena, aby poskytla oporu blýskavé, zhruba pyramidovité konstrukci, dvakrát tak vysoké jako člověk, která byla zasazena ve skále jako obrovský drahokam s mnoha fasetami.

V těch prvních několika sekundách se mi zřejmě v mozku nevynořily vůbec žádné pocity. Pak jsem pocítil v srdci velikou lehkost a zvláštní, nevyslovitelnou radost. Protože já jsem Měsíc miloval a teď jsem věděl určitě, že plazivý mech v Aristarchu a

Eratosthenu nebyl jediný život, který ve svém mládí zrodil. Staré, zavřené sny prvních výzkumníků byly přece pravdivé, přece jen existovala měsíční civilizace – a já jsem byl první, kdo ji objevil. To, že jsem přišel o nějakých sto milionů let pozdě, mi těžkou hlavu nedělalo; stačilo mi, že jsem sem vůbec přišel.

Můj mozek začal pomalu zase normálně fungovat, analyzovat a klást otázky. Byla to budova, svatyně – nebo něco, pro co v mém jazyce vůbec není slovo? Jestli budova, tak proč ji postavili na tak výjimečně nepřístupném místě? Přemýšlel jsem, jestli to mohl být chrám, a dokázal jsem si docela dobře představit, jak kněží nějakého zvláštního náboženství vzývají své bohy, aby je zachránili, když život na Měsíci mizel s ubývajícími oceány – a jak je vzývají marně.

Udělal jsem asi deset kroků vpřed, abych si tu věc prohlédl blíž, ale nějaká podvědomá ostražitost mi nedovolila přiblížit se úplně. Věděl jsem něco málo o archeologii a snažil jsem se odhadnout kulturní úroveň civilizace, která vyrovnala tuhle horu a vystavěla ty blýskavé, zrcadlové stěny, které mi pořád ještě oslepovaly oči.

Mohli to dokázat Egypťané, přemítal jsem, kdyby byli jejich dělníci měli k dispozici ty zvláštní materiály, které použili tihle daleko starší stavitelé. Ta věc byla poměrně malá, takže jsem usoudil, že asi nejde o výtvar civilizace o mnoho pokročilejší, než je ta moje. Představa, že na Měsíci vůbec existovala civilizace, byla pro mě pořád ještě až příliš neuvěřitelná, takže mi pýcha nedovolila zasadit ještě poslední ponižující ránu.

A pak jsem si všiml něčeho, při čem mi naskočila husí kůže – něčeho tak triviálního a tak nevinného, že by si toho mnoho lidí nevšimlo vůbec. Už jsem říkal, že plošina byla zjizvena meteority; kromě toho ji také pokrývala několikacentimetrová vrstva kosmického prachu, který se usazuje na povrchu jakéhokoli světa, kde nevane vítr a neodfoukne ho. Jenže prach a šrámy od meteoritů ostře končily ve velkém kruhu kolem pyramidy, jako by ji neviditelná stěna chránila před zpusťšením časem a pomalým, ale neustálým bombardováním z vesmíru.

Někdo mi něco křičel do sluchátek a já jsem si uvědomil, že Garnett už mě nějakou chvíli volá. Nejistě jsem došel k okraji skály a signalizoval jsem mu, ať vyleze za mnou, protože jsem si nebyl jistý, jestli bych dokázal promluvit. Pak jsem se vrátil k tomu kruhu v prachu. Zvedl jsem odštěpek skály a lehce ho hodil k lesknoucí se

záhadě. Kdyby se ten oblázek prostě v té neviditelné bariéře ztratil, nebylo by mě to překvapilo, ale vypadalo to, jako by zasáhl nějaký hladký, polokulovitý povrch a sklouzl pomalu na zem.

V té chvíli jsem věděl, že to, na co se dívám, se nedá poměřit s ničím z historie mé vlastní rasy. Tohle nebyla budova, ale stroj, který sám sebe chránil silami, jež byly výzvou věčnosti. Ty síly, ať byly jakékoli, pořád ještě fungovaly, a možná už jsem se i teď přiblížil příliš. Vzpomněl jsem si na všechny ty druhy radiace, které člověk polapil a zkrotil během uplynulého století. Kdo ví, třeba jsem už teď byl tak neodvratně odsouzen k smrti, jako kdybych vstoupil do smrtelně nebezpečného, tichého záření nechráněného atomového reaktoru.

Vzpomínám si, že jsem se v té chvíli obrátil ke Garnettovi, který ke mně mezitím vylezl a stál teď bez hnutí vedle mě. Připadalo mi, že na mě úplně zapomněl, takže jsem ho nerušil, ale vrátil jsem se ke kraji útesu a snažil jsem se srovnat si myšlenky. Tam pode mnou leželo Mare Crisium – Moře krizí, to jméno tedy sedí – pro většinu lidí podivné a cizí, ale pro mě konejšivě známé. Zvedl jsem oči k srpku Země, která se houpala ve své hvězdné kolébce, a napadlo mě, co asi zakrývaly její mraky, když tihle neznámí stavitelé skončili svou práci. Byla to bujná džungle karbonu, pusté pobřeží, na které vylézali první obojživelníci dobývat souš – nebo to bylo ještě dřív – bylo to v době té dlouhé osamělosti před příchodem života?

Neptejte se mě, proč jsem skutečnou pravdu neuhodl dřív – tu pravdu, která se teď zdá tak zjevná. Zprvu jsem bez pochybností usoudil, že tohle křišťálové zjevení vytvořila nějaká civilizace z dávné minulosti Měsíce, ale teď se mi náhle a s drtivou silou v mysli vynořilo přesvědčení, že je Měsíc stejně cizí jako já sám.

Za dvacet let jsme nenašli jinou stopu života než pár degenerovaných rostlin. *Žádná* lunární civilizace, ať už byl její osud jakýkoli, nemohla přece po sobě zanechat jen jeden jediný doklad své existence.

Podíval jsem se na *zářící* pyramidu znovu a připadala mi čím dál nepodobnější čemukoli, co skutečně patřilo k Měsíci. A najednou jsem cítil, že se otřásám bláznivým hysterickým smíchem, vyvolaným námahou a vzrušením: představil jsem si totiž, že ke mně ta pyramidka mluví a říká mi: „Je mi líto, ale já jsem tady taky cizí.“

Trvalo nám dvacet let, než se nám podařilo zlomit neviditelný štít a dostat se ke stroji skrytému v těch křišťálových stěnách. Co jsme nedokázali pochopit, zničili jsme nakonec brutální silou atomové energie a teď jsem viděl úlomky té krásné, blýskavé věci, kterou jsem našel na vrcholku hory.

Nemají žádný smysl. Mechanismy – jestli to vůbec jsou mechanismy – té pyramidy patří technologii, která leží daleko za našimi možnostmi, možná k technologii parapsychických sil.

Ta záhada nás dnes pronásleduje o to víc, že jsme se zatím dostali i na ostatní planety a víme, že jediné naše Země byla kdy v našem vesmíru domovem inteligentního života. A stejně tak nemohla ten stroj postavit žádná zmizelá civilizace našeho vlastního světa, protože tloušťka vrstvy meteorického prachu na plošině nám umožnila změřit její stáří. Byla na tu horu umístěna ještě před tím, než se na Zemi život vynořil z vod.

Když měl náš svět za sebou polovinu svého dnešního stáří, *cosi* odněkud z hvězd prolétlo slunečním systémem, nechalo tady tuhle připomínku svého průletu a znova zmizelo svou cestou. A ten stroj stále ještě naplňoval úkol, který mu jeho stavitelé svěřili, až do chvíle, kdy jsme ho zničili; a pokud jde o ten úkol, moje teorie je takováhle:

V okruhu Mléčné dráhy se otáčí asi sto tisíc milionů hvězd a před dávnou dobou už jiné rasy musely dosáhnout a přerůst úroveň, na které my jsme teď. Představte si takové civilizace, někde daleko za horizontem času, k nimž ještě téměř dosahovaly matné odlesky Stvoření – vládce vesmíru tak mladého, že život zatím přišel jen na hrstku planet. Jejich osamělost si ani nedokážeme představit; musela to být osamělost bohů hledících do nekonečna a nenacházejících nikoho, s kým by mohli sdílet své myšlenky.

Zřejmě propátrávali hvězdokupy tak, jako my propátráváme planety. Všude tam byly světy, ale prázdné nebo obydlené plazícími se, nemyslicími tvory. Taková byla i naše vlastní Země, s oblohou dosud zbarvenou kouřem obrovských sopek, když k nám z propasti za Plutem vklouzla ta první loď národů úsvitu. Minula zmrzlé vnější světy, protože věděla, že v jejich osudech nebude pro život místo. Zastavila se mezi vnitřními planetami, které se vyhřívaly kolem slunečního ohně a čekaly na začátek svých příběhů.

Ti poutníci se určitě zadívali na Zemi, která obíhá bezpečně právě v tom úzkém pásu mezi ohněm a ledem, a asi uhodli, že ona je to

nejmilejší ze slunečních dětí. Právě tady jednou, ve vzdálené budoucnosti, vznikne inteligence; ale před nimi ležel ještě nespočet hvězd a oni se sem možná už nikdy nevrátí.

Zanechali tu tedy hlídku, jednu z milionů, které rozeseli po vesmíru, aby sledovaly všechny světy s příslibem života. Byl to maják, který celé ty věky trpělivě informoval, že jej nikdo neobjevil.

Možná už teď chápete, proč byla ta křišťálová pyramida umístěna na Měsíci a ne na Zemi. Její stavitelé se nezajímali o rasy, stále ještě bojující s vlastním divoштvím.

Naše civilizace je bude zajímat teprve tehdy, až prokážeme svou schopnost přežít – tím, že vzletíme do vesmíru a unikneme tak ze své kolébky Země. To je výzva, se kterou se dříve či později musejí vyrovnat všechny inteligentní rasy. A je to dvojnásobná výzva, protože zase závisí na zvládnutí atomové energie a na výsledku poslední volby mezi životem a smrtí.

Když jsme jednou už překonali tuto krizi, byla jen otázka času, kdy pyramidu najdeme a násilím otevřeme. Ted' její signály ustaly, a ti, k jejichž povinností to patří, obrátí svou pozornost k Zemi. Možná budou chtít pomoci naší mladičké civilizaci. Ale musejí už být velmi, velmi staří, a staří bývají často bláznivě žárliví na mladé.

Nikdy se už nedokážu podívat na Mléčnou dráhu a nepřemýšlet přitom, z kterého z těch nakupených oblaků hvězd přilétají vyslanci. Jestli omluvíte tak otřepané přirovnání, spustili jsme požární poplach a nezbývá nám než čekat.

Nemyslím, že budeme muset čekat dlouho.

Jupiter V

„Jupiter V“, který jsem napsal v červnu 1951, patří do té typické a často odsuzované kategorie science fiction, „trikové“ povídky, v níž je nějaký málo známý fakt nebo přírodní zákon podstatou zápletky. Ten žánr mohl klidně vzniknout (jako mnohé jiné) u Edgara Allana Poea; jeho „Pád do Maelströmu“ je klasický příklad.

Jak jsem napsal, když se povídka poprvé objevila v knižní podobě (Sáhněte po zitrku, 1956): „Nejsem si vůbec jistý, že bych ‚Jupiter V‘ dokázal napsat dnes; znamenalo to dvacet nebo třicet stránek výpočtů oběžných drah a povídka by měla být plným právem dedikována profesoru G. C. McVittiemu, mému bývalému profesorovi aplikované matematiky. „O sedmadvacet let později jsem si tím už jistý úplně.

Ale během těch let se stalo něco, co bych v době, kdy jsem povídku psal, zavrhl jako úplně neuvěřitelné. Fotograf, který zvětčňoval měsíce Jupitera pro časopis Life, ročník 2044 (pravděpodobně holografické, přes satelit dodávané vydání) se opozdil o pětasedesát let. Kosmická sonda Voyager už tu zakázku zvládla kdysi v roce 1979...

Nebo aspoň její první část, protože nikdy docela neskončíme s rozmotáváním složitostí té miniaturní sluneční soustavy, tvořené Jupiterem a jeho měsíci. A i když tahle povídka už zastarala vinou ohromujícího tempa výzkumu vesmíru (nezapomeňte, prosím, že byla napsána v době, kdy Sputnik I byl ještě šest let vzdálená budoucnost!), pořád v sobě ještě může mít zrnko pravdy.

Ty neostré, z velké vzdálenosti pořízené snímky maličkého Jupiteru V (ted' oficiálně pokřtěného Amalthea) vypadají skutečně velmi, velmi podivně...

Profesor Forster je tak malý, že pro něj musel být vyroben speciální skafandr. Ale to, co mu chybí na výšce, více než bohatě nahrazuje – jak to často v takových případech bývá – odhodláním a obrovskou ctižádostí. Když jsem se s ním setkal, měl za sebou dvacet let honby za snem. A co víc, podařilo se mu přesvědčit celou dlouhou řadu tvrdošíjných obchodníků, delegátů Světové rady a správců vědeckých nadací, aby mu podepsali seznamy výdajů a nechali mu postavit kosmickou loď. Přes to všechno, k čemu došlo později, si myslím, že právě tohle byl jeho nejpozoruhodnější úspěch...

Když jsme opouštěli Zemi, nesla loď „Arnold Toynbee“ na palubě sedmičlennou posádku. Kromě profesora a Charlese Ashtona, jeho prvního asistenta, tu byl ještě obvyklý triumvirát pilot – navigátor – inženýr a dva postgraduální studenti – Bili Hawkins a já. Ani jeden jsme nikdy předtím nebyli ve vesmíru a byli jsme tím vším tak vzrušení, že nám bylo úplně jedno, jestli se stihneme vrátit zpátky na Zem dřív, než začne další semestr. A měli jsme silné podezření, že náš učitel má velmi podobný názor. Ta doporučení, která pro nás vyrobil, byla mistrovským dílem mnohoznačnosti, ale protože lidé, kteří by byť jen trochu dokázali číst marťanské písmo, by se dali počítat na prstech jedné ruky, nakonec jsme tu práci dostali.

Protože jsme měli namířeno k Jupiteru a ne k Marsu, byl účel právě téhle speciální dovednosti dost nejasný, i když proto, že jsme něco věděli o profesorových teoriích, měli jsme svá podezření. Částečně se nám potvrdila desátý den po startu.

Profesor si nás k sobě zavolal, a když jsme přišli, začal si nás zamyšleně prohlížet. Dokonce i ve stavu beztlíže si vždycky dovedl zachovat důstojnost, zatímco my jsme dokázali nejvýš tak držet se křečovitě nejbližšího madla a vlát kolem něj jako mořské chaluhy. Měl jsem dojem – i když se samozřejmě můžu mýlit – že jak se tak díval z Billa na mě a zpátky, myslel si: Čím jsem si proboha *tohleto* zasloužil? Pak si výmluvně povzdechl, asi jako „no, teď už se s tím stejné nedá nic dělat“, a začal mluvit tím svým pomalým, trpělivým způsobem, který používá pokaždé, když chce něco vysvětlit. Tedy aspoň ho vždycky používá, když mluví s *námi*, ale když o tom přemýšlím, tak mě napadlo – no, to je jedno.

„Od chvíle, kdy jsme opustili Zemi.“ začal, „neměl jsem příležitost vás informovat o účelu téhle expedice. Ale možná jste ho už uhodli.“

„Myslím, že já ano,“ řekl Bill.

„No, tak do toho,“ pobídl ho profesor se zvláštním leskem v očích. Dělal jsem, co jsem mohl, abych Billa zarazil, ale zkoušeli jste někdy někoho kopnout ve volném pádu?

„Chcete objevit nějaký důkaz – myslím nějaký *další důkaz* – pro svou teorii rozšiřování mimozemských kultur.“

„A máte tušení, proč ho letím hledat na Jupiter?“

„No, ne úplně. Předpokládám, že doufáte, že něco objevíte na některém z měsíců.“

„Skvěle, Bille, skvěle. Existuje patnáct známých satelitů a jejich povrch je dohromady velký asi jako polovina Země. Kde byste začal hledat, kdybyste na to měl pár týdnů? To bych docela rád věděl.“

Bili se na profesora zkoumavě podíval, skoro jako by ho podezříval ze sarkasmu.

„Já toho o astronomii moc nevím,“ řekl. „Ale jsou tam čtyři velké měsíce, ne? Asi bych začal tam.“

„Pro vaši informaci, Io, Europa, Ganymed a Callisto jsou každý asi tak velký jako Afrika. Odkud byste začal, podle abecedy?“

„Ne,“ odpověděl Bili okamžitě. „*Začal* bych na tom, který je nejbliž k Jupiteru, a pokračoval směrem ven.“

„No, myslím, že sledováním vašeho logického pochodu už nebudeme dál ztrácet čas,“ řekl profesor. Zřejmě se už nemohl dočkat, až začne se svou předem nachystanou řečí. „V každém případě se úplně pletete. Vůbec neletíme na žádný z velkých měsíců. Ty byly fotograficky zkoumány z vesmíru a jejich rozsáhlé oblasti i přímo. Není tam nic, co by mohlo zajímat archeologa. *My* letíme na místo, které ještě nikdy nikdo nenavštívil.“

„Snad ne na Jupiter!“ zalapal jsem po dechu.

„Proboha ne, nic tak drastického! Ale přiblížíme se k němu víc než kdokoli jiný před námi.“

Zamyšleně se odmlčel.

„Je to zvláštní věc, víte – nebo asi spíš nevíte – že mezi Jupiterovými měsíci se cestuje skoro stejně obtížně jako mezi planetami, i když vzdálenosti jsou mnohem menší. Je to proto, že Jupiter má tak obrovské gravitační pole a měsíce obíhají velmi rychle. Ten nejnuitnější má skoro stejnou rychlost jako Země a na cestu od Ganymeda k němu se spotřebuje skoro stejné množství paliva jako na cestu od Země k Venuši, i když to trvá jen den a půl.

A právě *tuhle* cestu podnikneme. Nikdo to ještě nikdy neudělal,

protože nikdo nikdy neměl pro takové výdaje dost dobrý důvod. Jupiter V má průměr jen třicet kilometrů, takže rozhodně nemůže být moc zajímavý. Dokonce i některé z vnějších satelitů, kam se dá doletět snadněji, zatím nikdo nenavštívil, protože se zdálo, že nestojí za to plýtvat palivem.“

„Tak proč budeme tím palivem plýtvat *my*?“ zeptal jsem se netrpělivě. Celá ta věc zněla jako honba za naprostým přeludem, i když pokud byla zajímavá a nijak zvlášť nebezpečná, tak mi to moc nevadilo.

Asi bych se měl přiznat – i když jsem v pokušení nechat si to pro sebe jako mnozí jiní přede mnou – že v té době jsem z profesorových teorií nevěřil ani slovu. Samozřejmě jsem věděl, že je to jeden z nejlepších mozků svého oboru, ale některé ty jeho fantastičtější nápady jsem nebral vážně. Koneckonců důkazy byly tak slabé a závěry tak převratné, že si člověk těžko mohl pomoci, aby nebyl skeptický.

Možná si ještě vzpomínáte na to ohromení, když první martʼanská výprava našla pozůstatky nikoli jedné zaniklé civilizace, ale dvou. Obě byly značně vyspělé, ale obě zmizely před více než pěti miliony roky. Příčina byla neznámá (a dosud je). Na válku to nevypadalo, protože, jak se zdálo, obě kultury spolu přátelsky vycházely. Jedna z těch dvou ras vypadala jako velký hmyz, ta druhá nejasně připomínala ještěry. Hmyz byli zřejmě praví, původní Martʼani. Národ plazů – který se obvykle označoval jako „Kultura X“ – se na scéně objevil později.

Nebo to aspoň tvrdil profesor Forster. Rozhodně znali tajemství vesmírných letů, protože rozvaliny jejich podivných měst ve tvaru kříže se našly – kdovíproč – na Merkuru. Forster byl přesvědčen, že se snažili osídlit všechny menší planety – Venuše a Země byly vyloučeny, protože měly příliš velkou gravitaci. Profesora dost zklamalo, že se zatím žádné pozůstatky Kultury X nenašly na Měsíci, ale byl přesvědčen, že je to jenom otázka času.

„Konvenční“ teorie o Kultuře X předpokládala, že původně přišla z některé z menších planet nebo satelitů, že navázala mírové styky s Martʼany – jedinou další inteligentní rasou ve známé historii sluneční soustavy – a vymřela spolu s martʼanskou civilizací. Ale profesor Forster měl podstatně ambicióznější názory: byl přesvědčený, že Kultura X vstoupila do sluneční soustavy z vnějšího vesmíru. To, že

mu nikdo jiný nevěřil, ho sice zlobilo, ale ne moc, protože on patří k těm lidem, kteří jsou šťastní jediné v opozici.

Z místa, kde jsem seděl, bylo vidět okénkem Jupitera. Díval jsem se na něj, zatímco profesor Forster rozvíjel svůj plán. Byl to krásný pohled: Dal se rozlišit rovníkový pás mraků a těsně u planety byly viditelné tři z jejích měsíců jako malé hvězdičky. Napadlo mě, který z nich je asi Ganymed, místo našeho prvního přistání.

„Jestli se Jack bude obtěžovat dávat pozor,“ pokračoval profesor, „tak vám řeknu, proč letíme tak daleko. Víte, že loni jsem strávil poměrně dlouhou dobu zkoumáním rozvalin v oblasti soumraku na Merkuru. Možná jste četli tu přednášku, kterou jsem na to téma měl na London School of Economics. Možná že jste tam dokonce byli – vzpomínám si, že vzadu v sále pořád někdo vyrušoval.

Co jsem ale nikomu neřekl, bylo, že jsem při svém pobytu na Merkuru objevil důležitou stopu původu Kultury X. Mlčel jsem o tom, i když jsem byl v silném pokušení, když se hlupáci jako dr. Haughton pokoušeli být vtipní na můj účet. Ale nechtěl jsem riskovat, že se tam někdo dostane dřív, než stačím zorganizovat tuhle výpravu.

Jedna z věcí, které jsem na Merkuru našel, byl poměrně dobře zachovaný basreliéf sluneční soustavy. Nebyl první, který byl objeven – jak víte, astronomické motivy jsou společné jak umění původních Marťanů, tak Kultury X. Ale v tomhle byly u některých planet zvláštní symboly, a to včetně Marsu a Merkuru. Myslím, že ten obrazec má nějaký historický význam, a nejpodivnější na tom je, že malíčkému Jupiteru V – jedné z nejméně důležitých oběžnic vůbec – je zřejmě věnována největší pozornost. Jsem přesvědčen, že na Pětce je něco, co bude klíčem k celému problému Kultury X, a já hodlám zjistit, co to je.“

Pokud si vzpomínám, ani na Billa ani na mě neudělal profesorův projev žádný zvláštní dojem. Možná zanechali lidé z Kultury X na Pětce nějaké výtvary z jakýchsi nejasných důvodů, známých jenom jim. Samozřejmě že bude zajímavé je odhalit, ale bylo málo pravděpodobné, že by to mělo takový význam, jak si profesor myslel. Řekl bych, že ho náš nedostatek nadšení nejspíš dost zklamal. Jestli ano, byla to jeho chyba, protože jak jsme později zjistili, ještě pořád si něco nechával pro sebe.

Asi o týden později jsme přistáli na Ganymedu, největším satelitu. Ganymed je jediný z měsíců, na kterém je stálá základna; je tam

observatoř a geofyzikální stanice, kde pracuje asi padesát vědců. Byli docela rádi, že mají návštěvu, ale nezůstali jsme tam dlouho, protože profesor se nemohl dočkat, až doplní palivo a znovu odstartuje. To, že máme namířeno k Pětce, samozřejmě vzbudilo značný zájem, ale profesor neřekl nic a my jsme nemohli; příliš dobře si nás hlídal. Mimochodem Ganymed je docela zajímavý a na zpáteční cestě jsme si ho mohli prohlédnout blíž. Ale protože jsem o tom slíbil napsat zvláštní článek pro jiný časopis, nebudu tady o tom víc mluvit. (Možná by vás mohlo zajímat nejbližší jarní číslo *National Astrographic*).

Přesun z Ganymedu k Pětce nám trval něco víc než den a půl a byli jsme trochu nesví z toho, jak se Jupiter hodinu po hodině zvětšoval, až to vypadalo, jako kdyby měl pokryt celé nebe. O astronomii toho moc nevím, ale nedokázal jsem nemyslet na obrovské gravitační pole, do něhož jsme sestupovali. Tak snadno se mohlo něco stát! Kdyby nám došlo palivo, nikdy bychom se nedokázali vrátit na Ganymed a možná bychom dokonce dopadli přímo do Jupitera samého.

Přál bych si, abych dokázal popsat, jaké to bylo vidět tu obrovskou kouli a její divoké pásy bouří, jak se otáčejí nad námi na nebi. Abych pravdu řekl, pokusil jsem se o to, ale pár mých literárních přátel, kteří četli tenhle rukopis, mi doporučovalo, abych výsledek vyškrtnul. (Kromě toho mi dávali ještě spoustu dalších rad, které, jak se domnívám, nemohli myslet vážně, protože kdybych se jimi řídil, nezbylo by z článku vůbec nic.)

Naštěstí už byla otištěna taková spousta barevných snímků Jupitera zblízka, že jste už určitě nějaké viděli. Dokonce jste možná viděli i ten, který, jak později vysvětlím, byl příčinou všech našich potíží.

Jupiter konečně přestal růst: Vpluli jsme na oběžnou dráhu Pětky a brzo malý měsíc na jeho letu kolem planety dohoníme. Všichni jsme byli namačkaní v těsné řídicí kabině a čekali jsme, až poprvé zahlédneme náš cíl. Nebo aspoň čekali všichni, kdo se vešli dovnitř. Bill a já jsme se mačkali v chodbičce a mohli jsme leda natahovat hlavy přes ramena ostatních. Kingsley Searle, náš pilot, seděl ve svém křesle a vypadal stejně klidně jako jindy. Eric Fulton, inženýr, si žvýkal knír a zamyšleně sledoval ručičky měřičů paliva, a Tony Groves provozoval něco hrozně složitého se svými navigačními tabulkami.

A profesor vypadal, jako by ho přilepili k dalekohledu. Najednou

nadskočil a slyšeli jsme hvízdnutí, jak se prudce nadechl. Asi po minutě beze slova kývl na Searla, který zaujal jeho místo u dalekohledu. Stalo se přesně totéž a Searle přepustil své místo Fultonovi. Když pak i Groves zareagoval stejně, začalo to už být trochu monotónní, a tak jsme se protáhli dovnitř a po krátké debatě jsme se také dostali k dalekohledu.

Nevím přesně, co jsem čekal, že uvidím, a možná proto jsem byl zklamaný. V prostoru se před námi vznášel maličký měsíc, jeho „noční“ stranu matně osvětloval odraz Jupitera. A to bylo všechno.

Pak jsem začal rozeznávat další detaily, které člověk vidí, až když se do dalekohledu dívá déle a oko si zvykne. Na povrchu měsíce bylo vidět tenké křižující se čáry a najednou jsem zachytil celý jejich vzor. Protože to byl vzor: ty linie pokrývaly Pětku stejně symetricky a přesně, jako čáry rovnoběžek a poledníků pokrývají glóbus. Nejspíš jsem v té chvíli taky hvízdnul ohromením, protože Bill mě odstrčil od dalekohledu, aby se také podíval.

Příští věc, na kterou si vzpomínám, byl samolibý, spokojený obličej profesora Forstera, kterého jsem začal bombardovat otázkami.

„Samozřejmě,“ vysvětloval, „pro mě to není takové překvapení jako pro vás. Kromě těch důkazů, které jsem našel na Merkuru, jsem měl i jiné stopy. Mám přítele na ganymedské observatoři, kterého jsem zapřísáhl mlčením a který si těch posledních pár týdnů užil pěkné nerváky. Stejně je to pro každého, kdo není sám astronom, dost překvapení, že observatoř se nikdy moc nezajímala o měsíce. Jenže ty velké přístroje se používají na mlhoviny mimo naši galaxii a ty malé jsou soustavně zaměřeny na Jupiter.“

To jediné, co kdy observatoř udělala s Pětkou, bylo, že změřila její průměr a udělala pár obrázků. Nebyly tak dobré, aby na nich byly vidět ty značky, které jsme právě pozorovali, jinak už by k průzkumu došlo dávno. Ale můj přítel Lawton je metrovým reflektorem objevil, když jsem ho požádal, aby se podíval, a uviděl ještě něco jiného, čeho si už dávno mohl někdo všimnout. Pětka má v průměru jen třicet kilometrů, ale přitom je mnohem jasnější, než by měla na svou velikost být. Když porovnáte jeho schopnost odrazu – jeho alde – jeho –“

„Jeho albedo.“

„Díky, Tony – jeho albedo s ostatními měsíci, zjistíte, že odráží světlo mnohem líp, než by měl. Vlastně se chová mnohem spíš jako

leštěný kov než jako skála.“

„Tím se to vysvětluje!“ řekl jsem. „Lidé z Kultury X museli Pětku pokryt vnějším kovovým pláštěm – něco jako ty kupole, co budovali na Merkuru, ale mnohem větší.“

Profesor se na mě podíval poněkud soucitně.

„Takže vy jste pořád ještě nic neuhodli!“ řekl.

Myslím, že to od něj nebylo docela fér. Řekněte upřímně, dopadli byste za takových okolností líp?

O tři hodiny později jsme přistáli na ohromné kovové pláni. Když jsem se podíval okénky ven, připadal jsem si jako úplný trpaslík. Mravenec lezoucí po povrchu cisterny má asi nejspíš podobné pocity – a ohromná masa Jupitera, která nám visela nad hlavou, mi na náladě taky nepřidávala. Dokonce i profesor jako by se naparoval méně než jindy, jako by ho také krotil obdiv a bázeň.

Plán nebyla úplně beztvará. V různých směrech se po ní táhly široké kovové pásy v místech, kde byly ty ohromné kovové desky spojeny. Právě tyhle pásy, nebo křižující se vzor, který tvořily, jsme viděli z vesmíru.

Asi čtvrt kilometru odtud byl nízký kopec – nebo něco, co by v normálním světě byl kopec. Zahlédli jsme ho, když jsme po pečlivém průzkumu satelitu ze vzduchu konečně přistávali. Byla to jedna ze šesti takových vyvýšenin, z nichž čtyři byly ve stejných vzdálenostech kolem rovníku a dvě na pólech. Bylo dost pravděpodobné, že to budou vstupy do světa pod kovovou slupkou.

Já vím, že si určitě někdo myslí, že to musí být ohromná zábava procházet se ve skafandru po planetě bez vzduchu a s malou přitažlivostí. Jenže není. Musíte přitom myslet na tolik věcí, tolik toho kontrolovat a tolik bezpečnostních opatření dodržet, že to duševní vypětí daleko převyšuje potěšení – aspoň pokud mě se týká. Ale musím přiznat, že když jsme se tentokrát vyšplhali z rakety, byl jsem tak vzrušený, že mi to projednou nevadilo.

Pětka měla tak minimální přitažlivost, že chůze vůbec nepřicházela v úvahu. Byli jsme k sobě všichni připoutáni lany jako horolezci a posunovali jsme se po pláni lehkými zpětnými nárazy svých plynových pistolí. Zkušené astronauti Fulton a Groves byli každý na jednom konci řady a účinně tak likvidovali jakoukoli nežádoucí aktivitu těch mezi sebou.

Trvalo nám jen pár minut, než jsme se dostali k místu určení. Jak

jsme zjistili, byla to široká, plochá kupole aspoň dva kilometry po obvodu. Přemýšlel jsem, jestli je to obrovská přetlaková komora, dost velká na to, aby tudy mohly procházet celé kosmické lodi. Jestli nebudeme mít hodně velkou kliku, těžko asi najdeme nějakou cestu dovnitř, protože ovládací mechanismy už asi nefungují, a i kdyby, nebudeme s nimi umět zacházet. Člověk by si těžko dokázal představit něco mučivějšího než zůstat venku a nedokázat proniknout k největšímu archeologickému objevu historie.

Obešli jsme asi čtvrtinu kupole, když jsme našli v kovové skořápce otvor. Byl poměrně malý – jen asi dva metry v průměru – a byl téměř přesně kruhový, takže jsme si chvilku neuvědomili, co to je. Pak se v rádiu ozval Tonyho hlas:

„Ta díra není umělá. Za tu můžeme poděkovat meteoritu.“

„To není možné,“ protestoval profesor Forster. „Na to je moc pravidelná.“

Tony trval na svém.

„Velké meteority vždycky vytvářejí kruhové otvory, ledaže dopadnou moc zešikma. A podívejte se na ty okraje; vidíte sami, že se tam něco tavilo. Zřejmě se jak meteorit, tak kovová kůra vypařily; nenajdeme žádné úlomky.“

„Něco takového se dá čekat,“ vložil se do toho Kingsley. „Jak dlouho už to tady je? Pět milionů let? Spíš se divím, že jsme žádné jiné krátery nenašli.“

„Možná máte pravdu,“ řekl profesor, který měl příliš velkou radost, než aby se hádal. „V každém případě jdu dolů první.“

„Dobře.“ kývl Kingsley, který jako kapitán měl v takových věcech rozhodující slovo. „Dám vám dvacet metrů lana a sednu si u otvoru, abychom spolu mohli mluvit rádiem. Jinak tahle skořápka signály odstíní.“

Profesor Forster se tedy stal prvním člověkem, který do Pětky vstoupil; ostatně si to také zasloužil. Všichni jsme se nahrnuli ke Kingsleymu, aby nám mohl hned zatepla referovat, jak profesor postupuje.

Nedostal se moc daleko. Pod vnějším pláštěm byl ještě jeden, jak se ostatně dalo čekat. Bylo mezi nimi dost místa, aby profesor mohl stát zpříma, a kam až dosáhlo světlo jeho reflektoru, viděl kolem sebe řady pilířů a vzpěr, ale to bylo tak asi všechno.

Trvalo nám asi čtyřicet vyčerpávajících hodin, než jsme se

dostali dál. Vzpomínám si, že ke konci té doby jsem se profesora zeptal, proč nevzpomněl na to vzít s sebou nějaké výbušniny. Podíval se na mě tehdy dost uraženě.

„Na palubě je jich tolik, že by nás všechny dokázaly vyhodit až na věčnost,“ řekl. „Ale nehodlám riskovat nějaké škody, když se dá najít jiný způsob.“

Tomu říkám trpělivost, ale víceméně mi bylo jasné, proč to dělá. Koneckonců co znamená pár dnů, když mu tohle pátrání už zabralo dvacet let?

Kupodivu to byl zrovna Bill Hawkins, který objevil cestu dovnitř, když jsme se na původním místě vzdali a přesunuli se jinam. Kousek od severního pólu tohoto malého světa objevil skutečně obrovský meteoritický kráter – měl asi sto metrů v průměru a prorazil oba vnější pláště Pětky. Na jeho dně byla vidět ještě jedna slupka, a přičiněním jedné z těch náhod, ke kterým nakonec musí dojít, když člověk čeká dostatečně dlouhé miliony let, proletěl další, menší meteorit otvorem a prorazil i tu spodní vrstvu. Díra byla právě tak velká, aby se jí dokázal protáhnout člověk ve skafandru. Vlezli jsme do ní jeden po druhém, hlavou napřed.

Nikdy v životě jsem asi nezažil nic podivnějšího, než když jsem tak visel z té ohromné klenby jako pavouk zavěšený v kopuli svatopetrské katedrály. Věděli jsme jen, že ten prostor, ve kterém jsme pluli, je obrovský. Ale *jak* obrovský, to jsme určit nedokázali, protože při světle našich reflektorů se žádná vzdálenost nedala odhadnout. V téhle jeskyni bez vzduchu a bez prachu byly samozřejmě paprsky úplně neviditelné, a když jsme jimi posvítili na klenbu nad sebou, viděli jsem ovály světla tančit někam do dálky, až už byly příliš rozptýlené, než aby byly vidět. Když jsme je namířili „dolů“, zahlédli jsme jen bledou šmouhu světla tak hluboko pod sebou, že v ní nebylo vidět nic.

V malé gravitaci jsme se pomalu snášeli dolů, dokud nás nezastavila bezpečnostní lana. Vysoko nad hlavou jsem viděl malou jasnou skvrnu, kterou jsme vstoupili dovnitř; byla daleko, ale pouhý pohled na ni byl uklidňující.

A pak, zatímco jsem se nekonečně pomalu kýval na konci svého lana a světla mých společníků ve tmě kolem zářila jako vzdálené hvězdy, najednou mi v mysli doslova explodovala pravda. Zapomněl jsem, že jsme všichni připojeni na otevřený okruh, a proti své vůli jsem vykřikl:

„Profesore – tohle přece vůbec není planeta! *To je kosmická loď!*“

Pak jsem se zarazil a měl jsem pocit, že jsem se dokonale zesměšnil. Chvilku bylo napjaté ticho a pak náhle vypukl zmatený hluk, protože všichni začali mluvit najednou. Ten babylon přerušil až profesor Forster a bylo znát, že je potěšený a překvapený zároveň.

„Máte docela pravdu, Jacku. Tohle je loď, kterou Kultura X přiletěla do naší sluneční soustavy.“

Slyšel jsem, jak někdo – znělo to jako Eric Fulton – nevěřičně zalapal po dechu.

„To je šílenost! Kosmická loď třicet kilometrů v průměru!“

„Zrovna vy byste se neměl divit,“ odpověděl profesor nezvykle mírně. „Předpokládejme, že se nějaká civilizace chce vydat ke hvězdám – jak jinak by ten problém měla řešit? Prostě si ve vesmíru postavila mobilní planetoidu, i když jí to možná trvalo celá staletí. Taková loď by musela být svět sám pro sebe, který by byl schopen zásobovat celé generace svých obyvatel vším potřebným, takže by prostě musela být takhle veliká. Rád bych věděl, kolik sluncí navštívili, než našli to naše a pochopili, že jejich hledání skončilo? Museli mít i menší lodi, které je mohly dopravit k planetám, a samozřejmě museli mateřskou loď nechat někde ve vesmíru. Takže ji zaparkovali tady, na vnitřní oběžné dráze největší planety, kde mohla bezpečně zůstat navždy – nebo dokud ji nebudou znovu potřebovat. Bylo to celkem logické místo: Kdyby ji byli umístili na oběžnou dráhu kolem Slunce, tak by přitažlivost planet časem zakřivila její dráhu tak, že by mohla být ztracena. Tady se nic takového nemohlo stát.“

„Řekněte mi, profesore,“ zeptal se někdo, „vy jste tohle všechno uhodl, už než jsme startovali?“

„*Doufal* jsem v to. Všechny důkazy to naznačovaly. Na oběžnici Pět bylo vždycky něco divného, i když si toho zřejmě nikdo nevšiml. Proč tenhle jediný malý měsíček je tak blízko k Jupiteru, když všechny ostatní malé oběžnice jsou sedmdesátkrát dál? Astronomicky řečeno, nedávalo to smysl. Ale dost povídání. Čeká nás práce.“

To bych označil za eufemismus století. Bylo nás tu sedm a stáli jsme před největším archeologickým objevem všech dob. Skoro celý svět – umělý svět, malý svět, ale přesto svět – čekal na to, až jej prozkoumáme. Při nejlepší vůli jsme nemohli zvládnout víc než rychlý a zběžný průzkum; tady bylo nejspíš materiálu pro celé generace vědců.

První, co jsme udělali, bylo, že jsme dovnitř spustili silný reflektor napájený kabelem z lodi. Ten nám poslouží jako maják, abychom se neztratili, a kromě toho poskytne i místní osvětlení vnitřního pláště satelitu. (Ještě teď se mi o Pětce špatně mluví jako o lodi.) Pak jsme se spustili po laně na dno. Byl to asi kilometrový pád, ale v téhle maličké gravitaci se dal celkem bezpečně provést bez brždění. Lehký náraz dokázaly snadno ztlumit pružinové vzpěry, které jsme pro ten účel brali s sebou.

Nechci tady zabírat místo dalším líčením mnoha divů Satelitu pět; na to téma už vyšla spousta obrázků, map a knížek. (Mimochodem, moje vlastní kniha vyjde u Sidgwicka a Jacksona v létě). Místo toho bych vám chtěl spíš přiblížit, jaký *pocit* to byl být prvními lidmi, kteří kdy vstoupili do toho zvláštního kovového světa. Ale přesto mě mrzí, že musím přiznat – já vím, že to bude znít neuvěřitelně – že si prostě nedokážu vzpomenout, co jsem cítil, když jsem narazil na tu první obrovitou vstupní šachtu s houbovým krytem. Asi jsem byl tak vzrušený úžasností toho všeho, že jsem zapomněl všechno ostatní. Ale dodnes si jasně vzpomínám na ten všudypřítomný pocit číré obrovitosti, který pouhé fotografie nikdy nemohou poskytnout. Stavitele tohoto světa, kteří přišli z planety s nízkou gravitací, byli obři – asi čtyřikrát tak vysocí jako lidé. My jsme byli trpaslíci plazící se po zemi mezi jejich výtvary.

Při první návštěvě jsme se nedostali hloub než na tu první úroveň, takže jsme viděli jen málo z těch technických divů, které objevily další expedice. Ale vůbec to nevadilo; obytné oblasti nám toho nabídlly tolik, že by nám to vystačilo na několik životů. Planetka, kterou jsme zkoumali, byla zřejmě kdysi osvětlena umělým slunečním svitem, jenž sem proudil z trojitého pláště, který ji obklopoval a chránil její atmosféru, aby neunikla do vesmíru. Tady na povrchu vytvořili Jupiteřané (asi se těžko můžu vyhnout tomu populárnímu označení lidí z Kultury X) tak přesně, jak to jen šlo, kopii světa, který před dávnými věky opustili. Možná že tu měli i den a noc, měnící se roční období, déšť a mlhu. Dokonce si s sebou do vyhnanství vzali i miniaturní moře. Voda tam pořád ještě byla – teď tvořila zmrzlé jezero asi tři kilometry v průměru. Slyšel jsem, že se připravuje plán elektrolyzovat ho a obnovit tak na Pětce dýchatelnou atmosféru, jen co budou uzavřeny otvory po meteoritech ve vnějších pláštích.

Čím více jsme viděli z jejich díla, tím nám byla sympatičtější ta

neznámá rasa, do jejíhož majetku jsme vstupovali po pěti milionech let. I když to byli obři od jiného slunce, měli mnoho společného s člověkem, a je obrovská tragédie, že se naše rasy – z kosmického hlediska – tak těsně minuly.

Měli jsme asi větší štěstí než kterýkoli jiný archeolog v historii. Vesmírné vzduchoprázdno ochránilo všechno před rozpadem a – což se těžko dalo čekat – když se Jupiteřané vydali kolonizovat sluneční soustavu, neodvezli ze své ohromné lodi všechny poklady. Tady na vnitřním povrchu Pětky se všechno zdálo dodnes neporušené, právě tak, jak to bylo na konci té dlouhé cesty. Možná, že cestovatelé zachovali svou loď neporušenou jako jakousi svatyni, památku na ztracený domov, nebo si možná mysleli, že jednoho dne ty věci znova použijí.

Ať byl důvod jakýkoli, bylo tu všechno přesně tak, jak to tvůrci lodi zanechali. Občas mě to děsilo. Fotografoval jsem třeba s Billovou pomocí nějaký obrovský reliéf na stěně, když mi srdce sevřel pocit čirého *bezčasí toho* místa. V takových chvílích jsem se nervózně rozhlédl, jako bych zpola čekal, že se ve dveřích objeví obrovské postavy, aby pokračovaly v nakrátko přerušené práci.

Uměleckou galerii jsme objevili čtvrtého dne. Jinak se tomu říkat nedalo; účel toho místa se nedal splést. Když Groves a Searle, kteří prováděli rychlý průzkum jižní polokoule, ohlásili svůj objev, rozhodli jsme se soustředit tam všechny své síly. Protože, jak kdosi řekl, umění národa odhaluje jeho duši, a tady jsme tedy mohli objevit klíč ke Kultuře X.

Budova byla veliká, dokonce i v měřítku téhle obrovské rasy. Stejně jako všechny ostatní stavby na Pětce byla z kovu, ale nebylo na ní nic chladného nebo mechanického. Nejvyšší vrcholek střechy byl někde na půl cestě k vzdálenému pláští toho světa, a z dálky – než se daly rozeznat detaily – vypadala budova trochu jako gotická katedrála. Tahle náhodná podobnost zmátla některé pozdější spisovatele tak, že ji nazvali chrámem; ale my jsme nikdy neobjevili žádné stopy, že by Jupiteřané měli nějaké náboženství. Ale přesto mi „Chrámy umění“ připadá jako docela příhodné jméno, a kromě toho se už tak pevně vžilo, že ho dnes už nikdo nezmění.

Odhaduje se, že v téhle jediné budově je deset až dvacet milionů exponátů – ty nejlepší plody celé historie rasy, která mohla být mnohem starší než člověk. A právě tady jsem našel malou, kruhovou

místnost, která se zpočátku zdála být jen křižovatkou šesti paprskovitých chodeb. Byl jsem sám (tím jsem, obávám se, porušil profesorovy rozkazy) a vracel jsem se ke svým společníkům zkratkou. Tmavé stěny, kolem nichž jsem klouzal, tiše ubíhaly vzad a světlo mého reflektoru tančilo po stropě přede mnou. Pokrývalo ho hluboce vyryté písmo a já jsem byl tak zaujatý hledáním známých skupin liter, že jsem se chvíli vůbec nepodíval na podlahu. Pak jsem uviděl tu sochu a zaměřil jsem na ni paprsek svého reflektoru.

Okamžik, v němž se člověk poprvé setká s velkým uměleckým dílem, v něm zanechává neopakovatelný dojem. V tomhle případě byl zážitek ještě více ohromující zásluhou námětu. Byl jsem první člověk, který se kdy dozvěděl, jak Jupiterané opravdu vypadali, protože tady, vytvořen rukou dokonalého umělce, stál jeden, zjevně vytvořený podle skutečného modelu. Štíhlá plazí hlava se dívala přímo na mě, nevidoucí oči mě sledovaly. Dvě ruce měl jakoby rezignovaně sepjaté na prsou; druhé dvě držely nástroj, jehož účel nebyl dodnes objasněn. Dlouhý, silný ocas – který podobně jako u klokanů patrně vyvažoval zbytek těla – ležel natažen po zemi, takže ještě zvyšoval dojem klidu či odpočinku.

Na tváři ani na těle nebylo nic lidského. Například neměl vůbec nosní dírky – jen žabrovité otvory na krku. A přesto jsem při pohledu na tu sochu cítil obrovské pohnutí; umělec překročil hráze času i kultury způsobem, který bych byl nikdy nepovažoval za možný. „Není lidský – ale humánní,“ řekl o něm profesor Forster. Možná bychom se staviteli tohoto světa mnoho věcí nedokázali sdílet, ale všechno skutečně důležité bychom byli cítili stejně.

Přesně tak, jak dokáže člověk číst pocity na odlišné, ale známé tváři koně nebo psa, mi připadalo, že znám pocity té bytosti, která tu stála přede mnou. Byla tu moudrost a autorita – klidná, sebevědomá síla, která například vyzařuje ze slavného Belliniho portrétu dóžete Loredana. Ale byl v tom i smutek – smutek rasy, která podstoupila nesmírnou námahu, a podstoupila ji marně.

Dodnes nevíme, proč tahle osamělá socha byla jediným uměleckým zobrazením sebe samých, kterou Jupiterané kdy stvořili. U tak pokročilé rasy by člověk podobná tabu nečekal; možná budeme znát odpověď, až rozluštíme písmo na stěnách síně.

Ale já jsem si už teď jistý, jakému účelu měla socha sloužit. Byla tu postavena proto, aby překlenula propast času a přivítala

návštěvníky, kteří jednoho dne snad vstoupí na cesty jejích tvůrců. Proto ji možná také vytvořili v mnohem menší než životní velikosti. Už tenkrát museli tušit, že budoucnost patří Zemi a Venuši, a tedy bytostem, které by vedle nich vypadaly jako trpaslíci. Věděli, že velikost může být stejnou překážkou jako čas.

O pár minut později už jsem se i se svými společníky vracel k lodi a nemohl jsem se dočkat, až profesorovi řeknu o svém objevu. Zrovna odpočíval, i když dost nerad; myslím, že za celou tu dobu, co jsme byli na Pětce, nespal v průměru víc než čtyři hodiny denně. Vynořili jsme se zpod vnější slupky a zase jednou stáli pod hvězdami. Ohromnou kovovou pláš zalévalo zlaté světlo Jupitera.

„Hele,“ slyšel jsem v rádiu Billa, „profesor přemístil loď.“

„Nesmysl,“ odsekl jsem, „je přesně tam, kde jsme ji nechali.“

Pak jsem otočil hlavu a uviděl příčinu Billova omylu. Měli jsme návštěvu.

O pár kilometrů dál přistála další loď, a pokud jsem svým neskoleným zrakem rozeznal, mohlo to být klidně dvojče té naší. Když jsme ve spěchu vylezli do naší lodi, zjistili jsme, že profesor, s trochu kalnýma a nevyspalýma očima, se už baví. K našemu překvapení, i když ne nepříjemnému, jeden ze tří návštěvníků byla nadmíru atraktivní brunetka.

„Tohle je pan Randolph Mays, novinář a spisovatel,“ řekl profesor trochu unaveně. „Píše o vědě. Nejspíš jste o něm už něco slyšeli. A tohle je –“ Obrátil se k Maysovi. „Bohužel jsem přesně nezachytil jména.“

„Můj pilot Donald Hopkins – moje sekretářka Marianne Mitchellová.“

Před slovem „sekretářka“ skoro neznatelně zaváhal, ale stačilo to, aby se mi v mozku rozblikalo červené světlo. Ovládl jsem se natolik, že jsem nepovytláhl obočí, ale zachytil jsem Billův pohled, který nepotřeboval slova: Jestli si myslíš to, co myslím, tak se styď.

Mays byl vysoký, nápadně bledý muž s ubývajícími vlasy a žoviálním chováním, které ale zjevně nesahalo dál než pod kůži – ochranné zbarvení člověka, který musí přátelsky vycházet s příliš mnoha lidmi.

„Předpokládám, že pro vás je to stejné překvapení, jako to bylo pro mě,“ řekl až příliš srdečně. „Nikdy bych nečekal, že tu bude někdo dřív než já; a rozhodně jsem nečekal, že tu najdu *tohle*.“

„Co vás sem přivedlo?“ zeptal se Ashton a snažil se, aby to neznělo moc podezřívavě.

„Zrovna jsem to vysvětloval profesorovi. Podej mi ty desky, Marianne, buď tak hodná. Díky.“

Vytáhl sérii velmi precizních astronomických kreseb a podal nám je. Byly to pohledy na planety z jejich satelitů – což je samozřejmě dost běžný námět.

„Takovýchhle věcí už jste určitě viděli celé spousty,“ pokračoval Mays. „Ale tohle je něco jiného. Tyhle obrázky jsou skoro sto let staré. Namaloval je umělec jménem Chesley Bonestell a vyšly v magazínu *Life* kdysi v roce 1944 – což bylo dávno před počátky vesmírných cest. No a *Life* mě teď pověřil, abych procestoval sluneční soustavu a zjistil, jak moc se skutečné pohledy shodují s těmihle fantazijními obrázky. V čísle, které vyjde ke stému výročí, pak ty obrázky otisknou vedle skutečných fotografií. Dobrý nápad, ne?“

Musel jsem přiznat, že to skutečně je dobrý nápad. Ale věci se tím značně zkomplikovaly a byl bych rád věděl, co si o tom všem myslí profesor. Pak jsem se znovu podíval na slečnu Mitchellovou, která stála skromně v koutku, a usoudil jsem, že to bude mít i své kladné stránky.

Za jiných okolností bychom byli docela rádi, že jsme se setkali s jinou skupinou výzkumníků, ale teď tu byla otázka priority. Mays bude nepochybně spěchat zpátky na Zem tak rychle, jak to dokáže. Původní účel své cesty hodí samozřejmě za hlavu a všechny filmy, co s sebou má, vypotřebuje hned teď a tady. Neuměl jsem si představit, jak bychom mu v tom mohli zabránit, a ani jsem si vlastně nebyl jistý, jestli to vůbec chceme udělat. Samozřejmě jsme stáli o tolik publicity a podpory, kolik jsme jí jen mohli získat, ale byli bychom si to raději zařídili, jak – a až – se to bude hodit nám. Nebyl jsem si jistý, jak je profesor silný v otázkách taktu, a obával jsem se nejhoršího.

Zpočátku ale byly diplomatické vztahy poměrně hladké. Profesor dostal ten geniální nápad, že s každým členem Maysova týmu bude vždycky chodit jeden z nás, takže jsme mohli být zároveň průvodci a hlídači. Vzhledem k tomu, že se tak zdvojnásobil i počet výzkumných skupin, značně se zvýšilo i tempo práce. Za těchto podmínek nebylo bezpečné, aby někdo z nás pracoval sám, a to nám hodně ztěžovalo práci.

Profesor nám vysvětlil svou taktiku druhý den potom, co Maysova

společnost přiletěla.

„Doufám, že spolu dokážeme nějak vyjít,“ řekl trochu úzkostně. „Co mě se týče, mohou si dělat, co chtějí, a fotografovat, jak se jim zlíbí, když *nebudou nic brát* a když se se svými záznamy nedostanou na Zemi dřív než my.“

„V tom jim ale těžko zabráníme,“ protestoval Ashton.

„No, neměl jsem to v úmyslu, ale teď jsem vznesl na Pětku nárok. Ohlásil jsem to včera v noci rádiem na Ganymeda a teď už by to oznámení mělo být v Haagu.“

„Ale nikdo si přece nemůže zabrat pro sebe astronomické těleso. To se přece jednou provždy vyřešilo už v minulém století na případu Měsíce.“

Profesor se poťouchle usmál.

„Já nezabírám *astronomické těleso*, nezapomeň. Vznesl jsem nárok na mezinárodní ochranu kulturní památky a udělal jsem to jménem Světové vědecké organizace. Jestli Mays něco z Pětky odveze, bude to krádež. Zítra mu hodlám co možná taktně vysvětlit situaci, aby třeba nedostal nějaké skvělé nápady v tomhle smyslu.“

Bylo to určitě divné uvažovat o Pětce jako o kulturní památce a dokázal jsem si představit, jaké právní diskuse to vyvolá, až se vrátíme na Zem. Ale v současné chvíli nám profesorův tah mohl poskytnout určité záruky a snad i odradit Mayse od sbírání suvenýrů – nebo jsme v to aspoň optimisticky doufali.

Dalo to dost práce, ale podařilo se mi, že jsem byl při několika průzkumných cestách do nitra Pětky v páru s Mariannou. Maysovi to zřejmě nevadilo: taky k tomu celkem neměl důvod. Skafandr je ta nejlepší gardedáma, kterou kdo kdy vymyslel, to mi věřte.

Samozřejmě jsem ji při první příležitosti vzal do galerie a ukázal jí svůj nález. Dlouho stála a dívala se na sochu, zatímco já jsem na ni svítil reflektorem.

„Je to úžasné,“ vydechla nakonec. „Jen si představte, že tady stála a čekala ve tmě celé ty miliony let! Ale musíte ho nějak pojmenovat.“

„Už se stalo. Pokřtil jsem ho ‚Vyslanec‘.“

„Proč?“

„No, protože si myslím, že to je opravdu něco jako vyslanec, nebo posel, jestli chcete, který nám nese pozdrav. Lidé, kteří ho vytvořili, věděli, že sem jednoho dne určitě přijde někdo jiný a najde tohle místo.“

„Asi máte pravdu. ‚Vyslanec‘ – ano, to bylo chytré. Je v něm něco vznešeného a taky něco strašně smutného. Cítíte to?“

Marianne je skutečně velmi inteligentní žena. Bylo pozoruhodné, jak dokonale vystihla můj náhled na věc a jak se zajímala o všechno, co jsem jí ukazoval. Ale „Vyslanec“ ji fascinoval ze všeho nejvíc a pořád se k němu vracela.

„Víte, Jacku,“ řekla (myslím, že to bylo někdy následující den, kdy už Mays sochu také viděl), „musíte odvézt tu sochu s sebou na zem. Představte si, jakou senzaci to způsobí.“

Povzdechl jsem si.

„Profesor by to rád udělal, ale váží určitě nejmní tunu. Nemůžeme si dovolit tak zvýšenou spotřebu paliva. Bude tu muset počkat na nějakou pozdější výpravu.“

Vypadala zmateně.

„Ale vždyť tady věci skoro nic neváží,“ namítala.

„To je něco jiného.“ vysvětlil jsem jí. „Je váha a je setrvačnost. To jsou dvě docela odlišné věci. A setrvačnost – no, to je jedno. Prostě ji nemůžeme odvézt. Kapitán Searle to řekl s konečnou platností.“

„To je škoda,“ řekla Marianne.

Úplně jsem na ten rozhovor zapomněl až do předvečera odletu. Měli jsme za sebou rušný a vyčerpávající den, kdy jsme balili přístroje (velkou část jsme tu samozřejmě nechali pro budoucí použití). Všechn fotografický materiál jsme vypotřebovali. Jak podotkl Charlie Ashton, kdybychom teď potkali živého Jupiterana, nemohli bychom to zaznamenat. Myslím, že jsme se všichni moc těšili, až se konečně budeme moci nadechnout, trochu si odpočinout, srovnat si dojmy a zotavit se z té čelní srážky s cizí kulturou.

Maysova loď „Henry Luce“ už byla také skoro připravená k odletu. Budeme startovat současně, což profesorovi ohromně vyhovovalo. Nevěřil Maysovi natolik, aby ho nechal na Pětce samotného.

Všechno už bylo připraveno, když jsem při kontrole záznamů najednou zjistil, že šest svitků exponovaného filmu chybí. Byly to fotografie úplné série záznamů z Chrámu umění. Po chvíli přemýšlení jsem si vzpomněl, že mi je svěřili do opatrování a já jsem je velmi pečlivě uložil na římsu v Chrámu s tím, že je vyzvednu později.

Do odletu bylo ještě dost času a profesor a Ashton dospávali, co v minulých dnech nestihli, takže jsem neviděl důvod, proč neproklouznout zpátky do Chrámu a chybějící materiál nedonést.

Věděl jsem, že kdyby tu zůstal, byl by z toho kravál, a protože jsem si přesně pamatoval, kde ty filmy jsou, nemuselo by mi to trvat déle než třicet minut. Pro jistotu jsem vysvětlil Billovi, kam jdu, a vyrazil jsem.

Reflektor u vstupu už samozřejmě nefungoval a tma pod pláštěm Pětky působila poněkud tísnivě. Ale nechal jsem si u vstupu přenosný majáček a volně jsem padal, dokud mě moje příruční svítilna neupozornila, že je načase přistát. O deset minut později jsem už s výdechem úlevy strkal do kapsy chybějící filmy.

Bylo celkem přirozené, že se naposledy rozloučím s Vyslancem: neuvidím ho teď možná celé roky a ta chladně záhadná postava mě začala neobyčejně fascinovat.

Bohužel jsem nebyl jediný, koho fascinovala. Protože síň byla prázdná a socha pryč.

Asi jsem se mohl odpížit zpátky a neříct nic a vyhnout se tak nepříjemnému vysvětlování. Ale byl jsem příliš rozrušený, než abych o něčem takovém uvažoval, a jen jsem se vrátil, vzbudili jsme profesora a řekli mu, co se stalo.

Seděl na posteli a protíral si oči, pak vyprskl několik ostrých slov na adresu pana Mayse a jeho společníků, která nemá cenu tady opakovat.

„Čemu ale nerozumím,“ řekl Searle, „jak tu věc dostali ven – jestli to tedy udělali. Přece bychom si toho museli všimnout.“

„Tady je všude spousta skrýší, takže si klidně mohli počkat, až tady kolem nikdo nebude, a pak ji teprve protáhnout pláštěm ven. Ale musela to být pořádná práce, i při téhle gravitaci,“ poznamenal Eric Fulton obdivným tónem.

„Není čas to rozpítávat,“ zavrčel profesor divoce. „Máme pět hodin na to něco vymyslet. Dřív odstartovat nemůžou, protože jsme právě za opozicí s Ganymedem. Je to tak, ne, Kingsley?“

Searle souhlasně kývl.

„Ano. Musíme přeletět na opačnou stranu Jupitera, než můžeme vyrazit na přechodovou oběžnou dráhu – aspoň na rozumně úspornou dráhu.“

„Dobře. To znamená, že máme chvíli čas. No, má někdo nějaký nápad?“

Když se tak na celou tu věc zpětně dívám, často mi připadá, že naše jednání v těch následujících hodinách bylo podivné a trochu necivilizované. Pár měsíců předtím bychom si nebyli dokázali

představit, že budeme něčeho takového schopni. Ale byli jsme přetažení a rozzlobení a to, jak daleko jsme byli od všech ostatních lidských bytostí, jako by měnilo úhel pohledu. Protože tam nebyly žádné zákony, museli jsme si vytvořit vlastní...

„Nemůžeme udělat něco, abychom jim zabránili ve startu? Mohli bychom jim nějak vyřadit motor nebo něco takového?“ zeptal se Bill.

Searlovi se ta myšlenka vůbec nelíbila.

„Nesmíme udělat nic drastického,“ řekl. „Kromě toho, Don Hopkins je můj dobrý kamarád. Nikdy by mi neodpustil, kdybych mu zničil loď. A mimoto hrozí nebezpečí, že bychom mohli provést něco, co by se nedalo napravit.“

„Tak jim štípнем palivo,“ navrhl lakonicky Groves.

„No jasně! Nejspíš všichni spí, v kabině není světlo. Stačí se jen připojit a čerpat.“

„Moc hezký nápad,“ podotkl jsem, „ale jsme od nich dva kilometry daleko. Kolik máme potrubí? Je to aspoň sto metrů?“

Ostatní moji poznámku ignorovali, jako kdyby vůbec nestála za řeč, a dál kuli plány. Za pět minut to technici všechno vyřešili: stačilo jen nasoukat se do skafandrů a pustit se do práce.

Když jsem vstupoval do profesorovy výpravy, nikdy by mě nenapadlo, že skončím jako africký nosič z nějakého starého dobrodružného románu a budu tahat náklady na hlavě. Zvlášť když ten náklad byla šestina kosmické lodi (profesor Forster byl tak malý, že nám moc nepomohl). Teď, když byly palivové nádrže napůl prázdné, vážila loď v téhle gravitaci kolem dvou set kilo. Vmáčkli jsme se pod ni, vzepřeli se a ona se začala zvedat, samozřejmě pomalu, protože její setrvačnost se nezměnila. Pak jsme se dali na pochod.

Ta cesta nám trvala poměrně dlouho a nebylo to tak jednoduché, jak jsme si mysleli. Ale nakonec obě lodi přece jen stály bok po boku a nikdo si nás nevšiml. Na palubě „Henryho Luce“ všichni tvrdě spali a neměli celkem důvod se domnívat, že my neděláme totéž.

I když jsem ještě lapal po dechu, pociťoval jsem z celého toho dobrodružství školácké potěšení, když Searle a Fulton vytáhli z našeho průlezu palivovou hadici a tiše ji připojili k druhé lodi.

„Na tomhle plánu je nejkrásnější to.“ vysvětloval mi Groves, když jsme stáli vedle sebe a dívali se, „že nemůžou vůbec nic dělat, leda že by vlezli do skafandrů a přišli nás odpojit. Můžeme je vycucat do poslední kapky během pěti minut, a půlku té doby jim bude trvat, než

se vzbudí a dostanou se do skafandrů.“

Najednou mě napadlo něco strašného.

„A co kdyby zapnuli motory a pokusili se dostat pryč?“

„Tak vyletíme do povětří všichni. Kdepak, prostě budou muset jít ven a podívat se, co se to děje. No výborně, čerpadla jedou.“

Pružné potrubí ztuhlo jako požární hadice pod tlakem a já jsem věděl, že do našich nádrží proudí palivo. Teď už se každou chvíli musí na „Henrym Luceovi“ rozsvítit světlo a jeho poplašení obyvatelé se vyrojí ven.

Byli jsme skoro zklamaní, když se nic takového nestalo. Zřejmě museli spát pořádně tvrdě, když necítili vibrace našich pump, ale už bylo po všem a pořád k ničemu nedošlo. Stáli jsme kolem a připadali jsme si trochu hloupě. Searle a Fulton pečlivě odšroubovali hadici a vrátili ji na místo.

„A teď?“ zeptali jsme se profesora.

Víc než minutu přemýšlel.

„Vrátíme se dovnitř,“ řekl.

Když jsme se vysoukali ze skafandrů a shromáždili se v pilotní kabině, nebo tak blízko u ní, jak jsme se jen protlačili, profesor usedl k rádiu a zmáčkl knoflík „Poplach“. Naši sousedé budou vzhůru v několika vteřinách, protože jejich automatický přijímač začne po tomhle signálu okamžitě ječet.

Obrazovka se rozsvítila. Na ní se objevil Randolph Mays a vypadal trochu vyděšeně.

„Ahoj, Forstere,“ zavrčel. „Co se děje?“

„Tady nic,“ odpověděl profesor s dokonale kamennou tváří, „ale vy jste přišli o něco důležitého. Podívejte se na svoje ukazatele paliva.“

Obrazovka byla chvilku prázdná a z reproduktoru bylo slyšet zmatené mumlání a výkřiky. Pak se Mays vrátil a ve tváři se mu střídalo znechucení a obavy.

„Co se to děje,“ chtěl vědět rozčileně. „Co vy o tomhle všem víte?“

Profesor ho nechal chvilku dusit ve vlastní šťávě, než odpověděl.

„Myslím, že bude lepší, když sem přijdete a o všem si popovídáme,“ řekl. „Nebudete to mít daleko.“

Mays se na něj nejistě zamračil a pak odsekl: „To si pište, že přijdu!“ Obrazovka zhasla.

„Teď bude muset pěkně přilézt ke křížku,“ šklebil se blaženě Bill. „Nic jiného mu nezbyvá.“

„Není to tak jednoduché, jak si myslíte,“ varoval Fulton. „Kdyby chtěl opravdu dělat potíže, tak mu stačí sedět na zadku a zavolat rádiem na Ganymeda pro tanker.“

„K čemu by mu to bylo? Trvalo by to celé dny a stálo hrozné peníze.“

„Ano, ale zůstala by mu ta socha, jestli ji tak moc chce. A svoje peníze dostane zpátky, až nás zažaluje.“

Světélko signalizující otevření vstupních dveří zablikalo a Mays vrazil do místnosti. Byl v překvapivě smířlivé náladě; zřejmě ho cestou sem něco napadlo.

„No tak, no tak,“ řekl vlídně, „k čemu je celý tenhle nesmysl dobrý?“

„Vy to moc dobře víte,“ odsekl profesor chladně. „Dost jasně jsem vám vysvětlil, že z Pětky se nic odvážet nebude. Ukradl jste majetek, který vám nepatří.“

„No tak, mluvmе rozumně. A komu *to patří*? Nemůžete přece úplně všechno na téhle planetě prohlásit za svůj osobní majetek.“

„Tohle není planeta – je to loď a platí pro ni zákony památkové ochrany.“

„Upřímně řečeno, tenhle bod je značně diskutabilní. Neměl byste počkat, než dostanete rozhodnutí od právníků?“

Profesor byl ledově zdvořilý, ale viděl jsem, jak strašně se ovládá a že může každou chvíli vybuchnout.

„Poslyšte, pane Matysi,“ řekl s hrozivým klidem, „to, co jste vzal, je nejdůležitější jednotlivý nález, který jsme tu udělali. Budu brát v úvahu, že nedoceňujete, co jste vlastně provedl, a že to nechápete z pohledu archeologa, jako jsem já. Vraťte tu sochu a my vám napumpujeme zpátky palivo a nebudeme o tom dál mluvit.“

Mays si zamyšleně mnul bradu.

„Opravdu mi není jasné, proč děláte takový rozruch kolem jedné sochy, když se rozhlédnete, co toho tady zůstalo.“

V té chvíli udělal profesor jednu ze svých vzácných chyb.

„Mluvíte jako člověk, který ukradl z Louvru Monu Lisu a tvrdí, že ji nikdo nebude postrádat, protože je tam spousta jiných obrazů. Ta socha je tak jedinečná, jak žádné pozemské dílo nikdy být nemůže. Proto jsem rozhodnutý dostat ji zpátky.“

Když vyjednáváte, nikdy byste neměli dát najevo, že něco doopravdy moc chcete. Zhlédl jsem v Maysových očích chtivý

záblesk a řekl jsem si v duchu: „Ajaj, tak tohle bude tvrdé.“ A vzpomněl jsem si na Fultonovu poznámku o tankeru z Ganymeda.

„Dejte mi půl hodiny na rozmyšlenou,“ řekl Mays a obrátil se k východu.

„Dobře,“ odpověděl profesor prkenně. „Půl hodiny – ani o minutu víc.“

Musím Maysovi přiznat, že mu to myslelo. Netrvalo ani pět minut a viděli jsme, jak se komunikační anténa otáčí, až se nakonec zastavila na Ganymedu. Samozřejmě jsme se pokusili naslouchat, ale měl kódovač. Ti novináři jeden druhému opravdu dojemně důvěřují.

O pár minut později přišla odpověď; byla taky kódovaná. Zatímco jsme čekali, co se bude dít dál, měli jsme další válečnou poradou. Profesor se teď dostával do té zaryté fáze, kdy se nebyl ochoten zastavit před ničím. Uvědomil si, že se přepočítal, a to ho přivádělo k zuřivosti.

Mays měl asi trochu obavy, protože když se vrátil, měl posily. Přišel s ním Donald Hopkins, jeho pilot, který byl dost v rozpacích.

„Podařilo se mi všechno zařídit, profesore,“ řekl domýšlivě. „Bude mi to trvat trochu déle, ale dokážu se dostat zpátky bez vaší pomoci, když budu muset. Musím ovšem přiznat, že by mi ušetřilo poměrně dost času i peněz, kdybychom se dohodli. Něco vám navrhu. Vraťte mi palivo a já vrátím ty ostatní – hm – suvenýry, které jsem posbíral. Ale trvám na tom, že si ponechám Monu Lisu, i kdyby to znamenalo, že se na Ganymed nedostanu dřív než v polovině příštího týdne.“

V té chvíli profesor vyslovil celou řadu kleteb, kterým se obvykle říká kosmické, i když vás můžu ubezpečit, že jsou více méně jako každé jiné kletby. Tím si patrně dost ulevil a začal hovořit nebezpečně přátelsky.

„Můj milý pane Maysi,“ řekl, „vy jste zatvrzelý lump a v důsledku toho já nadále nebudu mít v jednání s vámi nejmenší zábrany. Jsem odhodlán použít síly, protože vím, že zákon mi dá za pravdu.“

Mays vypadal trochu poplašeně, ale ne moc. Nenápadně jsme zaujali strategické pozice u dveří.

„Nebud'te prosím vás tak melodramatický,“ řekl povýšeně. „Tohle je jednadvacaté století, ne Divoký západ roku 1800.“

„1880,“ opravil ho Bill, který si potrpí na přesnost.

„Musím vás požádat,“ pokračoval profesor, „abyste se považoval za rukojmí až do doby, než se rozhodneme, co budeme dělat. Pane

Searle, odved'te ho do kabiny B.“

Mays couvl ke zdi s nervózním smíchem.

„Opravdu, profesore, tohle je už *moc* dětinské! Nemůžete mě tu držet proti mé vůli.“ Podíval se na kapitána „Henryho Luce“, jako by od něj čekal podporu.

Donald Hopkins si smetl z uniformy imaginární smetíčko.

„Odmítám se dát zatáhnout do vulgárních pranic,“ oznámil všem přítomným.

Mays se na něj vražedně podíval a neochotně kapituloval. Dohlédli jsme, aby měl dost co číst, a zamkli jsme ho.

Když byl z cesty, obrátil se profesor k Hopkinsovi, který se závistí sledoval naše ukazatele paliva.

„Chápu dobře, kapitáne.“ řekl zdvořile, „že se nechcete zaplést do žádné špinavé záležitosti svého zaměstnavatele?“

„Jsem neutrální. Moje práce je dopravit loď sem a zase zpátky domů. Tohle si vyříd'te mezi sebou.“

„Děkuji vám. Myslím, že si dokonale rozumíme. Možná bude nejlepší, když se vrátíte do své lodi a vysvětlíte situaci. Za pár minut vás zavoláme.“

Kapitán Hopkins se loudal ke dveřím. Když už byl skoro na odchodu, obrátil se k Searlovi.

„Mimochodem, Kingsley,“ zavrčel, „přemýšleli jste o mučení? Zavolej mi, jestli na to dojde – měl bych pár *moc* zajímavých nápadů.“ Pak zmizel a nechal nás s naším rukojmím samotné.

Myslím, že profesor doufal, že se mu podaří provést přímou výměnu. Jestli ano, nepočítal s Marianninou tvrdohlavostí.

„Dobře mu tak,“ řekla. „Ale skutečně v tom nevidím žádný rozdíl. Bude mít ve vaší lodi stejné pohodlí jako v naší, a udělat mu nemůžete nic. Dejte mi vědět, až ho budete mít dost.“

Vypadalo to na úplnou remízu. Mysleli jsme si, jak nejsme chytří, a nedostali jsme se vůbec nikam. Zajali jsme Mayse, ale k ničemu nám to nebylo.

Profesor stál zády k nám a zachmuřeně se díval z okna. Ohromná koule Jupitera vyplňovala skoro celou oblohu a zdálo se, jako by balancovala na hraně obzoru.

„Musíme ji přesvědčit, že to *opravdu* myslíme vážně,“ řekl. Pak se prudce obrátil ke mně.

„Myslíte, že jí na tom gaunerovi opravdu záleží?“

„Ehm – nepřekvapilo by mě to. Ano, myslím, že ano.“

Profesor vypadal velmi zamyšleně. Pak řekl Searlovi: „Pojďte do mé kabiny. Chci si s vámi o něčem promluvit.“

Byli pryč poměrně dlouho. Když se vrátili, vyzařovalo z obou nedefinovatelné potěšení a profesor držel v ruce papír popsaný nějakými čísly. Šel k rádiu a zavolal „Henryho Luce“.

„Ahoj,“ odpověděla Marianne tak rychle, že na nás musela čekat. „Rozhodli jste se to odpískat? Začínám se nudit.“

Profesor se na ni zachmuřeně podíval.

„Slečno Mitchellová,“ odpověděl. „Je jasné, že nás neberete vážně. Hodlám proto pro vás uspořádat poněkud – ehm – drastickou ukázečku. Hodlám uvést vašeho zaměstnavatele do situace, v níž bude velmi stát o to, abyste ho z ní co nejrychleji dostala.“

„Ano?“ odpověděla Marianne nezáučeně – i když jsem měl pocit, že jsem v jejím hlase rozeznal stopu obav.

„Nepředpokládám,“ pokračoval profesor sladce, „že víte něco o nebeské mechanice. Ne? To je škoda, ale váš pilot vám potvrdí všechno, co vám řeknu. Že ano, Hopkinsi?“

„Mluvte,“ ozval se přísně neutrální hlas v pozadí.

„Tak pozorně poslouchejte, slečno Mitchellová. Rád bych vám připomněl naši zvláštní – ba dokonce riskantní – pozici na tomhle satelitu. Stačí se jen podívat z okna a uvidíte, jak blízko jsme k Jupiteru, a asi vám nemusím připomínat, že Jupiter má zdaleka nejsilnější gravitační pole ze všech planet. Sledujete mě?“

„Ano,“ odpověděla Marianne a už se nezdála tak sebejistá. „Pokračujte.“

„Výborně. Tak tedy tenhle náš malý svět oběhne kolem Jupitera skoro přesně za dvanáct hodin. A existuje známý teorém, že když těleso *padá* z oběžné dráhy k ohnisku gravitace, bude mu ten pád trvat nula celá sto sedmdesát sedm tisícín oběžné doby. Jinými slovy cokoli, co bude odsud padat k Jupiteru, dosáhne středu planety asi za dvě hodiny sedm minut. Kapitán Hopkins to jistě může potvrdit.“

Nastala dlouhá přestávka. Pak jsme slyšeli, jak Hopkins říká: „No, samozřejmě nemůžu potvrdit přesná čísla, ale budou asi správná. Rozhodně to bude přibližně tak.“

„Dobře,“ pokračoval profesor. „Jsem si jistý, že si uvědomujete,“ uchichl se, „že pád do *centra* planety je jen velmi teoretická možnost. Kdyby odtud něco opravdu spadlo, proniklo by to do vrchních vrstev

atmosféry Jupitera za podstatně kratší dobu. Doufám, že vás nenudím?“

„Ne,“ řekla Marianne slabě.

„To moc rád slyším. No, v každém případě mi kapitán Searle vypočítal skutečný čas, a vychází to na jednu hodinu třicet pět minut – plus minus pár minut. Za úplnou přesnost nemůžeme ručit, ha, ha!

No, a vaši pozornosti nepochybně také neuniklo, že tahle naše oběžnice má extrémně malé gravitační pole. Jeho úniková rychlost je jen asi deset metrů za sekundu a cokoli, co tady touto rychlostí vyhodíme vzhůru, se už nikdy nevrátí. Je to správně, pane Hopkinsi?“

„Naprosto správně.“

„Takže abych se dostal k věci: Navrhujeme, že vezmeme pana Mayse na procházku, dokud nebude přímo pod Jupiterem, odstraníme z jeho skafandru reaktivní pistole a – hm – odstartujeme ho. Budeme připraveni znovu si ho vyzvednout s naší lodí, jakmile vrátíte majetek, který jste ukradli. Po tom, co jsem vám řekl, si jistě uvědomíte, že čas bude neobyčejně důležitý. Hodina a pětatřicet minut je opravdu málo, že?“

„Profesore!“ zalapal jsem po dechu. „To přece nemůžete udělat!“

„Mlčte!“ vyštěkl. „No tak, slečno Mitchellová, co vy na to?“

Marianne na něj dívala se směsí hrůzy a nevíry.

„Vy mě prostě chcete vyděsit!“ vykřikla. „Nevěřím, že byste udělal něco takového! Vaše posádka vám to nedovolí!“

Profesor vzdychl.

„Škoda,“ řekl. „Kapitáne Searle – pane Grovesi – buďte tak laskaví, vezměte vězně a jedněte podle instrukcí.“

„Rozkaz, pane,“ odpověděl velmi vážně Searle.

Mays vypadal vyděšeně, ale zarputile.

„Co jste si vymysleli teď?“ zeptal se, když mu vraceli skafandr.

Searle mu odepnul reaktivní pistole. „Vlezte dovnitř.“ řekl. „Jdeme na procházku.“

V té chvíli jsem si uvědomil, v co profesor doufá. Celá ta věc byla kolosální klam: samozřejmě, že by nenechal Mayse *opravdu* vrhnout k Jupiteru; a v každém případě Searle a Groves by to neudělali. Ale Marianne to přece musí určitě prokouknout taky a my budeme vypadat jako hlupáci.

Mays nemohl utéci; bez svých reaktivních pistolí byl docela bezmocný. Jeho strážci ho popadli za paže a vlekli ho jako balon k

obzoru – a k Jupiteru.

Když jsem se podíval ven na druhou loď, viděl jsem, že Marianne se dívá pozorovacími okny ven za odcházející trojicí. Profesor Forster si toho také všiml.

„Doufám, že už věříte, slečno Mitchellová, že moji lidé s sebou netáhnou prázdný skafandr. Mohu vám navrhnout, abyste celou proceduru sledovala dalekohledem? Během minuty budou za obzorem, ale pana Mayse uvidíte, až začne svůj – ehm – vzestup.“

V reproduktoru bylo zaryté ticho. Ta chvíle napětí trvala trochu moc dlouho. Čeká Marianne, jak daleko profesor zajde?

Tou dobou už jsem se zmocnil dalekohledu a pátral jsem po nebi nad podivně blízkým obzorem. A najednou jsem to uviděl – malou šmouhu světla na obrovském žlutém pozadí Jupitera. Rychle jsem zaostřil a tak tak jsem rozeznal tři malé postavičky stoupající do vesmíru. Jak jsem je sledoval, rozdělily se: Dvě brzdily pistolemi a vracely se zpátky na Pětku. Ta třetí stoupala bezmocně dál k hroživé mase Jupitera.

Obrátil jsem se na profesora s hrůzou a nevírou. „Oni to opravdu udělali!“ vykřikl jsem. „Já jsem myslel, že je to jenom trik!“

„Slečna Mitchellová nepochybně také,“ řekl profesor klidně, především pro naslouchající mikrofon. „Doufám, že nemusím zdůrazňovat, jak naléhavá je situace. Jak jsem se už jednou nebo dvakrát zmínil, čas pádu z naší oběžné dráhy k povrchu Jupitera je devadesát pět minut. Ale samozřejmě kdyby člověk čekal jen polovinu té doby, bylo by už příliš pozdě...“

Nedořekl, nechal slova viset ve vzduchu. Z druhé lodi se neozvala žádná odpověď.

„A teď,“ pokračoval, „vypnu náš přijímač, abychom se už nemohli dál dohadovat. Počkáme, až vyložíte tu sochu – a s ní ty ostatní věci, o kterých se pan Mays tak neopatrně zmínil – a pak s vámi teprve budeme znova mluvit. Na shledanou.“

Bylo to hodně nepříjemných deset minut. Ztratil jsem Mayse z dohledu a vážně jsem uvažoval, jestli bychom se neměli na profesora vrhnout a přemoci ho dřív, než budeme mít na svědomí vraždu. Ale lidé, kteří dokázali loď řídit, byli zároveň také ti, kteří zločin přímo provedli. Nevěděl jsem, co si mám o tom všem myslet.

Pak se dveře „Henryho Luce“ pomalu otevřely. Objevila se v nich dvojice ve skafandrech a mezi nimi se vznášela příčina všech těch

potíží.

„Bezpodmínečná kapitulace,“ zamumlal profesor se spokojeným povzdechem. „Naložte nám ji do lodi,“ zavolal rádiem. „Otevřu vám dveře.“

Vypadalo to, že vůbec nespěchá. Pořád jsem se úzkostlivě díval na hodiny; uteklo už patnáct minut. Konečně se ozvaly rány a řinčení v přetlakové komoře, vnitřní dveře se otevřely a vstoupil kapitán Hopkins. Za ním následovala Marianne, které už chyběla jen zkrvavená sekera, aby vypadala jako Klytaimnéstra. Dělal jsem, co jsem mohl, abych se vyhnul jejímu pohledu, ale profesor se zjevně vůbec nestyděl. Vešel do komory, ověřil si, že má svůj majetek zpátky, a když se vynořil, mnul si ruce.

„Tak, to bychom měli,“ řekl vesele. „No, a teď se můžeme posadit a dát si skleničku, abychom zapomněli na všechny ty nepřijemnosti, ne?“

Ukázal jsem znechuceně na hodiny.

„Zbláznil jste se?“ zařval jsem. „Už je na půl cestě k Jupiteru!“

Profesor Forster se na mě káravě podíval.

„Netrpělivost,“ řekl, „je obvyklá chyba mládí. Nevidím důvod, proč se ukvapovat.“

Marianne poprvé promluvila; teď vypadala doopravdy vyděšeně.

„Ale vždyť jste to slíbil,“ zašeptala.

Profesor náhle kapituloval. Žertík mu vyšel a nechtěl už déle prodlužovat to trápení.

„Můžu vám říct rovnou, slečno Mitchellová – a vám také, Jacku – že pan Mays není v nebezpečí o nic větším než my. Můžeme ho vyzvednout, kdy si budeme přát.“

„Chcete tím říct, že jste mi lhal?“

„Samozřejmě že ne. Všechno, co jsem vám říkal, byla naprostá pravda. Vy jste si jen vyvodila špatné závěry. Když jsem říkal, že těleso bude odtud k Jupiteru padat pětadevadesát minut, vypustil jsem – musím se přiznat, že nikoli náhodou – jednu poměrně důležitou větu. Měl jsem říct „*těleso, které je vzhledem k Jupiteru v klidu*“. Váš přítel pan Mays sdílel oběžnou rychlost tohoto satelitu a stále ještě ji má. Nic moc, jen dvacet šest kilometrů za sekundu, slečno Mitchellová.

Ano, jistě, vrhli jsme ho úplně mimo dosah Pětky a směrem k Jupiteru. Ale ta rychlost, kterou jsme mu přitom dali, byla

zanedbatelná. Pořád se ještě pohybuje po prakticky stejné oběžné dráze jako předtím. Může nanejvýš – požádal jsem kapitána Searla, aby to spočítal – klesnout o nějakých sto kilometrů dovnitř. A za jeden oběh – dvanáct hodin – *bude přesně tam, kde začal*, aniž bychom se vůbec namáhali něco dělat.“

Dlouho, dlouho bylo ticho. Mariannina tvář byla dokonalá studie vzteku, úlevy a hněvu, že se nechala oklamat. Pak se obrátila ke kapitánu Hopkinsovi.

„Vy jste to musel celou tu dobu vědět! Proč jste mi to neřekl?“

Hopkins se na ni ublíženě podíval. „Neptala jste se mě,“ řekl.

Stáhli jsme Mayse dolů asi za hodinu. Byl jen dvacet kilometrů nad námi a dost rychle jsme ho našli podle toho, jak se od skafandru odráželo světlo. Rádio měl vypnuté a chvilku mi trvalo, než mi došlo, proč. Mays byl dost inteligentní na to, aby si uvědomil, že není vůbec v nebezpečí, a kdyby byla jeho vysílačka fungovala, mohl zavolat svou loď a odhalit náš trik. To jest, kdyby chtěl. Osobně si myslím, že já na jeho místě bych ještě rád celou tu věc odpískal, i kdybych věděl, že jsem v naprostém bezpečí. Tam nahoře musel být hrozně osamělý.

K mému velkému překvapení Mays zdaleka nezuřil tak, jak jsem čekal. Snad se mu tolik ulevilo, že je zase zpátky v naší útulné malé kabině, když jsme k němu připluli poháněni jenom nejjemnějším šuměním raket a vtáhli jsme ho dovnitř. Nebo měl možná dojem, že byl přemožen v čestném boji, a nechoval k nám žádnou zášť. Já si osobně myslím, že to bylo to druhé.

Už vlastně není moc co vyprávět, snad jen to, že jsme mu před odletem z Pětky provedli ještě jeden trik. Měl v nádržích mnohem víc paliva, než opravdu potřeboval, když se teď jeho náklad tak podstatně zmenšil. Tím, že jsme si přebytek nechali sami, byli jsme nakonec přece jen schopni odvézt Vyslance na Ganymeda. Ano, ovšemže profesor dal Maysovi šek za to palivo, které jsme si půjčili. Všechno bylo naprosto legální.

Přece jen si ale neodpustím ještě jeden zábavný dodatek. Den poté, co se v Britském muzeu otevřela nová galerie, šel jsem se tam podívat na Vyslance, částečně abych zjistil, jestli na mě bude pořád ještě tak silně působit i v tomhle změněném prostředí (jen pro pořádek, nepůsobil – i když je pořád ještě ohromný a Bloomsbury už pro mě nikdy nebude to, co bývala). Po galerii se procházel ohromný dav lidí a mezi nimi byli i Mays a Marianne.

Skončilo to tak, že jsme spolu velmi příjemně poobědvali. Jedno musím o Maysovi říct – nic nám nevyčítá. Ale pořád mám na něj ještě zlost kvůli Marianne.

A upřímně řečeno, opravdu nevím, co na něm vidí.

Útočiště

Nepochybně k velkému zmatku antologistů vyšla tahle povídka ještě pod třemi dalšími názvy: „Rodové právo králů“, „Tato majestátní Země“ a „?“ (To jsem zvědav, jak zařadíte tenhle.)

Napsal jsem ji v roce 1954 a nemůžu předstírat, že jakákoli podobnost s žijícími osobami je čistě náhodná. Od té doby jsem se s prototypem „prince Henryho“ setkal třikrát, a při té poslední příležitosti – tady v Colombu před pár měsíci – jsme spolu vedli rozhovor až podezřele přiměřený téhle povídce.

Zmínil jsem se, že poprvé jsme se setkali asi v roce 1958 na výstavě, která byla optimisticky nazvána „Británie vstupuje do kosmického věku“. Jeho královská Výsost se zasmála a suše odpověděla: „A nikdy jsme tam nevstoupili, co?“

Není to samozřejmě tak docela pravda, protože na oběžné dráze létá mnoho britských satelitů a brzo tam bude (za laskavého přispění amerického programu raketoplánů) i pár Britů. Ale to není přesně to, co jsem měl na mysli.

No, sir Isaac Newton vynalezl gravitaci. Možná budeme jednou my Britové mít takové štěstí, že vynalezneme něco proti ní.

„Až přijde na palubu,“ řekl kapitán Saunders, zatímco čekal, až se vysune přistávací rampa, „jak mu mám sakra říkat?“ Chvilku bylo zamyšlené ticho, když navigační důstojník a druhý pilot o té otázce etikety uvažovali. Pak Mitchell vypnul hlavní ovládací panel a nesčetné mechanismy lodi ztichly, jak z nich zmizela elektřina.

„Správné oslovení,“ zabručel pomalu, „je ,Vaše královská Výsosti.““

„Fuj!“ prsknul kapitán. „Ať se propadnu, jestli někoho oslovím *takhle!*“

„V dnešní pokrokové době,“ vložil se do toho snaživě Chambers, „bude myslím docela stačit ,Pane‘. Ale myslím, že si nemusíte dělat starosti, když na to zapomenete: Už dlouho nikoho neposlali do Toweru. Kromě toho tenhle Henry není takový kruťas jako ten, co měl tu spoustu manželek.“

„Podle všeho je to moc příjemný mladík,“ dodal Mitchell. „A taky inteligentní. Už se několikrát stalo, že se ptal lidí na takové technické podrobnosti, že mu nedokázali odpovědět.“

Kapitán Saunders se rozhodl tu nárázku ignorovat, jen si pomyslel, že jestli bude princ Henry chtít vědět, jak pracuje kompenzační pole motoru, může mu to vysvětlit Mitchell. Opatrně se zvedl – během letu pracovali za poloviční gravitace a teď na Zemi si připadal, jako by vážil asi tunu – a vyrazil chodbami k spodnímu výstupu. Obrovské vyklenuté dveře se s hladce naolejovaným předením odsunuly stranou. Saunders nasadil úsměv a vyšel ven přivítat televizní kamery a dědice britského trůnu.

Muži, který jednoho dne bude Henrym IX. Anglickým, bylo něco přes dvacet. Byl o něco menší, než je průměrná výška, a měl jemné, pravidelné rysy, které skutečně činily zadost všem genealogickým klišé. Kapitán Saunders, který pocházel z Dallasu a naprosto neměl v úmyslu nechat se ohromit nějakým princem, najednou pocítil pohnutí při pohledu do těch velkých, smutných očí. Byly to oči, které už viděly příliš mnoho recepcí a přehlídek, které musely sledovat nespočet naprosto nezajímavých věcí, které se nikdy nesměly odchýlit z pečlivě naplánovaných oficiálních tras. Když se kapitán Saunders díval na ten hrdý, ale unavený obličej, poprvé pochopil nesmírnou osamělost královské důstojnosti. Všechna jeho nechuť k této instituci byla najednou malicherná ve srovnání s její skutečnou chybou: Na království byla skutečně špatná především ta nespravedlnost, že

uvalovalo takové břemeno na jakoukoli lidskou bytost...

Chodby *Centaury* byly příliš úzké, aby dovoľovaly všeobecnou prohlídku, a brzo bylo jasné, že principi víc než vyhovuje nechat doprovod venku. Jakmile začali procházet loď, ztratil Saunders všechnu strnulost a rezervovanost a za pár minut jednal s princem přesně stejně jako s kterýmkoli jiným návštěvníkem. Neuvedomil si, že jedna z prvních věcí, kterou se musejí příslušníci královské rodiny naučit, je zbavovat lidi rozpaků.

„Víte, kapitáne,“ řekl princ lítostivě, „tohle je pro nás velký den. Vždycky jsem doufal, že jednoho dne budou moci vesmírné lodi startovat z Anglie. Ale i tak mi to připadá divné mít tady kosmodrom, po všech těch letech. Řekněte mi – měl jste taky někdy co dělat s raketami?“

„No, zažil jsem na nich nějaký ten výcvik, ale než jsem absolvoval, byly už na odchodu. Měl jsem štěstí: někteří starší piloti se museli vrátit do školy a začít úplně od začátku – anebo vesmír docela opustit, když se nedokázali přeškolit na nové loď.“

„To byl tak velký rozdíl?“

„Jistě – když skončily rakety, byla to asi stejně velká změna jako přechod od plachetnic k parníkům. Tuhle analogii můžete mimochodem dost často slyšet. Staré rakety měly něco do sebe, stejně jako ty staré plachetnice – ty nové lodi už to nemají. Když startuje *Centaurus*, vznáší se stejně tiše jako balon – a stejně pomalu, když na to přijde. Když startovala raketa, otřásala se země na míle daleko, a když jste stál moc blízko u startovací rampy, tak jste na několik dní ohluchl. Ale to určitě všechno víte ze starých nahrávek.“

Princ se usmál.

„Ano,“ řekl, „často si je v paláci pouštím. Myslím, že jsem viděl úplně všechno, co se při těch průkopnických výpravách stalo. Taky mě konec raket mrzel. Ale zase bychom tady na Saliburské pláni nikdy nemohli mít kosmodrom – vibrace by byly zbořily Stonehenge!“

„Stonehenge?“ opakoval tázavě Saunders a přidržel principi dveře, aby mohl projít do nákladového prostoru č. 3.

„Stará památka – jeden z nejznámějších kamenných kruhů na světě. Je skutečně monumentální a asi tři tisíce let starý. Jeďte se tam podívat, jestli budete mít čas – je to odtud jen asi patnáct kilometrů.“

Kapitán Saunders měl co dělat, aby potlačil úsměv. Jaká je tohle

zvláštní země: kde jinde, přemítal, by člověk našel takovéhle kontrasty? Připadal si hrozně mladý a nezralý, když si uvědomil, že u něj doma je Billy Kid dávná historie a že v celém Texasu by se těžko našlo něco staršího než pět set let. Poprvé si začínal uvědomovat, co to znamená tradice: dávala princi Henrymu něco, co on sám nikdy nemohl mít. Vyrovnanost – sebejistotu, ano, to bylo ono. A hrdost, ve které nebyla příměs arogance, protože sama sebe brala za tak samozřejmou, že se nemusela nijak prosazovat.

Bylo překvapující, kolik otázek stačil princ Henry položit za těch třicet minut, které byly vyhrazeny pro jeho návštěvu lodi. Nebyly to takové ty běžné otázky, jaké lidé obvykle kladou ze zdvořilosti, aniž by je odpovědi zajímaly. Jeho královská Výsost princ Henry věděl o kosmických lodích hodně a kapitán Saunders si připadal úplně vyčerpaný, když svého vzácného hosta znovu předal uvítacímu výboru, který s dobře předstíranou trpělivostí celou dobu čekal venku.

„Děkuji vám, kapitáne,“ řekl princ, když si ve dveřích potřásali rukama. „Už si ani nevzpomínám, kdy jsem se naposled takhle bavil. Doufám, že se vám bude v Anglii líbit, a přeji šťastnou cestu.“ Pak ho jeho průvod smetl s sebou pryč, a úředníci kosmodromu, kteří museli doteď počkat, vtrhli na palubu, aby zkontrolovali doklady.

„Tak co,“ zeptal se Mitchell, když to měli za sebou, „co si myslíš o princi z Walesu?“

„Překvapil mě,“ odpověděl Saunders upřímně. „Nikdy bych nebyl uhodl, že je to princ. Vždycky jsem si o nich myslel, že jsou trochu tupí. Ale člověče, on *znal* principy kompenzačního pole! Byl někdy ve vesmíru?“

„Myslím, že jednou. Jenom takové nakouknutí nad hranici atmosféry v raketě Vesmírných sil. Dokonce se ani nedostali na oběžnou dráhu a hned se vrátili – ale ministerského předsedu stejně div neranila mrtvice. Byly z toho interpelace v parlamentu a úvodníky v *Timesech*. Všichni usoudili, že dědic trůnu je příliš cenná osoba na to, aby směl riskovat v těchhle novotářských vynálezech. Takže i když má hodnost komodora Královských vesmírných sil, nikdy nebyl na Měsíci.“

„Chudák,“ řekl kapitán Saunders.

Měl tři dny čas, protože ke kapitánovým povinnostem nepatřilo dohlížet na nakládání lodi ani na předletovou kontrolu. Saunders znal

takové velitele, kteří věčně dýchali technikům na záda, ale on nebyl ten typ. Kromě toho chtěl vidět Londýn. Byl na Marsu a na Venuši a na Měsíci, ale tohle byla jeho první návštěva v Anglii. Mitchell a Chambers ho vybavili spoustou užitečných informací a posadili ho do monorailu na Londýn, než se sami rozjeli na krátkou návštěvu ke svým rodinám. Vrátil se na kosmodrom o den dříve než on, aby se přesvědčili, že je všechno v pořádku. Byla to úleva mít důstojníky, na které se člověk může tak bezpodmínečně spoléhat: neměli moc představitivosti a byli skoro příliš opatrní, ale pečliví tak, až mu to někdy šlo na nervy. Když oni řekli, že všechno je v pořádku, věděl Saunders, že může startovat bez nejmenších obav.

Štíhlý aerodynamický válec svištěl pečlivě upravenou krajinou. Byl tak nízko nad zemí a jel tak rychle, že člověk zachytil jen prchavé dojmy měst a polí, které probleskly kolem. Saunders myslel na to, jak je to tu všechno neuvěřitelně zhuštěné, liliputánské. Nebyly tu vůbec žádné otevřené prostory, žádná pole, která by v jakémkoli směru měřila víc než kilometr. Docela by to stačilo, aby z toho Texasan dostal klaustrofobii – zvláště Texasan, který byl shodou okolností také kosmickým pilotem.

Ostře vyznačený obrys Londýna se objevil na obzoru jako hradby nějakého opevněného města. Až na pár výjimek byly budovy poměrně nízké – nějakých patnáct nebo dvacet pater. Monorail přeletěl úzké údolí, přes krásný park a nějakou řeku – což zřejmě byla Temže, a pak ho silné brzdy hladce zastavily. Reproduktoři oznámily nesmělým hlasem, který jako by se bál, že ho někdo uslyší: „Stanice Paddington. Cestující na sever zůstanou laskavě na svých místech.“ Saunders vytáhl z poličky své zavazadlo a vystoupil.

Když vyrazil ke vchodu do metra, míjel stánek s novinami a letmo se podíval na vystavené časopisy. Jak to vypadalo, aspoň v polovině z nich byly fotografie prince Henryho nebo jiných členů královské rodiny. Všeho moc škodí, pomyslel si Saunders. Všiml si také, že všechny večerníky přinášejí fotografie prince, jak vstupuje do *Centaury* nebo z něj vychází, a pár si jich koupil na cestu metrem – vlastně pardon, „rourou“.

Úvodníky byly monotónně podobné. Konečně, jásalý všechny, se Anglie nemusí spokojit se zadním sedadlem ve sněmu „vesmírných“ národů. Konečně je možné mít vesmírnou flotilu, aniž by bylo potřeba mít milion čtverečních kilometrů pouště: Dnešní tiché lodi vzdorující

gravitaci mohou přistát, kdyby bylo třeba, i v Hyde Parku, aniž by přitom vyplašily kachny na Serpentine. Saundersovi připadalo divné, že tenhle druh patriotismu přežil až do vesmírného věku, ale chápal, že Britům nejspíš nebylo moc příjemné, když si museli pronajímat kosmodromy od Australanů, Američanů a Rusů.

Londýnské metro bylo ještě teď, po jednom a půl století, nejlepším dopravním systémem světa a bezpečně Saunderse vyložilo v cíli jeho cesty ani ne deset minut po tom, co vyšel z Paddingtonu. Za deset minut by *Centaurus* dokázal urazit padesát tisíc mil; ale na druhou stranu je pravda, že vesmír není zdaleka tak přečpaný. A oběžné dráhy Saunderse zdaleka netrápily tolik jako ulice, které musel zdolat, aby se dostal do svého hotelu. Všechny pokusy trochu Londýn srovnat hanebně zklamaly, a tak mu posledních sto metrů cesty trvalo dobrých patnáct minut.

Shodil sako a vděčně dopadl na postel. Má tři klidné, bezstarostné dny sám pro sebe: Připadalo mu to příliš krásné, než aby to byla pravda.

Právem. Sotva se stačil zhluboka nadechnout, už zazvonil telefon.

„Kapitán Saunders? To jsem rád, že jsme vás našli! Tady je BBC. Máme program, který se jmenuje ‚Dnes večer ve městě‘ a rádi bychom...“

Zabouchnutí vstupních dveří připadalo Saundersovi jako ten nejsladší zvuk, který v posledních několika dnech slyšel. Ted' byl v bezpečí: Tady v jeho obrněné pevnosti na něj nikdo nemohl a už brzo bude daleko odtud, ve volném vesmíru. Ne že by s ním zacházeli špatně: právě naopak, zacházeli s ním až příliš dobře. Čtyřikrát (nebo pětkrát?) se objevil v nejružnějších televizních programech; byl na víc večírcích, než si byl schopen zapamatovat; získal několik stovek nových přátel a (podle toho, jaký měl teď pocit) zapomněl na všechny staré.

„Kdo přišel na tu pitomost,“ řekl Mitchellovi, když se sešli na kosmodromu, „že jsou Britové rezervovaní a uzavření? Bůh mi pomáhej, kdybych někdy potkal nějakého *společenského* Angličana.“

„Z toho soudím,“ Jekl Mitchell, „že ses dobře bavil.“

„Zeptej se mě zítra,“ odpověděl Saunders. „Do té doby se snad už dám dohromady.“

„Viděl jsem tě včera v tom soutěžním pořadu,“ poznamenal Chambers. „Vypadal jsi dost příšerně.“

„Děkuju ti, přesně takovéhle soucítící přátelské povzbuzení jsem potřeboval. Rád bych viděl tebe, jak se snažíš vzpomenout si na nějaké synonymum k ‚jalový‘, když jsi byl předtím vzhůru do tří do rána.“

„Nijaký,“ odpověděl okamžitě Chambers.

„Prázdný,“ nenechal se zahanbit Mitchell.

„Jedna nula pro vás. A teď se podíváme na rozpis prohlídek a zjistíme, co nám tady s tím technici udělali.“

Jakmile kapitán Saunders zase seděl za řídicím pultem, rychle se z něj opět stal ten obvyklý výkonný pilot. Byl zase doma a jeho výcvik nabyl vrchu. Věděl přesně, co má dělat, a dělal to se zautomatizovanou přesností. Po jeho pravé a levé ruce Chambers a Mitchell kontrolovali své přístroje a volali řídicí věž.

Trvalo jim hodinu, než dokončili složitou předletovou přípravu. Když i poslední seznam instrukcí nesl poslední potřebný podpis a poslední červené světlo na kontrolním panelu se změnilo v zelené, Saunders se opřel v křesle a zapálil si cigaretu. Měli ještě deset minut času do startu.

„Jednou se do Anglie vrátím inkognito,“ řekl, „a zjistím, jak to tady všechno funguje. Vůbec nechápu, jak se na takový malý ostrov může nacpat takových lidí, a přitom se to všechno nepotopí.“

„Pche,“ odsekl Chambers, „to bys měl vidět Holandsko. Vedle něj vypadá Anglie tak rozlehlá jako Texas.“

„A pak ten povyk kolem královské rodiny. Ať jsem šel kamkoliv, všichni se mě ptali, jak se mi líbil princ Henry – o čem jsme si povídali – a že je to moc milý mladík, vidíte – a tak dál a tak dál. Abych pravdu řekl, už jsem toho měl plné zuby. Nechápu, jak jste to dokázali vydržet tisíc let.“

„Nemysli si, že byla královská rodina populární vždycky,“ odpověděl Mitchell. „Vzpomínáš, co se stalo Karlu I.? A něco z toho, co jsme my říkali o některých těch prvních Jiřích, bylo skoro stejně hrubé jako to, co jste později říkali vy.“

„My prostě jenom máme rádi tradici,“ řekl Chambers. „Nebojíme se změn, když je na ně čas, ale pokud jde o královskou rodinu – no, ta je jedinečná a my ji máme prostě docela rádi. Asi tak, jako vy Sochu svobody.“

„To není správný příklad. Já myslím, že není správné stavět lidské bytosti na podstavce a chovat se k nim jako – no, k malým bohům.“

Podívejte se třeba na prince Henryho. Myslíte si, že vůbec někdy může dělat to, co by opravdu chtěl? Když jsem byl v Londýně, viděl jsem ho třikrát v televizi. Poprvé někde otevíral novou školu; pak měl projev k Ctihodné společnosti obchodníků s rybami (přisahám, že jsem si to nevymyslel), a nakonec poslouchal pozdravný projev starosty Podunku, nebo jak tomu tady říkáte.“ („Zlámaná Lhota.“ informoval ho Mitchell.)

„Radši bych seděl v base, než žít takovýhle život. Proč toho chudáka nenecháte být?“

Tentokrát se s ním ani Mitchell, ani Chambers nehádali. Vlastně zachovali poněkud mrazivé ticho. No to jsem tomu dal, myslel si Saunders. Kdybych já tak občas držel hubu; teď jsem je urazil. Měl jsem myslet na tu radu, kterou jsem někde četl: „Britové mají dvě náboženství – kriket a královskou rodinu. Nikdy se ani nepokoušejte kritizovat jedno nebo druhé.“

Nepříjemnou chvílku ukončilo rádio a hlas dispečera z věže.

„Věž *Centaury*. Letová dráha volná. Povolujeme vzlet.“

„Startovní program běží – *ted'*!“ odpověděl Saunders a zatáhl za páčku hlavního vypínače. Pak se opřel v křesle, očima sledoval celý ovládací panel, ruce mimo panel, ale připravené okamžitě reagovat.

Byl napjatý, ale naprosto klidný. Lepší mozky než jeho vlastní – mozky z kovu a krystalů a blikajících proudů elektronů – teď ovládaly *Centaurus*. Kdyby to bylo potřeba, mohl by se ujmout řízení sám, ale zatím ještě nikdy nestartoval s lodí manuálně a nepředpokládal, že by k tomu někdy došlo. Kdyby automatika selhala, zrušil by prostě start a počkal, až bude porucha odstraněna.

Hlavní pole se zapjalo a *Centaurus* začal ztrácet váhu. Z pláště a konstrukce lodi se ozvalo protestující skřípání, jak se měnila struktura tlaků a tahů. Zakřivená ramena přistávacího lůžka teď nenesla žádnou váhu; nejmenší vánek by odnesl loď k obloze.

Z věže se ozvala letová kontrola: „Vaše váha nula: zkontrolujte kalibraci.“

Saunders se podíval na své ukazatele. Vztlak pole byl teď přesně stejný jako váha lodi, a údaje na ukazatelích by měly souhlasit s celkovými součty seznamů nákladu. Nejméně v jednom případě tahle kontrola už odhalila černého pasažéra na lodi – tak citlivé ty ukazatele byly.

„Jeden milion pět set šedesát tisíc čtyři sta dvacet kilogramů,“ četl

Saunders z indikátorů vztlaku. „To jde – sedí to s rozdílem patnácti kilogramů. To je poprvé, co mám pod váhu. Mohl jsi s sebou vzít ještě nějaké bonbony navíc pro tu svou buclatou přítelkyni z Port Lowell, Mitchi.“

Pomocný pilot se znechuceně usmál. Jak dlouho ještě bude muset poslouchat narážky na jednu schůzku, na kterou si vyšel na Marsu a která mu vynesla nechtěnou reputaci milovníka kyprých blondýnek?

Necítili žádný pohyb, ale *Centaurus* teď stoupal k letní obloze a jeho váha už nebyla jen neutralizovaná, ale převrácená. Pro pozorovatele ze Země už teď vypadá jako rychle stoupající hvězda, stříbrná bobulka letící do mraků a nad ně. Kolem nich se modř atmosféry měnila v nekonečnou tmou vesmíru. Jako korálek, sunoucí se po neviditelné šňůrce, sledovala loď dráhu rádiových vln, které ji povedou od světa ke světu.

Tak tohle je můj šestadvacátý start ze Země, pomyslel si kapitán Saunders. Ale to kouzlo nikdy nezmizí, stejně jako nikdy nevyprchá pocit moci, který měl, když tu seděl u ovládacího panelu jako vládce sil, o nichž se nesnilo ani starověkým bohům. Ani dva starty nebyly stejné; někdy vzlétali do úsvitu, někdy k západu slunce, někdy nad Zem zahalenou do mraků, někdy k jasnému jiskřivému nebi. Sám vesmír se sice neměnil, ale na Zemi se nikdy stejný pohled neopakoval a žádný člověk nikdy nehleděl dvakrát na stejnou krajinu nebo stejné nebe. Tam dole dorážely vlny Atlantiku v nekonečném koloběhu na Evropu, a vysoko nad nimi – ale tak daleko pod *Centaurem!* – postupovaly ve stejném větru třpytivé pásy mraků. Anglie začala splývat s kontinentem a obrysy Evropy se zamlžovaly a zkreslovaly, jak se začaly sklánět spolu s křivkou Země. A ta prchavá skvrna až docela na západním obzoru byl první náznak Ameriky. Kapitán Saunders mohl jediným pohledem obsáhnout všechny ty míle, přes které se před půl tisíciletím plahočil Kolumbus.

Loď svou tichou, neomezenou silou setřásla pouta Země. Pro pozorovatele zvnějšku by jedinou známkou té obrovské energie byla načervenalá záře větráků umístěných po obvodu lodi, kudy unikalo do vesmíru teplo z měničů hmoty.

„14:03:45,“ napsal kapitán Saunders úhledně do záznamu. „Dosaženo únikové rychlosti. Odchylka od kurzu zanedbatelná.“

Nebylo celkem proč to zapisovat. Skromná rychlost 40 000 kilometrů za hodinu, která byla pro staré astronauty skoro

nedosažitelná, neměla teď vlastně žádný praktický význam, protože *Centaurus* stále ještě zrychloval a bude nabírat rychlost ještě celé hodiny. Ale měla značný psychologický význam. Až do téhle chvíle by byla loď padla zpátky na zem, kdyby se bylo něco stalo s motorem. Ale teď už si je gravitace nemůže přitáhnout zpátky: dosáhli volnosti vesmíru a mohou si vybírat mezi planetami. Ve skutečnosti by se samozřejmě rozpoutalo peklo, kdyby si nevybrali Mars a nedopravili náklad podle plánu. Ale kapitán Saunders byl jako všichni kosmonauti v jádru romantik. Dokonce i na takovéhle rutinní cestě občas snil o prstencích Saturna nebo o temných pláních Neptunu, ozářených vzdáleným maličkým Sluncem.

Hodinu po startu podle posvátného rituálu nechal Chambers navigační počítač, ať se o sebe postará sám, a vytáhl tři sklenice, které odpočívaly pod stolem s mapou. Když Saunders tradičně připíjel Newtonovi, Oberthovi a Einsteinovi, přemýšlel o tom, jak asi tenhle malý obřad vznikl. Rozhodně to posádky kosmických lodí dělají aspoň šedesát let: možná se to datuje až někam k tomu inženýrovi, který pronesl legendární poznámku: „Já jsem za šedesát sekund spálil víc alkoholu, než vy jste tady v tomhle mizerném baru kdy prodali.“

O dvě hodiny později nakrmili počítač posledními korekcemi kurzu, které jim mohla poskytnout Země. Od téhle chvíle byli odkázáni sami na sebe, dokud se před nimi neobjeví Mars. Ta představa vyvolávala pocit osamělosti, ale zároveň zvláštního nadšení. Saunders si ho v duchu vychutnával. Byli tu jen oni tři – a milion mil kolem nikdo jiný.

Za těchto okolností by ani atomový výbuch nemohl mít otřesnější účinky než skromné zaklepaní na dveře kabiny.

Kapitán Saunders se nikdy v životě tak nelekl. S výkřikem, který nestačil včas potlačit, vyletěl ze sedadla a vznesl se dobře o metr, než ho zbytkové gravitační pole lodi přitáhlo zpátky. Chambers a Mitchell naopak zachovali tradiční anglický klid. Zavrtěli se v polstrovaných křeslech, podívali se ke dveřím a pak čekali, až jejich kapitán něco udělá.

Saundersovi trvalo několik vteřin, než se vzpamatoval. Kdyby se byl setkal s něčím, co by se mohlo nazvat normálním poplachem, už by byl teď býval napůl ve skafandru. Ale nesmělé zaklepaní na dveře pilotní kabiny, když všichni ostatní lidé na lodi seděli vedle něj, to nebylo fér.

Černý pasažér prostě nepřichází v úvahu. To nebezpečí bylo tak zjevné od samého začátku komerčních vesmírných letů, že proti němu byla přijata nejprísnější ochranná opatření. Saunders věděl, že jeden z jeho důstojníků musel vždycky být během nakládání ve službě; nikdo se nemohl vplížit dovnitř nepozorován. Pak tu byly ještě podrobné předletové prohlídky, které prováděli jak Mitchell, tak Saunders. A nakonec ještě ten váhový test v okamžiku startu; *ten* se rozhodně oklamat nedal. Ne, černý pasažér byl naprosto...

Zaklepání se ozvalo znova. Kapitán Saunders sevřel pěsti a zaťal zuby. Během pár minut toho bude nějaký romantický pitomec moc, moc litovat.

„Otevři ty dveře, Mitchi,“ zavrčel Saunders. Pomocný pilot jedním plynulým odrazem přelétl kabinu a škusbl dveřmi.

Chvíli, která se zdála jako věčnost, nikdo nepromluvil. Pak černý pasažér, trochu se potácející ve snížené přitažlivosti, vešel dovnitř. Byl naprosto sebejistý a vypadal sám se sebou velmi spokojený.

„Dobré odpoledne, kapitáne Saundersi,“ řekl. „Musím se omluvit za tenhle nečekaný vpád.“

Saunders těžce polkl. Potom, jak mu jednotlivé dílky skládačky začaly do sebe zapadat, se podíval nejdřív na Mitchella a pak na Chamberse. Oba jeho důstojníci mu pohled bezelstně vraceli s výrazem naprosté nevinnosti. „Tak *takhle* je to,“ řekl hoře. Nebylo potřeba nic vysvětlovat: Všechno bylo naprosto jasné. Nebylo těžké si představit komplikovaná vyjednávání, půlnoční schůzky, falšování záznamů, vykládání nějakého méně důležitého nákladu, které jeho kolegové, kterým věřil, prováděli za jeho zády. Byl si jistý, že je to určitě ohromně zajímavé vyprávění, ale nechtěl ho teď slyšet. Byl moc zaměstnán přemýšlením o tom, co asi o takovéhle situaci praví *Manuál vesmírných zákonů*, i když si už teď byl jistý, že mu k ničemu nebude.

Bylo samozřejmě příliš pozdě na to, aby se vracel: spiklenci by takovou základní chybu neudělali. Bude se prostě muset snažit co nejlépe zvládnout tuhle patrně nejchoulostivější cestu celé své kariéry.

Pořád ještě přemýšlel o tom, co má vlastně říct, když se na rádiovém panelu rozblikal signál NUTNÉ. Černý pasažér se podíval na hodinky.

„Čekal jsem to,“ řekl. „To bude patrně premiér. Asi bych si s tím chudákem měl promluvit.“ Saunders si to myslel také.

„Výborně, Vaše královská Výsosti,“ řekl rozmrzele a s takovým důrazem, že to znělo skoro jako urážka. Pak se stáhl do kouta. Připadal si podvedený.

Skutečně to byl premiér a zdálo se, že je značně rozčilený. Několikrát použil obratu „vaše povinnosti k národu“ a jednou mu zjevně selhal hlas, když říkal něco o „oddanosti vašich poddaných ke Koruně“. Saunders si s překvapením uvědomil, že to myslí vážně.

Během toho vzrušeného proslovu se Mitchell naklonil k Saundersovi a zašeptal mu do ucha: „Ten stařík je namydlený a ví to. Lidé budou stát za princem, až uslyší, co se stalo. Každý ví, že už se celé roky snaží dostat do vesmíru.“

„Jenom bych byl rád, aby si nebyl vybral zrovna *mou* loď,“ řekl Saunders. „A nejsem si jistý, jestli se tohle všechno nedá klasifikovat jako vzpoura.“

„Ale houby. A zapiš si za uši – až tohle skončí, tak budeš jediný Texasan, který bude mít Podvazkový řád. Nebude to prima?“

„Pst!“ zakřikl je Chambers. Princ mluvil a jeho slova letěla přes propast, jež ho teď dělila od ostrova, kterému bude jednoho dne vládnout.

„Mrzí mě, pane premiére,“ řekl, „jestli jsem vám způsobil nepříjemnosti. Vrátím se hned, jak to půjde. Všecko vždycky musí někdo udělat první a já jsem cítil, že je na čase, aby některý člen mé rodiny opustil Zemi. Bude to cenná součást mého vzdělání a umožní mi to lépe vykonávat mé povinnosti. Na shledanou.“

Položil mikrofon a přešel k pozorovacímu okénku – k jedinému otvoru v celé lodi, kudy bylo vidět do vesmíru. Saunders se díval, jak tam stojí, hrdý a osamělý – ale teď spokojený. A když viděl prince, jak se dívá na hvězdy, kterých konečně dosáhl, jeho hněv a znechucení se pomalu vytrácely.

Dlouho nikdo nepromluvil. Pak princ Henry odtrhl pohled od oslňující nádhery za oknem, podíval se na kapitána Saunderse a usmál se.

„Kde je tady kuchyň, kapitáne?“ zeptal se. „Asi už jsem vyšel ze cviku, ale když jsem ještě skautoval, býval jsem nejlepším kuchařem ve své hlídce.“

Saunders se pomalu uvolnil a pak se také usmál. Zdálo se, jako by z pilotní kabiny zmizelo napětí. Mars byl ještě daleko, ale on věděl, že to nakonec přece jen nebude tak špatná cesta...

Sluneční vítr

„Sluneční vítr“ jsem napsal přesně před dvaceti lety, ale teď je mnohem aktuálnější, než byl v roce 1963. Mám právě před sebou desky plné technických rozborů, které shromáždila Světová vesmírná nadace na podporu svého Projektu Sluneční plachta, vytvořeného ve spolupráci s univerzitou v Utahu, Laboratoří tryskových motorů a Satelitní korporací radioamatérů a za pomoci Fondu Charlese A. Lindbergha.

Dovolte mi citovat letáček Nadace, abyste lépe ocenili pozadí povídky, která bude následovat:

„V roce 1924 poznamenal Fridrich Tsander, patrně ovlivněn návrhem Konstantina Ciolkovského, že ve vzduchoprázdnu vesmíru by se velká tenká plocha zrcadlového materiálu osvětlená Sluncem dala použít jako pohonná jednotka bez pohonné látky, pokud by se dalo ovládat její nastavení. Toto zařízení se dnes nazývá sluneční plachta. V roce 1973 sponzorovala NASA studii, která vedla k zcela vážnému posuzování možností slunečního plachtění v připravované výpravě k Halleyově kometě. Plány na tuto výpravu byly zrušeny v roce 1977, ale tou dobou už byly solární plachetnice podrobeny pečlivému technickému zkoumání, které potvrdilo jejich proveditelnost a jedinečné možnosti.“

Světová vesmírná nadace doufá, že se jí podaří vypustit malou sluneční plachetnici, ať už z amerického raketoplánu nebo z rakety Evropského společenství „Ariane“, v souvislosti se Světovou výstavou EXPO 86 ve Vancouveru.

Existuje také skupina francouzských nadšenců, která plánuje sluneční závod okolo Měsíce, snad už v roce 1985– 6. (Samozřejmě bez posádky; plachetnice by se opět vypouštěly z Ariane.)

A před pár měsíci jsem dostal ohromně zajímavý dopis od dr. V. Beleckého z moskevského Institutu aplikované matematiky, k němuž přiložil svou knihu Eseje o pohybech nebeských těles. Celá jedna kapitola je v ní věnována analýze „Slunečního větru“, s detailním výpočtem trajektorií „Diany“ a „Paprsku“. K mému příjemnému překvapení dr. Belecky napsal: „Údaje, které ve své povídce uvádíte, se ukázaly být zcela dostačující pro integrování diferenciálních rovnic

pohybu jachet. Výsledky integrování skoro přesně souhlasí se situací ve vaší povídce!! Provedl jste stejné integrace pohybů jachet? Pokud ne, jak je možné, že se tak dobře shodují i detaily, které nejsou vůbec zřejmé? Pokud ano, proč se liší tak důležitý údaj jako celkový čas letu? – 2 dny ve vaší povídce a 5 u mě...”

Musím přiznat, že jakákoli shoda musela být výsledkem štěstí spíš než integrace. I když jsem si provedl nějaké ty výpočty na kusu papíru, abych se ujistil, že rychlosti a akcelerace nejsou úplně nemožné, rozhodně jsem oběžnou dráhu detailně nepočítal.

Čirou náhodou původní titul povídky, pod níž se objevila v časopise Chlapecký život (Boy's Life) v březnu 1964, bylo celkem jasně se nabízející „Slunce do plachet“. Jenže Poul Anderson měl stejný nápad skoro současně, takže jsem musel rychle změnit název...

Obrovský kotouč plachty, který napínal lanová, se už naplnil větrem, vanoucím mezi světy. Za tři minuty začne závod, ale John Merton se teď cítil uvolněnější a klidnější než za celý poslední rok. Ať se poté, co dá komodor signál ke startu, stane cokoli, ať ho *Diana* nese k vítězství nebo k porážce, dosáhl svého cíle. Celý život navrhoval lodi pro jiné; teď konečně bude řídit svou vlastní.

„T minus dvě minuty,“ řeklo rádio v kabině. „Prosím potvrďte, že jste připraveni.“

Ostatní velitelé jeden po druhém odpovídali. Merton poznal všechny ty hlasy – některé napjaté, některé klidné – protože to byly hlasy jeho přátel a soupeřů. Na čtyřech obydlených světech bylo sotva dvacet lidí, kteří dokázali řídit sluneční jachtu; a všichni byli tady, na startovní čáře nebo v doprovodných lodích, kroužili třiatřicet tisíc kilometrů nad rovníkem.

„Číslo jedna – *Babí léto* – připraveni ke startu.“

„Číslo dvě – *Santa Maria* – všechno v pořádku.“

„Číslo tři – *Paprsek* – O.K.“

„Číslo čtyři – *Wooniera* – všechny systémy GO.“

Merton se usmál nad touhle poslední ozvěnou z časných, primitivních dob kosmonautiky. Ale tohle „GO“, „jedeme“ se stalo součástí tradice vesmíru; a byly chvíle, kdy si člověk potřeboval připomenout stíny těch, kdo ho předešli ke hvězdám.

„Číslo pět – *Lebeděv* – jsme připraveni.“

„Číslo šest – *Arachne* – O.K.“

Teď byla řada na něm, on byl poslední v řadě. Byl to zvláštní pocit, když si uvědomil, že slova, která v téhle malé kabině vysloví, slyší nejméně pět miliard lidí.

„Číslo sedm – *Diana* – připraven ke startu.“

„Jedna až sedm potvrzeny,“ odpověděl ten neosobní hlas z lodi rozhodčích. „Teď je T minus jedna minuta.“

Merton to skoro neslyšel. Naposledy kontroloval napětí lan. Jehly všech dynamometrů stály; obrovská plachta byla napjatá, její zrcadlový povrch jiskřil a nádherně zářil ve slunci.

Mertonovi, který se bez tíže vznášel u periskopu, připadalo, že zakrývá celou oblohu. A ani nebyl tak daleko od pravdy – protože tam venku měl bezmála pět milionů čtverečních metrů plachty, připoutané k jeho maličké kabině skoro stopadesáti kilometry lan. Kdyby se všechno plachtovní všech čajových clipperů, které kdysi jako mračna

brázdily Čínské moře, sešilo do jediné gigantické plochy, stále ještě by se nevyrovnalo té jediné plachtě, kterou ke slunci rozprostírala *Diana*. A přitom byla jen o něco hmotnější než mýdlová bublina; těch skoro pět čtverečních kilometrů pohlíníkováného plastu bylo jen několik milióntin centimetru tlustých.

„T minus deset sekund. Všechny záznamové kamery jedou – TEĎ.“

Něco tak obrovského a zároveň tak křehkého se mozku špatně chápalo. A ještě těžší bylo si uvědomit, že tohle tenoučké zrcadlo ho dokáže odtáhnout z dosahu zemské přitažlivosti pouhou silou slunečního svitu, který zachytí.

„...pět, čtyři, tři, dva, jedna, ŘEZ!“

Sedm ostří nože projelo sedmi lany, poutajícími jachty k mateřským lodím, jež je smontovaly a obsluhovaly. Až do téhle chvíle všichni společně kroužili kolem Země v přísně dodržované formaci, ale teď se plachetnice začnou rozptylovat jako pampelišková semínka ve větru. A vítězem bude ten, kdo první propluje kolem Měsíce.

Z paluby *Diany* to vypadalo, jako by se nic nedělo. Ale Merton věděl, že to není pravda. I když fyzicky necítil žádný tah, přístrojová deska mu říkala, že teď akceleruje skoro tisícinou gravitace. Pro raketu by takové číslo bylo směšné – ale sluneční jachta něčeho takového dosáhla poprvé v historii. Konstrukce *Diany* byla správná; obrovská plachta se chovala tak, jak podle výpočtů měla. Při téhle rychlosti budou dva okruhy kolem Země stačit na to, aby nabral únikovou rychlost, a pak bude moci vyrazit k Měsíci s plnou silou Slunce v zádech.

S plnou silou Slunce... Pohrdlivě se usmál, když si vzpomněl na všechny pokusy vysvětlit sluneční plachtění všem těm lidem na přednáškách na Zemi. V prvních dobách to byl jediný způsob, jak získat peníze. Byl sice šéfkonstruktérem Cosmodyne Corporation a měl za sebou celou řadu úspěšných kosmických lodí, ale jeho firma nebyla jeho koníčkem nijak nadšená.

„Vztáhněte ruce ke Slunci,“ říkával. „Co cítíte? Samozřejmě teplo. Ale kromě tepla je tu ještě tlak, i když tak malý, že jste si ho nikdy nevšimli. Na ploše vašich dlaní dosahuje asi jen tři stotisíciny gramu.“

Ale ve vesmíru dokonce i tak malý tlak může mít význam, protože působí pořád, hodinu za hodinou, den za dnem. Na rozdíl od raketového paliva je zadarmo a nevyčerpatelný. Jestli chceme,

můžeme ho použít. Můžeme postavit plachty, které zachytí sluneční vítr.“

V tom okamžiku vždycky vytáhl pár čtverečních metrů plachty a hodil je směrem k publiku. Stříbřitý film se vlnil a kroutil jako dým a pak pomalu vystoupal ke stropu v proudech teplého vzduchu.

„Vidíte, jak je lehká,“ pokračoval pak. „Čtvereční kilometr váží necelé půl tuny a může shromáždit asi kilo slunečního tlaku. Tím se začne pohybovat – a my se můžeme nechat táhnout s ní, pokud jsme k ní připoutáni.“

Zrychlení bude samozřejmě maličké – asi tisícina g. To se nezdá mnoho, ale podívejme se, co to znamená.

Znamená to, že během první sekundy se pohneme asi o půl centimetru. Zdravý šnek dokáže určitě víc. Ale po minutě jsme už uletěli osmnáct metrů a máme rychlost něco přes kilometr a půl za hodinu. Na plavidlo poháněné čistě jen slunečním světlem to není tak špatné! Za hodinu jsme šedesát kilometrů od místa, kde jsme začali, a pohybujeme se rychlostí asi sto dvacet kilometrů za hodinu. Uvědomte si, prosím, že ve vesmíru není žádné tření; takže jakmile jednou něco uvedete do pohybu, bude se to pohybovat pořád. Budete překvapeni, až vám povím, jakou rychlost bude mít ta naše plachetnice se zrychlením jedné tisíciny g po jednodenní plavbě: *asi tři tisíce kilometrů za hodinu!* Pokud bude startovat z oběžné dráhy – což samozřejmě musí – může během několika dnů dosáhnout únikové rychlosti. A to všechno, aniž by spálila jedinou kapku paliva!“

No, přesvědčil je, a nakonec přesvědčil i Cosmodyne. Za posledních dvacet let vznikl nový sport. Říkali mu sport pro miliardáře a byla to pravda. Ale začal si už na sebe vydělávat publicitou a televizními přenosy. V tomhle závodě byla v sázce prestiž čtyř kontinentů a dvou světů a měl největší publikum v historii.

Diana odstartovala dobře; bylo na čase podívat se po soupeřích. Opatrnými pohyby – i když mezi jemným lanovým a ovládací kabinou byly absorbery nárazů, nehodlal nic riskovat – se Merton přesunul k periskopu.

Byli tam, vypadali jako zvláštní stříbrné květy vysázené na tmavých polích vesmíru. Nejbližší, jihoamerická *Santa Maria*, byla jen pětasedmdesát kilometrů daleko; hodně se podobala dětskému draku, ale draku o straně přes kilometr a půl. Kousek dál byl *Lebeděv*, loď Astrogradské univerzity. Vypadal jako maltézský kříž; plachty,

kteřé tvořily čtyři ramena, se zřejmě daly naklánět a tím se loď dala řídit. Naopak *Woomera*, loď Australasijské federace, byla jednoduchý padák šest kilometrů v průměru. Plachetnice General Spacecraft, *Arachne*, vypadala jako pavučina – jak ostatně napovídalo i její jméno – a byla skutečně postavena na stejném principu. Doslova ji utkaly robotizované člunky, kroužící od středu k okrajům. *Babí léto*, patřící Eurospace Corporation, mělo stejný design, jen v trochu menším měřítku. A *Paprasek* Republiky Mars byl plochý kruh se skoro tři čtvrtě kilometru velkým otvorem uprostřed, který se pomalu otáčel, takže odstředivá síla ho napínala. To nebyla nová myšlenka, ale nikdy se nikomu nepodařilo ji úspěšně realizovat. Merton si byl skoro jistý, že kolonisté začnou mít potíže, jen co dojde k obrátce.

To ale bude trvat ještě šest hodin. Tou dobou budou mít plachetnice za sebou první čtvrtinu svého pomalého a důstojného oběhu. Teď na začátku závodu směřovaly přímo od Slunce – což znamenalo, že pluly stejným směrem, jímž vál sluneční vítr. Bylo potřeba vytěžit z tohoto úseku maximum, ještě než se lodi přehoupnou na druhou stranu Země a začnou směřovat zpátky ke Slunci.

Merton si řekl, že je načase provést první kontrolu, dokud ještě nemá navigační starosti. Periskopem pečlivě prohlédl plachtu a soustředil se především na místa, kde byla připoutána lana. Úpony – úzké pruhy nepostříbřené plastické fólie – by byly naprosto neviditelné, kdyby nebyly natřeny fluorescentní barvou. Teď to byly napjaté linie barevného světla, ztrácející se do dálky několika stovek metrů směrem k té gigantické plachtě. Každý měl svůj vlastní elektrický vrátek, ne větší než naviják sportovního rybáře. Maličké vrátky se neustále otáčely, navíjely nebo naopak popouštěly lana, jak autopilot udržoval plachtu napjatou pod správným úhlem ke Slunci.

Na hru slunečních paprsků na obrovském pružném zrcadle byl nádherný pohled. Plachta se vzdouvala v pomalých, důstojných oscilacích, takže po ní běžely nespočetné odrazy Slunce, až se nakonec ztrácely na okrajích. Takové pomalé vibrace se u tak obrovské a tenké plochy daly čekat. Obvykle byly naprosto neškodné, ale Merton je pečlivě sledoval. Občas mohou narůst až do katastrofálního vzdouvání zvaného „hadi“, které mohlo skončit i roztrháním plachty na kusy.

Když se ujistil, že je všechno v pořádku, přejel periskopem k nebi, aby si znovu ověřil pozici svých soupeřů. Bylo to tak, jak doufal: zrno se začalo oddělovat od plev, méně výkonné lodi zůstávaly vzadu. Ale

skutečná zkouška přijde, teprve až se dostanou do stínu Země. Pak se bude manévrovatelnost počítat stejně tak, jako rychlost.

Usoudil, že by asi bylo dobře trochu se prospat. Vypadalo to jako podivný nápad, vždyť závod sotva začal. Jenže dvoučlenné posádky ostatních lodí se mohou střídat, ale Merton si bude muset vystačit sám. Musí se spoléhat na své vlastní síly, stejně jako ten druhý osamělý mořeplavec, Joshua Slocum, na své malé lodi *Spray*. Americký kapitán obeplul se *Sprayem* sám celý svět; nikdy se mu nemohlo ani zdát o tom, že o dvě století později bude nějaký člověk plachtit sám od Země k Měsíci – inspirován aspoň částečně jeho příkladem.

Merton si připnul pružné pásy křesla kolem rukou a nohou a na čelo si přiložil elektrody navozovače spánku. Nastavil časový spínač na tři hodiny a uvolnil se. Elektrické impulzy jemně, hypnoticky pulzovaly předními laloky jeho mozku. Pod zavřenými víčky se mu objevily barevné spirály světla, rozšiřovaly se až do nekonečna. A pak už nic...

Protivné drnčení budíku ho vzbudilo z bezesného spánku. Byl okamžitě vzhůru a očima přešel přístrojovou desku. Uběhly jen dvě hodiny – ale na akcelerometru blikalo červené světlo. Tah se snižoval. *Diana* ztrácela energii.

Mertonova první myšlenka byla, že se něco stalo s plachtou; možná selhaly protiřotační pojistky a lana se zapletla. Rychle zkontroloval ukazatele napětí lan. Divné – na jedné straně plachty byly údaje normální, ale na druhé tah pomalu klesal Mertonovi přímo před očima.

Náhle se mu rozbřeslo. Popadl periskop, přepnul ho na širokouhlé snímání a začal prohlížet okraje plachty. Ano – tady byla ta potíž a mohla mít jenom jedinou příčinu.

Veliký stín s ostrými okraji se pomalu vkrádal do zářivého stříbra plachty. Na *Dianu* dopadala temnota, jako by mezi ní a Sluncem plul mrak. A v té tmě, připravena o paprsky, které ji pohánějí, ztratí tah úplně a bude se jen bezmocně potácet prostorem.

Ale tady, víc než třicet tisíc kilometrů nad Zemí, samozřejmě žádné mraky nejsou. Takže když je tu stín, musel ho vytvořit člověk.

Merton se usmál, když obrátil periskop ke Slunci a měnil filtry, aby se mohl podívat přímo do jeho žhavé tváře, aniž by ho oslepilo.

„Manévr 4a,“ bručel si pro sebe. „No, uvidíme, kdo *tuhle* hru umí

hrát líp.“

Vypadalo to, jako kdyby přes sluneční kotouč přecházela obrovská planeta; velký černý disk se už zakousl hluboko do jeho okraje. Třicet kilometrů za Mertonem se *Babí léto* snažilo vytvořit umělé zatmění speciálně kvůli *Dianě*.

Ten manévř byl naprosto zákonný. V dávných dobách závodů námořních plachetnic se kapitáni snažili sebrat jeden druhému vítr. Když jste měli trochu štěstí, mohlo se vám podařit dostat soupeře do závětrí, takže mu všechny plachty zplihly – a být daleko před ním dříve, než stačil napravit škodu.

Merton neměl naprosto v úmyslu nechat se tak snadno zaskočit. Byla spousta času na únik; na palubě sluneční plachetnice se všechno dělo pomaličku. Bude trvat nejméně dvacet minut, než se *Babímu létu* podaří zakrýt sluneční kotouč úplně a nechat ho ve tmě.

Dianin malý počítač – o velikosti krabičky zápalek, ale schopnostech tisíce matematiků – posuzoval problém celou vteřinu, než zablikal odpověď. Bude muset otevřít ovládací panely tři a čtyři, dokud se plachta nenakloní o dalších dvacet stupňů; pak ho tlak záření vynese ven z nebezpečného stínu *Babího léta* zpátky do plné záře Slunce. Byla to škoda, že bude muset zasahovat do autopilota, kterého pečlivě naprogramoval na nejrychlejší možnou plavbu – ale od toho tady koneckonců byl. Právě tohle dělalo ze slunečního plachtění sport a ne souboj počítačů.

Vypustil ovládací lana jedna a šest. Začala se pomalu vlnit jako ospalí hadi, jak na chvíli ztratila napětí. Tři kilometry před ním se začaly trojúhelníkové panely pomalu otevírat a sluneční světlo se vylilo skrz plachtu na druhou stranu. Ale dlouho jako by se nic nestalo. Bylo těžké zvyknout si na ten zpomalený svět, kde trvalo celé minuty, než začal být výsledek jakéhokoli činu viditelný pouhým okem. Pak Merton uviděl, že se plachta skutečně naklání směrem ke Slunci – a že stín *Babího léta* neškodně klouže pryč a jeho tmavý kužel se ztrácí v ještě temnějším vesmíru.

Dávno předtím, než stín zmizel a sluneční kotouč se znova vyjasnil, obrátil sklon a navedl *Dianu* zpátky na původní kurz. Její nová pohybová energie ji bezpečně vynese z nebezpečí; není potřeba to přehnat a úplně rozházet všechny výpočty příliš velkou odchylkou. To bylo další pravidlo, které se jen těžko učilo; ve chvíli, kdy se ve vesmíru začalo něco opravdu dít, byl nejvyšší čas s tím skončit.

Nastavil znovu poplach tak, aby byl připraven oznámit další přirozenou nebo člověkem způsobenou potíž. Možná, že *Babí léto* nebo některý z dalších účastníků zkusí stejný trik znova. Zatím bylo na čase se najíst, i když neměl nijak zvlášť hlad. Ve vesmíru člověk spotřeboval jen minimum fyzické energie a bylo snadné zapomenout na jídlo. Snadné – a zrádné; protože kdyby došlo k nějakému nebezpečí nebo poplachu, nemusel by mít dost sil na to, aby ho zvládl.

Otevřel první balíček s jídlem a bez nadšení ho prozkoumal. Už název na nálepce – KOSMOMLSKY – by ho byl stačil odradit. A měl silné pochybnosti o slibu, který byl vytištěn pod ním: „Zaručeně nedrobné.“ Říkalo se, že drobečky jsou pro kosmické lodi nebezpečnější než meteority; mohou vzniknout na nejnepravděpodobnějších místech, způsobovat zkratky, ucpávat životně důležité trysky a pronikat do údajně hermeticky uzavřených přístrojů.

Paštika byla ale nakonec docela požitelná, čokoláda a ananasový krém taky. Plastická baňka s kávou se ohřívala v elektrickém vařiči, když do jeho osamění pronikl vnější svět. Operátor u rádia na velitelské lodi mu přepnul hovor.

„Doktore Mertone? Jestli máte chvíli, rád by s vámi mluvil Jeremy Blair.“ Blair byl jeden z těch zodpovědnějších komentátorů a Merton byl už mnohokrát hostem v jeho programech. Mohl samozřejmě interview odmítnout, ale měl Blaira rád a kromě toho teď rozhodně nemohl tvrdit, že by měl moc práce. „Vezmu si to,“ odpověděl.

„Dobrý den, doktore Mertone,“ řekl komentátor okamžitě. „Jsem moc rád, že na mě máte pár minut. A gratuluju – jak to vypadá, jste o pěkný kus v čele.“

„Zatím je na takovéhle odhady ještě moc brzo,“ odpověděl Merton opatrně.

„Řekněte mi, doktore, proč jste se rozhodl plout s *Dianou* sám? Jen proto, že to ještě nikdy nikdo neudělal?“

„Není to dost dobrý důvod? Ale samozřejmě není jediný.“ Odmlčel se, pečlivě volil slova. „Víte, jak kriticky závisí výkon jachty na její hmotnosti. Druhý člověk se všemi svými zásobami by znamenal dalších dvě stě padesát kilo. A to klidně může být rozdíl mezi vítězstvím a prohrou.“

„A jste si docela jistý, že zvládnete *Dianu* sám?“

„Poměrně jistý, vzhledem k těm automatickým ovládacím prvkům,

které jsem navrhl. Moje hlavní práce je dohlížet a rozhodovat.“

„Ale – pět čtverečních kilometrů plachty! Prostě se mi nezdá možné, aby něco takového zvládl jeden člověk.“

Merton se zasmál. „Proč ne? Těch necelých pět čtverečních kilometrů produkuje maximální tah pět kilo. Větší sílu vyvinu malíčkem.“

„Tak dobře, děkuju vám, doktore. A hodně štěstí. Zase vás zavolám.“

Když komentátor zavěsil, Merton se trochu styděl sám za sebe. Protože jeho odpověď byla jen část pravdy; a byl si jistý, že Blair je tak chytrý, že to ví také.

Byl jenom jeden důvod, proč byl tady ve vesmíru sám. Skoro čtyřicet let pracoval s týmy stovek nebo dokonce tisíců lidí a pomáhal navrhovat nejsložitější dopravní prostředky, které svět kdy viděl. Posledních dvacet let jeden z těch týmů vedl a díval se, jak jeho výtvoři stoupají ke hvězdám. (Někdy... Byly i neúspěchy, na které nikdy nezapomene, i když to nebyla jeho chyba.)

Byl slavný, měl za sebou úspěšnou kariéru. Ale nikdy neudělal nic docela sám; vždycky byl jen jedním z armády.

Tohle byla jeho poslední šance pokusit se o nějaký osobní úspěch, a neměl chuť se o něj s nikým dělit. Nejméně pět let teď žádně sluneční plachtění nebude, protože období klidného Slunce končilo a začínal cyklus špatného počasí, v němž se budou sluneční soustavou prohánět sluneční bouře. Až se tyhle křehké, nechráněné lodi budou znovu moci odvážit vzhůru, bude už příliš starý. Jestli ovšem není příliš starý už teď...

Odhodil prázdné obaly od jídla do odpadu a znova se vrátil k periskopu. Nejdřív se mu podařilo najít jen pět z ostatních jachet; po *Woomeře* nebylo ani stopy. Trvalo mu několik minut, než ji objevil – jako nejasný fantom zakrývající hvězdy, dokonale lapený ve stínu *Lebeděva*. Uměl si představit, jak zběsile se Australasiaté pokoušejí vysvobodit, a přemýšlel, jak je možné, že do té pasti spadli. Zdálo se, že *Lebeděv* je neobvykle dobře ovladatelný. Bude dobře dát si na něj pozor, i když v téhle chvíli byl od *Diany* příliš daleko na to, aby ji mohl ohrožit.

Země teď skoro zmizela; zbyl z ní úzký, zářivý srpek světla, který se rovnoměrně pohyboval ke Slunci. Ten hořící oblouk nejasně vyznačoval noční stranu planety, na které tu a tam prosvítala mraky

fosforeskující záře velkých měst. Tmavý kotouč už zakryl i velkou část Mléčné dráhy. Za pár minut se začne zakusovat i do Slunce.

Světlo sláblo; purpurový, soumravný tón – odlesk mnoha červánků tisíce mil pod ním – začal dopadat na plachtu, jak *Diana* vklouzla tiše do stínu Země. Slunce se potápělo za ten neviditelný obzor; za pár minut byla noc.

Merton se ohlédl zpátky na oběžnou dráhu, kterou měl za sebou – teď už to byla čtvrtina cesty kolem světa. Viděl, jak jasné hvězdy ostatních plachetnic jedna po druhé zhasínají, jak ho následovaly do krátké noci. Bude trvat hodinu, než se Slunce vynoří za tím obrovským černým štítem, a celou tu dobu budou naprosto bezmocné a budou se vznášet bez energie.

Zapnul vnější reflektor a začal jeho paprskem propátrávat nyní tmavou plachtu. Tisíce čtverečních metrů fólie se už začaly svažovat a plihnout. Úpony ochabovaly a bylo potřeba je svinout, než se zamotají. Ale to všechno se čekalo; všechno šlo podle plánu.

Sedmdesát kilometrů za ním *Arachne* a *Santa Maria* takové štěstí neměly. Merton se o jejich potížích dozvěděl, když se rádio na tíšňovém okruhu probudilo k životu.

„Číslo dvě a číslo šest, volá Kontrola. Vaše současné kurzy povedou ke srážce; vaše oběžné dráhy se protnou za šedesát pět minut. Máme vám pomoci?“

Nastala dlouhá pauza, v níž se oba kapitáni snažili vyrovnat s tou špatnou zprávou. Merton uvažoval, čím je to vina. Možná se jedna plachetnice snažila zastínit tu druhou a nepodařilo se jí dokončit manévry dřív, než se obě dostaly do stínu. Teď už nemohly dělat vůbec nic. Pomalu, ale neodvratně se k sobě přibližovaly a nemohly svůj kurz změnit ani o zlomek stupně.

Ale – pětadesát minut! To už se dostanou zpátky na slunce, protože se právě vynoří ze stínu Země. Mají nepatrnou šanci, pokud jejich plachty dokážou zachytit dost síly, aby se vyhnuly srážce. Na *Arachne* a *Santa Marii* se teď určitě horečně počítá.

Arachne odpověděla první. A byla to přesně taková odpověď, jakou Merton čekal.

„Číslo šest volá Kontrolu. Nepotřebujeme pomoc, děkujeme. Zvládneme to sami.“

To chci vidět, pomyslel si Merton; ale aspoň to bude zajímavá podívaná. Blížilo se první skutečné drama závodu – přesně nad

místem, kde dole na spící Zemi probíhala linie půlnoci.

Celou příští hodinu měl Merton tolik práce s vlastní plachtou, že neměl čas lámat si hlavu s *Arachne* nebo *Santa Marií*. Nebylo jednoduché uhlídat těch pět milionů čtverečních metrů temného plastu, osvětleného jen úzkým paprskem a světlem stále ještě vzdáleného Měsíce. Od téhle chvíle po dobu skoro půlky obletu Země bude muset celou tu nesmírně velikou plochu udržovat natočenou hranou ke Slunci. Během těch příštích dvanácti nebo čtrnácti hodin bude plachta jen neužitečná zátěž; protože teď bude mířit ke Slunci a jeho paprsky by ho mohly hnát leda zpátky tam, odkud přiletěl. Škoda, že nemůže plachtu úplně svinout, dokud ji nebude znovu potřebovat; ale nějaký použitelný způsob, jak to udělat, ještě nikdo nenašel.

Daleko pod ním se kolem okraje Země začal objevovat první náznak úsvitu. Za deset minut se Slunce vynoří z jejího stínu. Nečinné plachetnice se znovu probudí k životu, jak se do jejich plachet opře vlna záření. To bude okamžik krize pro *Arachne* a *Santa Marii* – a vlastně pro všechny.

Merton otáčel periskopem, dokud nenašel dva tmavé stíny plujících mezi hvězdami. Byly velmi blízko – necelých pět kilometrů. Možná, usoudil po chvilce, že to ještě dokážou – velmi těsně, ale přece...

Úsvit se rozzářil nad okrajem Země jako výbuch, jak Slunce vstávalo z Tichého oceánu. Plachta a úpony na krátký okamžik zažhnuly karmínem, pak zlatem a pak se rozzářily čistým bílým světlem dne. Ručičky dynamometrů se začaly zvedat z nuly – ale jen nepatrně. *Diana* byla stále ještě skoro úplně bez tíže, protože s plachtou vyvlátou po větru měla teď akceleraci jen pár milióntin gravitace.

Ale *Arachne* a *Santa Maria* nastavovaly slunečnímu větru tolik plachty, kolik jen dokázaly, v zoufalém pokusu dostat se od sebe. Teď, když mezi nimi byly méně než tři kilometry, se jejich blýskavá plastiková oblaka rozvíjela a napínala se zoufalou pomalostí pod prvními jemnými doteky slunečních paprsků. Skoro všechny televizní obrazovky na Zemi nejspíš sledují tohle zpomalené drama; ale už teď, v poslední chvíli, bylo možné předpovědět, jaký bude výsledek.

Oba kapitáni byli tvrdohlaví. Každý z nich mohl odříznout svou plachtu a dát tomu druhému šanci; ale nikdo z nich to neudělal. Příliš mnoho prestiže, příliš mnoho milionů, příliš mnoho reputací bylo v sázce. A tak, tiše a pomalu jako sněhové vločky, padající v zimní noci,

se *Arachne* a *Santa Maria* srazily.

Čtvercový drak se skoro neznatelně vplazil do kruhové pavučiny. Dlouhé stuhy úponů se zkroutily a zacuchaly pomalu jako ve snu. Dokonce i Merton na palubě *Diany*, i když měl plné ruce práce s vlastním lanovím, skoro nemohl odtrhnout oči od té tiché, prodlužované katastrofy.

Více než deset minut se zářivé, vlnící se mraky mísily v jednu nerozlišitelnou masu. Pak se od nich odtrhly kabiny posádky a rozlétly se každá jinam. Míjely se přitom jen o pár stovek metrů. Bezpečnostní rakety se v záblesku motorů vydaly je zachytit.

Takže nás zbylo pět, pomyslel si Merton. Bylo mu líto kapitánů, kteří se tak dokonale vyřadili navzájem, ale byli to oba mladí muži a budou mít další šanci.

Během několika minut z pěti zbyli čtyři. Merton měl od samého počátku pochybnosti o pomalu se otáčejícím *Paprsku*; teď se mu potvrdily.

Mart'anské lodi se nepodařilo správně naklonit plachtu. Otáčení jí dodalo příliš mnoho stability. Obrovský prstenec se obrátil plnou plochou ke Slunci, místo aby vyvlál a postavil se k němu hranou. Teď ji to hnalo zpátky, odkud připlula, s téměř maximálním zrychlením.

To byla snad vůbec ta nejhorší věc, která se mohla jachtaři stát – ještě horší než srážka, protože mohl dávat vinu jen sám sobě. Ale nikomu nebude nešťastných kolonistů zvlášť líto, protože se před závodem příliš nabubřele chvástali. V tom, co se jim stalo, byla jistá vyšší spravedlnost.

Ale přesto se *Paprsek* nedá úplně odepsat; má pořád před sebou nějakých tři čtvrtě milionu kilometrů a může se ještě propracovat dopředu. A kdyby ještě pár lodí odpadlo, mohl by být dokonce jediný, kdo závod dokončí. I k tomu už došlo.

Příštích dvanáct hodin se nic zajímavého nestalo, jen Země dorůstala z novu do úplňku. Zatímco malá flotila zdolávala tu část oběžné dráhy, kde se musela obejít bez pohonu, nebylo mnoho co dělat. Ale Mertonovi to nepřipadalo nijak dlouhé. Pár hodin se prospal, dvakrát se najedl, zapsal do palubního deníku a absolvoval několik dalších rádiových interview. Občas, i když zřídka, hovořil s ostatními kapitány, s nimiž si vyměňoval pozdravy a přátelské š'ouchance. Ale většinou se spokojeně a uvolněně vznášel ve stavu beztlíže, vzdálen všech pozemských starostí, šťastnější než za celé

dlouhé roky předtím. Byl – do té míry, do jaké člověk může ve vesmíru být – pánem svého osudu, plul s lodí, na niž vynaložil tolik umění, tolik lásky, až se stala součástí jeho bytosti.

Další nehoda přišla ve chvíli, kdy míjeli spojnici Země a Slunce a právě vstupovali do té části oběžné dráhy, kde je sluneční vítr znovu požene vpřed. Merton na palubě *Diany* sledoval, jak ohromná plachta ztuhla, když se nakláněla vstříc paprskům, které ji hnaly. Akcelerace začala stoupat z těch nepatrných hodnot, které dosud měla, i když to bude trvat ještě hodiny, než dosáhne maximální hodnoty.

To se ale už nebude týkat *Babího léta*. Okamžik, kdy se do plachty opře energie, je vždycky kritický, a *Babí léto* ho nezvládlo.

Blairův komentář v rádiu, které si Merton nechával potichu puštěné, ho vyrušil z klidu: „A pozor, nejnovější zpráva: *Babí léto* chytilo hady!“ Rychle se chopil periskopu, ale zpočátku neviděl na velikém kotouči plachty *Babího léta* nic v nepořádku. Bylo těžké ho sledovat, protože k němu byl obrácen skoro hranou a jevil se mu proto jako úzká elipsa; ale nakonec přece jen uviděl, že se kroutí tam a zpátky v pomalých, neúprosných oscilacích. Pokud se posádce nepodaří ty vlny zkrotit správně načasovaným, ale velmi jemným popotahováním za úpony, roztrhá se plachta na kusy.

Dělali, co mohli, a po dvaceti minutách se zdálo, že se jim to podařilo. Pak se kousek od středu plachty začala plastická fólie trhat. Trhlina se pod tlakem radiace zvolna rozšiřovala směrem ven jako kouř vinoucí se vzhůru z ohně. Během čtvrt hodiny nezbylo nic než jemná síť paprskovitých ráhen, která obrovskou pavučinu podpírala. Znovu vyšlehly plameny raket, jak se záchranné čluny vydaly pro kabinu *Babího léta* a jeho sklíčenou posádku.

„Člověk si tady začíná připadat dost osaměle, co?“ řekl konverzačním tónem nějaký hlas v rádiu na vnitřním okruhu.

„Ty nemusíš, Dimitriji,“ odsekl Merton. „Ty tam na konci pole máš pořád společnost. To já tady vepředu se cítím osaměle.“ Nebylo to jen prázdné chvástání; tou dobou už byla *Diana* nějakých čtyři sta padesát kilometrů před následujícím závodníkem a její náskok se v příštích hodinách bude patrně zvětšovat ještě rychleji.

Dimitrij Markov na *Lebeděvovi* se srdečně zasmál. Tohle nezní, jako by se smířil s porážkou, pomyslel si Merton. Ani trochu ne.

„Vzpomeň si na tu bajku o želvě a zajáci,“ odpověděl Rus. „Během těch příštích skoro čtyř set tisíc kilometrů se toho ještě může moc

stát.“

Ale stalo se ještě mnohem dřív, ve chvíli, kdy dokončili první oblet Země a znovu míjeli startovní čáru – i když o nějakých patnáct set kilometrů výš díky přírůstku energie, kterou jim dodalo Slunce. Merton pečlivě sledoval pozice ostatních lodí a údaji nakrmil počítač. Výsledek, který mu z nich vyšel pro *Wooment*, byl tak absurdní, že okamžitě provedl kontrolní odečet.

Nebylo pochyb – Australasiaté ho doháněli naprosto fantastickým způsobem. Žádná sluneční plachetnice přece nemůže mít takové zrychlení, leda...

Rychlý pohled periskopem mu dal odpověď. Lana *Woomery*, ztenčená na co nejmenší hmotnost, nevydržela. To, co se tu za ním řítilo jako kapesník hnaný větrem, byla jen její plachta, která si stále ještě zachovávala svůj tvar. O dvě hodiny později protřepetala kolem ani ne třicet kilometrů daleko; ale to už se Australasiaté dávno připojili k rostoucímu davu na palubě komodorovy lodi.

Takže teď už to byl přímý souboj mezi *Dianou* a *Lebeděvem* – protože i když se Marťané nevzdali, byli patnáct set kilometrů pozadu a už nepředstavovali vážnou hrozbu. Ostatně i *Lebeděv* mohl těžko udělat něco, aby dotáhl *Dianin* náskok; ale celé druhé kolo, během druhého zatmění i dlouhého, pomalého plynutí proti Slunci byl Merton čím dál nervóznější.

Znal ruské piloty a konstruktéry. Pokoušejí se vyhrát tenhle závod už dvacet let – a koneckonců bylo by jen spravedlivé, aby se jim to podařilo, protože Pjotr Nikolajevič *Lebeděv* byl doopravdy první, kdo kdysi na samém začátku dvacátého století objevil tlak slunečních paprsků. Nikdy se jim to však nepodařilo.

Ale nikdy se o to nepřestali pokoušet. Dimitrij měl něco za lubem – a bude to určitě něco efektního.

O dva tisíce kilometrů dál se na palubě soudcovské lodi komodor van Stratten vztekla a s obavami díval na radiogram, který držel v ruce. Zpráva měla za sebou více než sto padesát milionů kilometrů; přišla z řetězce slunečních observatoří, které se vznášely vysoko nad planoucím povrchem Slunce – a byla to ta nejhorší možná zpráva vůbec.

Komodor – ten titul byl samozřejmě jen čestný, dole na Zemi byl profesorem astrofyziky na Harvardu – ji napůl očekával. Nikdy předtím se závod nekonal takhle pozdě, na samém sklonku sezóny. Po

mnoha odkladech se rozhodli přece jen to riskovat – a jak to teď vypadalo, risk nevyšel.

Hluboko pod povrchem Slunce se shromažďovaly obrovské síly. Každým okamžikem může energie milionu vodíkových pum vybuchnout; tomu obrovskému divadlu se pak říká sluneční erupce. Rychlostí několika milionů kilometrů za hodinu se neviditelná koule ohně, mnohokrát větší než Země, odtrhne od Slunce a bude se řítit vesmírem.

Oblak elektricky nabitého plynu patrně Zemi úplně mine. Ale jestli ne, zasáhne ji přibližně za jeden den. Rakety se mohou chránit – mají štíty, pláště, silné magnetické ochranné pole; ale lehoučké sluneční plachetnice se svými stěnami tenkými jako papír jsou proti takové hrozbě bezbranné. Závod se bude muset zrušit a posádky převzít na palubu velitelské lodi.

John Merton o tom všem nic nevěděl, když vedl *Dianu* podruhé kolem Země. Jestli všechno dobře půjde, bude tenhle oblet už poslední, jak pro něj, tak pro Rusy. Vystoupali už o tisíce kilometrů výš, nasbírali ze slunečních paprsků spoustu energie. Při tomhle okruhu už uniknou Zemi docela a vyrazí na dlouhou cestu k Měsíci. Teď už to byl skutečně přímý souboj; posádka *Paprsku* se konečně vyčerpaně vzdala, když předtím statečně bojovala se svou otáčející se plachtou víc než sto padesát tisíc kilometrů.

Merton se necítil unavený; najedl se, dobře se vyspal a *Diana* se chovala obdivuhodně. Autopilot, napínající lana jako pilný pavouček, udržoval obrovskou plachtu vypjatou ke Slunci mnohem přesněji, než by to dokázal jakýkoli lidský kapitán. Touthle dobou musí už být těch necelých pět čtverečních kilometrů plastické fólie propíchnuto stovkami mikrometeoritů, ale dírký velikosti špendlíkové hlavičky nijak nesnižovaly tah plachty.

Měl jen dvě starosti. Ta první byl úpon číslo osm, který se už nedal správně nastavit. Vrátek se bez varování zasekl; po všech těch letech kosmického inženýrství se ložiska ve vzduchoprázdnu pořád občas zavařovala. Nemohl lano ani zkrátit, ani prodloužit, a bude si muset co nejlépe poradit s těmi ostatními. Naštěstí nejtěžší manévry měl už za sebou; teď už bude mít *Diana* pořád Slunce v zádech a popluje po slunečním větru. Jak říkali dávni jachtaři, není těžké řídit plachetnici, když vám vítr fouká přes rameno.

Ta druhá starost byl *Lebeděv*, který se mu stále držel v patách

necelých pět set kilometrů daleko. Ruská plachetnice byla pozoruhodně snadno ovladatelná díky čtyřem velkým dílcům, které se nakláněly každý zvlášť kolem centrální plachty. Na obrátkách reagovala neobyčejně dokonale. Ale aby získala manévrovatelnost, musela obětovat rychlost. Mít obojí najednou nejde; Merton si byl jistý, že v tom dlouhém, přímém úseku, který byl před nimi, si dokáže udržet náskok. Ale zdaleka si nemohl být jistý vítězstvím dřív, než se *Diana* mihne kolem Měsíce – to bude za nějaké tři čtyři dny.

A pak, v padesáté hodině závodu, právě když dokončili druhý oblet Země, Markov vytáhl z rukávu své eso.

„Ahoj, Johne,“ řekl konverzačním tónem na vnitřním okruhu. „Nechceš se na něco podívat? Myslím, že to bude docela zajímavé.“

Merton se přitáhl k periskopu a nastavil co největší zvětšení. V jeho zorném poli se na pozadí hvězdného pole objevil ten nejnepravděpodobnější pohled – zářící maltézský kříž *Lebeděva*, maličký, ale velmi zřetelný. Jak se na něj díval, čtyři ramena maltézského kříže se pomalu oddělila od středového čtverce a i se všemi vzpěrami a lany se odvrátila pryč, do vesmíru.

Markov hodil přes palubu všechnu nepotřebnou váhu, protože se přibližoval únikové rychlosti a nemusel se už trpělivě plahočit kolem Země a nabírat při každém oběhu pohybovou energii. Od téhle chvíle bude *Lebeděv* skoro neřiditelný – ale to nevadilo; všechny složité manévry měl už za sebou. Bylo to něco podobného, jako kdyby dávný jachtař úmyslně zahodil kormidlo a těžký kýl, protože by věděl, že zbytek závodu bude už jen přímá cesta klidným mořem.

„Gratuluju, Dimitriji,“ odpověděl Merton rádiem. „To je moc hezký trik. Ale nebude to stačit. Teď už mě nestihneš dohnat.“

„Já jsem ještě neskončil,“ odpověděl Rus. „U nás doma se takhle v zimě vypráví příběh o saních, které pronásledovali vlci. Aby se kočí sám zachránil, musel obětovat své pasažéry jednoho po druhém. Pochopil jsi to podobenství?“

Merton ho chápal až příliš dobře. Na té závěrečné přímé cestě už Dimitrij nebude potřebovat svého kopilota. *Lebeděv* skutečně zahodí všechnu přebytečnou váhu.

„Alexis moc nadšený nebude,“ odpověděl Merton. „Mimoto je to proti pravidlům.“

„Alexis není nadšený, ale já jsem kapitán. Bude prostě muset nějakých deset minut počkat, než ho komodor vyzvedne. A pravidla o

velikosti posádky nic neříkají – zrovna ty bys to snad měl vědět.“

Merton neodpověděl; byl příliš zaujat spěšnými výpočty, založenými na údajích, které znal o konstrukci *Lebeděva*. Když skončil, věděl, že výsledek závodu je stále ještě nejistý. *Lebeděv* ho dožene právě tak asi ve chvíli, kdy, jak doufal, bude mít Měsíc.

Ale o konečném výsledku se teprve rozhodne. Čeká je ještě sto čtyřicet milionů kilometrů.

Na Sluneční observatoři Tři, hluboko za oběžnou dráhou Merkura, zachycovaly automatické přístroje celý průběh erupce. Dvě stě padesát milionů čtverečních kilometrů slunečního povrchu vybuchlo s takovou modrobílou zuřivostí, že ve srovnání s tím vybledl zbytek kotouče do kalné záře. Z toho vroucího pekla se vyřítila elektricky nabitá plazma velké erupce, kroutící se a svíjející jako živý tvor v magnetickém poli, které sama vytvořila. Před ní letěl rychlostí světla varovný záblesk ultrafialových a rentgenových paprsků. Ten se k Zemi dostane za osm minut a je relativně neškodný. Totéž se ovšem nedalo říci o elektricky nabitých atomech, které jej následovaly pohodlnou rychlostí šest milionů kilometrů za hodinu – a které za něco víc než den obklopí *Dianu*, *Lebeděva* a jejich malou doprovodnou flotilu mračnem smrtelně nebezpečného záření.

Komodor odkládal rozhodnutí do poslední minuty. Ještě když byl paprsek plazmy zaznamenán na úrovni Venuše, zbývala šance, že Zemi mine. Ale když už byl vzdálený méně než čtyři hodiny a už ho zaznamenala i radarová síť se základnou na Měsíci, věděl, že už není naděje. Slunečnímu plachtění je konec na čtyři nebo pět následujících let – dokud Slunce nebude zase klidné.

Celou sluneční soustavou prolétl obrovský zklamáný vzdech. *Diana* a *Lebeděv* byly na půl cestě k Měsíci, držely se v těsném závěsu – a teď už se nikdo nedoví, která loď je lepší. Nadšenci se budou o možném výsledku hádat celé roky; historie zaznamená jen: „Závod zrušen pro sluneční bouři.“

Když John Merton dostal ten příkaz, pocítil hořkost, jakou od dětství nepoznal. Po všech těch letech se mu ostře a jasně vrátila vzpomínka na desáté narozeniny. Slíbili mu tenkrát přesný model slavné kosmické lodi *Morning Star* a celé týdny si plánoval, jak ji sestaví a kam si ji ve svém pokoji pověsí. A pak v poslední chvíli mu otec oznámil: „Je mi líto, Johne – ale je moc drahá. Snad příští rok...“

O půl století úspěšného života později byl znova tím malým chlapcem se zlomeným srdcem.

Na okamžik zauvažoval o tom, že komodora neposlechne. Co kdyby se plavil dál a ignoroval varování?

I když bude závod zrušen, mohl by doletět k Měsíci a vytvořit tak výkon, který by se na dlouhá léta zapsal do knih rekordů.

Ale to by byla víc než pitomost; to by byla sebevražda – a velmi nepříjemná sebevražda. Viděl lidi umírat na otravu radiací poté, co hluboko ve vesmíru vypověděla jejich lodi magnetická ochrana. Ne – za něco takového to nestojí...

Bylo mu stejně líto Dimitrije Markova jako sebe samého. Oba si zasloužili vyhrát, a teď nevyhraje ani jeden. Žádný člověk nemůže vzdorovat Slunci, když se rozběhnou. I když na jeho paprscích může plout až na kraj vesmíru.

Komodorova loď byla teď asi osmdesát kilometrů za ním. Přibližovala se k *Lebeděvovi* a chystala se vzít na palubu jeho kapitána. Teď stříbrná plachta výrazně zrychlila, jak Dimitrij – s pocity, které za chvíli bude sdílet i on sám – přeřízl lana. Malá kabina bude dopravena na Zem a patrně znovu použita, ale plachta se napíná vždycky pouze na jedinou plavbu.

Mohl by stisknout knoflík, jímž se odhazuje plachta, hned teď a tak svým záchráncům ušetřit pár minut času. Ale nemohl to udělat; chtěl zůstat na palubě až do samého konce, zůstat s tou maličkou lodí, která byla tak dlouho součástí jeho snů a jeho života. Obrovská plachta teď byla vypnutá pod správným úhlem ke Slunci a vyvíjela maximální tah. *Diana* ho už dávno odtrhla od Země a stále ještě nabírala rychlost. A pak, z ničeho nic, bez nejmenšího zaváhání, bez nejmenších pochybností věděl, co musí udělat. Naposledy usedl k počítači, který spolu s ním kormidloval až na půl cesty k Měsíci.

Když skončil, sbalil palubní deník a několik osobních věcí. Nešikovně, protože už vyšel ze cviku, a také proto, že nebylo jednoduché udělat to bez cizí pomoci, se nasoukal do skafandru, který měl na palubě pro případ nouze. Právě si utěšňoval helmu, když ho zavolal komodorův hlas z rádia.

„Budeme u vás během pěti minut, kapitáne. Prosím odhodte plachtu, ať se do ní nezamotáme.“

John Merton, první a poslední kapitán sluneční plachetnice *Diana*, chvíli váhal. Naposledy se rozhlédl po malé kabině, po

nablýskaných přístrojích a pečlivě uspořádaných ovladačích, které teď byly všechny zajištěny v konečné poloze. Pak řekl do mikrofonu: „Opouštím loď. Nemusíte pro mě spěchat. *Diana* se o sebe postará.“

Komodor neodpověděl a Merton mu byl za to vděčný. Profesor van Stratten patrně uhodl, co se děje – a věděl, že v té poslední chvíli si Merton přeje být sám.

Neobtěžoval se s vyčerpáváním vzduchu z přechodové komory a proud unikajícího plynu ho jemně vytáhl ven. Ten náraz byl poslední dar, který mohl *Dianě* dát. Pomalu se od něj vzdalovala a její plachta se nádherně třpytila ve slunečním svitu, který jí bude patřit po celá staletí. Za dva dny proletí kolem Měsíce; ale Měsíc, stejně jako Země, ji nedokáže zachytit. Když ji teď nebude brzdit jeho váha, bude se její rychlost denně zvětšovat o tři tisíce kilometrů za hodinu. Za měsíc už poletí rychleji než jakákoli loď, kterou kdy člověk postavil.

Jak budou sluneční paprsky se vzdáleností slábnout, bude klesat i její akcelerace. Ale ještě na úrovni Marsu bude každý den nabírat patnáct set kilometrů za hodinu. A už dávno předtím se bude pohybovat tak rychle, že ji nedokáže zadržet ani samo Slunce. Rychleji, než kdy z hvězd přilétla kometa, se *Diana* bude řítit do vesmírné propasti.

Merton zahlédl záblesk raketových motorů pár kilometrů před sebou. Blížila se raketa, aby ho vyzvedla – tisícinásobným zrychlením, než jakého kdy mohla dosáhnout *Diana*. Ale její motory mohou hořet jen pár minut a pak jim dojde palivo – zatímco *Diana* bude pořád nabírat rychlost, hnána prostorem odvěkými ohni Slunce. A tak to bude celé věky.

„Sbohem, lodičko,“ řekl John Merton. „Rád bych věděl, které oči tě příště uvidí a kolik tisíc let to bude trvat?“

Když se vedle něj objevil malý doutníček záchranného člunu, měl v duši klid. Nikdy nevyhraje závod k Měsíci; ale postavil první loď, která kdy napjala plachty ke hvězdám.

Setkání s medúzou

„Setkání s medúzou“ jsem napsal v lednu 1971 za jedním konkrétním účelem. Během předchozích deseti let jsem nahromadil nějakých 50 000 slov povídek a potřeboval jsem ještě dalších 15 000, aby z nich byla úplná kniha. Takže jsem si sedl k psacímu stroji (ještě mi někde na jeden padá prach, ale jestli se mi rozbije tenhle počítač, tak se vrátím k peru a k papíru...) a výsledkem byla „Medúza“. Nic víc na tom nebylo.

Ba ne, ne tak docela. O Jupiteru jsem přemýšlel už dlouho; svědectvím je závěrečná scéna filmu 2001: Vesmírná odysea. A v jistém smyslu je pokračování 2010: Odysea dvě také pokračování téhle povídky; měl jsem tam prostor propracovat do větších detailů některé nápady, které jsem poprvé použil v „Medúze“.

Od té doby se samozřejmě naše znalosti o Jupiteru nesmírně rozšířily díky úžasným výsledkům sond Pioneer a Voyager. Ale s potěšením podotýkám, že žádný z těch nových poznatků nezpochybnil některou z těch starších myšlenek. Naopak: v atmosféře Jupitera plují jisté velmi podezřelé kapky s ostře ohraničenými okraji...

„Setkání s medúzou“ byla poslední povídka, kterou jsem kdy napsal, pak už jsem se soustředil jen na romány. Vyhrála redakční cenu Playboye a výroční cenu Nebula americké Asociace spisovatelů science fiction, takže jsem pyšný na to, že zrovna tohle byla má labutí píseň... aspoň zatím.

A ještě jedna velmi zvláštní shoda okolností. Než jsem začal psát tuhle poznámku, úplně jsem zapomněl, že jsem pro výzkumně plavidlo použil jméno „Kon-tiki“. A tak jsem mohl jeden výtisk „Medúzy“ podepsat Thoru Heyerdahlovi – když jsem ho dnes ráno potkal přímo tady v Colombu...

1/ DEN, KTERÝ VEŠEL DO DĚJIN

Královna Alžběta byla víc než pět kilometrů nad Velkým kaňonem a loudala se pohodlnou dvěstěsedmdesátkou, když Howard Falcon zahlédl plošinu s kamerou, která se k nim blížila zprava. Čekal ji – nic jiného v téhle výšce nemělo povoleno létat – ale nebyl z té návštěvy moc nadšený. I když vítal všechny známky veřejného zájmu, chtěl mít také tak volnou cestu, jak to jen šlo. Koneckonců byl první člověk v historii, který řídil loď půl kilometru dlouhou...

Až doposud šla letová zkouška výborně; ironií bylo, že jediné problémy měli se sto let starou letadlovou lodí jménem *Předseda Mao*, které si vypůjčili z námořního muzea v San Diegu pro pomocné operace. Ze čtyř *Maových* reaktorů fungoval už jen jeden a stará letadlová loď vyvinula maximální rychlost necelých třicet uzlů. Naštěstí byla rychlost větru na úrovni moře méně než poloviční, takže nebylo tak obtížné udržet na startovací plošině bezvětrí. Při poryvech větru sice prožili pár horkých chvil, ale když obrovská říditelná vzducholod' odhodila kotevní lana, vznesla se hladce přímo k nebi jako v neviditelném výtahu. Jestli všechno dobře půjde, neuvidí *Královna Alžběta IV. Předsedu Maa* celý týden.

Všechno bylo pod kontrolou, všechny zkušební přístroje ukazovaly normální hodnoty. Kapitán Falcon se rozhodl vyjet nahoru a sledovat setkání odtamtud. Předal řízení svému druhému důstojníkovi a vyšel do průhledného tunelu, který vedl srdcem lodi. Tam ho zase, jako vždycky, jímál úžas při pohledu na největší prostor, jaký kdy člověk uzavřel v jediném plavidle.

Deset speciálních plynových komor, z nichž každá měla víc než třicet metrů v průměru, bylo naskládáno jedna za druhou jako linie obřích mýdlových bublin. Tuhá umělá hmota byla tak čirá, že viděl až na samý konec té řady a rozeznal i detaily mechanismů výtahu, který byl víc než půl kilometru od místa, kde stál. Všude kolem něj byla nosná struktura lodi, která se podobala trojrozměrnému bludišti – dlouhé vzpěry táhnoucí se od přídi po zád', patnáct obručí, které tvořily kruhová žebra tohoto nebeského obra a jejichž rozdílné velikosti určovaly tvar jeho elegantního, aerodynamického profilu.

Při téhle malé rychlosti nebylo slyšet skoro žádné zvuky – jen měkký svist větru na plášti a tu a tam zaskřípání kovu, jak se měnily

tlaky v konstrukci. Světlo bez stínu, které vrhala řada lamp vysoko nad ním, dodávalo celé scéně zvláštně podmořskou atmosféru, a pro Falcona ji ještě umocňoval pohled na průsvitné plynové nádrže. Jednou se setkal s hejnem velkých, ale neškodných medúz, které svým bezmyšlenkovitým způsobem loudavě pulzovaly v mělkých vodách korálového útesu, a plastické bubliny, které dodávaly *Královně Alžbětě* vztlak, mu je často připomínaly, zvláště když se při měnících se tlacích svrašťovaly a vytvářely nové vzory odraženého světla. Kráčel osou lodi, až došel k přednímu výtahu, mezi plynovými buňkami jedna a dvě. Když vyjížděl vzhůru na vyhlídkovou palubu, všiml si, že je v něm nepříjemně horko, a nadiktoval sám sobě krátkou poznámku do kapesního diktafonu. *Královna* získávala skoro čtvrtinu svého vztlaku z neomezeného množství odpadového tepla, které produkovala její energetická jednotka. Na téhle plavbě s malým nákladem jen šest plynových buněk obsahovalo helium; zbylé čtyři byly plné vzduchu. A i tak stále ještě měla na palubě dvě stě tun vody jako zátěž. Ovšem to, že buňky pracovaly při vyšších teplotách, s sebou zase přinášelo problém, jak ochlazovat přístupové trasy; bylo zřejmé, že v tom je ještě co zlepšovat.

Když vykročil z výtahu na vyhlídkovou palubu, ucítil osvěžující závan chladnějšího vzduchu. Zároveň ho skoro oslepilo sluneční světlo, které sem pronikalo plexisklovou střechou. Půl tuctu dělníků a stejný počet supersimpanzích pomocníků se činilo při pokládání napůl hotového tanečního parketu, zatímco další natahovali elektrické dráty a rozmísťovali vybavení. Byl to obraz organizovaného zmatku a Falconovi se nechtělo věřit, že do první cesty bude všechno připraveno – vždyť už zbývaly jen čtyři týdny. No, ale to nebyla *jeho* starost, zaplat' pánbůh. On byl jen kapitán, ne ředitel plaveb.

Dělníci na něj mávali a „simpové“ se zubili, když mezi nimi procházel do už dokončené Nebeské haly. Bylo to jeho nejoblíbenější místo a věděl, že až bude loď uvedena do provozu, už je nikdy nebude mít sám pro sebe. Dopřeje si jen pět minut soukromého potěšení.

Zavolal na kapitánský můstek, ujistil se, že všechno je stále ještě v pořádku, a pohodlně se opřel do jednoho z měkkých otáčecích křesel. Pod ním, v křivce lahodící oku, bylo vidět nepřerušovaný oblouk pláště lodi. Byl teď v nejvyšším místě a mohl přehlédnout celou nesmírnou rozlohu největšího dopravního prostředku, jaký kdy člověk postavil. A když se toho nabažil – až daleko k obzoru se před ním

rozprostírala fantastická divočina, kterou za půl miliardy let vymlela řeka Colorado.

Kromě plošiny s kamerou (ta teď zůstala trochu zpět a filmovala loď odspodu) měl celé nebe pro sebe. Bylo modré a čisté, prázdné až k obzoru. Falcon věděl, že za dnů jeho dědečka by bylo znečištěné stopami výparů a skvrnami kouře. Obojí zmizelo: Vzdušné smetí se vytratilo zároveň s primitivními technologiemi, které je zplodily, a dálková doprava dnešních dnů se odehrávala příliš vysoko ve stratosféře, než aby byla ze země viditelná nebo slyšitelná. Nižší vrstvy atmosféry už zase patřily ptákům a oblakům – a teď i *Královně Alžbětě IV.*

Bylo to tak, jak říkali na začátku dvacátého století staří průkopníci: Tohle je ten jediný správný způsob cestování – v tichu a pohodlí, kdy můžete dýchat vzduch kolem sebe a nejste od něj odříznuti, a dost blízko k Zemi, abyste mohli obdivovat proměnlivou krásu souše a moře. Starým podzvukovým letadlům osmdesátých let, nacpaným stovkami pasažérů po deseti vedle sebe, se o takovém pohodlí a prostornosti nemohlo ani zdát.

Královna samozřejmě nikdy nebude nijak úsporná, a i pokud budou postaveny její plánované sestry, bude jen pár z té čtvrtmiliardy obyvatel světa mít možnost kochat se tichým klouzáním po obloze. Ale bezpečné a prosperující světové společenství si může dovolit takové výstřelky a vlastně je i potřebuje, protože jsou nové a zábavné. Na Zemi je aspoň milion lidí, jejichž volně použitelný příjem přesahuje tisíc nových dolarů ročně, takže *Královna* nebude mít o pasažéry nouzi.

Falconův kapesní komunikátor zapípal. Kopilot ho volal z můstku.

„Můžeme spustit to rande, kapitáne? Máme všechna data a ti lidé z televize začínají být netrpěliví.“

Falcon mrknul na plošinu s kamerou, která teď letěla stejnou rychlostí jako *Královna* asi sto padesát metrů za ní.

„O.K.“,“ odpověděl. „Postupujte podle dohody. Budu to sledovat odtud.“

Prošel zpátky tím zmatkem na vyhlídkové palubě, aby měl lepší výhled z prostředku lodi. Cestou ucítil, jak se chvění pod jeho nohama mění; než došel na konec chodby, loď se zastavila. Použil svůj univerzální klíč a otevřel si dveře na malou vnější plošinu, která vystupovala z konce paluby; vešlo se sem půl tuctu lidí a jen nízké

zábradlí je oddělovalo od obrovské plochy pláště – a od země, která byla stovky metrů pod nimi. Bylo to fantastické místo, a přitom naprosto bezpečné, dokonce i když se loď pohybovala dost rychle, protože bylo v závětrří za vyvýšeninou vyhlídkové paluby na hřbetě lodi. Nebylo ovšem plánováno jako přístupné pro pasažéry: z tohoto pohledu se totiž trochu moc točila hlava.

Kryty zadních nákladových dveří se už otevřely jako obrovské padací dveře a plošina s kamerou se vznášela nad nimi, připravena k sestupu. Tuhle cestou budou v příštích letech vstupovat stovky pasažérů a tuny nákladu. Jen vzácně bude *Královna* sestupovat k zemi a kotvit na své létající základně.

Náhly poryv větru udeřil Falcona do tváře a on pevněji sevřel zábradlí. Ve Velkém kaňonu jsou vždycky potíže s turbulencí, i když v téhle výšce by ji moc nečekal. Bez vážných obav se zadíval na sestupující plošinu, která teď byla asi padesát metrů nad lodí. Věděl, že vysoce kvalifikovaný operátor, který řídil dálkově ovládanou plošinu, už tenhle jednoduchý manévr absolvoval aspoň tucetkrát; bylo nemyslitelné, že by měl nějaké potíže.

A přesto se zdálo, že plošina reaguje nějak pomalu. Poslední závan větru sfouknul plošinu skoro k okraji otevřených dveří. To přece pilot mohl zvládnout včas... Má nějaké problémy s řízením? Bylo to velmi nepravděpodobné; takováhle dálková ovládaní měla několikanásobné jistění, automatického pilota pro případ selhání a kdoví jaké ještě zálohy. Nehody se prakticky nevyskytovaly.

Ale teď sebou znovu tak divně smýkla, až docela doleva. Bylo by možné, že by byl pilot *opilý*? I když se to zdálo nemožné, Falcon o tom chvilku vážně uvažoval. Pak sáhl po vypínači mikrofonu.

A znova ho bez varování uhodil do tváře proud vzduchu. Ale skoro ho necítil, protože s hrůzou zíral na plošinu s kamerou. Operátor u dálkového ovládaní se zoufale snažil situaci zvládnout, pokoušel se vybalancovat plošinu pomocí trysek – ale bylo to jen ještě horší. Oscilace se zhoršovaly – dvacet stupňů, čtyřicet, šedesát, devadesát... „Přepni na automat, pitomče!“ řval Falcon zbytečně do svého mikrofonu. „Ruční řízení ti nefunguje!“

Plošina se překloupila na záda. Trysky už ji nepodpíraly, ale naopak ji prudce hnaly dolů. Najednou se z nich stali spojenci gravitace, s níž až dosud bojovaly.

Falcon neslyšel náraz, i když ho cítil; v té době už se hnál přes

vyhlídkovou palubu k výtahu, který ho doveze na můstek. Dělníci na něj ustrašeně volali a chtěli vědět, co se stalo. Bude trvat ještě mnoho měsíců, než bude na tuhle otázku znát odpověď.

Už už vstupoval do šachty výtahu, ale pak si to rozmyslel. Co když vypadne proud? Radši nebude nic riskovat, i když to bude trvat déle a každá vteřina byla strašně důležitá. Rozběhl se po točitém schodišti, které vedlo kolem šachty.

Asi v polovině se na okamžik zastavil, aby obhlédl škody. Ta zatracená plošina proletěla skrz naskrz lodí a protrhla přitom dvě plynové buňky. Pořád ještě se pomalu hroutily v dlouhých padajících vodopádech plastu. Neměl obavy ze ztráty vztlaku – to se snadno vyrovná odhozením zátěže, pokud osm buněk zůstalo netknutých. Mnohem horší byla možnost strukturálního poškození. Už teď slyšel, jak ohromné mřížoví kolem něj sténá a protestuje proti nadměrnému zatížení. Nestačí mít jen dostatečný vztlak; když nebude správně rozložený, tak si loď zlomí páteř.

Rozběhl se znova po schodech, když se výtahovou šachtou kolem něj hnál dolů jeden ze supersimpů, ječící strachy. Vyvíjel neuvěřitelnou rychlost a ručkoval po *vnější straně* mříže. To ubohé stvoření si ze sebe v hrůze strhalo uniformu společnosti, snad v podvědomém pokusu získat zpět svobodu svých předků.

Falcon, který pořád běžel dolů tak rychle, jak dokázal, se trochu poplašeně díval, jak se zvíře přibližuje. Vyděšený simp byl silné a potenciálně nebezpečné zvíře, zvláště když strach překonal jeho výcvik. Když ho simp dohnal, začal ze sebe chrlit proud slov, ale všechna je smotal dohromady a to jediné, co Falcon dokázal rozeznat, bylo žalostné, často opakované „šéf“. Falcon si uvědomil, že i v takovéhle chvíli hledá zvíře pomoc u lidí. Bylo mu líto toho stvoření, které se dostalo do katastrofy zaviněné člověkem, aniž by bylo schopno pochopit, co se děje, aniž by za ni bylo zodpovědné.

Zastavilo se proti němu na druhé straně mřížoví. Klidně by bylo mohlo proskočit otevřenou mříží a nic by mu v tom nezabránilo. Jeho obličej byl teď jen pár centimetrů od Falconova, takže viděl jeho vyděšené oči. Nikdy předtím nebyl žádnému simpovi tak blízko a nemohl sledovat jeho rysy tak podrobně. Cítil podivnou směs přibuzenství a znepokojení, kterou pociťovali všichni lidé, kteří se takto podívali do zrcadla času.

Zdálo se, že jeho přítomnost stvoření uklidnila. Falcon ukázal

vzhůru šachtou k vyhlídkové palubě a velmi jasně a pečlivě řekl: „Šéf – šéf – běž.“ K jeho ulehčení simp porozuměl; zašklebil se na něj – snad to byl úsměv – a okamžitě se rozběhl zpátky tam, odkud přišel. Falcon mu dal nejlepší radu, kterou mohl. Jestli na palubě *Královny* zůstalo ještě nějaké bezpečné místo, bylo to tím směrem. Ale on měl povinnosti na opačné straně.

Byl už skoro dole, když se za zvuků pukajícího kovu loď naklonila přídi k zemi a světla zhasla. Ale pořád ještě docela dobře viděl, protože otevřenými vraty a velkou trhlinou v plášti vnikal dovnitř pruh slunečního světla. Před mnoha lety stál v lodi ohromné katedrály a sledoval světlo proudící dovnitř mozaikovými okny a vytvářející loužičky mnohobarevné záře na starých dlaždicích. Oslepující proud světla pronikající zničenou látkou mu teď tu chvíli připomněly. Byl v katedrále z kovu, která padala z oblohy.

Když se dostal na můstek a poprvé se mohl podívat ven, zhrozil se, když uviděl, jak nízko je loď nad zemí. Jen necelý kilometr pod ním byly nádherné a smrtící špičky skal a červené řeky bláta, které si stále ještě prokousávaly cestičku do minulosti. Nikde v dohledu nebylo žádné aspoň trochu ploché místo, kde by loď tak velká jako *Královna* mohla rovně přistát.

Pohled na ukazatele mu řekl, že všechna zátěž už je pryč. Ale rychlost sestupu se teď snížila jen na pár metrů za sekundu; pořád ještě měli šanci.

Falcon se beze slova spustil do pilotního křesla a převzal ty zbytky řízení, které lodi ještě zůstaly. Přístrojová deska mu řekla všechno, co chtěl vědět; slova byla nadbytečná. Někde v pozadí slyšel komunikačního důstojníka, jak předává rádiem průběžné zprávy. Touhle dobou už všechny zpravodajské kanály na Zemi přerušily vysílání – a docela si uměl představit zoufalství všech programových šéfů. Jedna z nejefektnějších havárií v historii – a není u toho jediná kamera, která by to natočila. Poslední okamžiky *Královny* nikdy nenaplní miliony lidí bázní a hrůzou jako kdysi, před jedním a půl stoletím, konec *Hindenburga*.

Země teď byla jen asi pět set metrů daleko a pořád pomalu stoupala. I když měl k dispozici plný tah, netroufl si ho použít, protože oslabená struktura by se zhroutila; ale teď si uvědomil, že nemá na vybranou. Vítr je unášel k vidlici kaňonu, kde řeku rozděloval vedví výběžek skály podobný přídi nějaké obrovské, zkamenělé lodi. Jestli

bude *Královna* pokračovat ve svém současném kurzu, dosedne na tu trojúhelníkovou plošinu tak, že víc než polovina její plochy bude viset nad propastí; zlomí se jako ztrouchnivělá větev.

Odněkud z dálky, přes zvuky skřípajícího kovu a unikajícího plynu, uslyšel Falcon známé zasvištění trysek, jak spustil boční rakety. Loď zakolísala a začala se naklánět doprava. Řev trhajícího se kovu teď už skoro neustával – a rychlost klesání se hrozivě zvětšila. Pohled na přístrojovou desku ukázal, že plynová buňka číslo pět právě povolila.

Zem už byla jen pár metrů daleko. Ani teď ještě nedokázal říci, jestli se jeho manévr povedl nebo ne. Otočil trysky vertikálně a pustil je na plný vztlak, aby snížil prudkost dopadu.

Zdálo se mu, že náraz trvá celou věčnost. Nebyl nijak divoký – spíš zpomalený a neodvratitelný. Vypadalo to, jako by se kolem nich hroutil celý vesmír.

Zvuk pukajícího kovu se přiblížil, jako by se nějaké obrovské zvíře prokousávalo umírající lodí.

Pak se kolem něj podlaha a strop sevřely jako svěrák.

2/ „PROTOŽE EXISTUJE“

„Proč chceš letět na Jupiter?“

„Jak pravil Springer, když vyrážel na Pluta – ‚protože existuje‘.“

„Díky. Tak *tohle* bychom měli z krku – a teď skutečný důvod.“

Howard Falcon se usmál, i když jen ti, kdo ho dobře znali, by si správně vyložili tu nepatrnou, koženou grimasu. Webster byl jedním z nich; přes dvacet let spolu sdíleli triumfy i katastrofy – včetně té největší ze všech.

„Víš, ono to Springerovo klišé platí pořád. Přistáli jsme na všech planetách pozemského typu, ale ani na jednom z plynných obrů. Ti jsou vlastně jediná výzva, která ve sluneční soustavě zbyla.“

„Pěkně drahá. Spočítal jsi náklady?“

„Tak přesně, jak jsem mohl; tady jsou odhady. Ale nezapomeň – *tohle* není jednorázová výprava, ale dopravní systém. Jakmile se jednou vyzkouší a osvědčí, může se používat znova a znova. A otevře se tím nejen Jupiter, ale *všichni* obři.“

Webster se podíval na čísla a hvízdnul.

„Proč nezačneš s nějakou snazší planetou – třeba s Uranem? Poloviční gravitace a méně než poloviční úniková rychlost. A taky

klidnější počasi – jestli se tomu dá tak říkat.“

Webster se tedy rozhodně dobře připravil. Nebyl jen tak pro nic za nic šéfem dlouhodobého plánování.

„Tím se moc neušetří – když připočteš dodatkovou vzdálenost a zásobovací problémy. Pro Jupiter můžeme použít zařízení na Ganymedu. Od Saturnu dál bychom museli vybudovat novou základnu.“

To je logické, pomyslel si Webster; ale byl si jistý, že to není ten nejdůležitější důvod. Jupiter je král sluneční soustavy; nic menšího Falcona nemohlo zajímat.

„A kromě toho,“ pokračoval Falcon, „Jupiter je pořádný vědecký skandál. Už je to přes sto let, co byly objeveny jeho rádiové bouře, ale pořád ještě nevíme, co je způsobuje – a Velká červená skvrna je stejně velká záhada jako byla. Proto taky dokážu přimět Úřad pro astronautiku, aby se s vámi podělil o náklady. Víš, kolik sond už do té atmosféry shodili?“

„Nějakou stovku, řekl bych.“

„Tři sta dvacet šest během posledních padesáti let – a dobrá čtvrtina z nich naprosto selhala. Samozřejmě že se toho dozvěděli hrozně moc, ale vlastně se té planety sotva dotkli. Uvědomuješ si, jak je *veliká*?“

„Víc než desetkrát větší než Země.“

„No jistě – ale víš, co to doopravdy znamená?“ Falcon ukázal na velký glóbus na rohu Websterova stolu.

„Podívej se na Indii – jak vypadá maličká. No a kdybys ze Země stáhl kůži a rozprostřel ji po povrchu Jupiteru, tak by vypadala asi tak velká jako Indie tady.“

Dlouho bylo ticho, zatímco Webster uvažoval o té rovnici: Jupiter k Zemi je jako Země k Indii. Falcon zvolil – samozřejmě úmyslně – nejlepší možný příklad...

To už je to deset let? Ano, určitě je. Ta havárie se stala před sedmi lety (*tohle* datum měl nesmazatelně vryté v srdci), a ty úvodní testy proběhly tři roky před prvním a posledním letem *Královný Alžběty*.

Před deseti lety ho kapitán (ne, poručík) Falcon pozval na předpremiéru – třídní přelet nad planinami severní Indie s výhledem na Himálaj. „Naprosto bezpečné,“ sliboval. „Vytáhnu tě z kanceláře – a ukážu ti, o čem to celé vlastně je.“

Webster nebyl zklamáný. Kromě první cesty na Měsíc to byl

největší zážitek jeho života. A přitom, jak ho Falcon ujišťoval, to bylo naprosto bezpečné a vůbec nic se nedělo.

Startovali ze Šrínagaru těsně před úsvitem, velická stříbrná bublina balonu už zachycovala první sluneční paprsky. Stoupali za naprostého ticha; nebyly tam žádné řvoucí propanové hořáky, které zdvihaly horkovzdušné balony minulé éry. Všechno teplo, které potřebovali, pocházelo z maličkého reaktoru pro jadernou syntézu, který vážil jen asi sto deset kilo a houpal se v otevřeném ústí pláště. Když stoupali, jeho laser blikal desetkrát za minutu a pokaždé podpálil jen nepatrnou špetičku deuteriového paliva. Až dosáhnou potřebné výšky, zapne se jen párkrát za minutu, aby vyrovnal teplo unikající z toho ohromného plynového vaku nad sebou.

A tak i když pluli skoro patnáct set metrů nad zemí, slyšeli štěkot psů, lidské volání, zvonění zvonů. Ohromná, sluncem zalitá krajina se pod nimi pomalu rozšiřovala. Za dvě hodiny dosáhli stálé výšky čtyři tisíce pět set metrů a často se nadechovali kyslíku. Mohli si odpočinout a obdivovat krajinu: palubní přístroje zvládly všechno samy – sbíraly všechny informace, které by mohli potřebovat konstruktéři zatím ještě bezejmenné dopravní lodi.

Byl to nádherný den. Jihozápadní monzun měl ještě nejméně měsíc čas a obloha byla skoro bez mráčku. Zdálo se, že se čas zastavil; šla jim na nervy pravidelná rádiová hlášení, která každou hodinu přerušovala jejich snění. A všude okolo, až k obzoru a ještě mnohem dál, se táhla nekonečná, starobylá krajina, nasáklá historií – skládáčka vesnic, polí, chrámů, jezer, zavlažovacích kanálů...

Webster se násilím vytrhl z téměř hypnotické moci těch deset let starých vzpomínek. Ten zážitek ho změnil v nadšeného stoupence balonového létání – a při něm si také uvědomil obrovskou rozlohu Indie, dokonce i ve světě, který se dá obletět za devadesát minut. A přitom, opakoval si pro sebe, Jupiter k Zemi je jako Země k Indii...

„No, řekněme, že přijmu tvoje argumenty,“ řekl, „a že i fondy budou k dispozici, tak pořád ještě musíš zodpovědět jednu otázku. Proč bys měl uspět lépe než těch – kolik jsi to říkal – tři sta dvacet šest automatických sond, které tu cestu už vykonaly?“

„Mám lepší kvalifikaci – jako pozorovatel a jako pilot. *Obzvlášť* jako pilot. Nezapomínej, že mám větší zkušenosti s balonovým létáním než kdokoli na světě.“

„To pořád ještě můžeš pracovat jako vedoucí letu a sedět pěkně

bezpečně na Ganymedu.“

„Ale to je přece přesně ono! To už udělali mockrát. Vzpomínáš si, co zabilo Královnu?“

Webster to věděl naprosto přesně; ale odpověděl jen: „Pokračuj.“

„Zpoždění – zpoždění! Ten idiot, co seděl u dálkového ovládání plošiny, si myslel, že používá místní rádiový okruh. Ale čirou náhodou byl propojený přes satelit – no, možná, že to nebyla jeho chyba, ale mohl si toho všimnout. To je půl sekundy zpoždění, než signál proletí nahoru a zase zpátky. A ani to by bylo nevadilo, kdyby byl letěl v klidném vzduchu. To ta turbulence ve Velkém kaňonu to všechno zavinila. Když se plošina naklonila a on tu výchytku srovnal – tak už se nakláněla opačným směrem. Zkoušel jsi někdy řídit auto po hrbolaté silnici s půlvteřinovým zpožděním volantu?“

„Ne, a nemám v úmyslu to zkoušet. Ale umím si to představit.“

„No, a Ganymed je milion kilometrů od Jupitera. To znamená zpoždění šest sekund tam a zpátky. Ne, pilota potřebuješ mít přímo na místě – aby se s jakoukoliv nečekanou událostí mohl vyrovnat hned. Něco ti ukážu. Můžu použít tohle?“

„Klidně.“

Falcon sebral pohlednici, která ležela Websterovi na stole; na Zemi se už skoro nevyskytovaly, ale na téhle byl trojrozměrný obrázek krajiny na Marsu a byla ozdobena exotickými a drahými známkami. Držel ji tak, že visela směrem k zemi.

„Tohle je starý trik, ale nejlíp ti na něm ukážu, co ti chci vysvětlit. Dej palec a ukazováček kolem té pohlednice, jako bys ji chtěl ode mě vzít, ale nedotýkej se jí. To je ono.“

Webster natáhl ruku a skoro – ale ne úplně – uchopil pohlednici.

„A teď ji chyt’.“

Falcon pár sekund počkal; pak bez varování pohlednici pustil. Websterův palec a ukazováček sevřely jen vzduch.

„Zkusíme to ještě jednou, abych ti dokázal, že opravdu nepodvádím. Vidíš?“

Padající pohlednice znovu vyklouzla Websterovi z prstů.

„A teď to zkus na mně.“

Tentokrát uchopil pohlednici Webster a bez varování ji pustil. Skoro se ani nepohnula a Falcon už ji chytil. Webster měl skoro pocit, že slyšel cvaknutí, tak rychlá ta reakce byla.

„Když mě chirurgové dávali zase dohromady,“ poznamenal Falcon

bezvýrazným hlasem, „tak mě trochu vylepšili. Tohle je jedno z těch vylepšení – a ne jediné. Chci z nich vytěžit co nejvíc. A na Jupiteru to můžu udělat.“

Webster dlouhé vteřiny zíral na pohlednici, oči upřené na nepravděpodobné barvy kanálu Trivium Charontis. Pak tiše řekl: „Rozumím. Jak dlouho myslíš, že to bude trvat?“

„S tvou pomocí, plus pomocí Úřadu, plus všech vědeckých nadací, které do toho dokážeme zatáhnout – asi tři roky. Pak rok na zkoušky – budeme muset vyslat aspoň dva zkušební modely. Takže když budeme mít štěstí – pět let.“

„Taky jsem to tak odhadoval. Doufám, že to štěstí budeš mít; zasloužil sis ho. Ale jednu věc ode mě nečekej.“

„Jakou?“

„Až si příště vyrazíš na výlet balonem, tak se mnou jako s pasažérem nepočítej.“

3/ SVĚT BOHŮ

Pád z Jupitera V k samotnému Jupiteru trvá jen tři a půl hodiny. Jen málo lidí by dokázalo na tak strašlivé cestě spát. Spánek byla slabost, kterou Howard Falcon nesnášel, a to málo, které stále ještě potřeboval, mu přinášelo sny, jež ani čas nedokázal vymýtit. Ale v následujících třech dnech nemohl čekat odpočinek, a tak musel stihnout, co se dalo, během dlouhého pádu do oceánu mraků, který ležel nějakých devadesát tisíc kilometrů pod ním.

Jakmile *Kon-tiki* dosáhla správné letové dráhy a všechny počítačové kontroly vykazaly uspokojivý výsledek, připravil se na možná poslední spánek ve svém životě. Zdálo se mu jaksi patřičné, že právě ve stejném okamžiku Jupiter zakryl jasné, maličké Slunce a jeho loď vstoupila do ohromného stínu planety. Na pár minut obklopil loď zvláštní zlatý soumrak; pak se ze čtvrtiny oblohy stala naprosto černá díra, zatímco na zbytku zářily hvězdy. Ať už člověk ve sluneční soustavě letěl jakkoli daleko, *ony* se nikdy neměnily; přesně stejná souhvězdí teď svítila na miliony kilometrů vzdálenou Zemi. Jedinou novinkou byly malé, bledé kotouče Callisto a Ganymeda; tam někde na obloze nepochybně byl tucet dalších měsíců, ale ty byly příliš malé a příliš vzdálené, než aby je bylo možné rozlišit pouhým okem.

„Na dvě hodiny vypínám,“ ohlásil mateřské lodi, vznášející se přes

tisíc kilometrů nad opuštěnými skalami Jupiteru V v radiačním stínu maličké oběžnice. I kdyby Jupiter V nesloužil k žádnému jinému účelu, byl k nezaplacení jako kosmický buldozer, soustavně odklízející z cesty nabitě částice, kvůli kterým nebylo v blízkosti Jupitera zdrávo zdržovat se delší dobu. V jeho stopě záření skoro nepůsobilo a loď tam mohla zaparkovat úplně bezpečně, zatímco kolem se všude rozlévala neviditelná smrt.

Falcon zapnul navozovač spánku a jeho vědomí se začalo pomalu vytrácet, jak mu mozkiem začaly probíhat jemné elektrické impulzy. Zatímco *Kon-tiki* padala k Jupiteru a sekundu za sekundou nabírala v obrovském gravitačním poli rychlost, spal spánkem beze snů. Ty vždycky přicházely, až když se vzbudil; a své noční můry si s sebou přivezl ze Země.

Ale nikdy se mu nezdálo o samotné té havárii, i když se mu často vynořovala před očima tvář toho vyděšeného superšimpa, kterého potkal, když se hnál točitým schodištěm dolů mezi hroutícími se plynovými vaky. Ani jeden ze simpů to nepřežil; ti, kteří nebyli zabiti přímo při havárii, utrpěli tak těžká zranění, že byli bezbolestně „euthováni“. Občas ho napadlo, proč se mu asi zdává jen o tom k smrti odsouzeném zvířeti – se kterým se poprvé a naposledy setkal až v posledních minutách jeho života – a ne o přátelích a spolupracovnících, které ztratil na palubě umírající *Královný*.

Ty sny, kterých se bál nejvíc, přicházely vždycky v okamžiku, kdy se začal probírat k vědomí. Nebyla v tom skoro žádná fyzická bolest; vlastně v tom nebyly vůbec žádné pocity. Byl ve tmě a v tichu a zdálo se mu, že ani nedýchá. A co bylo nejpodivnější, nemohl najít své končetiny. Nemohl pohnout ani rukama, ani nohama, protože nevěděl, kde jsou.

První se poddalo to ticho. Po mnoha hodinách, nebo snad dnech, si začal uvědomovat slabé bušení, a nakonec po dlouhém přemýšlení, usoudil, že je to tlukot jeho vlastního srdce. To byl první z celé řady jeho omylů.

Pak se objevilo slaboučké mravenčení, jiskřičky světla, náznaky tlaků v stále ještě necitlivých končetinách. Smysly se mu vracely jeden po druhém a s nimi přišla bolest. Musel se učit všechno od začátku, stát se znovu nemluvnětem a batoletem. I když jeho paměť byla neporušená a rozuměl slovům, která mu říkali, trvalo to celé měsíce, než byl schopen odpovědět jinak než mrknutím oka.

Vzpomínal si dobře na okamžiky triumfu, když dokázal vyslovit své první slovo, obrátit první stranu knihy – a nakonec když se naučil pohybovat vlastní silou. *To* bylo skutečné vítězství a trvalo mu skoro dva roky, než se na ně dostatečně připravil. Stokrát záviděl tomu mrtvému supersimpovi, *ale jemu* nedali na vybranou. Rozhodli za něj lékaři – a teď, o dvanáct let později, byl tam, kam se ještě žádná lidská bytost před ním nedostala, a pohyboval se rychleji než kterýkoli člověk v historii.

Kon-tiki se právě vynořovala ze stínu a svítání na Jupiteru se klenulo po obloze jako obrovský světelný most, když Falcona vzbudilo pronikavé bzučení budíku. Nevyhnutelné noční můry (snažil se zavolat sestru, ale nedokázal ani stisknout tlačítko) mu rychle vymizely z vědomí. Čekalo ho největší – a možná poslední – dobrodružství jeho života.

Zavolal řídicí středisko, které teď bylo skoro devadesát tisíc kilometrů odtud a rychle zapadalo za křivku Jupitera, a ohlásil, že všechno je v pořádku. Jeho rychlost právě přesáhla sedmačtyřicet kilometrů za sekundu (*tohle* tedy rozhodně stálo za zaznamenání) a během půl hodiny se *Kon-tiki* dostane na okraj atmosféry a započne s nejobtížnějším sestupem v celé sluneční soustavě. I když tu plamennou zkoušku přežila spousta sond, byly to tvrdé, kompaktní masy přístrojů, které byly schopny vydržet tah několika stovek g. *Kon-tiki* bude dosahovat krátkodobého maxima třiceti g a v průměru bude mít asi deset, než se zastaví ve vrchních vrstvách atmosféry Jupitera. Falcon začal velmi pečlivě a opatrně připojovat složitý systém zábran, který ho zakotví a upevní ke stěnám kabiny. Když skončil, byl doslova součástí lodi.

Hodiny tikaly pozpátku; sto sekund do vstupu. Ať to dopadne jak chce, teď už neměl na vybranou. Za minutu a půl se dotkne atmosféry a obr ho nezvratně sevře.

Odpočítávání se o tři sekundy zpozdilo – což vůbec nebylo tak špatné, když se vzala v úvahu ta spousta neznámých. Zpoza stěn kabiny se ozvalo přízračné sténání, které stejnoměrně stoupalo až k vysokému, ječivému řevu. Ten hluk byl docela odlišný od toho, který se ozýval při vstupu do atmosféry Země nebo Marsu; v téhle řídké atmosféře vodíku a helia se všechny zvuky transformovaly o pár oktáv výš. Na Jupiteru by i hrom měl falzetový přídech.

S rostoucím jekotem přišla i narůstající váha; během několika

vteřin se nemohl ani pohnout. Jeho zorné pole se zmenšovalo, až se do něj vešly už jen hodiny a akcelerometr; patnáct g a ještě čtyři sta osmdesát sekund cesty...

Ani na chvílku neztratil vědomí; ale to ostatně ani nečekal. Stopa, kterou po sobě zanechává *Kon-tiki* v atmosféře Jupitera, musí být opravdu efektní – touhle dobou už několik tisíc kilometrů dlouhá. Pět set vteřin po vstupu se tah začal zmírňovat: deset g, pět g, dvě... Pak se váha ztratila skoro úplně. Padal volným pádem a jeho obrovská orbitální rychlost byla ta tam.

Pocítil náhlé škusnutí, jak loď odhodila do bělá rozžhavené zbytky tepelného štítu. Vykonal svou práci a už nebude potřeba; Jupiter si ho už klidně může vzít. Uvolnil všechny poutací vzpěry kromě dvou a čekal, až automatický řadič spustí další, nejkritičtější sérii operací.

Neviděl, jak vystřelil první brzdicí padák, ale cítil lehké škusnutí a rychlost pádu se okamžitě zmírnila. *Kon-tiki* ztratila úplně svou horizontální rychlost a letěla teď přímo dolů rychlostí skoro patnáct set kilometrů v hodině. Všechno záviselo na tom, co se stane v nejbližších šedesáti sekundách.

Teď vystřelil druhý padák. Podíval se ven okénkem nad svou hlavou a k svému nesmírnému ulehčení uviděl, že zapadající lodí se vlní oblaka blyštivé fólie. Tisíce kubických metrů balonu se rozprostíraly po nebi jako rozvíjející se květina a nabíraly řídký plyn, dokud se docela nenafoukly. Rychlost pádu *Kon-tiki* se snížila na několik kilometrů za hodinu a ustálila se. Teď už byla spousta času; trvalo by mu celé dny dopadnout tímhle tempem až na povrch Jupitera.

Ale nakonec by se tam přece jen dostal, i kdyby pro to nic nedělal. Ten balon nad jeho hlavou působil víceméně jen jako účinný padák. Neměl žádný vztlak – a ani nemohl, dokud byly plyny uvnitř i venku stejné.

Reaktor se se svým charakteristickým a trochu znepokojivým zapraskáním rozběhl a začal do pláště nad sebou hnát proudy tepla. Během pěti minut klesla rychlost na nulu; v šesté minutě začala loď stoupat. Podle radarového výškoměru se ustálila asi čtyři sta kilometrů nad povrchem Jupiteru – nebo nad tím, co se snad dalo za povrch považovat.

Jen jediný balon může fungovat v atmosféře vodíku, který je nejllehčí ze všech plynů – a to je balon plněný horkým vodíkem.

Dokud bude reaktor tikat, bude se Falcon vznášet nad světem, který by pojal stovku Tichých oceánů. *Kon-tiki* začala po čtyři sta padesáti milionech mil cesty konečně dělat čest svému jménu. Byl z ní vzdušný vor, plující v proudech atmosféry Jupitera.

I když kolem něj se rozkládal celý nový svět, trvalo víc než hodinu, než se Falcon mohl pořádně rozhlédnout. Nejdřív musel zkontrolovat všechny systémy kabiny a otestovat, jak reagují na ovládání. Musel zjistit, kolik tepla je potřeba přidat, aby se dosáhlo požadované rychlosti výstupu, a kolik plynu musí vypustit, aby začal klesat. A vůbec nejdůležitější byla otázka stability. Musel nastavit délku kabelů poutajících jeho kabinu k obrovskému hruškovitému balonu, aby zmírnil vibrace a dosáhl co nejklidnějšího letu. Zatím měl štěstí; v téhle úrovni byl vítr poměrně stálý a dopplerovské měření na neviditelném povrchu ukazovalo rychlost 326 kilometrů za hodinu. Na Jupiter to nebylo moc; byl už pozorován vítr i patnáct set kilometrů za hodinu. Ale pouhá rychlost samozřejmě nebyla důležitá; skutečným nebezpečím byly turbulence. Jestli vletí do něčeho takového, mohou ho zachránit jen jeho schopnosti, zkušenosti a rychlé reakce – a nic takového se do počítače nedalo naprogramovat.

Falcon se nejdřív ujistil, že své podivné plavidlo má pevně v rukou, a pak teprve věnoval pozornost úpěnlivým výzvám řídicího střediska. Pak rozvinul a vysunul nejružnější nástavce a žerdi nesoucí měřicí přístroje a zařízení pro odběr vzorků atmosféry. Jeho kabina teď ze všeho nejvíc připomínala poněkud neupravený vánoční stromek, ale stále ještě hladce plynula s jupiterským větrem. Cestou předávala rádiem nepřetržitý proud informací do záznamníků na mateřské lodi. No a on se konečně mohl rozhlédnout...

První dojem byl neočekávaný a dokonce ho i trochu zklamal. Pokud šlo o rozměry všeho kolem, byl by stejně dobře mohl letět v balonu nad pozemskými mraky. Obzor se zdál být normálně daleko; vůbec neměl pocit, že by se vznášel nad světem o průměru jedenáctkrát větším, než byl jeho vlastní. Pak se podíval na infračervený radar, zkoumající vrstvy atmosféry pod ním – a uviděl, jak dokonale ho jeho oči oklamaly.

Ta vrstva mraků, která byla zdánlivě nějakých pět kilometrů pod ním, byla ve skutečnosti víc než padesát kilometrů daleko. A obzor, jehož vzdálenost by byl odhadl tak na sto devadesát, byl ve skutečnosti dva tisíce sedm set kilometrů od lodi.

Křišťálová čistota hydroheliové atmosféry a obrovská křivka planety ho úplně zmátly. Odhadovat vzdálenosti tady bylo dokonce ještě těžší než na Měsíci; všechno, co viděl, musel násobit nejméně deseti.

Nebylo to nic nečekaného a měl na to být připravený. Ale přesto ho to kdovíproč hluboce znepokojilo. Možná si časem zvykne na nelidské rozměry tohoto světa; ale jak se díval k tomu neuvěřitelně vzdálenému obzoru, měl pocit, jako by mu duši vanul vítr chladnější než okolní atmosféra. Přes všechny jeho argumenty tohle přece jen možná nikdy nebude místo pro člověka. Možná, že on bude první a poslední, kdo sestoupí do jupiterských mraků. Obloha nad ním byla skoro černá, jen asi dvacet kilometrů nad sebou uviděl pár šmouh čpavkových cirů. Tam nahoře na okraji vesmíru bylo chladno, ale tlak i teplota s hloubkou rychle rostly. Na té úrovni, kde se teď *Kon-tiki* vznášela, bylo asi padesát pod nulou a tlak pět atmosfér. O sto kilometrů níž už je tak horko jako na Zemi kolem rovníku a tlak asi jako na dně mělčích moří. Ideální podmínky pro život...

Čtvrtina krátkého jupiterského dne už uplynula; Slunce už bylo na půl cestě oblohou, ale světlo na nepřerušené vrstvě mraků pod ním bylo podivně měkké. Těch čtyři sta padesát milionů kilometrů navíc obralo Slunce o všechnu sílu. I když obloha byla čistá, Falcon zjistil, že má pořád pocit, že je hodně pod mrakem. Až přijde noc, bude stmívání hodně rychlé; i když bylo pořád ještě dopoledne, ve vzduchu už bylo cítit podzimní soumrak. Ale nic takového jako podzim se samozřejmě na Jupiteru nevyskytovalo. Tady žádná roční období nebyla.

Kon-tiki sestoupila přímo doprostřed rovníkového pásma – nejméně barvitě části planety. Moře mraků, které se táhlo až k obzoru, bylo lehce zbarveno do lososova; nebylo tu ani stopy po těch žlutých, růžových a dokonce červených barvách, které obepínaly Jupiter ve vyšších zeměpisných šířkách. Sama Velká rudá skvrna – nejefektivnější jev na planetě – ležela tisíce kilometrů k jihu. Bylo samozřejmě lákavé sestoupit tam, ale jižní tropické povětrnostní poruchy byly neobvykle aktivní a rychlost proudění vzduchu tam dosahovala skoro čtrnáct set kilometrů za hodinu. Spustit se do tohohle malstromu neznámých sil by bylo znamenalo přímo si říkat o potíže. Velká rudá skvrna a všechny její záhady budou muset počkat na příští expedice.

Slunce, které se po nebi pohybovalo dvakrát rychleji než na Zemi,

se teď blížilo k zenitu a velký stříbrný baldachýn ho začal zakrývat. *Kon-tiki* stále rychle a hladce plynula směrem k západu neměnnou rychlostí 326 kilometrů v hodině, ale to jediné, podle čeho se to dalo poznat, byly údaje na radaru. Je tady takhle klidno pořád? ptal se Falcon sám sebe. Vědci, kteří učeně vykládali o jupiterském pásmu tišin a předpovídali, že rovník bude nejklidnější místo, zřejmě přece jen věděli, o čem mluví. Byl ke všem takovým předpovědím značně skeptický a vřele souhlasil s jedním neobvykle skromným vědcem, který mu řekl otevřeně: „Žádní odborníci na Jupiter *neexistují*.“ No, dnes večer už bude existovat aspoň jeden. Jestli se mu podaří do té doby přežít.

4/ HLASY Z HLUBIN

Ten první den se na něj Otec bohů usmíval. Na Jupiteru bylo tak klidně a pokojně jako tehdy před lety, když plul s Websterem přes pláň severní Indie. Falcon měl čas procvičit si své pilotní schopnosti tak, že se *Kon-tiki* nakonec stala jakoby prodloužením jeho vlastního těla. V takové štěstí se ani neodvažoval doufat a začal uvažovat o tom, jakou cenu za to asi bude muset zaplatit.

Pět hodin denního světla už skoro uplynulo; v mracích pod ním se množily stíny, jež jim dodávaly zdání pevnosti a hmoty, které neměly, když bylo Slunce výš. Z nebe se rychle vytrácela barva, jen na samotném západě ležel nad obzorem pruh tmavnoucího purpuru. Nad ním bylo vidět nezřetelný kotouček některého z bližších měsíců, světlý a vybledlý v kontrastu s absolutní temnotou za ním.

Slunce zapadalo přímo dolů za okraj Jupitera tak rychle, že jeho pohyb bylo možné sledovat pouhým okem. Objevily se celé legie hvězd – a tamhle, až na samém okraji soumraku, byla krásná jitiřenka Země, která mu připomněla, jak daleko je od domova. Následovala Slunce směrem k západu. První noc, kterou člověk stráví na Jupiteru, právě začala.

S příchodem tmy začala *Kon-tiki* klesat. Balon už nezahřívalo mdlé Slunce, takže trochu ztrácel vztlak. Falcon se nepokusil ho zvýšit; očekával to a plánoval sestup.

Neviditelná pláň mraků byla stále ještě pětáctýřicet kilometrů pod ním a dosáhne jí kolem půlnoci. Na infračerveném radaru ji bylo jasné vidět – a radar také ukazoval, že obsahuje dlouhou řadu složitých

uhlíkových sloučenin a kromě toho obvyklý vodík, helium a čpavek. Chemici by dali půl království za vzorek té nadýchané, narůžovělé hmoty; i když některé atmosférické sondy už jí pár gramů nasbíraly, jen je to namlsalo. Byla tam polovina všech základních molekul potřebných pro život, vznášela se vysoko nad povrchem Jupitera. A kde je potrava, může být daleko život? To byla otázka, kterou po víc než stovce let stále ještě nikdo nedokázal zodpovědět.

Infračervený radar blokovaly mraky, ale mikrovlnný je prořízl a ukazoval vrstvu za vrstvou celou tu hloubku až k povrchu ukrytému spousty kilometrů pod ním. Tam nemohl – byly tam obrovské tlaky a teploty; dokonce ani automatické sondy se ještě nedokázaly dostat k povrchu nedotčeny. Povrch ležel mučivě nedostupný u samého dna obrazovky radaru, byl trochu rozježený a měl podivnou zrnitou strukturu, kterou jeho přístroje nedokázaly rozlišit.

Hodinu po západu Slunce vypustil první sondu. Padala rychle asi devadesát kilometrů, pak se začala vznášet v hustší atmosféře a vysílala celý proud rádiových signálů, které Falcon předával řídicímu středisku. Pak už neměl co dělat až do svítání, jen sledoval rychlost sestupu, monitoroval přístroje a odpovídal na občasně otázky. *Kon-tiki* stále ještě plula v klidných proudech a mohla se o sebe postarat sama.

Těsně před půlnocí nastoupila do služby nová vedoucí letu a s obvyklými zdvořilostmi se představila. Asi za deset minut zavolala znova a hlas měla najednou vážný a vzrušený.

„Howarde! Poslechněte si kanál čtyřicet šest – s vysokým ziskem.“

Kanál čtyřicet šest? Byla tu taková spousta telemetrických kanálů, že si pamatoval čísla jen těch nejdůležitějších; ale jakmile zapnul tenhle, poznal ho. Byl připojen na mikrofon na sondě, která teď plula víc než sto dvacet kilometrů pod ním v atmosféře skoro tak husté jako voda.

Nejdřív se ozvalo jen podivné svištění větru, který se proháněl v temnotách toho nepředstavitelného světa. A pak se z jednotvárného hluku začaly vzdouvat vibrace, které byly stále hlasitější a hlasitější, jako údery na obrovský buben. Byl to zvuk tak hluboký, že ho bylo možné stejně dobře cítit jako slyšet, a údery se neustále zrychlovaly, i když výška tónu se neměnila. Teď to bylo rychlé, skoro infrazvukové pulzování. A pak to náhle uprostřed vibrace přestalo – tak náhle, že mysl nedokázala ještě přijmout to ticho a vzpomínka vytvářela přízračnou ozvěnu v nejhlubších dutinách mozku.

Byl to ten nejzvláštnější zvuk, který Falcon kdy slyšel, dokonce i v porovnání s nepřeborným množstvím zvuků na Zemi. Nedokázal si představit žádný přírodní jev, který by ho mohl způsobovat; ale přitom se to nepodobalo ani nějakému zvířecímu křiku, dokonce ani hlasu některé z obrovských velryb...

Ozvalo se to znovu, úplně stejně jako předtím. Ted' už na to byl připraven a odhadl délku celé sekvence; od prvního slabého úderu až k závěrečnému crescendo to trvalo něco málo přes deset sekund.

A tentokrát po zvuku následovala skutečná ozvěna, velmi slabá a vzdálená. Možná přicházela od některé z mnoha odrazných vrstev – patrně ještě hlouběji skryté v téhle mnohoúrovňové atmosféře; nebo možná pocházela z jiného, vzdálenějšího zdroje. Falcon čekal na druhou ozvěnu, ale neozvala se.

Řídící středisko reagovalo rychle a požádalo ho, aby hned vypustil další sondu. Když budou v činnosti dva mikrofony, bude možné přibližně lokalizovat zdroj toho zvuku. Zvláštní bylo, že ani jeden z vnějších mikrofonů *Kon-tiki* nezachytil nic kromě hluku větru. To pulzování, ať už to bylo cokoli, muselo být zachycováno a usměrňováno nesčetnými reflexními vrstvami atmosféry.

Brzo se zjistilo, že zvuky pocházejí z celého shluku zdrojů asi osmnáct set kilometrů daleko. Ze vzdálenosti se ale nedala odhadnout jejich síla; v pozemských oceánech mohou stejně daleko putovat zvuky poměrně slabé. A vysvětlení, které se samo nabízelo, totiž že zvuky vydávají nějakí živí tvorové, hlavní exobiolog rychle vyloučil.

„Moc by mě zklamalo,“ řekl dr. Brenner, „kdyby tam nebyly žádné mikroorganismy nebo rostliny. Ale nic takového jako zvířata, protože tam není žádný volný kyslík. Všechny biochemické reakce na Jupiteru musejí být nízkoenergetické – prostě neexistuje způsob, jak by si nějaký aktivní tvor mohl vytvářet dost energie, aby dokázal fungovat.“

Falcon by byl rád věděl, jestli je to opravdu tak; ten argument neslyšel poprvé a zdržel se komentáře.

„V každém případě,“ pokračoval Brenner, „některé ty zvukové vlny jsou sto metrů dlouhé! Dokonce ani tak velké zvíře jako velryba by je nedokázalo vydávat. Prostě *musejí mít* nějakou fyzikální příčinu.“

Ano, to znělo pravděpodobně, a fyzici možná přijdou na nějaké vysvětlení. Co by si asi slepý mimozemšťan myslel o zvucích, které by slyšel na břehu rozbouřeného moře, u gejzíru, u sopky nebo u

vodopádu, přemítal Falcon. Klidně by je mohl připisovat nějakému obrovskému zvířeti.

Asi hodinu před východem slunce hlasy v hlubinách utichly a Falcon se začal připravovat na úsvit svého druhého dne. *Kon-tiki* byla teď jen pět kilometrů nad nejbližší vrstvou mraků; tlak venku stoupl na deset atmosfér a teplota dosáhla tropických třiceti stupňů. Člověk by si tady mohl docela pohodlně žít jenom s dýchací maskou a správnou směsí helioxu.

„Máme pro vás dobré zprávy,“ ohlásilo se řídicí středisko krátce po svítání. „Vrstva mraků se trhá. Za hodinu tam budete mít částečné vyjasnění – ale pozor na turbulence.“

„Už se mi tu začaly objevovat,“ odpověděl Falcon. „Jak hluboko dolů uvidím?“

„Aspoň osmnáct kilometrů, až ke druhé vrstvě mraků. *Ta* je pevná; nikdy se netrhá.“

A taky je mimo můj dosah, řekl si Falcon v duchu; teplota tam dole musí být přes sto stupňů. Tohle je poprvé, co si nějaký pilot v balonu musí dělat starosti ne se stropem, ale s podlahou!

O deset minut později uviděl to, co řídicí středisko už ze svého výhodného pozorovacího stanoviště objevilo dávno. Na obzoru se začala měnit barva a vrstva mraků se začala trhat a krabatit, jako by ji něco roztrhlo. Rozdmýchal svou malou atomovou výheň a stoupl s *Kon-tiki* o pět kilometrů, aby lépe viděl.

Obloha pod ním se čistila tak rychle a úplně, jako kdyby oblaka něco rozpouštělo. Před očima se mu otevírala propast. O chvíli později už přeletěl přes okraj mračného kaňonu asi osmnáct kilometrů hlubokého a devět set kilometrů širokého.

Pod ním se otevřel nový svět; Jupiter odhalil jeden ze svých mnoha závojů. Druhá vrstva mraků, nedosažitelně daleko pod ním, byla mnohem tmavší barvy než ta první. Byla skoro jasně lososová a byly na ní podivné cihlově červené skvrnky. Všechny měly oválný tvar, jejich delší osy směřovaly od východu k západu ve směru převažujícího větru. Byly jich stovky, všechny asi stejně velké, a připomněly Falconovi nadýchané beránky na pozemském nebi.

Ubral vztlak a *Kon-tiki* začala klesat podél rozpouštějícího se oblačného srázu. V té chvíli si všiml toho sněhu.

Ve vzduchu se formovaly veliké vločky a pomalu se snášely dolů. Ale přitom tady bylo trochu moc horko na sníh – a v každém případě

nebylo v téhle výšce po vodě skoro ani stopy. A co víc, ty vločky padající ve vodopádech do hlubin se vůbec neleskly. Když jich pár konečně přistálo na jednom nástavci s přístroji před hlavním pozorovacím okénkem, uviděl, že jsou matně opálově bílé – vůbec ne krystalické – a dost velké – skoro deset centimetrů v průměru. Vypadaly jako vosk a Falcon hádal, že přesně ten to taky je. V atmosféře kolem něj se odehrávala nějaká chemická reakce, která srážela uhlovodíky vznášející se v jupiterském ovzduší.

Asi devadesát kilometrů před ním se ve vrstvě mraků něco dělo. Malé červené oválky tam něco táhlo dokola, takže začínaly tvořit spirálu – známý tvar cyklonu, často se objevující v pozemské atmosféře. Vír se vyvíjel s ohromující rychlostí; jestli je tam vepředu bouře, tak jsem v pěkném maléru, pomyslel si Falcon.

A pak se jeho obavy změnilы v úžas – a ve strach. To, co se tvořilo ve směru jeho letu, nebyla vůbec bouře. Něco obrovského – něco o průměru spousty kilometrů – stoupalo mraky vzhůru.

Uklidňující myšlenka, že je to možná taky mrak – bouřkový mrak vynořující se ze spodních vrstev atmosféry – vydržela jen pár vteřin. Ne; tohle bylo *pevné*. Razilo si to cestu růžovými a lososovými oblaky jako ledovec stoupající z hlubin.

Ledovec vznášející se ve vodíkové atmosféře? Nic takového samozřejmě nepřicházelo v úvahu – ale možná, že to přece jen nebyla tak vzdálená analogie. Jakmile Falcon na tu záhadu zaostřil teleskop, uviděl, že je to bělavá, krystalická hmota, opředaná červenými a hnědými pramínky. Usoudil, že to musí být stejná hmota jako „vločky“ padající kolem něj – celé pohoří vosku. A brzo si uvědomil, že není ani tak pevné, jak si původně myslel; kolem okrajů se soustavně drobilo a přetvářelo...

„Já už vím, co to je,“ ohlásil rádiem řídicímu středisku, které mu posledních pár minut kladlo nespočet úzkostných otázek. „Je to hromada bublin – nějaká pěna. Uhlovodíková šlehačka. Ať chemici zkusí... *Moment!*“

„Co se děje?“ volalo řídicí středisko. „Co se děje?“

Ignoroval úpěnlivé otázky z vesmíru a soustředil se celou myslí na obraz v poli dalekohledu. Musel si být jistý; kdyby se spletl, bude se mu smát celá sluneční soustava.

Pak si oddechl, podíval se na hodinky a vypnul otravný hlas z Jupitera V.

„Volám řídicí středisko,“ řekl velmi formálně. „Tady je Howard Falcon na palubě *Kon-tiki*. Čas podle efemerid devatenáct hodin dvacet jedna minut patnáct sekund. Poloha nula stupňů patnáct minut severní šířky, délka sto pět stupňů čtyřicet dva minut, systém jedna.

Řekněte doktoru Brennerovi, že na Jupiteru je život. A je obrovský...“

5/ POSEIDONOVA KOLA

„Jsem hrozně rád, že jsem se mýlil,“ ozval se v rádiu rozjařený hlas doktora Brennera. „Příroda má vždycky něco v rukávu. Držte na tom teleobjektiv a zkuste udělat co nejkvalitnější obrázky.“

Ty věci, které se pohybovaly nahoru a dolů po voskových stránkách, byly pořád ještě příliš daleko na to, aby mohl Falcon rozlišit nějaké detaily, a i tak musely být obrovské, když byly na takovou vzdálenost vůbec vidět. Byly skoro černé, klínovitého tvaru a pohybovaly se pomocí pomalého vlnění celého těla, takže vypadaly ze všeho nejspíš jako gigantičtí rejnoci, plovoucí kolem nějakého tropického útesu.

Možná to byl nějaký nebeský dobytek, toulající se po oblačných pastvinách Jupitera, protože se zdálo, jako by se pásly kolem těch tmavých, červenohnědých stuh, jež vypadaly jako vyschlá koryta řek, které kdysi stékaly po bocích těch vznášejících se skal. Tu a tam se některé z těch zvířat vrhlo po hlavě do hory pěny a zmizelo z dohledu.

Kon-tiki se vůči vrstvě mraků pod sebou pohybovala jen velmi pomalu; bude trvat nejméně tři hodiny, než se dostane nad ty pomíjivé hory. Byl to závod se Sluncem. Falcon doufal, že tma nepřijde dřív, než se stačí pořádně podívat na ty rejnoky, jak je sám pro sebe pokřtil, i na tu křehkou krajinu, po které se plazili.

Byly to dlouhé tři hodiny. Celou tu dobu měl vnější mikrofony zapnuté na plný zisk, protože se domníval, že možná našel zdroj toho včerejšího bubnování. Rejnoci byli rozhodně dost velcí na to, aby je mohli vydávat; když je konečně mohl přesně změřit, zjistil, že mají od jednoho konce křídla ke druhému skoro sto metrů. Byli třikrát tak velcí jako největší velryba – i když nejspíš nevážili víc než pár tun.

Půl hodiny před západem slunce byla *Kon-tiki* už téměř nad „pohořím“.

„Ne,“ odpověděl Falcon na opakované dotazy řídicího střediska na rejnoky, „pořád na mě ještě nereagují. Nemyslím, že jsou inteligentní

– vypadají jako neškodní vegetariáni. A i kdyby se mě snažili pronásledovat, jsem si jistý, že do mé výšky se nedostanou.“

Ale přesto ho trochu zklamalo, když o něj rejnoci neprojevili ani nejmenší zájem, i když prolétal přímo nad jejich pastviskem. Možná ani nemohli zjistit jeho přítomnost. Když je zkoumal a fotografoval pomocí dalekohledu, neviděl ani náznak smyslových orgánů. Ti tvorové byli prostě obrovské černé trojúhelníky, vlnící se po kopcích a údolích, které ve skutečnosti byly jen o málo pevnější než pozemské mraky. I když vypadaly hutně, Falcon věděl, že kdyby na ně někdo stoupl, propadl by se jimi, jako by byly z tenkého papíru.

Zblízka viděl ty myriády buněk nebo bublin, které je tvořily. Některé z nich byly dost velké – asi metr v průměru – a Falcona napadlo, v jakém asi čarodějnickém kotli uhlovodíků se uvařily. Tam dole v jupiterské atmosféře musí být tolik petrochemických surovin, že by to stačilo pokrýt celou zemskou spotřebu na milion let.

Krátký den už skoro uplynul, když míjel hřebeny voskových kopců; na jejich níže položených stráních už světlo rychle sláblo. Na téhle západní straně žádní rejnoci nebyli a i topografie byla z nějakého důvodu jiná. Pěna tady vytvářela dlouhé rovné terasy, podobné vnitřku měsíčního kráteru. Skoro se mu zdálo, jako by to byly obří schody vedoucí dolů ke skrytému povrchu planety.

A na nejnižším z těch schodů, na samém okraji víncích mraků, které hora rozehnala, když se vynořovala z hlubin, byla jakási přibližně oválná skvrna asi dva nebo tři kilometry v průměru. Dala se těžko rozeznat, protože byla jen o něco málo tmavší než šedobílá pěna, na které spočívala. Falconova první myšlenka byla, že se dívá na les sinavých stromů, podobných obrovským houbám, které nikdy neviděly Slunce.

Ano, určitě je to les – viděl stovky tenkých kmínků, vyrůstajících z bílé voskové pěny, ve které kořenily. Ale ty stromy byly neuvěřitelně těsně namačkány vedle sebe; skoro vůbec mezi nimi nebyly mezery. Možná to přece jen není les, ale jediný obrovský strom, něco jako ty orientální banyány, které mají také celou spoustu kmenů. Jednou na Jávě viděl banyánový strom, který měl nějakých šest set metrů v průměru; tohle monstrum je aspoň desetkrát tak velké.

Světlo už bylo skoro pryč. Mraky se zbarvily do purpurová odraženém slunečním světlem a to za pár vteřin také zmizí. A v posledním záblesku světla svého druhého jupiterského dne Howard

Falcon uviděl – nebo si myslel, že uviděl – něco, co na jeho výklad toho bílého oválu vrhlo nejčernější pochyby.

Jestli ho slabé světlo totálně neoklamalo, tak se ty stovky tenkých kmínků mrskaly tam a zpátky, naprosto synchronizované, jako vějíře mořských řas vlnící se v proudu.

A ten strom už nebyl na stejném místě, kde ho poprvé uviděl.

„Je to směla,“ ozvalo se řídicí středisko krátce po západu Slunce, „ale domníváme se, že zdroj Beta během příští hodiny vybuchne. Pravděpodobnost sedmdesát procent.“

Falcon se rychle podíval na mapu. Beta – jupiterská zeměpisná šířka sto čtyřicet stupňů – byla osmadvacet tisíc kilometrů odsud a daleko za obzorem. I když velké výbuchy občas dosahovaly síly až deseti megatun, byl příliš daleko, než aby pro něj rázová vlna představovala nějaké zvláštní nebezpečí. Ovšem rádiová bouře, kterou to rozpoutá, bylo něco jiného.

Výbuchy náhlé rádiové aktivity na délkách kolem deseti metrů, které občas činily z Jupitera nejsilnější rádiový zdroj celé oblohy, byly objeveny už v padesátých letech dvacátého století, a to k naprostému ohromení astronomů. Teď, o víc než sto let později, byla jejich skutečná příčina stále ještě záhadou. Vědci chápali jen příznaky; žádné vysvětlení známo nebylo.

„Vulkanická“ teorie obstála ve zkoušce času nejlépe, i když nikdo to slovo nechápal ve stejném smyslu, jaký mělo na Zemi. Poměrně často – někdy i několikrát za den – se v hlubších vrstvách atmosféry nebo snad i na samotném skrytém povrchu planety objevovaly gigantické výbuchy. Velký sloupec plynu, víc než devět set kilometrů vysoký, si začal razit cestu ven, jako by chtěl uniknout do vesmíru.

Proti nejsilnějšímu gravitačnímu poli ze všech planet neměl ovšem šanci. Ale přesto alespoň stopy – pouhých pár milionů tun – obvykle pronikly až do jupiterské ionosféry; a v té chvíli se rozpoutalo peklo.

Ve srovnání s radiačními pásy kolem Jupitera jsou skromné Van Allenovy pásy na Zemi pouzí trpaslíci. A když v těchhle obrech způsobí pronikající sloupec plynu zkrat, výsledkem je elektrický výboj miliónkrát silnější než jakýkoli pozemský blesk; kolosální rádiový hrom zaplaví celou sluneční soustavu a proniká až daleko za její hranice.

Bylo zjištěno, že ty rádiové výbuchy pocházejí ze čtyř hlavních oblastí planety. Možná tam jsou nějaká slabší místa, jimiž se mohou

vnitřní ohně tu a tam prodrat na povrch. Vědci na Ganymedu, největším z mnoha jupiterských měsíců, byli teď už přesvědčeni, že dokážou předvídat vznik takové dekametrové bouře; přesnost jejich předpovědí byla asi taková jako přesnost pozemských předpovědí počasí někdy začátkem dvacátého století.

Falcon nevěděl, jestli má rádiovou bouři vítat nebo se jí bát; rozhodně to zvýší hodnotu jeho výpravy – pokud to přežije. Jeho kurz byl naplánován tak, aby se držel co možná nejdál od hlavních center poruch, zvláště od neaktivnějšího z nich, od zdroje Alfa. Ze zákona schválnosti mu právě Beta, která teď hrozila výbuchem, byla nejbližší. Doufal, že vzdálenost, která se rovnala skoro třem čtvrtinám obvodu Země, bude dostatečná.

„Pravděpodobnost devadesát procent,“ ozvalo se naléhavým hlasem řídicí středisko. „A na tu hodinu zapomeňte. Ganymed tvrdí, že to může být každou chvíli.“

Rádio ještě skoro ani neutichlo, když údaje na měřiči síly magnetického pole začaly prudce stoupat. Ale než stačily přesáhnout stupnici, zastavily se a začaly klesat stejně rychle, jak předtím rostly. Někde daleko a tisíce kilometrů pod ním něco strašlivě otráslو roztavenou kůrou planety.

„Už vybuchl!“ volalo řídicí středisko.

„Díky, já už to vím. Kdy mě zasáhne bouře?“

„Začátek můžete čekat za pět minut. Vrchol za deset.“

Daleko za obzorem Jupitera začal k obloze rychlostí tisíců kilometrů v hodině šplhat gigantický sloupec plynu široký jako Tichý oceán. V nižších vrstvách atmosféry už to kolem něj bouřilo – ale to ještě nebylo nic v porovnání s tím, co vypukne, až se plyn dostane k radiačnímu pásu a ten začne vrhat na planetu své přebytečné elektrony. Falcon začal stahovat všechny nástavce s přístroji, které měl vysunuté z kabiny. *Žádná* jiná opatření udělat nemohl. Bude trvat čtyři hodiny, než ho zasáhne atmosférická rázová vlna – ale rádiový *náraz*, který se šíří rychlostí světla, tu bude během desetiny sekundy od chvíle, kdy výboj začne.

Rádiový monitor, který soustavně propátrával celé spektrum, stále ještě nenaznačoval nic neobvyklého, jen obvyklý chaos šumů na pozadí. Pak si Falcon všiml, že hladina hluku začíná pomalu stoupat. Výbuch nabíral sílu.

V takové vzdálenosti nečekal, že by něco *viděl*. Ale najednou se po

východním obzoru roztančil zášleh vzdáleného blesku. Zároveň na hlavní přístrojové desce vyskočila polovina vypínačů, světla zhasla a všechny komunikační kanály zmlkly.

Pokusil se pohnout, ale nedokázal to. Paralýza, která se ho zmocnila, nebyla jen psychologická; zdálo se mu, že docela ztratil kontrolu nad svými končetinami a cítil v celém těle bolestivé brnění. Nebylo možné, aby elektrické pole proniklo do téhle chráněné kabiny. Ale přesto přístrojová deska blikavě zářila a slyšel nezaměnitelné praskání statické elektřiny.

Záložní systémy s ostrým cvakáním naskočily a všechny přetížené okruhy se srovnaly. Světla se znovu rozsvítila. A Falconova paralýza přešla tak rychle, jak se objevila.

Nejdřív přelétl pohledem přístrojovou desku, aby se přesvědčil, že všechny obvody znovu normálně pracují, a pak se rychle přesunul k okénku.

Nemusel ani zapínat sledovací reflektory – lana poutající kabinu vypadala, jako by hořela. Čáry modrého elektrického světla, jasné viditelného proti černému pozadí, se táhly vzhůru od spodní obruče až k nejširšímu místu balonu a po některých se pomalu valily oslňující ohnivé koule.

Ten pohled byl tak zvláštní a krásný, že v něm bylo těžké vidět hrozbu. Falcon věděl, že jen málo lidí vidělo kulový blesk takhle zblízka – a pokud některý z nich přitom letěl ve vodíkem plněném balonu v pozemské atmosféře, docela určitě to nepřežil. Vzpomněl si na plamennou smrt *Hindenburga*, zničeného náhodnou jiskrou při přistávání v Lakehurstu v roce 1937; jako už tolikrát v minulosti se mu ty strašlivé týdeníkové záběry promítaly před očima. Ale aspoň tohle se tady určitě nemůže stát, i když měl nad hlavou mnohem víc vodíku, než kolik se ho kdy vešlo do posledního zepelínu. To bude trvat ještě pěkných pár miliard let, než se někomu podaří zapálit v atmosféře Jupitera oheň.

Se zvukem, který ze všeho nejvíc připomínal škvířící se slaninu, se probudilo rádiové spojení.

„Haló, *Kon-tiki* – slyšíte nás? Slyšíte nás?“

Slova byla osekaná a silně zkreslená, ale srozumitelná. Falconovi se zvedla nálada; měl znovu spojení s lidským světem.

„Slyším vás,“ řekl. „Moc pěkné elektrické divadlo, ale žádné škody – aspoň zatím.“

„Díky – už jsme mysleli, že jsme vás ztratili. Zkontrolujte prosím telemetrické okruhy tři, sedm a dvacet šest. A taky zisk na kameře dvě. A moc se nám nezdaří údaje na externích ionizačních sondách...

Falcon neochotně odtrhl pohled od fascinující pyrotechnické přehlídky kolem *Kon-tiki*, i když tu a tam přece jen vyhlédl z okna. Kulové blesky zmizely první, jejich ohnivé koule se pomalu rozpínaly, až dosáhly kritické velikosti a s nevelkým výbuchem se ztratily. Ale dokonce ještě za hodinu všechny kovové součásti na povrchu kabiny lehce zářily; a rádiové kanály šuměly ještě dlouho po půlnoci.

Zbývající noční hodiny byly naprosto klidné – až skoro do svítání. Falcon si původně myslel, že vidí první slabé náznaky slunečního světla, protože to přicházelo od východu. Pak si uvědomil, že na něco takového je ještě dvacet minut čas – a ta záře, která se objevila na obzoru, se před jeho očima pohybovala směrem k němu. Rychle se odlepila od oblouku hvězd, které vyznačovaly neviditelný okraj planety, a Falcon uviděl, že je to poměrně úzký a ostře ohraničený pás. Vypadalo to, jako kdyby mraky prohledával paprsek nějakého obrovského reflektoru.

Asi devadesát kilometrů za tím prvním letícím pruhem světla se objevil další, rovnoběžný a postupující stejnou rychlostí. A za ním další a další – až celé nebe blikalo střídavými pruhy světla a tmy.

Falcon si pomyslel, že na divy a kouzla už by mohl být zvyklý, a těžko si uměl představit, jak by ta přehlídka čistého, bezhlesého světla mohla představovat byť tu nejmenší hrozbu. Ale bylo to tak šokující a tak nevysvětlitelné, že cítil, jak se do jeho sebeovládání zahryzla chladná, syrová hrůza. Žádný člověk by se nemohl dívat na něco takového a necítit se přitom jako bezmocný trpaslík v přítomnosti sil, které jsou mimo dosah jeho chápání. Bylo by možné, že na Jupiteru je přece jen ne pouze život, ale i inteligence? A že ta inteligence teprve teď začíná reagovat na přítomnost vetřelce – na jeho přítomnost?

„Ano, vidíme to,“ potvrdilo řídicí středisko a v hlase vedoucího letu se ozvala stejná posvátná bázeň, jakou cítil on sám. „Nemáme nejmenší ponětí, co to je. Zůstaňte na příjmu, voláme Ganymeda.“

Ten podivný jev pomalu slábl; pruhy vystávající na východě byly mnohem slabší, jako by se jejich energie vyčerpávala. Během pěti minut bylo po všem; poslední slabý záblesk sjel po západním obzoru a byl pryč. Falconovi se neuvěřitelně ulevilo. Ten pohled byl tak

hypnotizující a tak znepokojující, že žádnému člověku by nepřidalo na klidu mysli, kdyby o tom příliš dlouho přemýšlel.

Otřásl jím to víc, než si byl ochoten připustit. Elektrická bouře bylo něco, čemu rozuměl; ale *tohle* bylo naprosto nepochopitelné.

Řídící středisko pořád mlčelo. Věděl, že lidé a počítače na Ganymedu teď horečně propátrávají databáze a hledají vysvětlení. Jestli se žádné nenajde, bude možná nutné zavolat Zemi; to by znamenalo skoro hodinové zdržení. O možnosti, že ani Země nebude schopna na žádné vysvětlení přijít, Falcon raději ani nepřemýšlel.

Ještě nikdy nebyl tak rád, že slyší řídící středisko, jako když se na okruhu ozval hlas doktora Brennera. Podle hlasu se zdálo, že se biologovi ulevilo, ale zároveň mluvil jakoby ohromeně – jako člověk, který právě utrpěl velký intelektuální šok.

„Haló, *Kon-tiki*. Vyřešili jsme váš problém, ale pořád se nám tomu nechce uvěřit.

To, co jste viděl, byla bioluminiscence, velmi podobná té, kterou produkují mikroorganismy v tropických mořích na Zemi. Tady jsou v atmosféře, ne v oceánu, ale princip je stejný.“

„Ale vždyť to přece bylo tak pravidelné,“ protestoval Falcon, „tak *umělé*. A bylo to stovky kilometrů velké!“

„Ono to bylo ještě větší, než si myslíte; vy jste viděl jenom malou část. Celý ten jev byl skoro pět tisíc kilometrů široký a vypadal jako otáčející se kolo. Vy jste viděl jenom loukotě, které kolem vás letěly rychlostí skoro kilometru za vteřinu...“

„*Za vteřinu!*“ přerušil ho Falcon bezděčně. „Žádné zvíře se nemůže pohybovat takhle rychle!“

„Samozřejmě že ne. Vysvětlím vám to. To, co jste viděl, vyprovokovala rázová vlna ze zdroje Beta, která se pohybovala rychlostí zvuku.“

„Ale co ty pravidelné pruhy?“ naléhal Falcon.

„To je právě to překvapivé. Je to velmi vzácný jev, ale úplně stejná světelná kola – jenomže tisíckrát menší – byla pozorována v Perském zálivu a v Indickém oceánu. Poslechněte si tohle: loď Britské indické společnosti *Patmá*, Perský záliv, květen 1880, třicet minut před půlnocí – ,obrovské světélkující kolo, které se otáčelo a jeho loukotě se dotýkaly boku lodi. Loukotě byly 200 nebo 300 metrů dlouhé... každé kolo mělo asi šestnáct loukotí...‘ A tohle je z ománského zálivu, datováno 23. května 1906: ,Velmi jasné světélkování se k nám

rychle přibližovalo, vysílalo směrem k západu rychle za sebou ostrě ohraničené paprsky světla podobné paprsku světlometu válečné lodi... Po naší levé straně se vytvořilo obří ohnivé kolo, jehož loukotě se táhly až do nedohledna. Celé kolo se dvě nebo tři minuty otáčelo...‘ Archivní počítač na Ganymedu vyhrabal asi pět set takových případů. Byl by je vytiskl všechny, kdybychom ho nezarazili.“

„Přesvědčil jste mě – ale pořád ještě jsem zmatený.“

„To se vám nedivím. Úplně se ten jev podařilo vysvětlit až koncem dvacátého století. Vypadá to, že tahle svítící kola jsou následek podmořských zemětřesení a objevují se vřdycky v mělkých vodách, kde se rázové vlny mohou odrážet a vytvářet ustálené vlnové vzory. Občas pruhy, občas otáčející se kola – 'Poseidonova kola' se jim říkalo. Není divu, že námořníci bývali pověřčiví. Kdo by věřil něčemu *takovému*?“

Tak takhle to tedy bylo, říkal si Falcon. Když zdroj Beta vybuchl, zřejmě se od něj začaly šířit rázové vlny ve všech směrech – do stlačeného plynu spodních vrstev atmosféry i do samotného pevného tělesa planety. Jak se vlny setkávaly a křížily, patrně se někde vyrušily, někde sečetly; celá planeta musela dunět jako zvon.

Ale to, že znal vysvětlení, neubralo nic z jeho pocitů úžasu a bázně. Nikdy nezapomene na ty blikající pásy světla, letící nedosažitelnými hlubinami atmosféry Jupitera. Měl pocit, že není jen na podivné cizí planetě, ale v nějaké magické říši na pomezí mýtu a reality.

Tohle byl svět, kde se může stát naprosto *cokoli* a nikdo nemůže ani hádat, co přinese budoucnost.

A stále ještě měl před sebou celý jeden den.

6/ MEDŮZA

Když konečně přišlo opravdové svítání, přineslo s sebou náhlou změnu počasí. *Kon-tiki* prolétala vánicí; voskové vločky padaly tak hustě, že viditelnost klesla na nulu. Falconovi začala dělat starosti váha, která se patrně svrchu hromadí na plášti balonu. Pak si všiml, že všechny vločky, které se usadí zvenčí na oknech, rychle mizí; *Kon-tiki* vydávala tolik tepla, že se vločky vypařovaly hned po dopadu.

Kdyby plul v balonu na Zemi, byl by měl také obavy z možné srážky. Tady aspoň takové nebezpečí nehrozilo; vrcholky nejvyšších jupiterských hor byly několik stovek kilometrů pod ním. A pokud šlo

o ty plovoucí ostrůvky, vletět do nich by bylo asi jako rozhrnovat trochu ztuhlou mýdlovou pěnu.

Stejně ale zapnul horizontální radar, který byl až dosud naprosto zbytečný; pouze vertikální paprsek, který udával vzdálenost od neviditelného povrchu, mu byl k užitku. Pak zažil další překvapení.

Na velké části oblohy byly roztroušeny desítky velkých a jasných odrazů. Byly naprosto oddělené jeden od druhého a zřejmě visely bez jakékoli opory ve vzduchu. Falcon si vzpomněl na rčení, které používali dávní aviatci k popisu jednoho z rizik své profese: „mraky nacpané kamením“. To byl naprosto dokonalý popis toho, co leželo *Kon-tiki* v cestě.

Byl to nepříjemný pohled; pak si Falcon znovu připomněl, že nic skutečně pevného se v téhle atmosféře nemůže vznášet. Třeba je to nějaký zvláštní meteorologický jev. V každém případě nejbližší odraz byl nějakých sto devadesát kilometrů daleko.

Ohlásil to řídicímu středisku, které to nedokázalo nijak vysvětlit. Ale oznámilo mu vítanou zprávu, že během půl hodiny bude z bouře venku.

Nevarovalo ho ovšem před prudkým bočním větrem, který se surově zmocnil *Kon-tiki* a smýkl s ní skoro v pravém úhlu k jejímu předchozímu směru. Falcon potřeboval všechno svoje umění a musel do krajnosti využít ty nevelké ovládací možnosti svého nemotorného plavidla, aby se vyhnul převrácení. Za pár minut se hnal k severu rychlostí skoro pět set kilometrů za hodinu. Pak turbulence utichla stejně náhle, jak začala; pořád ještě letěl rychle, ale už v klidném povětří.

Pak se uklidnila i vánice a on uviděl, co si pro něj Jupiter přichystal. *Kon-tiki* se dostala do obrovského víru o průměru skoro tisíc kilometrů. Jeho síla táhla balon po zakřivené oblačné stěně. Nahoře svítilo slunce na jasném nebi; ale hluboko dole se ta obrovská díra v atmosféře zavrtávala do neznámých hlubin až k mlhavému dnu, kde se skoro soustavně blýskalo.

I když to loď táhlo dolů tak pomalu, že nehrozilo žádné bezprostřední nebezpečí, zvýšil Falcon přívod tepla do balonu, až se *Kon-tiki* znovu vznášela ve stabilní výšce. Teprve v té chvíli se přestal zajímat o tu fantastickou podívanou za oknem a soustředil se znova na problém radaru.

Nejbližší odezva byla teď jen asi čtyřicet kilometrů daleko. Rychle

si uvědomil, že vlastně všechny odrazy jsou rozložené po oblačných stěnách a pohybují se spolu s nimi, zřejmě stejně uvězněny vírem jako *Kon-tiki* sama. Nastavil dalekohled podle údajů z radaru a zjistil, že se dívá na podivný skvrnitý oblak, který vyplnil skoro celé zorné pole.

Byl dost špatně vidět, protože nebyl o mnoho tmavší než vířící zed' mlhy v pozadí. Falcon na něj zíral několik minut, než si uvědomil, že se s něčím takovým už jednou setkal.

Tehdy poprvé se to plazilo po plujícím pohoří pěny a on si to spletl s obrovským stromem s mnoha kmeny. Teď konečně viděl skutečnou velikost a složitost toho tvora a mohl ho i lépe pojmenovat, aby si jeho obraz upevnil v mysli. Vůbec to nepřipomínalo strom, ale medúzu – takovou, jaká se nechává s povlávajícími chapadly unášet teplými víry Golského proudu.

Tahle medúza měřila v průměru téměř dva kilometry a ta spousta visících chapadel byla desítky metrů dlouhá. Houpala se pomalu tam a zpátky v dokonalém unisonu, přičemž každé to zhoupnutí trvalo déle než minutu – skoro jako by to stvoření líně veslovalo po obloze.

Ty ostatní odrazy byly vzdálenější medúzy. Vypadalo to, že všechny patří ke stejnému druhu, a on přemýšlel, proč asi líně plují právě v tomhle tisícikilometrovém okruhu. Snad se krmí vzdušným planktonem, který vír do sebe nasál právě tak jako samotnou *Kon-tiki*.

„Uvědomujete si, Howarde,“ řekl doktor Brenner, když se vzpamatoval z počátečního šoku, „že ta věc je asi stotisíckrát tak velká jako největší velryba? A i jestli je to jenom plynový vak, tak stejně musí vážit milion tun! Jaký to má metabolismus, to se neodvážím ani hádat. Musí to produkovat megawatty tepla, aby se to udrželo ve vzduchu.“

„Ale jestli to není nic než pytel plynu, tak proč se sakra od toho tak dobře odráží radar?“

„Nemám nejmenší ponětí. Můžete se k ní víc přiblížit?“

Brenner se neptal pro nic za nic. Kdyby Falcon změnil výšku a využil rozdílných rychlostí větru, mohl se k medúze dostat tak blízko, jak by chtěl. Ovšem zatím dával přednost svým čtyřiceti kilometrům odstupu a také to jednoznačně doktoru Brennerovi řekl.

„Je mi to jasné,“ řekl Brenner neochotně. „Tak zatím zůstaneme, kde jsme.“ Při tom „my“ se Falcon ušklíbl; devadesát tisíc kilometrů navíc znamenalo dost podstatný rozdíl v náhledech na věc.

Příští dvě hodiny se *Kon-tiki* nechávala klidně unášet v kuželu

obrovského víru, zatímco Falcon experimentoval s filtry a kontrastem kamer a pokoušel se získat jasnější obraz medúzy. Začal uvažovat o tom, zda její nevýrazná barva je nějaký druh maskování; možná se stejně jako mnoho pozemských zvířat snaží splynout s pozadím. Ten trik používají jak lovci, tak kořisti.

Do které té kategorie spadá medúza? To byla otázka, na kterou těžko mohl očekávat odpověď v té krátké době, která mu ještě zbývala. Ale krátce před polednem odpověď bez nejmenšího varování přišla...

Jako šik dávných bojových letadel vyrazilo z oblačné stěny vířícího jícnu pět rejnoků. Letěli ve formaci připomínající tvarem písmeno V přímo k bledě šedému oblaku medúzy; a Falcon ani na okamžik nepochyboval, že útočí. Pořádně se zmýlil, když je považoval za neškodné vegetariány.

Ale přitom se to všechno dělo tak zvolna, že to bylo jako dívat se na zpomalený film. Rejnoci se vlnili rychlostí asi čtyřicet kilometrů za hodinu; zdálo se to jako celá věčnost, než se dostali k medúze, která nerušeně pádlovala dál ještě pomaleji. I když byli rejnoci obrovští, vedle medúzy, ke které se blížili, vypadali nepatrní. Když dopadli na její hřbet, vypadalo to, jako když ptáci přistávají na tělo velryby.

Může se medúza bránit? přemýšlel Falcon. Neuměl si představit, jak by útočící rejnoci mohli být ohroženi, pokud se budou držet z dosahu těch obrovských nemotorných chapadel. A možná o nich jejich hostitel ani neví; mohou to být bezvýznamní paraziti, tolerovaní třeba jako blechy na psu.

Ale teď už bylo zřejmé, že medúza trpí. Mučivě pomalu se začala obracet jako potápějící se loď. Po deseti minutách se naklonila o pětadvacet stupňů; zároveň rychle ztrácela výšku. Nebylo možné necítit vůči obléhanému monstru určitou lítost a Falconovi ten pohled navíc vybavil hořké vzpomínky. Jistým groteskním způsobem byl pád medúzy skoro parodií na poslední okamžiky umírající *Královny*.

Přitom ale věděl, že sympatizuje s nesprávnou stranou. Vyšší inteligence se může vyvinout jen mezi dravci – ne mezi línými tuláky vzduchu nebo moře. Ti rejnoci mu byli mnohem bližší než ten obrovský pytel plynu. A mimo to, může někdo *doopravdy* soucítit s tvorem stotisíckrát větším než velryba?

Pak si všiml, že taktika medúzy má zřejmě určité účinky. Rejnoky její pomalé převalování rušilo a těžce se odlepili z jejího hřbetu – jako

hltaví supi vyrušení při obědě. Ale neodpluli daleko a pořád se vznášeli jen pár metrů od obludy, která se stále ještě převalovala.

Pak vyšlehl náhlý oslepující blesk a zároveň v rádiu zapraskala statická elektřina. Jeden z rejnoků začal těžce padat přímo dolů, otáčeje se přitom kolem své osy. Jak letěl, táhl se za ním sloupec černého dýmu. Až zlověstně se podobal letadlu, řítícímu se k zemi v plamenech.

Zbývající rejnoci se jako jeden vrhli střemhlav pryč od medúzy, a jak klesali, nabírali zároveň rychlost. Během několika minut znovu zmizeli v oblačné stěně, ze které se vynořili. A medúza, která už nepadala, se začala znovu otáčet do vodorovné polohy. Za chvíli zase plula klidně dál, jako by se nic nestalo.

„Nádhera!“ řekl doktor Brenner po chvilce ohromeného ticha. „Vyvinula si elektrické obranné mechanismy, jako mají třeba někteří naši úhoři a rejnoci. Ale to muselo být asi milion voltů! Vidíte nějaké orgány, které by mohly ten výboj vytvářet? Něco, co vypadá jako elektrody?“

„Ne,“ odpověděl Falcon, když přepnul teleskop na nejvyšší výkon. „Ale je to nějak divné. Vidíte tu strukturu? Porovnejte to s předchozími obrázky. Jsem si jistý, že ji tam předtím neměla.“

Na bocích medúzy se objevil široký, skvrnitý pás. Vypadal jako překvapivě pravidelná šachovnice a každé pole bylo ještě dál rozděleno složitým vzorem sestaveným z krátkých vodorovných čar. Byly srovnány s pravidelnými rozestupy v geometricky přesných řadách a sloupcích.

„Máte pravdu,“ řekl dr. Brenner a v hlase se mu ozvalo cosi, co se nápadně podobalo posvátné bázni. „To se objevilo až teď. A já se až bojím vám říct, co si myslím, že to je.“

„No, já nemůžu přijít o vědeckou pověst – nejsem biolog. Mám říct, na co bych to odhadoval já?“

„Do toho.“

„Je to obrovská rádiová anténa na metrové vlny. Taková, jakou používali na začátku dvacátého století.“

„Bál jsem se, že to řeknete. Tak teď už víme, proč se to na radaru tak jasně odráželo.“

„Ale proč se to objevilo až teď?“

„Možná následný efekt toho výboje.“

„Mě napadlo ještě něco jiného,“ řekl Falcon pomaleji než obvykle.

„Co myslíte, bylo by možné, že nás *poslouchá*?“

„Na téhle frekvenci? O tom pochybuju. Tohle jsou metrové – ne, *dekametrové* antény – aspoň podle velikosti soudě. Hmm... to je nápad!“

Dr. Brenner ztichl, protože zřejmě uvažoval o nějaké nové možnosti. Konečně pokračoval: „Vsadil bych se, že jsou naladěné na ty rádiové výbuchy! K tomu se příroda na Zemi nikdy nedopracovala... Máme zvířata se sonarem a dokonce i s elektrickým smyslem, ale u žádného se nevyvinul rádiový smysl. Proč by se taky měla příroda obtěžovat, když je tam tolik světla?“

Ale tady je to jiné. Jupiter je *nasáklý* rádiovou energií. Stojí za to ji využít – možná ji dokonce nasávat. Ta věc může být létající elektrárna!“

Do hovoru vstoupil další hlas.

„Tady je velitel výpravy. Tohle všechno je hrozně zajímavé, ale bylo by potřeba zodpovědět mnohem důležitější otázku. *Je to inteligentní?* Jestli ano, musíme brát v úvahu Pravidla prvního kontaktu.“

„Než jsem se dostal sem,“ řekl doktor Brenner trochu lítostivě, „byl bych přísahal, že cokoli, co dokáže vytvořit krátkovlnnou anténu, *musí být* inteligentní. Teď už si tím nejsem jistý. Tahle věc se mohla vyvinout docela přirozeně. Řekl bych, že to není o nic fantastičtější než lidské oko.“

„Takže musíme pro jistotu předpokládat inteligenci. Tudíž od téhle chvíle podléhá naše výprava všem pokynům Základní směrnice.“

Dlouho bylo ticho, jak všichni, kdo byli napojeni na rádiový okruh, zvažovali možné důsledky toho faktu. Poprvé v historii vesmírných letů může být potřeba uplatnit pravidla vytvořená po více než století sporů. Člověk se – aspoň se to předpokládalo – poučil ze svých chyb na Zemi. Nejen morální ohledy, ale také jeho vlastní zájem vyžadoval, aby je neopakoval na jiných planetách. Mohlo by vést ke katastrofě chovat se k nadřazené inteligenci tak, jak se američtí osadníci chovali k Indiánům nebo jak se skoro každý choval k Afričanům...

První pravidlo znělo: Drž se dál. Nepokoušej se přiblížit nebo dokonce komunikovat, dokud „oni“ nebudou mít dost času tě studovat. Co přesně bylo míněno tím „dost času“ nebyl nikdo nikdy schopen přesně rozhodnout. To bylo ponecháno na rozhodnutí člověka, který se do podobné situace dostane.

Na Howarda Falcona dolehla odpovědnost, o jaké se mu nikdy ani nezdálo. Během těch několika hodin, které mu na Jupiteru zbývaly, se může stát prvním vyslancem lidské rasy.

A *tohle* byla tak krásná ironie, že si skoro přál, aby mu chirurgové byli vrátili schopnost se smát.

7/ ZÁKLADNÍ SMĚRNICE

Stmívalo se, ale Falcon si toho stěží všiml, jak napínal zrak k tomu živému mraku v zorném poli svého teleskopu. Vítr, který *Kon-tiki* soustavně hnal po obvodu jícnu velkého víru, ho teď zanesl asi na osmnáct kilometrů od toho tvora. Kdyby se přiblížil pod deset, pustí se do nějakých ústupových manévru. I když si byl jistý, že elektrické zbraně medúzy mají jen krátký dosah, nechtěl to raději zkoušet. To bude problém pro budoucí výzkumníky a on jim přál mnoho štěstí.

Teď už byla v kabině dost tma. Bylo to zvláštní, protože do západu slunce ještě zbývalo několik hodin. Automaticky mrknul na horizontální radar jako každých pár minut. Kromě té medúzy, kterou studoval, nebyl na devadesát kilometrů kolem něj žádný jiný objekt.

Najednou se s děsivou silou ozval zvuk, který slyšel tehdy v první jupiterské noci – pulzující rytmus, který se stále zrychloval a pak uprostřed crescenda přestal. Celá kabina vibrovala jako hrášek v tympánu.

Během toho náhlého, až bolestného ticha si Falcon uvědomil dvě věci zároveň. *Tentokrát* ten zvuk nepřicházel ze vzdálenosti tisíce kilometrů přes rádiový okruh. Byl přímo v atmosféře kolem něj.

Druhá myšlenka ho poplášila ještě víc. Docela zapomněl – bylo to neomluvitelné, ale myslel na jiné, zjevně důležitější věci – že většina nebe nad ním je úplně odstíněna nafouknutým vakem *Kon-tiki*. A protože obrovský balon byl lehce postříbřen, aby si uchovával své teplo, účinně bránil jak ve výhledu, tak v pronikání radarových vln.

To všechno samozřejmě věděl; byl to malý nedostatek v konstrukci, tolerovaný, protože se nezdál důležitý. Ale právě teď připadal Howardu Falconovi zatraceně důležitý – když uviděl tu hradbu obrovských chapadel, silnějších než kmen jakéhokoli stromu, jak se snáší kolem dokola kabiny.

Slyšel, jak Brenner křičí: „Pamatujte na Základní směrnici! Nepoplašte to!“ Než stačil příslušně odpovědět, ozvalo se znova to

drtivé bubnování a pohltilo všechny ostatní zvuky.

Opravdu schopný pilot se pozná podle toho, jak reaguje ne na očekávané potíže, ale na takové, které nikdo nemohl předvídat. Posoudit situaci Falconovi netrvalo déle než vteřinu. Bleskovým pohybem zatáhl za párací lano.

To slovo bylo přežitek z doby prvních vodíkových balonů; na *Kon-tiki* párací lano neroztrhlo plášť, ale jen ovládalo řadu žaluziových větráků ve vrchní části pláště. Horký plyn začal okamžitě unikat; *Kon-tiki*, která ztratila vztlak, rychle klesala. Nebylo divu – nacházela se pořád ještě v gravitačním poli, které bylo dvaapůlkrát silnější než na Zemi.

Falcon na okamžik zahlédl veliká chapadla, jak mizí vzhůru a pryč. Měl právě tak čas si všimnout, že jsou poseta velkými měchýři nebo váčky, které je patrně nadlehčují, a že končí spoustou tenkých tykadel jako kořeny stromu. Napůl očekával bleskový výboj – ale nestalo se nic.

Překotné tempo jeho sestupu se mírnilo, jak atmosféra kolem něj houstla a vypuštěný obal účinkoval jako padák. Když *Kon-tiki* spadla asi o tři kilometry, usoudil, že už může bez nebezpečí žaluzie znova zavřít. Než znovu získal vztlak a nabyl rovnováhy, klesl ještě o dalších patnáct set metrů a dostával se nebezpečně blízko hranici bezpečnosti.

Úzkostně vykoul okénkem nad hlavou, i když neočekával, že uvidí něco jiného než stínící kupoli balonu. Ale při svém pádu sjel trochu stranou a část medúzy byla pár kilometrů nad ním vidět. Byla mnohem blíž, než čekal – a stále sestupovala, rychleji, než by byl považoval za možné.

Řídící středisko ho úzkostlivě volalo. Zařval: „Já jsem v pořádku – ale pořád to po mě jde. Hloub už nemůžu.“

To nebyla tak docela pravda. Mohl ještě mnohem hloub – asi dvě stě sedmdesát kilometrů. Ale byla by to jednosměrná cesta a většina té trasy by ho už nezajímala.

Pak k své velké úlevě zjistil, že se medúza zastavila asi dva kilometry nad ním. Možná, že se rozhodla přibližovat se k tomu podivnému vetřelci opatrně; anebo pro ni tyhle hlubší vrstvy byly taky nepříjemně horké. Teplota byla kolem padesáti stupňů Celsia a Falcon uvažoval, jak dlouho systémy jeho lodi takové podmínky zvládnou.

V rádiu se znova ozval doktor Brenner, který měl pořád starost o

Základní směrnici.

„Nezapomeňte – možná je jen zvědavá!“ volal nepříliš přesvědčivě.
„Pokuste se ji nevyděsit!“

Falcon už začínal mít dost těchhle rad a vzpomněl si na jednu televizní debatu mezi astronautem a vesmírným právníkem, kterou kdysi viděl. Poté, co dopodrobna probrali všechny možné důsledky Základní směrnice, vykřikl pilot nevěřicně: „Takže když nebude jiná možnost, musím se nechat sežrat?“ Právník se ani neusmál a odpověděl. „To je *vynikající* shrnutí.“

Tenkrát se to zdálo legrační; teď už se zdaleka tak nebavil.

A pak Falcon uviděl něco, co mu zkazilo náladu ještě víc. Medúza stále ještě visela asi dva kilometry nad ním – ale jedno její chapadlo se neuvěřitelně prodlužovalo a natahovalo se dolů ke *Kon-tiki*, přičemž se zároveň tenčilo. Jako chlapec jednou viděl vír tornáda, klesající z bouřkových mraků do kansaských plání. Ta věc, která se k němu teď blížila, mu živě připomněla toho černého krouťícího se hada z oblohy.

„Začínají mi rychle docházet možnosti,“ ohlásil řídicímu středisku.
„Mám teď na vybranou mezi tím, že ji vyděším, a tím, že ji ze mě bude pořádně bolet žaludek. Myslím, že jí *Kon-tiki* nebude připadat moc požitelná, jestli má v úmyslu tohle.“

Čekal na nějakou poznámku od Brennera, ale biolog mlčel.

„Tak dobře. Je to o dvacet sedm minut dřív, ale spouštím startovní operaci. Doufám, že budu mít dost rezerv, abych si potom srovnal oběžnou dráhu.“

Medúzu teď neviděl; měl už ji zase přímo nad hlavou. Ale věděl, že to natahující se chapadlo už teď musí být hodně blízko k balonu. Bude trvat skoro pět minut, než reaktor dostane plný tah...

Reaktor nastartoval. Počítač neodmítl situaci na oběžné dráze jako úplně nepřijatelnou. Lapače vzduchu se otevřely, připraveny zhltnout tuny okolního hydrohelia, jakmile bude potřeba. I za optimálních podmínek to bude okamžik pravdy – protože neexistoval způsob, jak vyzkoušet, že atomový náporový motor bude v neobvyklé atmosféře Jupitera *opravdu* fungovat.

Něco velmi jemně zhouplo *Kon-tiki*. Falcon se to snažil ignorovat.

Odpálení mělo podle plánu začít o deset kilometrů výš, v atmosféře o méně než čtvrtinové hustotě a o třicet stupňů chladnější. To bylo nepříjemné.

O kolik se nejvýš může propadnout tak, aby mu to ještě prošlo, aby

lapače vzduchu pracovaly, jak mají? Až se motor zapálí, bude Falcon padat k Jupiteru a požene ho tam dvě a půl g. Dokáže se vůbec zarazit včas?

Veliká, těžká ruka poklepala na balon. Celá loď poskočila nahoru a dolů jako to jojo, co po něm zrovna každý blázní na Zemi.

Samozřejmě, Brenner *může* mít úplnou pravdu. Možná se to jen snaží přátelit. Možná by se s tím měl pokusit promluvit rádiem. Co by tomu měl říct? „Hodná číča?“ „Lehni, Fido?“ nebo „Doved'te mě k veliteli?“

Poměr tritia a deuteria byl v pořádku. Byl připraven zapálit svíčku zápalkou, která má sto milionů stupňů.

Tenká špička chapadla sklouzla přes okraj balonu asi šedesát metrů od něj. Byla asi tak velká jako sloní chobot a podle toho, jak jemně se pohybovala, možná byla i stejně citlivá. Na konci měla malá tykadélka podobná zkoumajícím ústům. Byl si jistý, že doktor Brenner by byl fascinovaný.

No tak, nemá cenu to odkládat. Rychle propátral pohledem přístrojovou desku, začal závěrečné čtyřveřinové odpočítávání před zážehem, zlomil bezpečnostní pečeť a stiskl tlačítko ODHOĎ.

Ozval se ostrý výbuch a Falcon okamžitě ztratil váhu. *Kon-tiki* volně padala hlavou dolů. Nad ní letěl vzhůru odhozený balon a táhl zvědavé chapadlo s sebou. Falcon neměl čas sledovat, jestli plynový vak medúzu skuečně zasáhl, protože v té chvíli se zapálil motor a on měl jiné starosti.

Z trysek reaktoru začal proudit řvoucí sloupec horkého hydrohelia a rychle stupňoval tah – ale směrem *k Jupiteru*, ne od něj. Zatím ještě nemohl začít stoupat, protože vektorové ovládání bylo příliš pomalé. Pokud se mu nepodaří získat úplnou kontrolu nad lodí a vyrovnat let do vodorovného směru během příštích pěti sekund, klesne loď příliš hluboko do atmosféry a bude zničena.

Mučivě pomalu – těch pět sekund se zdálo jako padesát – se mu podařilo vyrovnat a pak obrátit loď znova hlavou nahoru. Ohlédl se jen jednou a zahlédl ještě naposledy medúzu, která teď byla mnoho kilometrů daleko. Odhozený balon *Kon-tiki* ji zřejmě unikl, protože ho nikde neviděl.

Teď už byl zase pánem situace – už se bezmocně nevznášel ve větru Jupitera, ale řídil svůj vlastní sloupec atomového ohně zpátky ke hvězdám. Byl si jistý, že mu motor bude soustavně přidávat na

rychlosti a výšce, dokud na okrajích atmosféry nedosáhne téměř orbitální rychlosti. Pak krátkým výbuchem čisté raketové síly znovu získá volnost vesmíru.

Na půl cestě k oběžné dráze se podíval k jihu a uviděl ohromnou záhadu Velké rudé skvrny – toho plujícího ostrova dvakrát tak velkého jako Země – vycházet na obzoru. Díval se na její záhadnou krásu tak dlouho, dokud ho počítač neupozornil, že do přechodu na raketový pohon zbývá už jen šedesát sekund. Neochotně odtrhl pohled.

„Někdy jindy,“ zamumlal.

„Prosím?“ ozvalo se řídicí středisko. „Co jste říkal?“

„Nic důležitého,“ odpověděl.

8/ MEZI DVĚMA SVĚTY

„Ted’ jsi hrdina, Howarde,“ řekl Webster, „ne jenom známá osobnost. Dal jsi jim něco na přemýšlení – přinesl jsi do jejich života trochu vzrušení. Ani jeden z milionu doopravdy nepoletí ke vzdáleným obrům, ale celé lidstvo se tam vypraví ve fantazii. A to je důležité.“

„Jsem rád, že jsem ti usnadnil práci.“

Webster byl příliš dávný Falconův přítel, než aby se při té ironické poznámce urazil. Ale překvapila ho. A nebyla to první změna, kterou na Howardovi pozoroval od té doby, co se vrátil z Jupitera.

Administrátor ukázal na slavné heslo na svém stole, které si půjčil od jednoho dávného impresária: OHROMTE MĚ.

„Já se za svou práci nestydím. Nové znalosti, nové zdroje – to je všechno moc hezké. Ale lidé také potřebují novinky a vzrušení. Vesmírné cestování je už rutinní záležitost; ty jsi z něj znovu udělal ohromné dobrodružství. Bude ještě trvat moc dlouho, než si Jupiter pěkně rozškatulkujeme. A možná ještě déle, než dokážeme porozumět těm medúzám. Já si pořád myslím, že tamta jedna *věděl*a, kam nevidíš. Mimochodem, už ses rozhodl, kam se vydáš příště? Saturn, Uran, Neptun – co si vybereš.“

„Nevím. Přemýšlel jsem o Saturnu, ale tam mě vlastně nebude zapotřebí. Je tam jen jedno g, ne dvě a půl jako na Jupiteru. Takže to zvládnou lidé.“

Lidé, pomyslel si Webster. Řekl „lidé“. To nikdy předtím neudělal.

A kdy ho naposled slyšel použít slovo „my“? Mění se, vzdaluje se nám...

„No,“ řekl nahlas a vstal, aby zakryl své lehké rozpaky, „mohli bychom začít s tou tiskovkou. Kamery jsou nachystané, všichni tě čekají. Setkáš se se spoustou starých přátel.“

Na poslední slovo položil zvláštní důraz, ale Howard nereagoval. V kožené masce jeho obličeje se dalo číst stále obtížněji. Místo toho se odstrčil od jeho stolu, odjistil svůj podvozek, takže už netvořil židli, a na hydraulice se zvedl do své plné výšky dvou set deseti centimetrů. Ze strany chirurgů to byl dobrý psychologický tah přidat mu těch třicet centimetrů výšky navíc, aby mu tím trochu kompenzovali všechno to, oč přišel při havárii *Královny*.

Falcon počkal, až Webster otevře dveře, pak přesně zamanévroval na balonových pneumatikách a vyrazil k nim hladce a tiše rychlostí třicet kilometrů v hodině. Tou přesností a rychlostí se nechlubil arogantně; spíš to už dělal úplně nevědomky.

Howard Falcon, který kdysi býval člověkem a na rádiových vlnách se za něj dodnes mohl vydávat, pocítil chladné uspokojení – a poprvé po mnoha letech něco jako duševní klid. Od návratu z Jupitera jeho noční můry přestaly. Konečně našel svou roli.

Teď už věděl, proč se mu zdálo o tom superšimpovi na palubě k zániku odsouzené *Královny*. Nebyl to ani člověk, ani zvíře, byl mezi dvěma světy. Stejně jako on sám.

On jediný může bez ochranných pomůcek cestovat po povrchu Měsíce. Životní systémy uvnitř kovového válce, který nahradil jeho křehké tělo, fungovaly stejně dobře i ve vzduchoprázdnu. Desetinásobek pozemské gravitace byl nepříjemný, ale nic víc. A vůbec žádná gravitace byla ze všeho nejlepší...

Lidská rasa se mu stále více vzdalovala a svazky spřízněnosti řídly. Možná, že ty vzduch dýchající, na radiaci citlivé uzlíčky nestálých uhlovodíkových sloučenin nemají žádné právo pronikat mimo atmosféru; měly by se držet svého přirozeného domova – Země, Měsíce, Marsu.

Jednoho dne budou skutečnými pány vesmíru stroje, ne lidé – a on nebyl ani jedno, ani druhé. Teď už si byl vědom svého osudu a čerpal pochmurnou hrdost ze své osamělé jedinečnosti – první nesmrtelný na půl cestě mezi dvěma řády stvoření.

Přece jen nakonec bude vyslancem; mezi starým a novým – mezi

tvory z uhlíku a tvory z kovu, kteří je jednoho dne nahradí.

V bouřlivých staletích, která je čekají, ho jedni i druzí budou potřebovat.

Zpěvy vzdálené Země

Tohle bude trochu složitější, takže bude nejlepší, když začnu od začátku...

A to, i když to je k nevíře, je v únoru 1957, půl roku předtím, než Sputnik I zvěstoval počátek kosmického věku. Byl bych přísahal, že to bylo o deset let později, ale záznamy v mých blocích hovoří jasně.

Z nějakého důvodu se mi na počátku toho památného roku usadila v hlavě jedna věta a nechtěla se dát zahnat; pořád a pořád se mi proháněla lebkou tak vytrvale jako závěrečné téma ze Sibeliovy 2. symfonie. Byl to celkem zjevně název povídky, kterou jsem nakonec musel napsat: najdete ji v Odvrácené straně oblohy.

Říkejme tomu fáze I. To, co následuje tady, je fáze II. Vymítání nebylo ještě úplně, protože v roce 1979, celých dvaadvacet let později, mi ten titul začal vrtat hlavou znova.

A nebylo to to jediné, co mi nedávalo spát. Právě jsem viděl dva efektní a vysoce úspěšné filmy z vesmíru – Hvězdné války, Blízká setkání třetího druhu – a Star Trek se ještě pořád dokola vysílal skoro po celé planetě. Byly to dobře udělané věci a já jsem se ohromně bavil, ale všechny měly jedno společné. V nejpřísnějším smyslu to nebyla science fiction, ale fantasy.

Aby bylo jasno, já mám fantasy úplně stejně rád jako science fiction – a také její literární úroveň je obvykle vyšší – ale mezi oběma žánry je rozdíl. Kritici se už desítky let snaží obě ty kategorie definovat, ale moc se jim to nedaří. Moje pracovní definice je takhle: Fantasy je něco, co se nemůže v reálném světě stát (i když by si člověk občas přál, aby mohlo); science fiction je něco, co by se opravdu mohlo stát (i když by člověk často pořádně litoval, kdyby k tomu skutečně došlo).

Dnes jsme si na 99,99 procenta jistí, že nikdy nebude možné cestovat rychlostí větší, než je rychlost světla, což znamená, že cesty třeba i k nejbližším hvězdným soustavám by trvaly desítky let. Pro spisovatele fantastických knih to není problém, protože se může spokojeně spoléhat na tu jednu setinu procenta šance, že existuje nějaká skulinka, kterou Einstein přehlédl – a řídit se po galaxii a zachraňovat přitom civilizace přibližně jednou za týden.

V září 1979 jsem se během jedné ze svých krátkých návštěv v Anglii rozhodl přijmout vesmír takový, jaký opravdu je. (Jak jednou řekl doktor Johnson: „Bylo načas...“) Je vůbec možné, ptal jsem se sám sebe, napsat naprosto realistickou povídku situovanou do mezihvězdného – v protikladu k „pouze“ meziplanetárnímu – prostoru?

Rozhodl jsem se také zabít dvě mouchy jedním psacím strojem. Od 2001 Stanley Kubrick pořád lítostivě říkal: „Jaké skvělé filmy už jsme mohli udělat,“ nebo něco v tom smyslu. Takže jsem se rozhodl Fázi II pojednat jako synopsi filmu.

Mělo to dvě výhody. Ta první a hlavní byla úspora času a energie. Synopse v sobě koncentruje na pár stránkách všechny základní rysy úplného románu – místo děje, postavy, zápletku. I když proces tvorby může trvat měsíce, samotné psaní se dá zvládnout za pár hodin; to znamená, že nepřijdete o nic z té zábavy a zbavíte se přitom prakticky celé dřiny. (Samozřejmě, musíte přitom obětovat city, atmosféru, „odstíny“. Ale to se všechno dá přidat potom a možná ještě na pevnějších základech.)

Druhá výhoda byla, že to Stanleyemu zavře pus, přinejmenším na chvíli. V tomhle případě vrátil synopsi s pramálo nadšeným „Zajímavé...“, což jsem očekával. (Kdyby byl řekl: „O.K. – kdy můžeme začít?“ bylo by to pro mě pěkné dilema. Jsem Stanleyemu zavázán za tolik, že bych zřejmě cítil morální povinnost spolupracovat – i kdyby mě to zabilo. Což by se patrně stalo...)

Ulehčené jsem vydechl a poslal jsem Fázi II svému agentovi, který ji okamžitě prodal časopisu Omni (ročník III, číslo 12). Představte si, že jakmile vyšla, chtěl ji koupit jeden přední filmový producent – ale jen pod podmínkou, že scénář napíšu já. Jenže to je složitá, vysoce odborná, ale v zásadě netvůrčí práce, které bych se nedotkl ani klacíčkem, takže z obchodu sešlo. (Jsem ochoten strávit dva nebo dokonce tři dny – podle počasí – tím, že si přečtu scénáře jiných lidí podle mých románů. Ale to je maximum, které jsem ochoten do toho vložit.)

Takže tohle je závěrečná verze „Zpěvů vzdálené Země“ – která náhodou obsahuje i některé prvky z jiné povídky, „Zářiví“ (vyšla v povídkové knize Sluneční vítr). Pořád si ještě myslím, že by z toho byl sakra dobrý film, přestože neobsahuje jediné zakřivení vesmíru nebo černou díru.

Možná ještě důležitější je, že „Z. V. Z.“ se staly předstupněm něčeho mnohem většího. Díky nim mě znovu začalo zajímat psaní a také mi připomněly, že přede mnou leží ještě jedna výzva, kterou jsem dosud nezkusil přijmout. Celé roky jsem říkal, že není možné napsat druhý díl k 2001. Ale co kdyby...

Takže v březnu 1980 jsem začal psát synopsi k „Vesmírné odysei dvě“. Nebylo to moc práce – jen pár stránek naťukaných na stroji.

Konkrétně devět. Ale jedno vedlo k druhému...

Místo děje je Oceana („Shaana“), planeta pozemského typu, 50 světelných let a 500 let cesty vzdálená od sluneční soustavy, kolonizovaná před dvěma tisíci lety v první vlně mezihvězdných výzkumů. Je tam velmi málo souše; kontinenty se neobjeví ještě 100 milionů let a stále ještě je tam značná sopečná aktivita. Největší ostrov je asi tak velký jako Havaj a také se jí velmi podobá klimatem i kulturou.

Ostrované – hezcí, ale trochu mdlejšího ducha – si během staletí vytvořili stabilní, konzervativní společnost, do značné míry závislou na nepřilíš vyspělé technice. Stále ještě mají přístup ke všemu shromážděnému lidskému vědění, ale sami k němu přidali jen velmi málo. Jejich lodi, letadla a auta jsou postaveny tak, aby vydržely celý život, a nikdy nevyhodí nic, co mohou znovu použít. V systému není žádná jiná obyvatelná planeta, takže nemají kosmické lodi, ale stále ještě dokážou vypouštět (poněkud primitivní) družice pro účely meteorologie a komunikace mezi roztroušenými ostrovy.

I když už celá staletí neměli žádný přímý kontakt s žádným z obyvatel jiných světů, pořád ještě ze zvyku vysílají své záznamy a zprávy, pokud nějaké jsou, do místní hvězdné sítě. Momentálně je ale už dlouho nikdo nedoplnil, protože narůstá energetická krize.

Shaanánci získávají většinu své elektřiny z KTEO (Konverze tepelné energie oceánu), která využívá teplotních rozdílů mezi teplou vodou na povrchu a velmi chladnou vodou v hloubce několika kilometrů. (První pozemská elektrárna KTEO začala pracovat na Havaji v roce 1979). Z nějakých neznámých důvodů několik elektráren selhalo, patrně kvůli nějaké poruše na hlubinných zařízeních. Je typické, že Shaanánci nemají ponorky potřebné k tomu, aby mohli v takových hloubkách provést prohlídku; pořád se ještě dohadují, co dělat dál.

Našimi hrdiny na Shaaně je dvojice mladých lidí, Loren (námořní inženýr; to je na Shaaně jedna z nejdůležitějších profesí) a Marissa. Jejich klidný život přeruší přilet lodi ze Země, první po mnoha staletích – a poslední, která kdy přiletí.

Před pěti sty lety se Slunce stalo novou. Varování přišlo právě včas, aby bylo možné shromáždit populaci a evakuovat ty, kdo přežili, v hyperlodích, z nichž každá pojmul milion spáčů, spolu se záznamy o všech lidských pokladech a znalostech a s genetickou bankou nejdůležitějších rostlin a zvířat.

Argo unikla na poslední chvíli. Odlétala ještě dřív, než byly přípravy na několik staletí dlouhou cestu úplně dokončeny. Veze ohromující záběry zničení celé sluneční soustavy, zaznamenané kamerami na Zemi a některých dalších planetách: Jupiter se vaří, prstence Saturnu se propadají. Slunce nakonec požírá své děti, ale nejdráždivější ze všeho jsou nesnesitelně dojemné scény posledních okamžiků milovaných krajín a architektonických výtvorů (např. Tádž Mahal, katedrála sv. Petra, pyramidy atd., které se boří a taví žárem).

Rychlost *Arga* je desetinou rychlosti světla, a protože při tomto tempu způsobuje hvězdný prach značnou erozi, má před sebou mohutný ochranný štít z ledu. Ten se teď už tak zmenšil, že není možné letět dál; proto se loď zastaví na Oceáně, aby si vytvořila štít nový. K tomuto účelu je oživena asi stovka inženýrů, mezi nimi i Falcon.

Během několika desítek let, kdy *Argo* brzdila, studovala její posádka rádiové vysílání Shaanánců a má tedy dost přesnou představu o tamní kultuře. Ale zatím nedošlo k žádnému pokusu o kontakt vzhledem k dlouho uznávané politice nevměšování. Na palubě *Arga* se o tom hodně diskutuje, zvláště teď, když jsou už na oběžné dráze a je možné jasně vidět krásu planety pod nimi. Falcon tráví celé hodiny u teleskopů a prohlíží si ostrovy, které mu živě připomínají svět, jež navždy ztratil.

Konečně dojde ke kontaktu, včetně nevyhnutelného nadšení i rozporů. Poutníci mají energii, znalosti, odhodlání, ale pomalu je svádí krása Oceány – která tak kontrastuje se sterilními chodbami *Arga* – a začínají je děsit ta osamělá staletí cesty, která leží ještě před nimi. Shaanánci jsou šťastní a dokonale přizpůsobení své planetě (i když mají v poslední době starosti s energií). Ale začínají závidět *Argu* jeho divy a také se trochu stydí za svou dosavadní neschopnost.

A kromě toho i přes nej přísnější bezpečnostní opatření se poutníci a místní lidé navzájem nakazí ošklivými rýmami.

Je dohodnuto, že si *Argo* může načerpat (pomocí kosmického výtahu na rovníku) několik milionů tun vody pro výrobu nového štítu. Ten se mrazí ve stínu obrovské sluneční clony; pak ho roboti sestavují ve zpomaleném ledovém tanci, osvětleném chladným světlem tří měsíců Oceány.

Mezitím se Falcon setkává s Lorenem a Marissou a zamiluje se do obou. I přes kulturní rozdíly jsou obě společnosti asi přibližně stejně

vyspělé a sexuální žárlivost (skoro) vymizela. Ale ironií osudu vystane další problém: Falcona hluboce přitahuje Oceana, zatímco Lorena a Marissu láká obrovský, neznámý vesmír nad nimi.

Během těch několika týdnů, kdy se buduje štít, dojde ke katastrofálnímu výpadku v další KTEO elektrárně. Shaanánci požádají o pomoc *Argo*. Po chvíli dohadování (nechtějí, aby se Shaanánci dovedli ještě méně postarat sami o sebe) poutníci za pomoci informační databanky na lodi znovuvytvoří hlubinnou ponorku. Falcon dočasně převezme zaznamenané schopnosti a osobnost dávno mrtvého podmořského výzkumníka a ponoří se spolu s Lorenem. Zjistí, že zařízení bylo poškozeno úmyslně.

Když se potopí ještě hlouběji, setkají se se Zářivými, obrovskými tvory podobnými kalmarům, kteří v naprosté tmě mořské propasti komunikují pomocí nádherné barevné bioluminiscence. Dokážou dokonce i vytvářet obrázky podobně jako velkoplošné obrazovky.

Falcona a Lorena také ohromí, že kalmaři používají nástroje vyrobené z velrybích kostic. Už brzy budou schopni vyvíjet technologie a vodiče KTEO jsou jejich zdrojem kovů.

Falcon a Loren jen stěží uniknou. Shaanánci chtějí kalmary zničit, ale to poutníky děsí, protože už viděli příliš mnoho smrti.

Za pomoci zvláštního zařízení počítačů kosmické lodi se dokážou aspoň částečně s kalmary domluvit a uplatí je darem kovů. Ale Shaanánci budou jednoho dne možná muset čelit mnohem vážnější hrozbě od těch krásných a pozoruhodných zvířat: budoucnost planety bude patřit energičtější rase. Do tohoto nadcházejícího konfliktu se *Argo* nechce a ani nemůže vměšovat. Hrozba z hlubin možná pomůže Shaanánce znovu oživit a rozhýbat.

Štít *Arga* je hotov, loď je připravena k odletu.

Falcon vezme Lorena a Marissu (která teď čeká jeho dítě) na oběžnou dráhu, aby pochopili, proč nemůže zůstat.

Vstoupí do hibernační komory. U jeho brány stojí jedno z největších uměleckých děl, které lidstvo kdy vytvořilo, zlatá maska mladého faraóna Tutanchámona, jeden z posledních pokladů zachráněných ze Země. Teď hlídá spící stejně jako kdysi hlídal mrtvé.

Míjejí tisíce mužů a žen ve skleněných buňkách, až najdou Falconovu ženu, která je v nejvyšším stadiu těhotenství. Falcon vysvětluje, že si přáli, aby se dítě narodilo na Zemi, ale čas vypršel dřív. Brzo se k nim znovu připojí v dlouhém spánku a vzbudí se právě

včas, aby je přivítal, až *Argo* za 500 let dosáhne svého cíle.

Marissa a Loren očekávají odlet na pláži, kde se s Falconem poprvé setkali, ve světle tří měsíců. Tisíce kilometrů nad nimi se zažehne plazmový motor, jasnější než sto sluncí, *Argo* se odtrhne od Oceány a zamíří ke hvězdám.

Loren utěšuje Marissu a připomíná jí dítě, které budou celý život hýčkat. Ale vždycky s nimi bude přízrak jiného dítěte, které bylo počato před pěti sty lety a za dalších pět set let se narodí.

Dítěte, jehož otec na ně bude vzpomínat, až se vzbudí, stovky let poté, co se oni obrátí v prach.

Arthur C. Clarke

HLÍDKA

Z anglického originálu

The Sentinel

přeložila

Veronika Volhejnová.

Obálka

Miroslav Hadinec.

Grafická úprava

Helena Dlíková.

Vydal

Knižní klub, spol. s r. o.,

v Praze roku 1994

jako svou 148. publikaci.

Technická redaktorka

Alena Suchánková.

Počet stran 256.

Sazba

Sdružení MAC,

spol. s r. o., Praha.

Tisk

Tlačiarne BB, spol.

s r. o.,

Banská Bystrica.

Vydání první.

Jeden z nejslavnějších světových autorů science fiction Arthur C. Clarke je autorem více než padesáti knih. z nichž Nejznámější jsou 2001: Vesmírná odysea, Setkání s Rámou či Město a hvězdy. Milovníci SF jej ale znají především jako autora množství vynikajících povídek. Česky jsme se s nimi mohli seznámit v různých výběrech. antologiích a časopisech. Knižní klub pro vás připravil dvě sbírky povídek, tak jak je sestavil sám Clarke. První z nich. Hlídka, obsahuje autorův úvod a devět povídek. z nichž některé [Hlídka, Strážný anděl] se staly základem pro romány.